

เทิดทูน

ลำดับที่ ๑๒

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ รวมสำส่น

๑๖๕๒ ถนนชัยมงคลใต้ บางรัก นครนคร

14 03 2523

13140 N

ธ 10 ตค 23

คำอุทิศ

ส่วนดีของหนังสือเล่มนี้ ในส่วนอันเป็นความ
อุตสาหะของข้าพเจ้า ขออุทิศแด่คุณพ่อ ส่วนดีอัน
เป็นของท่ามเทียนวรรณของอุทิศแด่บุรุษเหล็ก - เทียน
วรรณผู้เฒ่า

สงบ สุริยรินทร์

ยักษ

“ถาม ยักษ์ แปลได้หรือไม่ ?

ตอบ แปลได้เหมือนกัน คือท่านแปลว่า สัตว์
จะคอยกินเครื่องเซ่นที่เขามอบมา แม้รูปกายจะเป็น
มนุษย์ก็ดี แต่ใจทั้งอยู่ในอันจะคอยกินเครื่องเซ่น
กินบลของเขาแล้วก็คงเรียกว่ายักษ์เหมือนกัน อย่า
ได้มีความสงสัยเลย” — เทียนวรรณ

คำขวัญของหลวงวิจิตรวาทการ

คุณต๋มบ ดุริยพันธ์ ผู้แต่งหนังสือเรื่อง ไฉน
ค้นฉบับมาให้ข้าพเจ้า เพื่อเขียนข้อความอย่างหนึ่ง
อย่างไร ซึ่งจะเรียกว่าเป็นคำนิยมหรืออะไรก็ตามที่
สำหรับพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้

ข้าพเจ้าเดอกเขา "คำขวัญ" ในฐานะที่ตนเอง
เป็นนักประพันธ์ ข้าพเจ้าได้เห็นหนังสือที่ชอกใหม่พิมพ์
ใหม่ เหมือนเด็กที่เกิดใหม่ ซึ่งจะเติบโตต่อไปภายหน้า
สำหรับจะเพิ่มพูนกำลังมรรตภาพของชาติ ข้าพเจ้า
อยากจะ "รับขวัญ" หนังสือทุกเล่มที่ผมนำมา
แพร่ออกมา เหมือนหนังสือเด็กเกิดใหม่ที่ข้าพเจ้า
รัก โดยไม่คำนึงว่าเป็นลูกของใคร กระนั้นข้อความที่
ข้าพเจ้าเขียนนี้ จึงเรียกว่า "คำขวัญ"

ข้าพเจ้าไม่มีความทราบ ค้นฉบับหนังสือ เรื่องนี้ โดย
ถึถอน 13/0 และไม่มีข้อความรับผิดชอบอย่างไรในข้อความ
ที่เขียนในหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าทำหน้าที่เพียงอย่างเดียว
คือส่งฉบับส่งนการเขียน อยากให้เรามีหนังสือดี ๆ ออกมา

มาก ๆ อยากให้คนหนุ่ม ๆ คำเหินงานประพันธ์อย่างเป็น
การเป็นงาน โดยเฉพาะหนังสือเรื่องสั้น ซึ่งเป็นประวัติด
ของนักเขียนคนไทยคนหนึ่ง ซึ่งเรื่องสั้นชื่อนามมาใน
สมัยเมื่อ ๓๐ หรือ ๔๐ ปีมาแล้ว ผู้แต่งได้รวบรวมบท
ความของท่านผู้นั้น เขียนอธิบายอุบายเทคนิคของท่าน เพื่อ
ให้คนรุ่นหลังที่ไม่เคยอ่าน ได้อ่าน การทำอย่างนี้ เป็น
เรื่องทึ่งปรารภ

กวีประพันธ์ ก็เพราะว่า การเขียนงาน
ประพันธ์ของชนชาติเดียวกันนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง
เพราะผลเป็นนักประพันธ์ กวีเขียนอะไรออกมา
ต้องเลี้ยงชีพได้มี ขาดใจเสียใจจะกล่าวได้ว่า เท่าที่
ได้เห็นมาแล้ว ผู้กวีเป็นนักเขียน ต้องเผชิญกับ
การคำหั้น เพราะการค้ำยกว่าการทำ ความถนัดการ
คำหั้นทำให้ท่านผู้มีความมรดก ๆ หลากท่านเก็บตัวเงียบ
ขยี้ ไม่กวีเขียน เพราะเขียนออกมากจะล้มแต่ผู้คำหั้น
แต่ตามหาชมได้แต่สิ่งใดให้เห็นว่า นักเขียนไม่คงเลี้ยงชีพ
อย่างแจ่มใส อาจจะได้รับชมชื่นชมยกย่องก็ได้
หรือแม้เมื่อตัวตายไปแล้ว อาจจะมีผู้ไปขุดค้นนำเอามา

รวบรวมเผยแพร่ อย่างที่ทำในหนังสือเล่มนี้ ก็ได้ ตาม
ตัวอย่างใหญ่ เช่นนี้ก็จะทำให้คนกล้าเขียน และเราก็จะ
ได้หนังสือคำราตรี ๆ ซนออกเป็นอันมาก

ด้วยความคิดตั้งกล่าวมานี้ ข้าพเจ้าจึงต้นฉบับส่ง
งานของ คุณดั่งบ สุริยจันทร์ และหวังใจว่าหนังสือเล่ม
นี้คงจะให้การต้อนรับอย่างดีจากมหาชน ซึ่งข้าพเจ้าขอ
เอาใจช่วยเป็นอย่างมาก

วิจิตรวาทการ

๒ ก. ย. ๕๔

เทียนววรรณ ..... บุตรีวัดนของสามัญชน

“ฉันขอเดือนเอนมมนุษย์สุดที่รัก
จงพร้อมพรักรักประเทศตามเหตุผล

“ให้รับททาปาล์เมนต์ชนเป็นหลัก
จะได้ชักน้อมใจไพร่สมาน

“ไพร่เป็นพันบ้นรื่องทำนองชอบ
ตามระบอบปาล์เมนต์ประเด้นทำ

พิมพ์ใช้คำชั้กชวณ ของธมาชิล แห่งคณะ ปฏิวัติ ๒๔
มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๕ แต่เป็นคำชั้กชวณของธามัญชน
คนหนึ่งที่ได้ประกาศออกมา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๗ ใน
รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ ๕

“ประเทศของเราดำรงเอกราช อยู่ได้เป็นด้วยบัง
เชิญมากกว่าอย่างอื่น”

นี่คือคำสัมภาษณ์ ประวัตินักประวัติศาสตร์ ในสมัยรัช
กาลที่ ๕ ของคน รุ่นปัจจุบันแต่เป็นคำวิจารณ์เหตุการณ์
เฉพาะหน้าที่ได้ประกาศออกมา โดยพดเมื่องคนหนึ่งใน
สมัยนั้นเอง

“ทั่วโลกจะต้องเปลี่ยนแปลงระบบธรรมเนียม เดิม
ถนอที่ไมเค้ออกเดี่ยนำการกิดเข้าได้เข้าใช้ ..... ประเทศ
ใดนิ่งอยู่จะคงอยู่ในบังคับของเขา.....”

นี่คือคำพูด ของชายหนุ่ม ที่มีคความคิดก้าวหน้า
ของยุคปัจจุบัน แต่เป็นคำพูดของคนในสมัย พ.ศ. ๒๔๔๗

“ฝ่ายพอดผู้หญิงก็น่าเวทนาที่สุด ทั้งโง่ ทั้งจน
ทั้งไม่มีทพง ทั้งยังดำดอยู่ ก็ดงเขารูปเป็นเบยกับชาว
ไปอื่นหนึ่ง ๆ ถ้าแก่ชายด่งเข้า ๕๐ มีไปแต่ดกเต็มที
ไม่เห็นเลยว้าใครจะเอ็นดูแก่ใคร จ้องแต่จะคอย
กินเนื้อกัณอยู่เท่านั้น.....”

นี่คือคำวิพากษ์ ของโชชติตต์ แห่งสมัยปัจจุบัน

ต่อระบบตั้งคมอันเน่าเฟะ แต่เป็นคำวิพากษ์ของอดีต
นักโทษการเมืองแห่งรัชกาลที่ ๕

เขาผู้ประกาศ จากระชัน ก้าวหน้า ดำรงชีพ ของเขา
และ อาจ ก้าวหน้า ยิ่งกว่า คนเป็น อันมาก ในยุค มีปัจจุบัน
เขาผู้ประกาศ อดมตติของเขา อย่างองอาจ ถัด้าหาญ ไม่
ย่อท้อ ต่อทุกขทรมาน และ ความตาย คือ บุรุษรัตน
เทียนวรรณแห่งแผ่นดินที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕ เขาเป็นชายคน
บ้า ชายงั่ง ชายทงตั้ง ดำรงหัว อ้ายนักโทษ ที่ถูกจำ
ทวงยศคาในทักณะของอนชนปกครองกลุ่มนอยกตุ่มหนึ่ง
แต่เขาเป็นบุรุษรัตนของดำรงชีพ และคนผู้ถูกกดขี่ต่อไป
แน่นอน

และก็ชายคนบ้า ชายคนทงตั้ง อ้ายนักโทษคน
เดียวกนหนแหละ ทักหยังรู้ศวามลึกซึ้งของพุทธปรัชญา
และได้หมั่นตรึกตรองตนเอง และผู้นอนอยู่เบนนิจจวา พัง
ทำในใจไว้เต็มมือ ในความว่าง จากอารมณ์ รูป และนาม
ของสิ่งทั้งหลาย ให้คงเห็นและเข้าใจว่าเป็นของกลาง
เท่านั้น 13/07/2565 ไม่ใช่ใคร ไม่ใช่ตัวตนของใคร รู้แน่ว่ารูปก็
แตกนามก็ดับต้องอย่างเท่านั้น” เขาได้เตือนพุทธบริษัท

ซึ่งตอนแรกเป็นถึงท้าวจางนายและพวกขุนนาง ซึ่งมีนั้น นรม
 ก็นั้น เขาเรียกร้องให้เด็กต่างประเพณีอันล่องความเจริญ
 ต่าง ๆ เขาว่า "อย่าไปถือธรรมเนียมม้า ๆ ยู่เคย ด้วย
 ของใหม่ ๆ คึกว่าของเก่า ๆ มากมาย หลาอย่างนัก"
 เขาจึงยอมให้เด็กแคงและเด็กอ่านหนังสือจำพวกเหล่า
 ที่ชกให้ "กำหนดและกำเริ่มมีงเมานั้นราศรีของให้ดังเมือ
 เป็นคน" เขาเรียกร้องให้เร่งสร้างโรงเรียน สร้าง
 หนังสือ ตำหรับคำรา ให้ลงมือดำเนินการที่ทางหน้า
 ในส่วนบริการสังคมเพื่อประโยชน์ของปวงชน

นี่แหละ คือ ทักษะ ส่วน หนังสือ ของ มุกต ก ัน ชน
 ปลกครองในสมัยนั้น เห็นจาเมือชายคนมา ชายหลง
 ตามหาอ เมอเป็นเช่นนทศนะของชนชนปลกครอง หรือ
 ชนชนสูงของสมัยนั้นเป็นอย่างไรเล่า?

เมื่อเราอ่านหนังสือที่เรียกว่า "พระราชพงศาว
 ดาร" เราได้ความรู้ประเภทหนึ่ง และเมื่อเราอ่าน
 จดหมายเหตุ³¹⁹⁷¹²⁶ซึ่งเขียนอรรถน บุษวีรัตน์ ของ พอก ไพร
 จำมัญชน เราได้ความรู้ อีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเราอาจ
 ไม่ได้พบในหนังสือ "พระราชพงศาวดาร" เป็นอันว่า

“ปางก่อนกฎหมายและธรรมเนียมโบราณ คน
ยากแทบจะหาเรื่องหาใจไม่ได้ กตหัวใช้แะบั้งกับ
แทบเด็ดตากกระเด็น ก็กระทำกรและอยู่ไปด้วยกันได้
(ระหว่างเจ้านาย ขุนนางแะไพร่)

“เมื่อเราโตแล้วรู้ความก็ยังได้ยืนอยู่บ่อย ๆ ถ้า
เจ้านายพอพระทัยบศร แะหนักตาของผู้ใด แม้บิดา
มารตามผู้ปกครองเด็กจะไม่เค็มใจดูวาย ท่านก็ดูคิดว่า
เขาโดยกำลังของท่านได้ บิดามารคาก็ไม่รู้ที่จะไปฟ้อง
ร้องเขาแก่ใครได้

“ในสมัยก่อนนั้น ใครจะถวายฎีกาจะต้องรับ
พระราชอาญาตีหัวด้ง ๓๐ ตั๊กกรน เสียเงิน ๓ ตำลึง จึง
จะยอมให้ตักตอง จึงจะเสด็จออกรับฎีกา ถ้าจำเลยมี
เงินมากวินิจฉัยเร็วก็ตีไม่ด้ง ไม่ได้ยืน สมเด็จพระเจ้า
แผ่นดินก็มีทรงทราบความร้ายได้” เพราะว่าเห็นบรรณ
มีความคิดเห็นขัดกับค่านิยมแะผลประโยชน์ของ
ชนชั้นสูงในสมัยของเขา เพราะว่าการใช้อำนาจการ
ปราบปรามจำมีญรณผู้มีวิชาความรู้ แะถอดถอนพด
แทนมอดรณผู้ถูกกดขี่ เบียดเบียนทำได้ไม่ยาก ดังนนั้นเม

อายุได้ ๔๐ ปี เทียนวรรณจึงต้องราชทัณฑ์อย่างหนัก
 เทียนวรรณได้ชวนชวรายศักดิ์จากภูมาย เพ็ด
 จะใช้วิชา นั้น ช่วยเหลือ ราชบุตร ที่ได้รับ ความ กตริ อยุติ
 ธรรม ความช่วยเหลือนั้นได้เกิดขึ้นมาเป็นภัยแก่ตัวเขา
 เมื่อเขาได้แต่งฎีกาให้ราชบุตรคนหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้
 แต่งฎีกาคต้องข้อหาว่า “ประมาทหมิ่นตราพระราชดำหิ
 ว่าไม่มีอำนาจบังคับกรมการในหัวเมือง” และข้อหาอื่น
 ได้รับการคัดความต่อไปว่า เป็นการประมาทหมิ่น
 เจ้านายและขุนนางผู้ใหญ่ จึงโปรดเกล้าให้ “เขียนนาย
 วรรณผู้แต่ง ๕๐ ที่ เขาควไปไว้ ณ คุก” และเมื่อ
 เทียนวรรณได้ถูกส่งเข้าคุกยังโตมผู้แก่พระบรมราช โอง
 การเพิ่มโทษให้เบ็ดว่า “ให้อายวรรณคิดตดอดชวงศ์”
 อีกด้วย

เขาต้องโทษอย่างหนักถึงปานนั้นโดยที่ไม่ได้มีการ
 พิจารณาความผิดของเขาในโรงศาล และเขาเองก็ไม่มี
 โอกาสคุยกับองคมนตรีด้วย

เทียนวรรณต้องโทษจำคุกอยู่เป็นเวลายกอบ ๓๗ ปี
 ในระหว่างนั้น เขายังถูกโอบ ถูกของจำด้วยโซ่ตรวน

ถูกพระราชกรณียกิจชดเชยอันเบญจการุณยธรรมาน ที่บำเพ็ญ
 ทารุณที่สุด จนกระทั่งเขาป่วยไป ๒ ปี ความทุกข์
 ทรมาณที่เขาได้รับ เป็นเวदानาน ในคุกนั้น ไม่อาจ ทำลาย
 จิตใจอันแข็งแกร่งของเขาได้แม้แต่น้อย เช่นเดียวกับ
 เดนิส และเนรี่ เขาได้ใช้เวตาแห่งความทุกข์ทรมาณ
 นั้นเขียนหนังสือที่มคค่าไว้มาก จนเขาดำมารถออกหนังสือ
 ตีพิมพ์ โดยใช้เรื่องที่เขาเขียนไว้นั้นตีพิมพ์ไปได้ถึง ๒ ปี

เมื่อเทียบวรรณคดีจากประเทศกนั้น เขา
 ได้ออกมาพร้อมด้วยชรา แม่เขานั้น เขาก็ได้ประ
 กาศวาตะแรกออกมาว่า "เราขอมเป็นตัวอย่าง ถือ
 ว่าตายก็ขอมตาย การที่ถูกต้องแล้วเป็นจะต้อง
 ถือไว้" และเขาก็ ได้ทำตามสังขวาจนในคราว
 ด้นชีวิต

ถึงแม้จะมีเจ้านาย และขุนนางผู้ใหญ่จงเกลียด จง
 ชังจนเป็นเหตุให้ เขาต้องเสวยทุกข์ ทรมาณ อยู่ในคุกเป็น
 เวदानานกิด แต่เจ้านายและขุนนางที่เห็นอกเห็นใจ
 13/07/2565
 เขา และคอยให้ความอนุเคราะห์เขาก็มีอยู่ เช่นพระ
 เจ้าชายยาเชอพระองค์เจ้าเสวติศิได้ภณ, กรมหลวง

ราชบุรีและขุนหลวงพระยาไชยดีเป็นอาทิ สำหรับ
เจ้านาย และขุนนาง ที่ราชบุรี มีคนเดียว เขาก็ได้เขียน
พรรณนาคุณ ดั่งไว้ดังที่เขา ได้เขียน สรรเสริญ สมเด็จพระ
กรมพระยาตำรากร และเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ไว้เป็น
อาทิ

กรมหลวงราชบุรี ได้ทรงตั้งพระทัย จะอนุเคราะห์
เทียบวรรณ โดยทรงชักชวนให้เขาเข้าทำราชการภาย
หลังทัพไทยแล้ว แต่บุรุษรักของสามัญชนได้ปฏิเสธ
มักจอนคำตักถูกว่าหนักเขาประสงค์จะกระทำ เขาได้ตั้ง
จำนงกันว่าความให้ราชภูรคณยาภจน และได้ชัก
หนังสือพิมพ์ตงพิมพ์บทความต่างๆของเขา เทียบวรรณ
ได้ทำงานตามอุดมคติของเขาจนจบงานต้นชีวิต

คือคำตักแกลนพวกไพร่ที่ว่า “ไพร่มีต้นตานอัน
คำชา มีรากตักคุณต่ำกว่า ไม่สู้ขุมเหมื่อนผู้ดี” ท่าน
เทียบวรรณ โฆษกของมอดชนผู้เป็นไพร่ได้ตอบว่า “ผู้
ทรุดนั้นโปรดมาจากไหน ครุของผู้คนนเป็นผดหรือ? ก็
ต้องตอบว่าเดิมทีก็เป็นไพร่สามัญชนแฉ.....”

ด้วยเงตอันจกักข้าพเจ้าไม่อาจแสดงข้อวิจารณ์

ประวัติของท่านเขียนนวนิยายได้มากไปกว่าจะขจัดภาระที่เล่น
บางประการในข้อคดีแฉ่งงานของท่านนั้นตั้งไว้ เราท่านผู้
ที่ได้มีโอกาสอ่านประวัติของท่านเขียนนวนิยาย บุรุษรัก
ของ พวกไพร่ สามัญชน จะไม่อาจ ชอบใจ ต. สุริยพันธ์
นักศึกษ แห่ง มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ และ การ
เมืองผู้คนที่ว่า เรียบ เรียง ซึ่ง ได้ ทำงานนี้ ตั้งแต่ จากที่
ต. ชรรมย์ศ ได้เขียนประวัติย่อใจครึ่งหนึ่งแล้ว ใน
หนังสือพิมพ์ "ประชามิตร" เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ต.
สุริยพันธ์ ได้ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าประวัติแฉ่งงานของ
ท่านเขียนนวนิยายอย่างกว้างขวาง และได้ได้อ่านประวัติ
แฉ่งงานของท่านเขียนนวนิยายไว้เป็นอย่างดีน่าพอใจยิ่ง

สามัญชน ย่อมจะจดจำ ว่าดีถึงบุรุษรักของเขา
ไปชั่วกาลนาน.

กุหลาบ สายประดิษฐ์

วิจารณ์ของนายคำราณเมืองใต้

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้เห็น ต. สุริยจันทร์พยายาม
รวบรวมข้อประวัติและงานของ ต.อ. ต. อรรณาโก ซึ่ง
ได้เป็นหลักฐาน ข้อคิด และงานของ ต. อ. ต. อรรณาโก
นั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ควรศึกษา ได้มีผลสำเร็จของ
บุคคลผู้เข้ามาพบได้บ้างแล้ว แต่ก็ไม่ดีละเอียดนัก เท่า
ที่ข้าพเจ้าได้เห็นฉบับของ ต. สุริยจันทร์ นั้น รู้สึกว่า
ได้กล่าวไว้ละเอียดถี่ถ้วนควรพึงเป็น หนังสือ จำพวก ข้อ
ประวัติที่ดัดเติมหนังสือในยกาน

ต. อ. ต. อรรณาโก นั้นเป็น ทั้งนักเขียนและนัก
การเมือง เราได้รับบทประพันธ์เป็นเครื่องมือแสดง
อุดมคติของเขา นับได้ว่าเป็นนักเขียนรุ่นแรก หรือ
อาจเป็นคนแรก ที่ได้ ไขปากกาแสดงทัศนะในเรื่อง
การปกครอง และวิจารณ์ความเป็นไปของสังคม
โดยไม่มีอคติหรืออคติตรงต่อการปกครองแบบ สมบูรณา
ญาสิทธิราช การแสดงความคิดเห็นในเรื่องสถานะของ
คนและชาติไทย ที่เขาได้พูดไว้ในหนังสือคือวิทยาคพจน
กิจ นั้นเห็นได้ว่า ต.อ. ต. อรรณาโก เป็นนักชาตินิยมผู้

๓/07/๒๕65

หนึ่ง แต่โดยที่การศึกษาของเราในสมัยนั้น ยังแคบมาก
จึงมีคนขยันทขยคน ที่ได้แต่เห็นความสำคัญในข้อ
วิพากษ์วิจารณ์ของเขา

บทวรรณกรรมของ ต.ว.ถ. วรรณภาโก เป็น
เรื่องที่น่าสนใจทางในเชิงเนื้อเรื่องที่เขานำมาพูด ตลอดจน
งานทำของเขีนของเขา ทั้งสองประการนี้แสดงว่า
ต.ว.ถ. วรรณภาโก เป็นคนฉลาดเป็นคนที่มีความคิดเป็เรื่อง
ปราชญ์คนหนึ่ง แต่งานและอุดมคติของเขานั้น ดู
เหมือนจะเป็นหมัน ไม่มีใครเข้าใจเขา หรืออาจจะ
เข้าใจ แต่จำต้องทำเป็นไม่เข้าใจ เพราะสถานการณ์
ของบ้านเมืองในขณะนั้น ไม่ยอมให้ประชาชนมีสิทธิ
มีเสียงในการปกครอง ชื่อของ ต.ว.ถ. วรรณภาโก จึง
เงียบหายไปพร้อมกับขบวนการแห่งชีวิตของเขา ซึ่งเป็น
ธรรมดาของผู้เริ่มแรกจากทาง (Pioneer) อันมักจะ
ต้องประเด็บกรรมลำบาก และขาดการเหลียวแลจาก
คนอื่น

13/07/2565

การที่ ต. ว. ถ. ตรีมิตร ได้หยิบยก เถางานของ
ต.ว.ถ. วรรณภาโกมาพูดอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าขอ

อนุโมทนาด้วย เราได้อ่านชีวประวัติและงานของคน
ชาติอื่นมามาก ก็ควรจะได้อ่านและชมงานและชีวิต
ของพวกเราคนไทยด้วยกันบ้าง

ข้าพเจ้ามั่นใจ ท่านที่อ่านหนังสือนี้ คงจะได้รับ
ความเพลิดเพลิน และจะได้เกิดความรู้ตักตักคิดค้นใน
ใจหลายอย่าง ดังที่เคยเป็นกับข้าพเจ้ามาแล้วเมื่อได้
อ่านงานของท่านผู้

นายตำรวจ เมืองใต้

๑๗ ก.ย. ๕๔

วิจารณ์ "ชีวิตและงานของเทียนวรรณ"

ส. ชรรมยศ

ต.จ.ต. วรรณภาโก หรือ "เทียนวรรณ" เป็นนักปฏิรูปสังคม- social reformer อย่างแรงถึงขั้นเป็นนักปฏิวัติ เค้าโครงร่าง- pattern ของ การปฏิวัติได้แสดงไว้อย่างละเอียดในเรื่อง "ความเห็น ๓๕ ข้อ" และได้เดินไปยังองคมนตรีถึงสภา เป็นหลักการอันเกี่ยวข้องกับ การศึกษา, การเศรษฐกิจ, การอุตสาหกรรม, การค้นคว้า, ก้าวรบบ, โรงเรียนอาชีวศึกษา, เสรีภาพ ฯลฯ ซึ่งหากอ่านโดยใช้วิจารณ์อย่างรอบคอบแล้ว จะเห็นว่า เทียนวรรณเป็นคนมีความคิดก้าวมากกว่าชนที่ ได้รับ การ ศึกษา ชั้นกลาง Average class people ของสมัยนั้นตบ บุคคลดิถีลักษณะพิเศษของเทียนวรรณมีอีกประการหนึ่งคือความกล้า แสดง ความคิดเห็นและลงมือแสดงตามความคิดเห็น ของตน โดยไม่หวั่นเกรงต่อกาละและอันตราย ถ้าเทียนวรรณเดินการเมืองโดยตรง- active display รวบรวมสมัครพรรค

พวกชน กษัตริย์เป็นต้นถึงชนชั้นที่ต่ำกว่าจนสามารถ
 จะตั้งระบบการปกครองแบบมี กษัตริย์ได้ไม่ช้า ดังตั้ง
 นำเดี่ยวด้วยอย่างของที่เทียบวรรณเด่น การเมืองโดย อ้อม
 passive politics รัฐบาล ซึ่งมีชนชั้นจนเทียบวรรณซึ่ง
 คุกเป็นเวรารวม ๑๘ ปี

ชีวิตของเทียบวรรณเป็นชีวิตที่แปลกหน้ามหัศจรรย์
 ยิ่งอ่านผลงานทางความคิดเห็นโดยตลอด เราจะ อูทาน
 ว่า "เหลือเชื่อ" ! ทั้งนี้เพราะคนดำคัญแห่งชาติไทย
 ผู้เกิดครองรัชกาลที่ ๓ ร. ศ. ๒๐ มา มี ชัย เดชะ โค่ง ดิ่ง
 เอาในรัชกาลที่ ๕ กลางรัชสมัยตลอดมาจนต้นรัชกาล
 ที่ ๖ ความปรกติน่าจะเป็นคนเซอะเซอะบ้าง บอ ๆ ตาม
 วจัยของคนของตรีชวณดาตของคนที่เกิดในยุคนั้น การณ
 กลับตรงกันข้าม เทียบวรรณเป็นนักศึกษาค้นแท้จริง
 เป็นคนเขารื่อง เป็นคนทงพรทงท่า และโต้แย้ง
 ความคิดเห็นเพื่อชาติประเทศ อย่าง ฉกรรจ์ แกร่งกล้า ยิง
 กว่าชาวไทยผู้ใดตั้งแต่ตั้งกรุงรัตน โกสินทร์ เป็นต้นมา

อะไรทำให้เทียบวรรณมีความรู้ แยกต่างเพียง

นี้
 นพ ?

คำตอบที่หาได้คือ ความสามารถขบรวบใน
 ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นกระจกส่องให้เห็นโลก เช่นเดียวกับ
 ผู้รวบรวมเขียนชีวิตแต่งงานของเทียนวรรณเล่มนี้ ประกอบ
 กับได้ เป็น ศิษย์เอก ของ นัก ปราชญ์ ทาง พระพุทธ
 กำถนาคือสมเด็จพระสังฆราช (เจ้า) และพระอุปัชฌาย์
 โฉนท ภูมิทางภาษาไทยของเทียนวรรณทั้งทางร้อย
 แก้วและกวีจึงเปี่ยมมาก ถ้าจะตั้งเรื่องว่าหากคนมี
 ผสมทั้งเต็มโดยยาก ก็เห็นจะไม่ผิด รายละเอียด
 ของงานพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ได้ พิสูจน์ความ เป็นจริงอัน
 อย่างจะคำนวณได้ยาก ขอเปิดเผยความลับอันควรเปิดเผย
 ได้ ชะพียง คือพระราชนิพนธ์เรื่อง "เมืองไทยจึง
 สืบเกิด" นั้นได้รับ Inspiration จากนิพนธ์ของเทียน
 วรรณ หนังสือพงศาวดารจีนมีชื่อในภาษาไทยหลาย
 เล่มได้รับการจัดเกตุตำนานจากเทียนวรรณ ที่จำได้
 ชณะหนึ่งคือชื่อเรื่อง "เตยดกกละ" เรื่อง "เปา
 มุนจัน" ฯลฯ

13/07/2565

ข้าพเจ้าได้ เขียน เรื่อง ของ ศ. ว. ต. วรรณานุกูล
 หรือเทียนวรรณลงในหนังสือพิมพ์รายวัน และรายนักษ

๓-๔ ครั้งเริ่มแต่ พ.ศ. ๒๔๗๐ (ในหนังสือ "สยามนิกร")
 เป็นต้นมา ได้ตั้งใจจะเขียนเป็นเล่มโดยเฉพาะหลาย
 ครั้งเนื่องจากมีความรู้สึกนิยม และ นอบถ้อย เทียน วรณ
 ด้วยใจจริง แม้ โอกาสไม่อำนวยก็ไม่ละทิ้งความ
 สนใจ ได้ตั้งรับฟังว่าจะมีใครเขียนหรือ คำหนังสือ
 เทียนวรรณเล่มนี้ไม่คิด ทั้งได้ขอรับรองบรรณาธิการ
 หอสมุดแห่งชาติให้เก็บ หนังสือ ขอเทียน วรณไว้เป็น
 พิเศษเพราะเหตุชอบใจเป็นพิเศษ เมื่อส่งม ตีพิมพ์
 ผู้ได้รับฟังคำบอกเล่าเรื่อง เทียนวรรณ จาก ชาวเจ้าได้
 ใช้ความพยายาม รวบรวม งาน และ เขียน ประวัติ ของ
 เทียนวรรณจนเป็นหลักฐาน ชาวเจ้ารู้สึกปลื้มปิติ
 ยิ่ง และเมื่อมาขอให้ชาวเจ้าเขียนคำวิจารณ์ให้ก็ยินดี
 ทำ แม้จะมีเวลาว่างเพียงเล็กน้อยก็รู้สึกตาม
 เทียนวรรณในวัยชรา (สิ้นชีพเมื่ออายุ ๗๒ ปี
 เฒ่าตัวดีใหม่พระพิเรนทร์ บ้านสุดท้ายของเทียนวรรณ
 อยู่ในวงนครเกษม) มีความระมัดระวังกับมหากรรมมาก
 มาก ความห้าวหาญรุนแรงต่าง ๆ ถดถอยลงตามตั้ง-
 ขาร เป็นต้นเช่นความคิดเห็นในการ มี ปาติเมนต์ และมี

ปรีไซเดนต์ได้ผ่อนคลายเป็นการ มีเพียง ของคมนตรี และ
พระราชาทรง เป็น ประมุข ของ ประเทศ เหนือ กฎหมาย
เทียบวรรณใช้คำว่า "กรมมตตอ" ซึ่งนับว่าเป็นการ
เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นที่แปลก ทั้งกล่าวว่า มี
ความพอใจในการอำนวยความสะดวกประเทศโดยมี "กรม
มตตอ" แทน

(การอ่านภาษาอังกฤษของเทียบวรรณเมื่อ จำเนียร
แปลงเป็นบางคำ จะว่าคิดด้านอนวัชก็ได้ หรือจะว่า
ตกเข้าวัชก็ได้ เช่นอ่านคำ free liberty ว่า "ฟรีดี
บอเคอร์" อ่านคำ president ว่า "ปรีไซเดนต์"
อ่านคำ committee ว่า "กรมมตตอ" เป็นต้น)

วิจารณ์สาเหตุของการ เปลี่ยน อย่างใหญ่ หดง
ทางความคิดของเทียบวรรณดังกล่าวมานี้ เข้าใจว่า
กรมพระสวัสดิ เป็นต้นเหตุ ไม่ใช่เสียดิ กรมพระ
สวัสดิ ไปเรียนกฎหมายจากอังกฤษ เป็น "ห้องเขย"
ของพระราช เป็นใหญ่เป็นโต เทียบวรรณเป็น
ปราชญ์ภายในประเทศที่ไหนจะสู้พระสวัสดิบัญชาได้ นี้
แสดงว่า วุฒิกษานองอังกฤษของเทียบวรรณที่ว่า "แตก
13/07/2565

ฉานหน้อยในระดับใด ข้าพเจ้าสงสัยว่าเทียบวรรณ
จะไม่ได้อ่าน Treatise ทางการเมืองและการปกครอง
อันเป็นมาตรฐานเพียงพอ ความคิดเห็นตงซงมณฑง
จริง ๆ จำหวนแต่ที่อื่น พอเห็นคนเรียนมาจากเกมบริดจ์
หรือ ออกซฟอร์ดเข้ามาเผชิญในปัญหาการเมืองจริง ๆ
ก็สงบบงีบ แครอยจารึกเป็นอักษรแต่ตงความคิดเห็น
ก็ดัดไปแต่จนเปลี่ยนแปลงมิได้ ข้าพเจ้าเสียใจ
ต่อความคิดที่ ไทรมตง คามกาด เวลา ของ เทียน วรรณ
ฮอน

ในฐานะที่ เทียนวรรณ มาเผชิญคนเป็น นักคิดใน
วัยชรา ได้พยายามค้นหาความคิดเห็นของเทียน
วรรณ โดยเฉพาะ คัมไม่พบ แต่การเขียนขึ้นเทียบไป
ด้วยคำวิจารณ์อันคมกล้า ไทเวาระ ดักแฉะริเริ่ม ทำ
ให้เกียรติคุณของเทียนวรรณเด่นมาก เห็นได้ชัดว่า
ไม่ใช่เป็นเพชรเทียม- intellectual snob หรือเงาของ
ความฉลาด หากเป็นเพชรแท้ เป็นคนเกิดมาเพื่อเป็น
เสรีเป็นศักดิ์แห่งยุค เป็น non-systematic philosopher
หรือปรัชญาเมธีผู้ไร้อทก พุดให้ชัด เทียนวรรณเป็น

ดิฉันก็จึริระเมื่อบารุ่ คดบี่ โนชา   ว่าทำหนีอย่างเดีง
 ที่ไม่ได้เขียนหนีพนซ์เดิมใหญ่ โดยเฉพาจตุคดบี่ โนชาพดที่
 อาจจะวิเคราะห์ออกเป็นหลักวิชาได้

มีคนที่สงสัยว่า ทำไมเขียนวรรณไม่ขอเฝ้าสมเด็จพระ
 พระพุทธเจ้า หดองผู้ทรงมีความคิดเห็นทางการศึกษารุน
 แรงเท่าเขียนวรรณ ถึงกับเคยทรงตำหนิการเฝ้าเรียน
 ของคนไทยพลกนิกรของพระองค์ว่า "แต่แต่เรียนรู้ง
 กลาง" อนึ่ง คนอย่างเขียนวรรณน่าจะเป็นพระหิตก
 เบนงชายของสมเด็จพระพุทธเจ้า หดอง   พระหิตก
 เบนงชวามเจมนโดยจวนาถ (เจิม แต่ง-อุโต) เป็นชู่
 แต่ง   เขียนวรรณเม้นท์โปรดของสมเด็จพระยา-
 วังบูรพาเป็นอันมาก   ถึงจมนโดยจวนาถก็ชอบพดกัน
 ไนการ ที่เขียน วรรณไม่เฝ้า สมเด็จพระพุทธเจ้า หดอง
 โดยตรงเป็นเรื่อที่น่าเดีใจและเดีชคายกันมาก   ได้
 ทราบข่าวว่า   มีการกตแก้ตั้งกักกันคนมีคักความ
 13/07/2565
 สามารถชองเขียนวรรณไม่ให้ทราบถึง พระเบคร พระ
 กรรณทุกทาง เป็นมคคตงนกรมพระยา, กรมหดอง,
 เจ้าพระยา กมี   ถึงเพียงนน   เมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้า

หลวง ทรง กรรแดง เพราะหา เต้นาบัด เวียดนาม ตัวไม้ ได้
 คราวฝรั่งเค้ดักกคาม ทรงเขียนถึงเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุม
 พันธุ์ว่า "จะเปลี่ยนตัวก็ไม่มีคน เต้นาบัดของพ่อ
 เหมือนนกวางที่ห้อย เผลอไม่ลงปฏิภาก็ไม่ทำงานเมือง
 ไทยเห็นจะตมเพราะเหตุคนเบนนแต่แต่ด"

ค. อ. ส. อรรถนาโภ มีสหายคู่หูคนหนึ่งชื่อ
 ก. ศ. ร. กุหลาบ เป็นคนเกิดดวงจรภาดท ๓ ตัวด้วยกัน แต่
 ก. ศ. ร. กุหลาบ ค่อนข้างจะเบรื่องไปทางโตดโตน จะ
 หนักความจริงก็เอา จิงโตนคำหั้นมาก งานที่ฟง
 อานของ ก. ศ. ร. กุหลาบมีในหั้นชื่อ "สยามประเภท"
 ระยะเวลา ๑๖ ปีแรก ระยะเวลาและระยะเวลาคิดจะฟงไป
 อยู่นาง จำต้องอ่านอย่างระมัดระวัง เทียนวรรณ
 เรียก ก. ศ. ร. กุหลาบว่า "บ้าหอมฟาง" เพราะมีคำรา
 มาท ตัวเทียนวรรณไม่มีสัญญา ไม่มีใครกล้าด้อย
 และยังไม่เคยเห็นใครคำหั้น ทงน เพราะมีมือหั้นชื่อ
 และความกิดของเทียนวรรณ คมกริบจากต้น จนปลาย
 ใครและมักโตนคม คัดข้อธรรมจริยไม่หยุดยั้งคอกความ
 คมพนมรทมีมอทธพดมาถงสมยน และทดาหั้นภาว

สมัยหนึ่ง ข้าพเจ้าเคยอ่านหนังสือเล่มอื่น ๆ ของ
 เทียนวรรณอีกหลายเล่มเช่น "คำราคตอศบุตร" แต่
 ไม่เห็นมีบรรจุในหนังสือ

ในคำท้าย ข้าพเจ้าใคร่ขอร้องให้ท่านผู้อ่าน
 พิจารณาคนไทยนั้น ยังมี แดง เก่ง จริง ๆ อีก หลาย คน
 "เทียนวรรณ" เป็นคนดีอย่างเอกคนหนึ่งของสมัย
 ๕๐-๖๐ บ่มาแดง

๕ กันยายน ๕๔

13/07/2565

41195

เทียนวรรณนักสู้

โดย "น้อย อินทนนท์"

ถ้าจะมีหนังสือประเภทใดที่โลกการอ่านของเมืองไทยยังต้องการอย่างยิ่ง หนังสือประเภทนั้น ได้แก่เรื่องของประวัติของบุคคลสำคัญ ทั้งที่เป็นเทศ์ และเป็นไทย, โดยเฉพาะอย่างยิ่ง.....ไทย! เพราะฉะนั้น เมื่อได้รับบอกเล่าจากคุณสงบ สุริยจันทร์ว่าได้ทำการค้นคว้าประวัติของ ค.อ.ต. วรรณโก (เทียนวรรณ) และบรรดางานซึ่งท่านผู้หนังสือใจเป็นมรดก แก่โลกวรรณคดี โลกการเมือง และโลกหนังสือพิมพ์เมืองไทย เพื่อพิมพ์เป็นเล่มออกเผยแพร่ จึงย่อมจะได้รับความดีนับพันจากข้าพเจ้าอย่างเต็มที ด้วยความชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง

ชีวประวัติของบุคคลสำคัญ ผู้เป็นมาตรฐานจิตชีวิต และจรรยาบรรณของชาติประจำยุคและสมัยนั้น ๆ แต่ชีวประวัติของบุคคลอย่างเทียนวรรณ นอกจากจะ

หมายความว่าตามนั้นแล้ว ยิ่งยิ่งกว่า เพราะว่าท่านเป็น
ประวัติกวีชาติไทยในรอบศตวรรษที่แล้วมา ไม่ว่าจะ
จะพิจารณากันในทางใด

ตามธรรมดา ความยิ่งใหญ่ของบุคคลเรา จะ
เห็นได้จาก ความฉ่ำฉ่ำ ถึงเจตนา อันเต็ม ไปด้วย ความ
บริสุทธิ์ และข้อควรในชีวิตของเขา คุณงามความดีเหล่านี้
เราจะเห็นได้ อย่างเต็มที่ ในชีวิต และงานของเทียนวรรณ
ท่านเป็นนักวิจารณ์, นักวรรณคดี ปรวิญญาเมธี นัก
หนังสือพิมพ์, แม้กระทั่งทนายความ แต่ไม่ว่าในฐานะ
ไหนเทียนวรรณย่อมเป็นใหญ่ และเป็นที่หนึ่งอยู่ใน
สนามนั้น ทั้งในฐานะนักดู และนักชดช้อยต่อคุณคดี
ของ วิชาชีพของคน

ในสมัย ที่กระหะ ของคนเรา อาจจะหลุด จากบ่าได้
โดยปลาดัดของผู้ทรงอิทธิพลทุกชีวิตมหายใจโดยไม่ทัน
รู้ตัว และอิสรภาพ ของชีวิตเพียงอยู่บนปดวยหอก
ปตายควม ไม่ว่าจะเป็เวลาหัดบหรือเวลาต้น มีอยู่
สักก็คนทุกตามันดมีนยมของกากรกัมกระหะ ให้ กับความ
ไม่ถูกต้อง ความไม่เป็นธรรม ตลอดจนความเหลว

แห่งนครของสังคม และดวงราชการที่เห็นอยู่คำหาคำคา
 เทียนวรรณ เป็นคนหนึ่งในจำนวนน้อยนทียมหยคฟาด
 พนกับธรรม ซึ่งมีประจำทุกยุคทุกสมัย ด้วยปลาย
 ปากกาอันคมกริบและคว้ามรรู้จักผิดชอบอันคมกล้า

ท่านเป็นเอตนะศักดิ์แห่งเสรีภาพ คนหนึ่ง ของชาว
 ไทย ในรอบ ศตวรรษ ที่ผ่านมา จนกระทั่ง ตัว อย่าง เอตนะ
 ศักดิ์แห่งเสรีภาพ โดยมากมักจะประดัง, ต้องถูก
 ตัดสินจำคุกตลอดชีวิต ในการบ่อนักอนุตมการณ์อันสูง
 ดังนั้น จุดหมายปลายทางแห่งชีวิตของการบำเพ็ญกรณ
 ของคนเราอาจจะมีเท่า ๆ กัน แต่สำหรับเทียนวรรณ
 ชีวิตทั้งชีวิตของท่าน ท่วมเทไปเพื่อวัตถุประสงค์ขบเดียว
 คือ เมืองไทยที่เป็นไท

ท่านถูกโบยหลังด้วยหวาย ถูกใส่ข้อคาทั้ง ๕ ถูก
 จำโซ่ตรวน ทรมานทรมานอยู่ในคุกในตาราง เดือน
 แดงเดือนเฒ่า มีแดงมีเฒ่า โดยมีได้ปรึกษาบ่นพร่ำ
 สวักครวญจนคำเดียว จนกระทั่งได้รับพระราชทานอภัย
 โทษ ออกมาเหมือนอีสรภาพ เพื่อแตกเปลี่ยหนักกับความ
 เป็นไท ในการที่คนเราจะได้พูดอะไรก็ได้ตามแต่ใจอยาก

จะพูด เขียนอะไรก็ตามแต่ความรู้ดีก็มีติดขอบบงการให้
เขียน น้อยคนจะเคยได้ทราบว่า ท่านได้พยายามพาก
เพียรเพียงใดที่จะให้รัฐบาลสมัยนั้นเปิดแผนการปกครอง
เป็นระบบประชาธิปไตย น้อยคนจะได้ทราบว่า จะใน
ฐานะใดก็ตาม เทียนวรรณเป็นนักชาตินิยมเต็มตัว

บุคคลผู้เกิดมา และอยู่ด้วยการเสียสละเพื่ออุดม
คติอันสูงส่งและประโยชน์สุขของส่วนรวม เช่นนั้น มิใช่
บุคคลที่ท่านจะได้พบเห็นบ่อยนัก ไม่ว่าจะในสมัยไหน และ
ไม่ว่าจะในต่างประเทศหรือบนผืนแผ่นดินไทย ฉะนั้นเอง
เรื่องของชีวิต การงาน และการต่อสู้ของเทียนวรรณ
จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ควรแก่การอ่าน ทั้งในฐานะนัก
ศึกษา ชีวิต วัฒนธรรม และชนบทประเพณีของชาติ
ไทยในยุคนั้น และในฐานะเป็นเรื่องของนักต่อสู้เพื่อ
มนุษยธรรม อันควรแก่การสรรเสริญเยินยอ และ
เทอดทูนบูชา

13 ข้าพเจ้ามีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความอุตสาหะ
วิริยะของคุณสงบ สุริยพันธ์ ในการที่ศึกษาค้นคว้า
และสอบสวนจนสามารถ รวบรวม ชีวประวัติของเทียน

วรรณ ทั้งในฐานะ “นัก” ต่าง ๆ เป็นประการหนึ่ง และ
 ในฐานะคนไทยที่เป็นไทย เป็นประการสำคัญ มาพิมพ์
 เผยแพร่ให้ได้อ่านกันอย่างทั่วถึง เป็นครั้งแรกในโลก
 หนังสือเมืองไทยครึ่งนี้ คงจะเป็นที่ยกย่อง ได้รับความ
 ตื่นงันนุ และเป็นระนวนเร้าใจให้ท่านนักศึกษานอื่น ๆ
 ได้พยายามค้นคว้าจากข้อประวัติของคนไทยอื่น ๆ ที่ทำ
 คุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ สังคณา และเพื่อ
 มนุษย์ มาเผยแพร่กันต่อไป

“ น้อย อินทนนท์ ”

บริษัทไทยพาณิชย์การ จำกัด

ถนนสีลม พระนคร

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๔๕๔

คำนำ

“เทียนวรรณ” อุบัติขึ้นในวรรณโลก ตาม
เจตนารมณ์ อันแน่นอนของท่านเทียนวรรณที่ได้ปรากฏ
ไว้ก่อนตายว่าเมื่อท่านตายไปแล้ว คงจะมีคนรุ่นหลัง เผย
แพร่งานของท่านผลงานของเขาส่งเปี้ยวเป็นต้น อันที่จริง
คำว่า “เทียนวรรณ” หรือ “ต.ว.ส. วรรณโลก” ได้มี
นักประพันธ์รุ่นอาวุโส ได้เขียนชนมาก่อน คนแรกที่จด
งานของท่านเทียนวรรณก็คือ อาจารย์แจ่ม ชรรมย์
คนที่ ๒ คือคุณเปลื้อง ณ นคร (นายคำราม เมืองใต้)
ผู้เขียน ก็ได้รับคำตักใจ จาก บทประพันธ์ ของ ท่าน ๒ คน
เพราะท่านทั้ง ๒ ได้กล่าว ถัดคู่ท่านเทียนวรรณไว้เป็นอัน
มาก ทำให้ผู้เขียนใคร่รู้ ชีวิตและงานของท่านเทียน
วรรณละเอียดพิศดารเป็นกำลัง จึงได้อุทิศสัปดาห์ค้นหา
ด้วยตนเอง ขณะเมื่อค้นคว้างานของท่านเทียนวรรณ
ผู้เขียน ได้รับความ เพลิดเพลิน และ โลกทัศน์ เหมือน กับ
คุณเปลื้อง ณ นคร ได้จากรูปไว้ทุกประการ ผู้เขียนจึง
บังเกิดความร่าเริงว่า น่าจะได้มีการเผยแพร่ชีวิตและ
งานของท่านเทียนวรรณต่อเพื่อนร่วมชาติ ในลักษณะ

13/07/2565

ที่ล้มบรรณเท่าที่จะทำได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า งานของท่าน
 เกี่ยวกับวรรณหาอ่านได้ยากเต็มที่ แม้ในหอสมุดแห่งชาติ
 ก็ไม่ครบ ผู้เขียนคงซอกซอนถามหาและขอขยืมยืม
 จากหนังสือห้องสมุดแห่งห้องสมุด ท่านพิมพ์
 หนังสือของท่านเกี่ยวกับวรรณ ก็หวงแหนทุกแก้วตา อย่าง
 ฐานกรุณา ก็เพียงอนุญาตให้ผู้เขียนนั่งอ่าน และคัดลอก
 ภายในบ้าน หรือสำนักงาน ของท่าน เจ้าของ หนังสือเท่า
 นั้น !

เหตุที่ผู้เขียนได้นางานของท่านเกี่ยวกับวรรณ มา
 บรรลุได้ในหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างมากมิใช่เพื่อให้หนังสือ
 เล่มนี้จะได้ขายราคาแพงหามิได้ หากแต่เพราะงาน
 ของท่านนั้นหาอ่านยาก เหลือเกิน ดังกล่าวแล้ว ประการ
 หนึ่ง ก็ข้อประการหนึ่งการที่เรายกย่องใครว่าดีเด่น
 ก็คือองค์ความของเขา ฉะนั้นเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้พินิจงาน
 ของท่านเกี่ยวกับวรรณ โดยถ้อยกัน ผู้เขียนจึงได้สำรวจงานของ
 ท่านเท่าที่เห็นหรือได้อ่านบรรลุไว้ในบทที่ ๘ ของหนังสือนี้

ทุกชาติย่อมมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ชาติใดมี
 ส่วนดีมาก ชาตินั้นก็เจริญก้าวหน้า ชาติใดมีส่วนเสีย

มากชาติก็เสื่อม ท่านเทียนวรรณได้ซัดใจเสื่อมและ
 เจริญของชาติไทยทุกแห่งทุกมุมได้มากพอ เป็นหน้าที่
 นักการเมืองและนักคิดจะต้องพิจารณาว่าซึ่งใดถูกและ
 ผิดแล้วนำมาปรับปรุงชาติบ้านเมืองต่อไป โดยเฉพาะคือ
 ปัญหาอุตสาหกรรมหนัก และปัญหาออร์ปชั้นสำหรับ
 เมืองไทย ซึ่งเป็นปัญหาที่รุนแรงมาก เทียนวรรณได้
 ชวนทำ วิถีแก้ไขโดยตลอด เทียนวรรณเป็นคนที่เพอ
 ก้อ นิสัยคนไทยเล็ยอย่างไรเบ็ดไปงออกมามีผลไม่เว้น
 ว่าใครแม้กระทั่งพระหรือเจ้านาย! ข้าราชการโกง
 อย่างไม่รู้ไม่ได้หน้า ไม่กตัญเกรงอิทธิพลใดๆ ผู้มีใจ
 เป็นธรรมย่อมแซ่ซร้องว่าเขาทำถูกแล้ว แต่การทำถูก
 ของเขาไปขัด กับผลประโยชน์ของชนชั้นปกครอง เขา
 เขาจึงถูกทำโทษอย่างป่าเถื่อน เพื่อนไทยที่รัก! ท่าน
 จึงดูเทียนวรรณเป็นตัวอย่าง ถ้าท่านจะทำดีเพื่อประชา
 ชนแล้วท่านไม่ต้องกลัว ทำไปเถอะเราตายคนเดียว
 เท่านั้น ^{3/07/2565} ท่านจงตายให้ดีที่สุดตายเพื่อความดี ท่าน
 นักการเมืองที่เคารพ! ท่านจงเลิกเอาข้างประโยชน์
 ของประชาชนหรือประโยชน์ของตัวเอง หรือพรรคพวก ของ

ด้ว โดยหนาทแดงทานขอวานพูดต่อเพื่อประชาชน ท่าน
 ต้องเด็ดเดี่ยวเพื่อประชาชนจริงๆ เมืองไทยที่ไม่เป็น
 ประชาธิปไตยสมบูรณ์ หรือถอยหน้าถอยหลังอยู่
 ทุกวงแหวนเพราะนักการเมืองเห็นแก่ตัว! ท่านสามารถ
 หักออกวงประชาชน หรือขี้ออกประชาชนได้ บางขณะเท่า
 หนึ่ง ท่านอย่าทงเงาจะอยู่คาฟ้า ทางที่ทสุดท้านของ
 พึ่งเลี้ยงประชาชน! เดียงของหนังสือพิมพ์ หรือคน
 หนังสือพิมพ์ กบเนทกร แดงออกขง ประชาคมค ทางหนึ่ง
 ท่านก็ควรพึ่ง! คือถวคคนโลกดำทำกาพูดเพื่อประชา
 ชนอย่างเทยนวรรณ ท่านอย่าปิดปากเขาด้วย ๓๓ ม.!
 ราชเจ้าชอริองชดถวบายได้ ขอให้ท่านเห็นแก่ชาติไทย
 อยาเห็นแก่ตัว!

ตั้งทญเขยพจรตมเสียมโตกคช (ดูเขยนได้รบขย)
 การระจากนักประพันธ์ชาวใได้มากท่านด้วยกัน คือ

13/07/2565

พณฯ ท่านเสถียรอจิศรฉาทถาร ถึงแม่จะไม่
 เวลาอ่านต้นฉบับท่านก็ยงได้กรุณาให้คำขวัญอันเป็นที่
 มงคลแก่หนังสือเทยนวรรณ

อาจารย์กุหลาบ ต่ายประดิษฐ์ ได้กรุณาให้รื่อง
งานของท่านเทียบนวนรณ

อาจารย์แถม ชรรพยศ ได้กรุณาให้คำวิจารณ์
คุณเป็ดของ คุณ นคร (นายตำรา ณ เมืองใต้) ได้
กรุณาให้คำวิจารณ์

คุณมาตย์ ชูพิณิจ (น้อย อินทนนท์) ได้กรุณาให้
คำวิจารณ์

ผู้เขียน ขอขอบ พระคุณ ท่าน ที่ได้ กรุณา ให้ คำ
วิจารณ์อันมีค่าไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้ง
ในเมตตาจิตอันล้นพ้นอันครั้งนเป็นอย่างขง อนง อาจารย์
กุหลาบ และคุณสนิท ต่ายประดิษฐ์ ยังได้มีความกรุณา
เป็นพิเศษ แก่ผู้เขียน อีกด้วย คือได้ช่วยกรุณา คิดข้อ
ดำเนินพิมพ์ให้ ทำให้สำนักพิมพ์ขอพรบเทียบนวนรณ
ตามสมควร ผู้เขียนรู้สึกว่าเป็นพระคุณที่จะล้นเต็มได้
นอกจากนี้ คุณฉันท นวดยง แห่งหอสมุดแห่งชาติ ยัง
ได้กรุณาช่วย คัด พระนามเต็ม ของ องค์เจ้า กรมพระ ฯ,
กรมภ ฯ และชื่อเต็มของเจ้าพระยาพลเทพ ซึ่งเป็นคน
พิพาทกับเทียบนวนรณ ทำให้มั่นใจว่าไม่ผิด ใดๆ

สงบบ สุริยมนตรี

“ความเห็นของท่านผู้หนึ่งอันน่าอัศจรรย์ โดยตัวเราได้อ่าน
เรื่องของโลกมากเราจึงได้ขอมติเห็นด้วยอย่าง ถัดมา
ตายก็ขอมติตาย การที่ถูกต้องแล้วนั้นจะต้องถือได้
ทำไปโดยพยายามอันชอบ” เขาผู้หนึ่ง นายเทียนวรรณ
ให้สัมภาษณ์ตัวเองในบทความต่างๆว่า ต.ว.ส. วันฉ
นาวโร* เป็นนักสังคมนิยมคนแรก นักปรัชญาเมธี
คนแรก นักวิจารณ์วรรณคดีคนแรก นักชาตินิยม
นักหนังสือพิมพ์หัวเกิดของชาติไทย ในสมัยของรัชกาล
ที่ ๕ เขาได้ชักนำหนังสือพิมพ์เร่งเข้าให้รัฐบาลเปลี่ยน
ระบอบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย โฉมดีระบบ
ทาง ระบบมากถูกทำลายเมื่อย่างช้าๆ เดียงเขาดังกล่าว
แม้แต่ฝรั่งก็เดียงได้เขา แต่พอเราคนไทยน้อยคนนัก
ที่จะได้ เขนเดียงและขอของเขา--เทียนวรรณ คนดี
โลกดี!

ก่อนที่จะนำท่านไปให้รู้จักกับชีวิตของเทียนวรรณ
เรา มาอ่าน ปุศคิสิกษากษณะ และ อุปินัยใจคอ ของเขา

* ต.ว.ส. บ่อมาลาดักก์ ดีโง้ง (T.V. สิงห์) เทียน
วรรณสิงห์ วันฉนาโร เป็นนามกลางตอนบาทพระ

เลี้ยงก่อน

ในหนังสือที่วิจารณ์ถึง เราจะได้เห็นรูปของเทียน
วรรณซึ่งถ่ายเมื่ออายุได้ ๖๕ ปี ๓๐ เดือนอยู่ในหน้าแรก
เทียนวรรณเป็นชายร่างใหญ่ หน้าผากกว้าง คาง
กลม ปลายมือ ปลายเท้า งาม โครงกระดูก งาม ริมฝีปาก
ค่อนข้างบาง ไล่ลงมาแต่ปลาย คิ้วเข้มสั้น แสงแว
เป็นประกายตมมีแสงแวววาว ปัญญาเฉลียวฉลาดและดีเสมอ
เป็นคนเจ้าความดีดี เทียนวรรณเองได้เขียนชื่อประวัติ
แสดงถึงบุคคลิก ตัวละคร ของตนไว้ในหนังสือพิมพ์ ของ
เขาไว้ หลายแห่ง ทั้งร้อยแก้ว และ ร้อยกรอง อย่างแจ่ม
แจ้งที่สุด ชื่อว่าโดยห่มชอบชกต้อย นักแต่งหัวไม้
แต่หลังจากบวชพระแล้วได้เปลี่ยนชื่อชีวิตใหม่ว่าคนหน้า
มือเป็นหลังมือ คือเด็กเป็นนักแต่งเทศมระเหวค นำเพ็ญ
คนเป็นนักคิด ดั้นโศภ ชอบอ่านชอบเขียน แต่งกาย
แบบยุโรปคือสวมถุงมือรองเท้า ก้อน ๆ ไครมาแต่ใน
รัชกาลที่ ๕ ไม่เกินหมากไม้คีมสุรา ชอบนั่งเก้าอี้ กิน
อาหารด้วยช้อนช้อม มีนาฬิกาพกติดตัวอยู่เสมอ เดิน
หรืออย่างฝรั่ง จนคนเข้าใจว่าถ้อยคำตลกวิธตัง/ อุ-

13/07/2555

สงบบ สุริยนิพนธ์

นิสัยใจคอเป็นคนเขื่องเข่น ไม่ผูกพยาบาทของใคร
 ไม่ชอบยศศักดิ์ พุดจากระวังตรงมาอย่างขวนขวาย
 ไม่ชอบประจบสอพลอ เป็นคนพูดจริงทำจริง ไม่เจ้าชู้
 ผู้หญิง มีอุดมคติประจำใจอยู่ ๕ อย่างคือ สุจริต ซื่อ
 ถ่อม อดัญญู เมตตา อดิ

บทที่ ๑

ปฐมวัย

เขียนวรรณคดีเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๓๗๕ ร.ศ. ๖๐ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๘ ในปลายรัชกาล
ที่ ๓ ณ บางขุนเทียนฝั่งใต้ บิดาชื่อนี้แต่เนื่องจาก
เป็นคนจริง คดีเด็ดขาด คนตัวหนาจึงนิยมเรียกว่า
สิงห์ ชนหมายความว่าดเหมือนเดือนหรือสิงห์โต มารดา
ชื่อน้อยหรือแดง น้อยมี เป็นคนตระหนี่ ยำขอ
ผัด เชื้อรามัญ คาช่อสู้ น้เชอเงิน ยำขอแจม
ทวงผู้ชายชื่อน้อยน้อย เป็นขุนนางของสมเด็จพระ
พระนารายณ์สมัยธนบุรี โปรดให้มารักษาถว้ณมังกุม
ณ ฝั่งซ้ายช่อหน้าเจ้าพระยา ซึ่งภายหลังพระเจ้าตาก
ทรงสถาปนาเป็นกรุงธนบุรี คดีของคำบดท้านชื่อนี้บ้าน
เรือนอยู่ช่อ คดีของบางขุนเทียน ตามชื่อเจ้าช่อ ถิ่นเดิม

สงบ สุวีปินทร์

คราวเก่าจนทุกวันนี้ ส่วนทวดตมฺหฺยง (เมี้ยนชุนเทียน-
 ติเชียว) เป็นบุตรของเจ้าพระยาชำนาญบริรักษ์ ซึ่ง
 เป็นตมฺหฺกตาโหมครั้งกรุงศรีอยุธยา ได้ขพาพมาอยู่
 ทางใต้แควงเมืองนนทบุรีครากรุงศรีอยุธยาแตก รวม
 ลตามว่าตระกูลของเขื่อนวรรม เป็นตระกูลใหญ่มีเจ็ด
 ถนัดระหว่างทวารวดีและรัตนโกสินทร์ เขื่อนวรรม
 เองเคยเป็นทหารตีไปรบยงเชียงตุงถึง ๒ คราว กลับ
 มาตายเมื่เขื่อนวรรมอายุได้ ๓๓ ชวบ นอกจากญาติ
 พันธของเขื่อนวรรมยังมีคนศอกหลายคน เช่นนายมี
 นายรอด โหนดซึ่งเป็นนทเืองโคกหินน้อย ยังไม่เข้าพึ่ง
 โमतอก มีชื่อเต็มโต้งตั้งในสมัยรัชกาลที่ ๓

เนื่องจากเป็นเด็กที่เกิดจากนายเรืองแฉงนางโฮดดี
 มีลักษณะ นิดพรวณ ฉางมอง เหมือน จนเกิดเรียกรู้
 ทนด บรรดาญาติผู้ใหญ่จึงขนานนามตั้งชื่อว่า เทียน
 (ตั้งนวรรมนี้เป็นพระราชาตาม ชื่อนวรรม)
 เทียน จนตมฺหฺกตาโหมเขื่อนวรรมมาต่อท้าย)

เด็กชายเทียน มีพี่น้อง รวมบิดามารดาได้ ๘
 คน เจ้าตมฺหฺกตาโหมมี ๘ คนมีรายนามดังนี้

- ๑. นายรุ่ง
- ๒. นางคำ
- ๓. นางบาง
- ๔. นายแดง
- ๕. นายหยก
- ๖. นายทรง
- ๗. นายเขยน
- ๘. ลีดา (ไม่ทราบเพศ แต่วิตถจริต)
- ๙. นางทิพย์

เด็กชายเขยนเขยนผู้คุมเกราะหกรวมมาตั้งแต่เด็ก

แต่เขยน เกือบจะเอาชีวิตไม่รอดมาหลายคราว เขยน
มันหักใจแล้ว

“เรายังจำได้อยู่ตั้งแต่อาชญาเราได้ & ขอบ เรา
ตกจากฐานตรีเมฆมา เมื่อเวลานางตั้ง แท้ดังไปทั้ง พนท
เบ็ชโคตม เขาเขนช่วยดำรงไม่ในโคตม เขนช่วยเรา
จึงได้เกิดไฟ/2565 มารดาของเราท่านจึงได้เอาน้ำหนึ่ง
เหล็ดอมมาทานจนได้ เพราะฉะนั้นเขนช่วยของเราจึง
ได้ชื่อไปมาก กง่ามเขนขอฯ ยังปรากฏ อยู่จนเท่าทุก

วัน

เมื่ออายุเราได้ ๕ ขวบ ได้เห็นมารดาเรากดชก
ห้องหญิงของเราที่ระเบียงเรือนยายเรา ตรงหน้าประตู
ครัวไฟ เรายังจำได้

เมื่ออายุเราได้ ๖ ขวบ นายทินบุตรของน้าได้ฉก
เรากจากระเบียงเรือนน้าเพียร พาดกับไม้ฆอนฉกที่
กลดอยู่หน้ามันโต เราได้ดัดไปไม่รอดสัก แต่เมื่อ
รูจักพอจนโต นอนอยู่ในเรือน คุณน้าหงัดซึ่ง เป็นภรรยา
พระแก้วพระคลังสวนซึ่งเป็นมารดาของหม่อมภรรยาพระ-
ภรรยาเศียร (อ้อม)

เมื่ออายุเราได้ ๗ ขวบ ตั้งมาอยู่ทศของหลอด
บ้านคุณน้าปุ๋ยภรรยานายขุนทองที่ริมสะพานตรง ภาย
หลังกลายเป็นสะพานเลี้ยว แล้วกลับมาเป็นสะพานตรง
คือไปใหม่สิน

ในเวลานั้นเราลงไปจับปลาเงินใต้สะพาน บดถึง
เข้มได้เกาะที่ของดีของเรา อ้าแดงหม่อมภรรยานายปาน
เขมรได้เป็นผู้ปลดปลดถึงให้แก่เรา ความซนซนระดังจำ
ได้ช้อย

เมื่ออายุเราได้ ๘ ขวบ เข้าไปดูเขาดิ่งน้ำในพระ-
 ราชวังบวร ม้ามันต์ตลกซึ่งใคร่จะดูกันซ้ายส่งไป อีก
 ครึ่งหนึ่งเดินไปที่ประตูท่าโรงเหล็ก ผู้ใหญ่เขาตะตะ-
 กรยักน้อย เราเดินเข้าไปใกล้เขาไม่ทันรู้ตัวตะตะถูกเรา
 ที่แก้มซ้ายส่งลมขยุ้มที่

ในระหว่างอายุ ๘ ขวบนั้น นายขุนทองตุงเรือ
 ล่ามของคุณบ่าวปยุ หักกระบอกกระบองดาบส่งมือตะ-
 โลงเซนให้แก่เรา เรายังจำท่าทางที่เราถือพลองไม้รำก
 ไทระอ้อย สูงเขลือดาบหวายใบง ๒ มือ เราอุบายใน
 เพลงอาวูอให้ตุงเรือลงนไม่รู้เท่าในอุบาย เราได้ตัก
 กั้วพระตุงเขลือขึงจำได้ ไม่ลืมหลง แม้จะได้คำทักทาง
 ในเวदानักยังทำได้ถูกต้อง”

จากบทกลอนแสดงให้เห็นว่าเด็กชายเทียนมีความ
 จำและไหวพริบดีมากทีเดียว เพราะหัดกรรมอันวิเศษแรง
 ทักแกเด็กชายเทียนมั่ง ๕ ครั้งดังที่ เขาบันทึกไว้เมื่อ
 ภายหลังในศิลาจารึกแห่งเขาชีวิตไม่รอด ซึ่งว่าเป็น
 การกระทำที่คนประสาทอย่างหนัก

13/07/2565

บทที่ ๒

การศึกษาอบรมในวัยเด็ก และวัยหนุ่มคะนอง

การศึกษาของเด็กชายเต็มเริ่มตั้งแต่อายุ ๕
ขวบหนึ่ง แต่คงเป็นการศึกษาพิเศษเรื่อยอยู่กับบ้าน
นิดๆ หน่อยๆ เขามันก็คิดว่า "อายุเราได้ ๕ ขวบ
ลงมาอยู่ที่คตของทอด กับลุงเขยชื่อ นายขุนทองและคุณ
บ้านุ้ย ลุงเขยให้เราฝึกฝนด้วยปลาร้าเต็น และจัดเขียน
หนังสือไทยอย่าง กอ. ฐ. ๑ ๑๑, ค.๑, ค.๒, เคาะ,
งอ" ขันชดกับบางคนก็กล่าวมาแต่ ก็บางคน
ก็กล่าวมาอยู่ก่อนทอดกับบ้านุ้ยและลุงเขย อายุได้ ๘
ขวบ แต่พอสิ้นชั้นฐานได้ว่าคอนอายุ ๕ ขวบนั้นคงไป
มาๆ แต่ที่อยู่ประจำนั้นคงราวอายุ ๘ ขวบ ถึงก็ไม่มา

เชื่อนนค้อคตอทว้า ด้งฝักมวดยปด้าให้หถานขงมชายุ
 เพียง ๙ ขอบ ถ้าจะเป็นไปได้จริงก็คงจะเป็นการหยอก
 ต้อกนเด่นเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็พิจารณาในเยาว์วัยของ
 เด็กชายเทียนด้อให้เห็นว่า เด็กชายเทียนเบนนั้นมีปฏิ
 ภาณนิยมแหดมอย่างดคนหนึ่งทจาเหตุการณ์ที่แถวมา
 ได้ แต่สามารถขอกอขบายศักระษณูใหญ่เด่นได้!

เมื่อเด็กชาย เทียนมชายุได้ ๘ ขอบได้เข้าไปอยู่ใน
 พระบรมมหาราชวัง กับ พระองค์เจ้า ประไพภักตร์ ๆ ได้
 นำเข้าไปฝากเรียน หนังสือไทย หนังสือขอมกับพระมหา
 พุมทวดโพธิ์เกษะพระราชมน (เชียม) เรียนอยู่ ๒ ปีก็
 สามารถอ่านหนังสือไทยและหนังสือขอมออก เขาบันทึก
 ทักการเรียนหนังสือของเขาไว้อย่างภาคภูมิใจว่า "เรียน
 หนังสือไทยและหนังสือขอมอ่านออกได้ดี" ต่อมาเมื่อ
 ชายุเขาได้ ๑๐ ขอบ ขาจารย์ได้ดำดึกขามท การเรียน
 จึงได้ขงักตง แต่ยังคงอดยห้อยตามขาจารย์เข้า ๆ
 ออก ๆ อยู่ในวังถึง ๒ ปี นอกจากเรียนหนังสือไทยและ
 หนังสือขอมแล้วยังได้เรียนมธกัจจายน้อกตจวย เพราะ
 พ่อแม่ต้องการให้ตูกเป็นมหาปาเวธญ ซึ่งคชนหลังเขา

แต่รู้ดีกว่า เขาเป็นนักแดงซัดตมตั้งกรรม คงบหนัก
 ที่เขาเขียนใจเมอภายหลังว่า "เมื่อวันหนุ่มแม่เป็นพาด
 เต้เพลงเต้พสุรารายาเมา เทียวรถคัหองไม้อยู่กัจรง แต่มี
 ใต้ร่มเงาไม้โต เขาทำก่อนจึงจะได้ทำชอบ เขาไปพ้อ
 พบปะเจ้ากัห้ามปรามพวกพ้อง. พจนฝูงมีให้ทำเขา และ
 ไม่เป็นโจรลักทรัพย์สมบัติของผู้อื่น เว้นแต่ผลไม้ได้
 กินโดยมีใต้ของหม้อยู่บ้าง ด้วยประเพณีชาวสวนแต่
 โบราณมา คือขนุนกำจุกสาคันกินได้ แต่กัด้วยสุก
 หนัก ถ้าโย เงาะ สะท้อน มังคุด ชมพู่สุกสาคันกิน
 ของเขาไม่ได้ มะม่วงง่ด้น สะท้อนง่ด้น มะขวิดง่ด้น
 กินได้ แต่ทุเรียนง่ด้นกินไม่ได้ มีดังนี้ ถ้าจะกินผลไม้
 ที่ต้องห้ามตามธรรมเนียมชาวสวนแล้ว เขาก็ทำขอ
 เกี้ยวไว้ที่ถนน คือแสดงว่าขอกิน มิได้คิดลักเอาไป
 เป็นอาณานิเคราะห์ชั้ช่าย เราได้นั่งคงความบริสุทธิ์ชั้
 ตั้งนี้" ส่วนนักแดงผู้หญิงนั้น เทียนวรรณก็รู้จักที่ตา
 ทัตตั้ง คัชทไเหนเคยมือปลการะคุณเขากัมิได้ทำตาย เขา
 13/07/2565
 เจ้าใจว่า "ถ้าบ้านใดมีบุตรสาวเราไปแอดช่ายอยู่
 ผู้ใหญ่ ของเขาเรียก ขนเรือนให้ เบรียงหวาน มันเค็มกิน

ถึงเด็กจะรักใคร่เป็นใจแก่เรา เราก็ไม่ต้องเกินด้วยการประเวณี

ต่อมา มารดาได้ แต่งงานใหม่ กับ ชายคน หนึ่งไม่ปรากฏชื่อ แต่เป็นคนมีศีลธรรมดีมาก พ่อเลี้ยงได้กล่อมเกลานิสัยนายเพื่อนให้เป็นคนดีละมุดละไมจนมาก คำสอนของท่านผู้เฒ่าไปทั่วด้วยปรัชญาแห่งชีวิต เช่น "โอบุพิจารณา มหาพิจารณา" "จะพูดจาได้ชอบกับใคร ๆ ให้กลั่นน้ำเอเรเดียก่อน ๓ วันแต่ต้องจริงจัง" "นอนสูงให้คำ นอนต่ำให้นอนหงาย" "ดงมันไต่เรือนไป แล้วให้แตรรอบทั้ง ๕ ทิศเดียวก่อน จึงได้ย่างเท้าก้าวเดินไป" ฯลฯ คำสอนเหล่านี้ทำให้เทียนวรรมเป็นคนละเอียดรอบคอบ แม้จะไม่เข้าใจความหมายเขาก็พยายามทำตาม ๆ จนอายุ ๑๕ ปี ก็ขอบวชพระแต่จริงจังเข้าใจความหมาย และโอบุพิจารณาเป็นโอบุพิจารณาที่ให้เสรีภาพแก่เด็กชายเทียนนึ่งนัก เช่นข้อที่ว่า "ถูกเขี่ยชอบใจจึงทำ ไม่ชอบใจอย่าทำ" คำสอนเหล่านี้มีอิทธิพลเห็นชัดในชีวิตจิตใจของเทียนวรรมมาก จะเห็นได้จากตอนเมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ดงเขาชอบใจคือ

เห็นดีเห็นชอบแล้ว เขาจึงมือทำทันทีแม้จะคอขาดก็
ยอม เนื่องจากเขาได้รับคำสอนะหลานจึงทำให้เขารัก
ศิว และถนอมประพฤติกษณภายหลัง เขาได้ตัดคู่พี่
เลี้ยงไว้ว่า "รักเต็มอบนิดาตงท่านคนดี ท่านว่าชอบ
ชอบสิ่งฟังท่านนี้ เคารพรับถ้อยคำเจ้าดวงนี้ ถิ่นแก่น
สารการสอดค้อนข้างดี ท่านผู้นเคยบจิดอกของท่านอง
ความ" สอนอายุได้ ๑๖ ปี โดยอาศัยการรับนำของ
พ่อเลี้ยงและญาติพี่น้องจึงได้บวชเณร อยุ่กับสมเด็จพระ
สังฆราชา (เจ้า) ผู้ตุง ณ วัดราชประดิษฐ์ ในขณะที่
นั้น สมเด็จพระสังฆราชา ยังมีได้ เป็น พระเจ้าอินโง่กล
เพราะเพิ่งบวชใหม่* ได้บวชเป็นสามเณรอยู่ได้ ๓๓
เดือนก็สึกกลับไปอยู่บ้านเดิม ต่อมาเมื่อมีอายุได้ ๓๘ ปี
บริบูรณ์ได้ ไปทำการค้าขายทางเรือถึงสุวรรณโคต และ
กำแพงเพชร เมื่ออายุ ๓๘ ปีได้ ไปทำงานเรือกำนันกับ
จุนจ ปันและสร้างปาน ได้ไปถึงชัชวาลย์ ช่องกง เอ็ดมิง
และเชียงไต้ เป็นเวลา ๑๕ เดือนกลับมาถึงกรุงเทพฯ
มีเงินมากพอใช้สอยและได้ปลูกบ้านใหม่ให้แก่ เขา

* บวชครั้งแรก

สงน สุริยาเทร์

บรรยายไว้ว่า "ใต้ทองเงินและทองทางกว้างความ ฐ
 แต่ถัดบมาสู่มารดาไซ้มาเปล่า ปดุกเคหาฝากริ่งอม
 ริดเต้า ปดุกยุงร้าวซอเว็ดเหมให้มารดา แต่ปดุกโรง
 ริดที่อยุ่หรือ "ไม่เมื่ถึงกรวงนพธด้า"

สำนักหอสมุด

บทที่ ๓

เขาลี้รุมกาฉาวพัตร์

ครีโนอายุ ๒๐ ปี ครบวชเป็นพระจึงได้ออกบวชตามประเพณีนิยม การออกบวชของนายเทียนเป็นกรวดเสียจริงๆ เงินทองเข้าของเขาตั้งแต่ให้จนถึงตัวหมด เขากด่าถึงตอนนี้ว่า “มีเงินของตั้งโตให้น้องสาว หน้าใจเขายังแต่กายไม่หมายขาม” เขามัวอยู่ในโบสถ์วัดบวรนิเวศน์ โดยกรมสมเด็จพระปอระดัมศรีวิฑูรย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระปลัดเจ้าพระประทุมมาศ (ดำ) และพระจันทโคจรคุณเป็นคู่สอด พระอุปฐมาฯ ให้ถามฉายาว่า อดุณาโก พระภิกษุเทียนอดุณาโกมีชื่อติดอยู่ใกล้ชื่อพระอุปฐมาฯ มากกว่าใครๆ เพราะจำพรรษาอยู่ที่วัดบวรฯ ถึง ๔ พรรษา แต่วัดต่อมาได้ช่วยตามสมเด็จพระปลัดเจ้าพระประทุมมาศ (ดำ) มาอยู่วัดราชประดิษฐ์ จำ

พระราชา ศึกษาพระปริยัติธรรม อยู่ถึง ๑๓ ราชประดิษฐ
 พระราชา ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระสมุห (ชื่ออะไรไม่
 ปรากฏ) ฐานาของพระดังฆราวาส (เจ้า) การศึกษาของ
 พระภิกษุเทียบในระหว่างนี้ เรียนหนักไปในทางธรรมวิ
 นัย นอกจากนั้นยังศึกษามหาภาษาอังกฤษด้วย ตอนที่พระ
 ภิกษุเทียบมานะอย่างหนัก ปรากฏว่าเรียนได้เก่งมาก
 เพราะได้พระอุปฐมาจารย์ที่ดี และสมเด็จพระดังฆราวาส
 (เจ้า) ซึ่งเป็นปราชญ์องค์หนึ่งเป็นอาจารย์ที่ใกล้ชิด ทั้ง
 เป็นญาติด้วย นอกจากนั้นได้เข้าแหวนรัชกาลที่ ๕
 ตอนที่เมืองหลวงประทับ ณ วัดบวร ฯ บ่อยครั้งด้วย
 รวมความว่า การศึกษาอย่างผู้ใหญ่ได้ เริ่มขึ้นอย่างจริง
 จัง ณ บัดนี้ และเมื่อโชคดียิ่งมหัสจรรย์ที่พระภิกษุ
 เทียบ ฉันทนาโภได้ ศึกษาอยู่ที่ท่ามกลางนักปราชญ์แห่ง
 ยุคเช่นนี้ การที่พระภิกษุเทียบได้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ
 ในครั้งนี้ ต้องได้รับการเร้าใจ (inspiration) จาก
 พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ (ร. ๕) อย่างไม่ต้องสงสัย (คง
 เห็นพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎได้ศึกษาภาษาอังกฤษจากฝรั่ง
 เพื่อการครองราชสมบัติต่อไป เพราะในขณะนั้นพระ

องค์ทรงดำรงตำแหน่งมกุฏราชกุมารองค์หนึ่ง ของราชวงศ์จักรี) ขณะที่ยังเป็นพระอัยยิก พระภิกษุเข็ญติว่า เครื่องต่อกรเวียนและการปฏิบัติมาก เช่น ก้อะฮักกานันดาหารหนเตยอดดอด & พรรษา ทั้งนภายหลังได้ดาราภาพไว้ว่า ที่ต้องทรมาณภายหลังพระศกามารุตั้งทางเพศ (Sexual instinct) รุนแรงนัก เพื่อลดขุมความรู้สึกอันรุนแรงนั้น จึงคิดขงันเดกา (ถิ่นอาหารหนเตย) เมื่อพระภิกษุเจ้าฟ้ามกุฏทรงตามนวยแล้ว ได้ราชาภิเศกเป็นพระเจ้าแผ่นดินสยาม ทรงสร้างวัดราชประดิษฐาน ได้ทรงนิมนต์ครั้งสมเด็จพระสังฆราช (ตา) ซึ่งขณะนั้นเป็นพระค้ำถั่งโสกนมาเป็นเจ้าอาวาส ในการทรงปรารภนาจะให้พระภิกษุเข็ญติย้ายมาด้วยแต่แรก พระภิกษุเข็ญติอ้อมแงไม่ยอมมา จนในหลวงทรงเข้าพระทัยว่าอวดจวิต เคยตรัสว่าหายดีแล้วให้กลับมายู่ด้วยวัดราชประดิษฐาน สาเหตุที่พระภิกษุเข็ญติไม่ยอมมาอยู่วัดราชประดิษฐาน ^{13/07/25๑5} ซึ่งเป็นถาวรชคชนพระบรมราชโองการนั้น เพราะเห็นว่าวัดราชประดิษฐานไกลตัว มีอันตรายมากนัก (จากผู้หญิง?) ในหลวงทรงคิดว่าชื่อเข็ญติไม่ดี ทรง

เปลี่ยนให้ใหม่ว่า “วรรณ” ตรีบุพบดี การศึกษา
 อบรมของพระภิกษุเทียบนับจำอยู่ใต้นี้ เพราะพระ
 ภิกษุเทียบมีครบแทบทุกคำสั่งครี คือ การเมือง ขนบ-
 ธรรมเนียม เหตุการณ์ของโลก ได้รับจากสมเด็จพระ
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ธรรมเนียมได้รับจากสมเด็จพระ
 ปรมชวริยาลงกรณ์ นอกจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
 แห่งบวรราช (เจ้า) “เราพอใจฟังเทศน์และวิธีเรื่องไวยา-
 กรณ์ของสมเด็จพระสังฆราช (เจ้า) มากกว่าจะฟังและ
 จำไวยากรณ์มากกว่าใคร ๆ” และยังได้ตั้งตารักกับผู้
 ฝ้ายกฤษหัตถ์อีก เช่น เจ้าหมื่นแตงบุปผา (กรม) และ
 นายพิณมหาเนตร ส่วนหนังสือที่ขอมอ่านคือบัพพตักขา
 วัณณารของพระอมราภิกษิต (เกิด) มากกว่าเล่มอื่น
 นอกจากนั้น หนังสืออภิปรัชชาของโคลง ดินดีพระภิกษุเทียบ
 วรรณก็เขาใจได้เป็นพิเศษจนถึงกับสามารถแต่งด้วยได้
 ในสมัยอยุธยา ๒๕ มีบริบูรณ์ ด้วยเบญจเพศพระ
 ภิกษุเทียบวรรณก็ร่อนผ้าเหลือง ขอรททนอยู่ไม่ได้จึง
 ตาดีกษาบทใหม่

บทที่ ๔

ตระเวนในทีต่าง

ชีวิตหลังจากบวชเรียนแล้ว เป็นชีวิตของนัก
ลิต เขาใจได้ต่อการศึกษายังขึ้น ชอบฟังข่าวสารการ
เมือง ชอบวรรณคดี, ชอบวิชาใหม่ๆ แบบตะวันตก
ตก ได้ข้อและเข้าหนังสือใหม่ๆ มาอ่านเล่มมิได้ขาด
ได้แต่งตัวแบบฝรั่ง คือส่งมดงน้องรองเท้าก่อนใคร ๆ
ในรัชกาลที่ ๕ ชีวิตของเขามีได้หยุดนิ่ง ชอบโดดโหม
โจนทะยานอยู่เสมอ จึงเมื่ออายุ ๕๖ ปี ได้ไปค้าขายถึง
สิงคโปร์ เขาได้เห็นเรือกลไฟที่เดินระหว่างสิงคโปร์และ
ฉะเชิงเทรา เห็นจรรยาได้บันทึกความรู้อันที่ได้เห็นเรือกลไฟ
โดยน้อมนำมาเปรียบเทียบการปกครองไว้อย่างน่าฟังว่า
“เราได้เคยเห็น เรือเมดดำหนึ่งเป็นเหล็ก กลไฟยาว ๔๕
วา ตาดฟ้า ๓ ชั้น เดินระหว่างสิงคโปร์กับสิงคโปร์ เวลา

เช้า ๒ โมง เรือมาถึง พวกอินทนิลเขี้ยวรักกอดคอเครื่องจักรที่
 หมุนที่เดินได้ ออกซดน้ำเช็ดล้าง เวลาบ่ายหนึ่งโมงกลับ
 เขาคูมเขาคี บ่าย ๓ โมงออกเรือ ในฉนวนเราเห็นเมื่อ
 เราอายุได้ ๒๖ ปีแล้ว เรายังคิดถึงเต็มอานทุกฉนวน
 เขามาเทียบจักรของราชการเราได้ ตั้งแต่เกิด กระทบวง
 ต่างๆ ถ้าต้องอยู่นานนักแล้ว คงมีเหตุหมกมายเกิดขึ้น
 ถ้าคิด ทุกครั้ง เป็นธรรมดาเหมือน เครื่องทดแฉะจักร
 แห่งราชการ

ถ้าต้นนายตั้งกระทรวงใดว่าการอยู่นานนักในกระ-
 ทรองหนึ่งหลายปี ข้าราชการในกระทรวงนั้นก็ยอมคน
 รักษาศรัยาศรัย ความเกรงกลัวก็ยอมมีหน้าหนักเบาไป
 มากทั้งรู้จักในสังคม ด้วยความสามารถจะกระทำให้อุจ
 พระทัย ฤ็ใจของเสนาบดีได้ด้วยกตมารยาของเขา
 คนชั่ว วิสัยของคนชั่วยอมคอยรับเอียงคูดนายว่าจจะ
 เท่าถาวรงานและความคิดของเขาหรือไม่ ถ้าเห็นว่า
 เท่าก็เปลี่ยนแปลงท่าทางยกย้ายแปดนคือไปอีก ถ้าเห็น
 ว่าไม่รู้เท่าถักกระทำเต็มอานในที่เขาคูมเขาคี การชั่ว
 และคนชั่ว จึงได้เกิดขึ้น เพราะเหตุที่เสนาบดี ตั้ง อยู่ใน

กระทรวงมหาดไทย แต่ทว่าคนดีที่ท้อแท้กับบุคคลและระ-
 ดงอยู่ ความชั่วและคนชั่วก็ไม่เกิดไม่ขึ้นได้” ความ
 มุ่งหมายอันแท้จริงของเขาคือ ต้องการให้เป็นที่
 ครอบงำประเทศไทย สามารถติดต่อเปลี่ยนแปลงแต่ตร
 ความสามารถตามภาวะ แต่เขาพูดตรงๆ ไม่ได้

เมื่อปีที่ ๒๘ ไรค์ได้พาเขาไปพบกับบุคคลประ-
 หลาดคนหนึ่ง บุคคลคนนั้นได้สอนเขาซึ่งตามปกติเป็น
 คนช่างคิดอยู่แล้ว ให้เป็นคนช่างคิดยิ่งขึ้น เขาได้บันทึก
 ทักการพบปะครั้งนั้นไว้ว่า

“เมื่ออายุได้ ๒๘ ปี เราได้ค้นพบแก่พระพนม-
 รัตน์หรือที่กล่าวเพชร์ เธอสอนเราว่า ถ้าไปแห่งหน
 คำบดโคพบประมุขผู้ประมุขกันอยู่มากๆ ให้ถามเขาว่า
 คนมีมุขหรือไม่มี ดังนี้ เราจึงนึกคิดอยู่ในใจเราว่า
 พระพนมคนนั้นประหลาดมาก อย่างไรหนอแก่จึงได้สอน
 ดังนี้ และยังได้แนะนำเราคือไปอีกว่า ถ้าไปพบเจ้า
 อารามเจ้า พระภิกษุเจ้าถามเราอยู่มากๆ ก็ให้ถามว่า
 ในใจตนมีพระหรือไม่มี ดังนี้ แล้วจึงชี้แจงสอนเราคือ
 ไปว่า ถ้ามีคนมีมุขมีพระอยู่แล้ว ก็คงมีผู้มาค้นพบ

ด้วยเรา บอกความว่าท่านเป็นคนเป็นพระเป็นมนุษย์
 แล้วพระพนมยังพูดต่อไปอีกว่า ถ้าไปพบปะผู้หญิงก็
 ให้ถามว่า ที่บ้านมีผู้หญิงหรือไม่ ถ้ามีคนรู้จักผู้หญิง
 เขาก็คงบอกว่ามีแต่ไม่มี..” แต่ไม่ปรากฏว่าเทียนวรรณ
 ได้ปฏิบัติตามคำสอนอันประหลาดนี้ อย่างไรก็ดีคำแนะนำ
 นั้นมิใช่ว่าจะไร้ผลเสียทีเดียว มันทำให้เทียนวรรณ
 ค้นคว้ามนุษย์ นออย่างไรกันหนอ ? จนเขาดำรงสติ
 ความหมายถูกว่า “มนุษย์แปลว่าผู้มีใจสูง ใจสามารถ”
 ตั้งคำว่า “คน” เขาให้คำจำกัดความได้ว่า “คนนั้น
 แปลว่าหัวใจ ธิบายว่ามีหัวใจอหยัก ๆ ตักแต่ใจคน
 แลไปตลอดหัว รัศตลอดหัว ทำได้ตลอด จึง
 เรียกว่าคน” และจากคำเตือนนั้นทำให้เทียนวรรณ
 อยากรู้คนกับเขาสักคนหนึ่ง จนไม่มีเวลาดำรง ต้อง
 ใจเวลาดำรงหมดทุกมื่อ ให้หมดเปลืองไปด้วย การเรียน
 การอ่าน และตรึกตรอง ทั้งนิยมจะแสดงให้เห็น
 ธิบายกว้างไกล ข้างตรง ข้างงอ ข้างตั้ง ข้างล้ม ข้าง
 เขามหัวปรัญญา!

ระหว่างอายุ ๒๗-๒๘ มี เทียนวรรณคงวงศ์ชาย

ไป ๆ มา ๆ อยู่ในหัวเมืองต่าง ๆ ของไทย ครั้นอายุ ๒๘
 เขาเข้าไปในวังในวังนั้นเพื่อเฝ้าเจ้านายที่โปรดปรานเขา
 และพอใจฟังความคิดใหม่ ๆ ของเขา ในการคบค้า
 สัมภาษกับเจ้านายและผู้ตกมากดมีเมียเป็นฝูง ๆ นั้นทำให้
 ให้เขาเกิดความคิดเห็นว่า การมีเมียมากเกินไปเกิด
 แห่งความทุกข์ เพราะต้องใช้จ่ายมาก เมื่อไม่พอใช้
 ก็ต้องหว่าให้พอใช้ เมียหาทางสู่จริตไม่ได้ก็เอาทาง
 ทุจริต นอกจากนั้นคนแกล้มเมียมาก เช่นดังที่นาเกิดยด
 มาก เมื่อให้ความสุขแก่เมียสาว ๆ ด้วย ๆ ของคนไม่
 พอ เมียสาวเหล่านั้นก็ประพฤติชกใจ ดังที่เขาเคย
 ประสพมาด้วยตนเอง เขาเห็นว่า "เมียเราอายุได้ ๒๘
 ปี ท่านผู้หญิงเป็นคนขรามีภรรยาต่าง ๆ หลายคน แต่
 ท่านนับถือรักใคร่เรา ภรรยาของท่านรู้ว่าเราไปอยู่ที่
 บ้านท่านเด็ก ๆ ก็คอยดักเราอยู่ที่มืด ๆ เมื่อบเรากลับมาที่
 อยู่ ครั้นเวลาเรากลับ ภรรยาท่านคนหนึ่งรปร่างงาม
 กำลังสาวอายุอยู่ใน ๑๘ ปี ขึ้นขวางทางทำท่าผู้หยอก
 แฉกเด่นทำจริงจนเราไว้ แต่เรารู้ดีกว่าหญิงพาดพอใจ
 ชายหนุ่มเมื่อแต่งงาน เราก็มีจิตประหวัดในกรตั้งวาง

13/07/2595

แคมดัดจริตถลกคุณ พระเชษฐ พระคุณ ของท่านเจ้าคุณที่
 กรุณาปรานีและน้อมถ้อ เราได้เข้าสยท่านเมื่อยามยาก
 เราจึงเอา ความ กตัญญู มา ระลึก เราให้ ระงับ ความ
 ปรารภนาของหญิงพาด เราถลบบริภาษหญิงนั้นด้วย
 ถ้อยคำขึ้นเป็นหลักฐานว่า แม่มหาเจ้าเวียง! ตัวฉันเป็น
 หนู่ม แม่เป็นสาว ที่แม่มาทำกิริยาฮาการอย่างนี้ใน
 เวลาดวงคืนทมิฬ ๆ ถ้าใครเขารู้หรือเห็นเขาจะพา
 กันมัวหมองไปเสียเปล่า ๆ ที่แท้เราทั้งสองก็โดยนับถือ
 เชื้อใจกันจึ่ง มิได้เถียงข้อในการรอย่างใด แม้ว่าจะ
 เป็นการจริงใจ ที่จะมีน้ำใจเด่นหารักใคร่เจ้าจริงก็คอง
 ยบยงอดกตกรทษชาติวให้จงด อย่าให้มีราคมัวหมอง
 ได้ เมื่อหญิงนั้นได้ฟังเราดังดังนั้นก็มีความระอาขยที่ดัง
 ได้ขอโทษและรับผิดแก่เรา ความเรื่อนทรามถึงท่าน
 ผู้เฒ่า ๆ ก็ยังมีความรักใคร่เรายัง ซนกว่าแต่ก่อน เรา
 จึงขอว่า ความกตัญญูยอมมีคุณแก่ผู้พระคุณของ
 ท่านก็มีแก่คนจริง ใครทำคุณแก่เรา เรามีได้ดม
 คุณของท่านเสียได้โดย” จากบนตักคอนนั้นจะเห็นได้ว่า
 เทียนอรรัตนเป็นคนประหลาด รุจถลบบยงขงใจตัวเอง

เป็นนายตัวเอง ไม่ปล่อยให้ไปตามอารมณ์ ขอให้ท่าน
 นักดูภาพตอน เทียนวรรณถูกขังด้วยจน กวนต๋องจากสาว
 ด้วยวัยจำกัดเพียง ๑๗ ปี ในที่ลับแตรมืดด้วย น้อยคน
 นกที่จะอดใจไว้ได้ นอกจากนั้นเขาได้บันทึกไว้แห่งอื่น
 อีกว่า ถ้าบ้านโตมีลูกสาว เทียนวรรณไปกินไปนอน
 ก็ไม่ทำมีดมีราย แม้สาว ๆ จะให้ทำให้ทางก็ตาม นับ
 ว่าเทียนวรรณมีอุดมคติสูงหรือเป็นสุภาพบุรุษ อย่างแท้
 จริงคนหนึ่ง

บทที่ ๕

ชีวิตสมรด์

เทียนวรรณได้เริ่มเช่าซื้อชีวิตสมรด์เมื่อไรไม่
อาจทราบได้แน่ ทราบแต่ว่าเมื่ออายุ ๒๕ ได้ไปเที่ยว
ที่เมืองคราดและได้ภรรยาที่นั่น เขาต้องเผชิญหน้ากับ
นักแสดงประจำท้องถิ่น ถ้าเขามีได้ขอเชยรถของเขาด้วย
แล้ว คงได้ฟ้าลกับขยับไปเท่านั้น ถึงขอเชยรถของเขา
แล้วก็ตาม กระนั้นเขาก็เอาชนะนักแสดงด้วยความดี คือ
อาจคิดได้ ซึ่งแสดงว่า เขาได้ยึดถือพุทธปรัชญาที่ว่า
“ชนะคนชั่วด้วยความดี” ที่ได้อบรมมาตั้งแต่สมัย
บวชเป็นพระ เขามั่นใจใจดังนี้ “สมัยหนึ่งเราไปได้
ภรรยาที่เมืองคราด แต่เมื่ออายุได้ ๒๕ ปีพวกพ้องของ
ภรรยาเขาไม่ชอบเรา ตีเคียนหินทาวเราต่างๆ ภรรยา
เรานำความมาเล่าให้เราฟัง เราตอบเขาว่า เขาคิดเคียน

เขียนวรรณ

นิทานเรา^๒ บุญคุณของเขาอยู่แก่เรามาก ขอขอบใจ
เขาด้วย เรามาอยู่คนเดียวในหมู่ของเขา ถ้าเขาจะไม่
เกรงใจเรา โดยเขาจะมา^๕หน้าหรือตากกลางท่าขอเรา
ก็จะได้รับความฮายมาก ที่เราว่าดบ^๕หัดงั้นเขายังเกรง
ใจอยู่มาก แม้เราว่าเราอย่างนี้แล้วเขาก็จะไม่รับว่า
เรา เจ้าจะกตัญเป็นคนเดียวไปผู้เดียว ที่หลังอย่าได้นำ
มาเจ้าให้ฉันฟังอีกต่อไปเลย

ภรรยาของเราเป็นคนโง่ไม่ทราบในอุปบายของเรา
ที่คิดจะรังษัญชาติของภรรยา ก็นำเอาถ้อยคำที่เราพูด
นั้นไปเล่าให้ผู้ใหญ่ฟัง ก็พูดกันต่อๆ ออกไป จนได้
ยินถึงหูผู้^๕ที่^๕คน^๕เรา คนเจ้าพวคนนั้นก็ดบพิศวงในเรา
ตั้งความรังเกียจ กตัญแอบเข้าใกล้ชิดเรา เราก็พูด
จา^๕แจ่งเหตุสุดต่างๆ คนเหล่านั้นก็ดบรักใครเราเป็น
อันมาก

ขอท่านได้ พิศระห์เกิด ถ้าภรรยามาบอกเราว่า
เราคิด^๕เขียน^๕ ๑๓/๐๗/๒๕๒๕ เราแสดงความโกรธ คนพวก
นั้นก็ดบเราคงคิดกันไม่ได้ ที่เราดบ^๕ชม^๕ศักร^๕ของเราว่า
ขอขอบใจเขา เขาเกิดมาคงจะมีได้เคยพบคนเช่นเราที่ไหน

สงบ สุริยนทร์

ซึ่งเป็นผู้อพยพจากต่างประเทศเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานได้คนละหนึ่งคน

ในเรื่องคู่ครองของเขานิยมแบบยุโรป คือการมีเมียคนเดียว (Monogamy) เขานิยมแต่งงานได้ภรรยาทั้งหมด ๓ คน (ที่ละคน) เขานิยมได้เชื้อชอภรรยาไว้ที่ไหนเลย บอกแก่บุตรหลานที่หย่าร้างกันเท่านั้น ภรรยาคนแรกเกิดเป็นญาติกัน แต่ไม่ค่อยถูกต้องกัน คงแต่งตามผู้ใหญ่ มากกว่า ส่วนลูกกันนั้นบอกไว้ละเอียดว่ามีเท่าไร ใครดี ใครชั่วแก่ไหน เขานิยมลูกทั้งหมดถึง ๑๒ คน คือ

กับภรรยาคนที่ ๑ มีบุตร ๓ คน คือ

๑. ชื่อนายยงค

กับภรรยาคนที่ ๒ มีบุตร ๓ คน คือ

๑. ต.ญ. (ไม่ปรากฏชื่อ ตาย)

๒. ต.ช. (ตาย)

๓. แม่จูน

13/04/25 ค.ช. (ตาย)

กับภรรยาคนที่ ๓ มีบุตร ๑๑ คน คือ

๑. นายบุตรี

๒. นายรอบ
๓. นายตั้งหีโต
๔. ค.ญ. (ตาย)
๕. นายประกอบ
๖. ค.ช. (ตาย)
๗. นายยม (ตาย)
๘. ค.ช. แฉ่น (ตาย)
๙. แม่เชอม
๑๐. ค.ญ. นิ่ม (ตาย)
๑๑. แม่พนิต

บรรดาญาติของเทียนวรรณที่ยังมีชีวิตอยู่ไม่มีใคร
 เขาอย่างพ่อเคย นายยุทธ์ นายรอบ และนายประ-
 กอบ ก็เป็นนักแดงฆ่าคนตาย นำความเดือดร้อนแะ
 อภัยข้อคดีมาสู่พ่อ ส่วนลูกหญิงหนึ่ง เทียนวรรณรู้สึก
 พอใจว่าไม่เสียหาย แม่เชอมก็เป็นอนุภิกษาเดิม
 13/07/2565
 ได้ในพระพุทธศาสนา แม่เจตนาที่เขาต้องโทษอยู่ใน
 เรือนจำก็ยังได้แต่งกลอนสอนธรรมมาฝากเล่มขอ ส่วน
 แม่พนิตก็เป็นคนดี แต่ก่อนจะยากจน ชีวิตตั้งมรดกของ

สงบ สุริยพันธ์

เทียนวรรณไม่ทราบวันเดือนปี ภรรยาคนที่ ๓ อยู่กันกันได้ไม่เท่าไรก็เลิกกัน ต่อมาได้ภรรยาคนที่ ๔ แดงเด็กนอก ครั้นแดงจึงได้แต่งงานอีกเป็นครั้งที่ ๓ และภรรยาคนที่ ๓ นั้นฉันรู้ว่า เป็นชาวเมืองตราด เป็นแน่ เพราะเทียนวรรณเคยเมืองตราด และเงินที่บุตรถึง ๕-๖ ปี กอตั้งแต่อายุ ๒๘ ถึง ๓๓ ปี จึงกลับเข้ามากรุงเทพฯ พร้อมทั้งภรรยาคนที่ ๓ และอยู่ครองกันจนแก่เฒ่าและตายไปจากกัน แต่ไม่ทราบว่าใครตายก่อนตายหลัง

บทที่ ๖

ชีวิตแห่งการศึกษา

และหมอดความ

อายุ ๓๐ ปี นับว่าเป็นชีวิตค่อนข้างยุ่งยาก เขาได้แสดงออกถึงความปรีชาสามารถ และความกล้าหาญอย่างเด็ดเดี่ยวไม่กลัวตาย คือเขาได้เขียนบทความแสดงความคิดเห็นให้รัฐบาลราชการงานเมืองรวม ๗ ข้อ แต่เห็นมีปรากฏอยู่ในคุตตยวิภาควิมลข้อ เข้าใจว่าเป็นข้ออย่างเดียวกัน แล้วให้นายรอบหน้าถวายส่งแจ้งกรมพระสวัสดิ์ ๑ ข้อ เสนอเกล้าฯ ภายหลังคิดได้อีกรวมกันเป็น ๓๔ ข้อ ซึ่งท่านผู้่านจะได้เห็นในภาคงานในหนังสือเล่มนี้ . อย่างไรก็ตามก็ เห็นว่าเทียบวรรณคดีเขาคชไปรับกับคมาตามนั้น ก็เพราะข้อเสนองานนั้นผิดกับกฎ

หมายบ้านเมือง ผิดระบอบการปกครอง ในขณะนั้น
 เช่นให้เด็กทาส ให้เด็กการพระนันทบ่อนเบี้ย ให้มีตภา
 มีแทนเป็นต้น นอกจากนี้ เขายังได้เขียนบทความเรื่อง
 ทาสและ บ่อนการพระนันทส่งไปลงในหนังสือพิมพ์ ตรุณ-
 ชาติ ซึ่งกรมหมื่นพรหมวรานุรักษ์เป็นเจ้าของ เร่งเร้า
 ให้รัฐบาลเลิกทาสและบ่อนการพระนันท เขาว่า การเขา
 คนดงเป็นทาส เป็นการตูดกความเป็นมนุษย์อย่างร้าย
 แรงที่สุด ก่อให้เกิดความแตกต่ามคักระหว่างพลเมือง
 ด้วยกัน ส่วนการพระนันทนั้นเขาว่า เป็นบ่อเกิดแห่งความ
 อับรายทั้งหมด ถ้ายังไม่เลิกโรงบ่อนการพระนันทราวใด
 ก็เหมือน รัฐบาล ตง ที่ประทุษร้าย อดเมือง ของ ตนเอง
 เพราะพ่อไม่เด่น ลูกก็เด่น เมื่อเมียไม่เด่น ผัวก็เด่น
 ทำให้พลเมือง คิดงมมัต น้าคิด รอย โดยไม่ ต้องทำงาน !
 เมื่อเดี่ยงเงินเดี่ยงทองไปมาก ๆ ใจแตก เกิดเป็นโจรผู้
 ร้ายและขายเนื้อในที่สุด อย่างไรก็ดี ต่อมารัฐบาล
 ทรยศให้ลูกก๊อพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงประกาศ
 เลิกทาส และ ร. ๖ ทรงประกาศเลิกโรงบ่อนการพระนันท
 เดี่ย นับว่าเขย่นอรรถน ได้มีส่วนผลักดันให้เกิดการปก

ครอบงำประเทศไทยให้หันไปสู่ความเป็นอารยประ
 เทศจ้ากัวยิ่งคนหนึ่ง และเป็นราษฎรคนเดียวและคน
 แรกของประเทศไทย ที่เข้าไปสอด เกี่ยงกับกิจการ ของ
 ชนชั้นปกครอง ตั้งแต่ไหนแต่ไรไม่เคยมีราษฎรต้นโต
 คนใดจะกล้าหาญชาญชัยโจมตีระบบ ก้าวปกครองของ
 ชนชั้นปกครองได้ เทียนวรรณจึงถูกเหยียดหยามห้าม
 บราม ผู้ดำตบดำ "เรื่องการปกครองมันเป็นเรื่องของ
 เจ้า ราษฎรระไม่ใช่อำเภอ" เทียนวรรณหาฟัง
 เดียงไม่ ยินยอมแต่การเขียนบทความไป ลงพิมพ์ได้
 รับการคุกคาม ไข่น้อย และน้อยครั้งก็เขาจะลงพิมพ์ให้
 ลงนั้น เขาจึงใช้วิธีใหม่ คือแต่งแล้วให้ผู้อื่นทางค
 พิมพ์แจกงานศพบ้าง หรือพิมพ์แจกโดยไม่มีงานบ้าง

ในระหว่างที่เทียนวรรณใช้ชีวิตอยู่ในระแวก คือ
 จังหวัดสุราษฎร์และจังหวัดบุรีรัมย์ เขาได้เอาใจใส่ศึกษากฎ-
 หมายอย่างจริงจัง จนภูมิใจได้ว่าพอจะหากินได้ จำ
 กลับกรุงเทพฯเมื่ออายุได้ ๓๓ ปี เขากลับมาไว้ ในข้อคิด
 ประวัติของเขาว่า

“ฉันทกลับจากจันทบุรีนี้ระกา

เตตตั้งสา*อายุแก่เข้ากำม
 รوبرับทกฏพระวินัยอัยการ
 ได้พิบพานท่านสุร^๑เป็นครูบา
 ทงคอยฟังนั่งศาลการชำระ
 ดูเขาจะข้อปะเด็นก็เห็นท่า
 ท่านที่ค้ำขาตปราชญ์ปรีชา
 ย่อมเห็นว่าแพชนะในกระบวน
 กลับมารุ่งพุ่งเพื่องในเรื่องนี้
 ด้วยเหตุผู้พอใจมาได้สวย
 เห็นช่องแท้แพชนะตามกระบวน
 เลือกห้ควรเก็บผล^๒ลี้ยงตนมา”

เมื่อเห็นนอวรณ์ไปชูปศไว้ในฉิราภฏหมายมาจาก
 จันทบุรีแล้ว ก็มาหาถิ่นทางทนายตามต้นโรงคั้นน้ำตาล
 ค่อยไป ความรู้ในทางกฎหมายของเขานั้นไม่เก่งกาจ
 ปรายญเป็ร้องมากนัก ^{๑๓๑๗/2565} เขาพูดต่อมคังไว้ว่า “ไม่ควร
 หนีว่ามีควมรู้ในกฎหมายที่เตยอ ฉะนั้นวิช่าหาควมรู้

* ๓๓ ปี (เป็นอาหบาสิ)

ความชำนาญในวิชากฎหมายของเขาไม่มีอะไรดีไปกว่า
 คนพวกที่มมีความรู้กฎหมายได้มาก ๆ เขาจึงหาเพื่อนที่
 มีความรู้ในทางนี้ไว้มาก ในชั้นแรกคิดว่าส่วนมากมิได้
 เอง เช่นเดียวกับที่ปรึกษาตกลง แต่งเทียนวรรณก็ให้
 เพื่อนว่าแทน ส่วนความสามารถในทางกฎหมายที่พอคุ
 ญโดยเขาไม่ยอมเหมือนกัน คชในด้านจับประเด็นให้ศาล
 เห็น "ในส่วนของเราที่จะฟ้องคดีได้แก่แต่ความวินิจัย
 อย่างหนึ่ง ความขาดกระทำให้ติดต่อกันได้อย่าง
 หนึ่ง ศาลไม่เห็นยกเหตุให้ศาลเห็นได้อย่างหนึ่ง
 เป็นคู่ความสามารถในที่ปรึกษา และไวยาकरण
 กล่าวและความคดีในสมอง" นอกจากงานประจำแล้ว
 ยังมีงานอดิเรกก็คือการศึกษาด้านเรียนนอก เขาอ่านหนังสือ
 ไม่หยุดเลยทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย "ถ้า मैं
 ทรหรือชเขา เป็นเรื่องเก่าหรือเรื่องใหม่มิได้ว่า ขอ
 ให้ตั้งแต่วันประปัญญา ทำตั้งว่ามาทุกวันนี้" นอกจาก
 อ่านมากแล้ว เขายังเขียนอีกด้วย "แต่ด้วยฉันเห็น
 เพียรเขียนหนังสือ ไม่ว่างมือปากก็เพียรเรียนภาษา
 คำอังกฤษหรือศัพท์ทุกวันมา เมื่อชวยังไม่ ถึงนักคนไม่

13/07/2565

สงบ สุวีนทร์

ผลเห็นทางซบู่ตักันัก เกรงจะหักง้อวคชาติอันดีถ้า ถ้า
ลงมืออดคิดเหมือนปลา อย่างปลาหมอคินข้อเพียร"

กิจวัตรอันเห็นนวรรณท่ามาตงแต่บวชเป็นพระเรื่อย
มา นอกจากเขียนบทความธรรมดาแล้ว ถึงที่เขาขาด

ไม่ได้ก็คิดการบันทึกประจำวัน (Diary) วรรณกรรม

ที่เขาเขียนตั้งแต่อายุ ๓๐ ปีถึง ๔๐ ปีมีทั้งหมด ๓๔ เรื่อง

เป็นเรื่องเกี่ยวกับทางศาสนาเสีย ๖ เรื่อง นอกนั้นเป็น

บทความทางคดีโลก หนังสือพิมพ์ตามแต่จะลงความ คิดที่

เห็นอก เห็นต่างเพศ ผู้ได้รับความยกย่องชมเชยจากสังคม

เก่า ชื่อ บารุงนารี เป็นหนังสือที่เขาอ่านได้ยาก

แม้ไฟหอกเล่มหนึ่งขาดก็ไม่มี ๑๖ บารุงนารี เป็นหนังสือ

เล่มจบ เขาเขียนขึ้นเพื่อให้เห็นธรรมโลกของมองเห็นความ

สำคัญของผู้คนต่อรับบารุง นอกจากนั้นหนังสือสารคดี

มาง ๒๕๗ ๒๖ นอกจากเขียนแล้วเขายัง

วิพากษ์วิจารณ์การบ้านการเมืองทุกหนทุกแห่งที่เขาก้าว

เท้าเข้าไปอีกด้วย 13/07/2559 เขาถือว่า "ก่อนหน้า (ก่อนคิดพูด)

ได้เคยเห็นหรือในวัดในวังในบ้านเจ้านายอยู่ ๓๐ ปี" อายุ

๓๗ ปี ถูกหมายเกาะตัวไปจับรวมกับพวกอีก ๓ คน

แต่เดี๋ยวก็ปล่อยตัว ความหวังถึงหนงที่เขาระไม่ได้ กักข
การเด่นการพระนทังไป เขาระได้ขอย่างเค็ดชาดลคือ
เมื่ออายุย่างเข้า ๕๐ ปีแล้ว พอดระได้ ก็ถูกคคตักจำคุก
พชด!

สำนักหอสมุด

บทที่ ๗

ชีวิตในแดนอเวจี

เนื่องจากความเพื่องในกฎหมาย และนิสัย
ตรงไปตรงมาประจักษ์ต่อพลอใครไม่เป็น ถ้าเห็นความ
เดือดร้อนแก่ผู้ใดเป็นคดียุ่งง่วนไม่ไว้หน้า เขาเพียง
พูดทั้งในวัดและในวังมาตั้งแต่อายุ ๓๐ ถึง ๔๐ ปี เรื่องที่พูด
เข้าใจว่า คงเป็นเรื่องคอรัปชั่นที่เขาเห็นหรือได้ยินมา
และออกสั่งหนังสือที่แน่นอนที่สุด ได้แก่การปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย ราษฎรที่ถูกกดขี่ข่มเหงจากเจ้าหน้าที่
ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่มาหาเขาเพื่อ
ไม่ให้เบียดเบียน เขาเป็นคดียุ่งง่วนจนกระทั่งเขาถึงภาพ
ว่า "ถ้าคิดเขาผู้ประพฤติกว้นนั้น กระทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
ในอันใดที่มีกฎหมาย ถ้ามีโทษเราก็อดอยู่ไม่ได้
13/07/2555
เพราะความบ้า และ สันดานที่ไม่ชอบคนพาล จำ
ต้องชอบ ความคิดช่วย ผู้ที่คิดขงภัยได้ทุกข์ เพราะคนพาล

ตามแต่จะช่วยได้ด้วยประการใด” เขามั่นหมายเพื่อ
 คนจนที่ได้รับความช่วยเหลือ ส่วนคำจ้างสำหรับว่า
 ความนั้น เขาคิดถูกพอเพียงที่เขาไปเท่านั้น มีเงื่อนไข
 ฝูงที่หวังได้ห้ามปรามเขาไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับกิจการ
 บ้านเมืองเขา แต่เขาหาเชื่อฟังไม่แม้จะเป็นความหวังดีก็
 ตาม ในที่สุดจึงถูกหาว่าหมิ่นพระบรมเสนาภาพและ
 หมิ่นประมาทบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ ถูกตัดสินจำคุกไม่มีกำหนด
 และถูกเขียนหนังสือที่ปรากฏตามคำพิพากษาใน
 หนังสือพระราชกิจรายวัน เดิมที่ ๓๓ ว่าดังนี้

“วันที่ ๔๖๒ คำ ปีมะเมีย จุลศักราช ๑๒๔๔
 เวลาบ่าย ๒ โมงเศษ เจ้าออกห้องชีวิตกรม ทรง
 ราชการต่างๆ กรมหมื่นเทอดวงศ์เจ้าแก้วมงคลไชย-
 ภูษาเมื่อถวายคำให้การนายช่างผู้ถวายฎีกาประมาท
 หมิ่นตราพระราชดำรัสว่า ในมีอำนาจที่บังคับกรมการใน
 หัวเมืองได้ และประมาทหมิ่นสมเด็จพระเจ้า
 และเจ้าพระยาพลเทพนั้น นายช่างว่าตัวไม่มีความ

๑ 13/07/2565
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรง
 มหาคิโตย ๒ : เจ้าพระยาอภัยภูเบศร (วิชาญ กัลยาณมิตร) เสนาบดี
 กระทรวงเกษตราธิการ

ได้ ไปจ้างนายวันแต่งให้ นายวันผู้แต่งให้การว่าเห็น
 แล้วว่าดังนี้จริงได้ทั้งแล้ว นายช่างว่าผิดชอบอัน
 ไต่ไม่รู้ตรงเห็นไปใจความว่า ได้ความตามคำให้การนี้
 ผู้เจ้าของฎีกาไม่มีความจึงไปจ้างผู้แต่ง ๆ ส่วนผู้แต่ง
 แล้วว่าคำนั้นเป็นคำระดับประมาณ ยังเอาคำที่ตอรวาเป็น
 คำระดับประมาณมากตัวอื่นมีความผิดอยู่กับผู้แต่ง ให้
 เขียนหมายของนายแต่ง ๕๐ ที่ เขาคำไปไว้ ณ กุฎ

ถ้าดูตามคำพิพากษาฎีกานี้ เห็นฉนวนคดีคดี
 เพราะหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และหมิ่นประมาณบุคคล
 ชรรมดา แต่ข้อว่าหมิ่นประมาณบุคคลชรรมดา คือ
 ดมเด็จพระและเจ้าพระยาพลเทพนั้น ไม่ได้ระบุ
 ข้อกล่าวหาว่าหมิ่นประมาณอย่างไร ทำให้ระงงตั้ง
 เป็นข้อแรกว่าน่าจะมีอะไรอยู่ แต่อย่างไรก็ดี เห็น
 ฉนวนได้บันทึกไว้ว่า เขาได้ คัดคุกเมื่อ ร.ศ. ๓๐๓ ด้วย
 เรื่องฉนวนฎีกาเหมือนกัน และ ร.ศ. ๓๐๓ ก็ตรงกับ
 จ.ศ. ๒๒๔๕ พอที่ จึงเป็นอันตรงความเห็นได้ว่าเห็น
 ฉนวนได้ข่มขืนว่า เขาได้คัดคุกเพราะเรื่องฉนวนจริง
 แคคดีเรื่องฉนวนข่มขืนโดยนพองเพื่อให้ โศกาสจำเลยแก้

13/07/2565

ความหนักความยุติธรรม “เราได้รับความคลุกเมอ
 เร็ว ๆ นี้เป็นอย่างดี โดยเราไม่มีความผิดให้สม-
 ควรที่ศาลจะสั่งให้อำคุกเรา ครตจะตั้งให้กรม
 อัยการฟ้องเราเพื่อตงโทษเรา เมื่อได้ พิจารณาตง
 เห็นว่าผิดแฉกก่อน เพื่อเราจะได้แก้ตัวบ้างตาม
 กฎหมาย” “ตัวของเราเนาในห้องไม้พ้องหา เขาเข้ามา
 รัยไว้มิได้ถาม” “แม้มนุษย์บางคนทศวรรษมีเจตนาตง
 ใจพยายามจะไต่สวนเรา หรือเพื่อจะให้เราได้รับความ
 เตอตรีชนแฉกตัวหัล ก็ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายแต่
 ก่อนตงนเดียว ยังมีอำนาจชอบธรรมอยตามกฎหมาย
 ของบ้านเมือง ที่จะทำออกหน้าไปหนักก็ไม่หนัก แต่
 กระนั้นก็ยังทำให้เราได้หนักหนาอยู่ ตงปรากฏในสารบาญ
 ธิศุกว่า “ให้อัยวรรตเตตตลงคชวิต” ตงนี้เห็นตง
 ธิศุกความนิยอมปรากฏ แก่ใจของเขา ผู้ไม่ตงอยู่ในความ
 ยุติธรรมเองแต่ว่า เขาเป็นอย่างไร เราไม่ต้องอ้าง
 ตงใด เพราะครตที่เขาทำแก่เรา นั้น เป็นการผิดกฎ-
 หมายแฉกทางยุติธรรม” ตามหลักฐานนี้ตงตงว่าเขียน
 วรรณถูกตงนแฉกตงโดยผู้มีอิทธิพลในสมัยนั้น คำ

พิพากษาฎีกาไม่ได้บอกจำ ให้คิดเท่านั้นเท่านั้น เทียน-
 วรรณ ก็ถูกตัดสิน ชำเติมโดย มีมัตให้ คิด ตลอด ข้อค
 แม้เทียนวรรณจะยอมรับว่าได้แต่งฎีกาจริง แต่เขาได้
 แต่งฎีกาคัดค้านตราพระราชดำริว่าไม่มีอำนาจบังคับหัว-
 เมืองหรือไม่ก็รียากออก อาจเป็นเรื่องชกก็ได้ เพราะ
 ทนายความที่ไม่รู้ว่าตราแผ่นดินจะมีอำนาจ บังคับกรม
 การในหัวเมืองได้หรือไม่ ก็เบ็ดเสร็จเหลือจดจับที่จะเชย
 หรือหากตราพระราชดำริเป็นตราที่กตัญญูใหม่ เทียน-
 วรรณไม่รู้หรือรู้แต่คัดค้านในแง่กฎหมายตามความเห็น
 และหน้าที่ของทนายก็ไม่น่าจะมีผิด ถึงหากจะเอาผิด
 ให้ได้ นายช่างผู้ทูลเกล้าถวายฎีกาก็ต้องผิดด้วย เพราะ
 กฎหมายไม่เคย ชกโทษให้ ผู้ทูลอ้างว่าไม่รู้จึงทำผิดเฉย
 แค่นัประหลาดมาก นายช่างไม่ผิด เขาผิดแต่ นาย
 วรรณคนเดียวเท่านั้น ย่อมแต่งตั้งว่าต้องการจะเด่งงาน
 เฉพาะนายวรรณ (คือเทียนวรรณ) ให้สิ้นข้อไป เพื่อ
 ไม่ให้เป็นก้างขวางคออีกต่อไป

อย่างไรก็ดี ^{๒๕๖๕} คิดเรื่องนี้เราพอจะสืบฐานได้ว่า

เทียนวรรณไม่ถูกกับผู้ยิ่งใหญ่ใน สมัยนั้นเป็นเรื่องธรรมดา

ตัวอยู่ เพราะเทียบวรรณเป็นคนปากโบบ่ง ชอบเบียด
 ไปงความชั่ว ของผู้อื่น อย่างไม่ ถัดถ่วง อธิธิ พดใด ๆ
 ความผิดของเขาอาจมีอยู่ แต่คงไม่ร้ายแรงถึงขนาดควร
 จำคุก เขาใช้ศัพท์ว่า "โดยเราไม่มีผิดให้ตั้งควรที่ค่า
 จะตั้งจำคุกเรา" นี้แสดงว่าเขายอมรับผิดบ้างเหมือนกัน
 ในสมัยนั้นกฎหมายชกกับ พระเจ้าแผ่นดินพระองค์เดียว
 คงจะทรงให้ผิดหรือไม่ให้ผิดก็ได้ตามพระทัย แต่ถึงกระ
 นั้น โทษก็ไม่ควรจำคุกถึงทั้งทำโทษอย่างทารุณเช่นนี้
 เป็นการตักความตามคำพูดฉนี้ หากจะเอาโทษเทียบ
 วรรณกันอย่างบุคคลอื่น ๆ ก็คงลงโทษฐานเบา ดกรฐาน
 ไม่เคย ทำความผิด มาก่อนเป็น ภาคทัณฑ์ไป เท่านั้นเอง
 ความผิด ที่แท้จริง ของ เขา คง เป็น ฐาน หมิ่น ประ มาท
 รรมตา มิใช่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพเป็นแน่ แต่ถูก
 ทัณฑ์เข้าโดยศัพท์ผิดเพี้ยนผิดเพี้ยนให้ ในหลวงทรงเชื่อ
 จนได้ ความจริงในเรื่องนี้อาจมีเพียงว่าเทียบวรรณพูด
 หมิ่นประมาทสมเด็จพระและ เจ้าพระยาพดเทพเท่า
 นั้น พระยานกัณษิณดาญวรรณก็เกือบประดาตายเพราะ
 ถือว่าคนโกงที่ไม่รู้ตัวแล้ว ก็ไม่ประจบและไม่เข้าด้วย"
 ส่วนการคัดค้านตราพระราชดำรัส ซึ่งโดย บันการหมิ่น

13/07/2565

พระบรมเดชานุภาพนั้น เขาอาจไม่ได้แคร์ต้องก็ได้
 แต่เพื่อจะเห็นชอบด้วยนวรรณให้ยอมรับ จึงเพิ่มข้อหา
 ฉนั้นเข้ามาในคดี ดังที่เขายกข้อไว้ว่า "ท่านที่ไม่เบียดตา
 ถัดจากอ้อม" น่าคิดที่ไม่ชอบประกอบเสก ระหัดเหตุที่
 ไม่จริงซึ่งเดี่ยมหนาม พระทรงภพขบค่างซึ่งชังอวดความ
 ต่ำต้อยว่าเป็นจริงทุกสิ่งอัน" แต่ถ้าจะตั้งเนียรฐาน โดย
 ไม่อาศัยรูปคดีนี้ แต่อาศัยกรรมเนียดอ้อมแล้ว เทียน
 นวรรณน่าจะติดคุกเพราะการเนียงมากกว่าคือเพราะการ
 พุกผุยแพร์การปกครองระเนอบประชาธิปไตยตามฉัดฉา
 อารามบ้านช่องราชฎูร แม้กระทั่งเนียงเจ้านายมากถว่า
 อย่างอื่น "เราคตฤฎิภาคพจนกิจ ได้ตั้งพยายามเข้าค
 (พยายามคิดเปลี่ยนแปลงการปกครอง?) แต่บจะไม่
 เป็นการ เกือบจะเขาชังคไปทั้งเดี่ยเปด้าๆ..."

เทียนนวรรณ ทนายคจามผู้แบมอริบคความว่า
 คความช่วยราชฎูรที่ถูกกคจจากผู้มอคหคพดเข้าคจจน ไม่
 สามารถใช้คความรูกฎหมายช่วยคคเองได้ เพราะถูก
 มัดมอชก ^{13/6/7/2565} เทียนนวรรณไม่มีโอกาสแก้คคในศาล เพราะ
 ชัยยการไม่ให้ ยนพ้องคานระเนียบ จึงเป็นพฤคกรรม

ที่หม่อมของต้องให้เห็นว่ามีอำนาจทำอะไรอะไรต่างๆ
 ที่ไม่น่าจะทำได้ แต่ไม่มีใครที่จับเรื่องนั้นมัดติดต่อก
 ไป “ความลับไม่มีในโลก” เทียนวรรณจึงหมดใจ
 กางว่าความซื่อสัตย์ คนยากคนจนคงดี บัดนี้เข็นคันไป
 ยึดตราหยอด ปรารภนาของมนุษย์ ดำหรับ เทียนวรรณ
 ด้งผู้กักกันที่

พอก้าวเข้าไปในประตูคุก ตั้งแต่เขาถูกทำโทษ
 ถอนกักกัน ถูกเขียนหนังสือด้วยหมาย ๕๐ ที่ เทียนวรรณ
 แทบจะเดินซัด ทงทะเลเป็นนักแดงเคยชดค้อยทรหด
 ชดทนอย่างไรก็ตาม ก็ไม่ดำมารอดจะทนทานได้ ต้อง
 ร้องครวญครางชอกมาด้วยความเจ็บปวดรวดร้าว ค้อ
 จากนั้นเขาก็ถูกนำไปขังแฉะได้ชื่อคากรบห้า เรียกว่า
 บัญญัตินรกนการ ค้อได้ชื่อค้อค้อ มีค้อต้องแฉะเท่าค้อ
 ต้อง คามจรีทำโทษสมัยโบราณที่เรารับมาจากอินเดีย
 ในครั้งแรก เขาถูกขังเข็นเป็นเวลา ๓๖ วัน “เมื่อ
 แรกรับ พระขรรค์จางถานน ถึงฉกรรจ์กรมภู* ท่านดู
 แฉฉน เขาขังขังมีหน้าให้จำกรบ ถ้วนคำรบตีบ* กัดฉน

* กรมภูเรศดำรงศักดิ์ เสนาบดีกระทรวงกลาโหม

กระทั่งถึงเดือน” เมื่อเขาขอยกมือไม่พานักถูกจำกรรมเข้า
 อีก คราวนั้นมากหน่อย ก็ถึง ๒ ปี ๓๔ วัน “ท่านจำ
 กรรมห้าประการประการหนึ่ง เมื่อกำตั้งเน้าทองของ
 ออกหลาม ถึงตั้งบั้งดิบด้วยไม้กรันคร้าม พยายาม
 กรรมฐานญาณปัญญา” แล้วเขาก็ไล่เฉพาะไร้ตรง
 อยู่เป็นเวลา ๖ เดือน นับว่าค้ำชยคลายความทรมานลง
 หน่อย แต่เพราะเหตุผลตกได้ไม่ปรากฏ เขาถูกจำ
 กรรมห้าอีกเป็นเวลา ๓ เดือน ๓๐ วัน เขาต้องเขากกรรม
 ฐานคือธรรมะโปรดขใจตามเคย ในระหว่างที่กรรม
 ษย์ในโถกนรกนี้ เต็มวรรนก่อให้เกิดความประหลาด
 อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนเลยนั้น คือภาพของนักโทษคน
 หนึ่งกำลังอ่านหนังสือทง ๆ ที่อยู่ในแครของจอร์จำอันแสน
 ที่ทรมาน อ่านไปบันทึกลงไปใต้สมุดเก่า ๆ เฒ่หนึ่ง ทั้ง
 ขี้ตางามที่อ่านพบแต่ละทีก็จจะเข้จะหะพูดเมือมี โถกาด

“เคยลำบากยากแค้นแสนสาหัส
 13/07/2008

ทำบุญกมิดใจจงจำทำประสม

ทั้งชื่อคาทำประการอานระหัม

ยามพลบค่ำช้ำออกลงกลอยกตา
 แต่เช่นนี้มันยังดิ้นหนังสืออ่าน
 มีพยานพวกพิทักษ์ที่รักษา
 มันออกปากบอกอย่างฉิวรีระธา
 ยังขู่ว่าที่ค่านหนังสือถืออย่างไร

นอกจากอ่านแต่ละบทก็ถนัดยิ่งได้เขียนเรื่องต่างๆ
 ไว้ดั่งมีทรงรอยพระกรของรัชกาลนี้ขอมอบถวาย มนต์แห่งจิตใจ
 ของเขาให้รับเขียนบทกวี "คิดถึงตัวกลองตายทำดาบตีพิ
 จังได้เร่งรีบกับถ่วงกลองนึ่งนึ่งทรนงค์" เป็นบทความกวีโดย
 ครั้งแรกใหม่ ๆ จะตายก็จะไปตายดั่งที่ จึงได้คิดแต่ง
 เรื่องต่าง ๆ ในคุก ไม่เห็นได้ถึงว่าเทียนวรรณ
 เขียนอะไรต่อมิอะไรในคุกก็แพร่สะพัดไป ยิ่งเห็นความ
 คิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วยก็ยิ่งทำให้คนพูดกันแซ่ไป
 จนถึงผู้ยิ่งใหญ่ที่ไม่ชอบหน้า เทียนวรรณอยู่ ถอนแล้ว
 ผู้แปลอักษรหมื่น กรมขุนฯ ไปขอคุ เทียนวรรณไม่ให้
 บอกว่าเผาไฟเสียแล้ว กรมขุนฯ ปรินิพพานเป็นพันเป็น หมื่น

ทรงตั้งให้จำเทียบนวรรตครบห้าอศกรหนึ่ง เป็นเวลา
 ๗ วัน นกอรราชวัดเทียบนวรรตปฏิเสฐศัตรมอทธพด
 นคัยย้าไรก็ดี พุทธิการณกรงนยอมแฉกตั้งว่าเทียบ-
 นวรรตเป็นชายใจเพชร ไม่ยอมอ่อนข้อให้แก่ศัตรม
 คิวต้ายกยอม แม่เมษฏอจำครบห้าอศกร ๗ วันแล้ว
 ตั้งเปดียนเป็นไอโซ่ตรวนแทนชื่อกล่าวไป แต่ไอ่ตรวน
 ที่ได้ก็มิใช่ไอ่ธรรมลา เป็นไอ่ขนาดใหญ่ แดมยังใส่
 ถอยักถวย มีไอ่ชื่อเท่าเท่านั้น เทียบนวรรตได้แอบ
 รวยงาน เรื่อง ความทารุณ เหล่านี้ ไปยังมีใหญ่ เห็นใน
 ขณะนั้น (เข้าใจว่าคงเป็นกรรมหลวงราชบุรี) ผล
 ปรากฏว่านักโทษทุกคนถนัดงัดออกไอ่ที่คอออก นับว่า
 เทียบนวรรต ได้ปฏิวัติกฤต ไหลชน ด้วยบุญญาของตัวเขง
 ผลปฏิวัคอยู่ทีไหนก็อดปฏิวัคไม่ได้ อยู่ในนรกก็พยายาม
 ยามปฏิวัคันรทให้เป็นสัตว์รคค่อไร่ ส่วนเรื่องไซ่งาน
 หนัก ๆ นั้น ถ้าพออดถักได้เทียบนวรรตพยายามถัก
 เต็มอ ถ้าถักอไม่ได่ ก็เอาเงินจ้างเพื่อนักโทษให้ทำ
 แทน หรือไม่ก็เอาเงินจ้างผู้คุมมิให้ทารุณแก่เขาเกิน
 ไปจนเงินเกลี้ยงกระเป่า เขาตั้งอุบายวิธีต่างๆ กับเหล่า

อมมาดในคุก ถ้าสู้ไม่ได้ก็ยอมตักเอาตัวออก ไม่ได้
 ด้วยกลักเอาตัวขาด ตังเขาบรยายการต่อสู้ใจตัง
 “เราเห็นว่าแฉนยากแต่คิดคุกเท่านั้น เพราะมุดนายผู้
 รักรชชุก ค้อนข้างจรมันแต่คนใจ ๆ มาก แฉนเต็มไป
 ด้วยความทุจจริต และคนพาดแท้ แต่กระนั้นเรากยัง
 ผอณนรับรองตลอดทุกคุกเก่าทุกใหม่ ไม่หาคความผิด
 แก่เราได้ ได้แต่คือเอาข้างเราตเนเขาแทนหมอยุบาง
 เราค่อนข้างจะเอาเปรียบไว้ได้เต็มชญา มา อธิบายว่าเรา
 ไม่เป็นไปตามที่มุดนายบังคับ เราประกอบประพฤตึกา
 ทางเป็นฟรีใต้ ในระหว่างคนพาด ตามที่มัพยานไม่จำเป็น
 ต้องถ้าวในเรื่องนี้ คือความดีเราทำให้เต็มอ ทังการ
 โลกและการธรรม ความถูกเรากก็พุดักทำได้เต็มปาก
 เต็มขมา ไม่มีใครตีรอนห้ามปรามเราได้ จนตังเรา
 พนทียาก ” นั้นเป็นกตยุทธในถาวต่อสู้ในคุกของเขา
 ทัง ๆ ที่เขาถุกขริยแฉนทรมานเช่นนั้น เขาหาได้กย
 หนึ่งไม่พยายามตดับทวีปึง เหตุการณ์บ้านเมือง และของ
 โลกจากผุคนที่ไปเยี่ยมเขอนอยุเต็มอ ทังศึกษาค้นควา
 ษานคำหรับคำราชยุมิได้ฉาท เห็นว่า... จะเป็นประ

โยชนแก่เพื่อนร่วมชาติก็ จดลงใน สมุดบันทึก แล้วแต่ง
 เป็นร้อยแก้วร้อยกรองส่งออกมาพิมพ์ภายนอกทุก เพื่อ
 เคียงคู่กับเพื่อนไทย มีให้ตกทอดมโหฬารของฝรั่ง ขณะ
 นั้นลัทธิจักรพรรดินิยม กำลังโหม ฮืออย่าง แรงถึงขนาด
 ว่าคนไทยคนใดจึงเข้าไปอยู่ใต้อ้อมธงของฝรั่ง แล้วได้รับ
 ตักต้อนมากมาย เช่นไม้ค้ำยันศาลไทย ในเมืองเบ
 นครเป็นต้น เทียนวรรณคดี ขให้อาเนนมนเป็นเลห
 เพศภาษองนักค้าเมืองชน มีมังคกรพิศคนไทยจะพูดว่า
 เกียรติของคัวแต่ละของชาติ — เทียนวรรณเป็นคนแรกท
 ี่สาวได้ฝรั่งอย่างไม้อ้อหน้า! เราเคื่องเพื่อนไทยภาย
 นอกก็ให้รู้สึกว้า เทียนวรรณแม่ ถึงคตทุกซ์ได้ยาก
 ขนาดนั้นแล้วยังคงคิดถึงชาติบ้านเมืองอยู่เต็มอ ส่วนผู้
 เพื่อนร่วมชาติก็ ตั้งสบายอยู่ไม่คิดคก อย่างเทียนวรรณ
 ก็กรวี ตัก กระจาย แก่ใจบ้าง เมื่อเขาอดรอนทน ด้ ความลำ
 หลั่งของบ้านเมืองไม่ไหว จึงเมื่อ ร.ศ. ๑๑๗ เขาได้
 รางหนังสือของหนังสือ เป็นเรื่องให้เปิดเผยชนบรรม

* ฝรั่งเศษเริ่มมีโฆษณาเป็นชาติแรก โดย มร. โอบเรต์ ต่อ
 มาฝรั่งชาติอื่น ๆ ก็เอาอย่างบ้าง

นิยมประเพณีบ้านเมืองรวม ๗ หมวดแล้ว ให้นำช
 รอบ (ลูกชาย) นำถวายกรมหมื่นสดุดีคุณนิตินัฐ
 ข้อความเหล่านี้เขาเขียนไว้แต่ครึ่งไปอยู่จนทบริ มีเศษ
 กับนายรอบเกิด ข้อความในบันทึกนั้นเราไม่อาจทราบ
 ได้ แต่เขาได้เขียนไว้ในหนังสือพิมพ์ของเขาในเวลาต่อ
 มา เขาพูดยืนยันว่าได้พูดได้เต็มมาหลายคราวแล้ว
 เข้าใจว่าคงเป็นเรื่องเดียวกัน ถึงข้อความที่ปรากฏใน
 น.ศ.พ. ของเขามี ๗ ข้อมิใช่ ๗ ข้อก็ตาม ข้อความ
 เหล่านี้หม่อมตง

ที่ ๑ ฐานขานูชใจใหม่แน่

ถ้าหนดแซมุด* นายมีธาสลาว

ที่ ๒ วาการบัญญัติวิชาชาว

ยอมให้กล่าวคิดอ่านการที่ป่าว

คือผู้ประจำเป็นธรรมชั

ใจซึ่งแท้แล้วความไม่ห้ามหวอ

* ให้คำนามสกุลนั่นเอง แสดงว่าเมื่อเขียนตามข้อให้ตั้งนามสกุล
 ก่อนโลง ๆ

ต้นฉบับไม่มีหน้า 54 - 55

NO THIS PAGE 54 TO 55

IN ORIGINAL

สำนักหอสมุด

ต้นฉบับไม่มีหน้า 54 - 55

NO THIS PAGE 54 TO 55

IN ORIGINAL

สำนักหอสมุด

ออกจากผลกรรมสร้างเป็นร่างกาย
 จึงตรัสเพราะท่านรับคำขัมมา
 เช่นนั้นแน่แท้ใจเห็นไม่หยุด
 เป็นมนุษย์หรือจะได้เข้าไปหา
 กราบที่เท้ากล่าวความตามบัญญัติ
 เพราะเมตตาปรานีมีต่อกัน
 ที่ฉันได้ไปหาวิสาละ
 ดุจหงว่ะบั้นบึงท่านขิงขັນ -
 จะพูดจาทำทางอย่างสำคัญ
 โดยช่างก็ไม่เหมือนคองเค็ดอ่อนคลาย
 ทนทานคล้ายอัมพิตคิดกินเลือด
 ดูดังเค็ดคอยู่ในใจมิใคร่หาย”

๕๕
 นกออกขณะพระอภัยเจ้าแห่งคุณ !! เจ้าคำหรับ
 ทรมาณชนิดเขี้ยวฉากรของขมบาดแห่งนรกให้ ได้ฮาย !

เทียบดวงธรรมจึงต้องปล่อยตามยถากรรม คอยดู
 ผลมีน้อยเงิบ ๆ ครั้นวันที่ ๘ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๓๐
 เวลาบ่าย ๕ โมงเย็น นกโทษประมาณ ๔๐๐ คนก็พัง

ทอดายุดุค เป็นการใหญ่ อย่างไม่เคยมี ในประวัติการณ์
 เจ้าหน้าทวงหนี้เอาตัวรอดก้นจ้ำระหอน เหตุการณ์
 ที่เทียนวรรณ คิดคิด ไว้อุบคั้นตามที คิดไม่มี ผิด เลย
 เขาคิดอยู่คุกเก่า ๓๐ ปี แล้วก็ถูกข้ายไปขังที่คุกใหม่
 สำหรับฐานะจันตัว ของเทียนวรรณ และเพื่อนนักโทษ
 ทั้งหลายตั้งแต่พระเจ้าอวดมารมาเกิด (ตามตำนาน
 ของ เทียนวรรณ หมายถึง กรม หาดวง ราชบุรี ครนพว่า
 การกระทรองยุติธรรม) ค่อยคั้นโดยดำดับ หดัง
 จากที่เขาแอบถวายรายงานความทารุณต่าง ๆ การอยู่
 คุกนั้นพวกผู้คุมอย่างทีก็อดถูกปลดคอก ครนคตมาเจ้า
 นายที่ทรงพระเมตตาตามนอช เทียนวรรณก็ขอคตขัง
 หนักหนักออกครึ่งหนึ่ง เพราะคีตกรคยจองเงินงานอยู่
 เสมอ จึงโตโฮการสแกเมตออกครึ่งหนึ่ง เขาครวญใจว่า

“ครนของคัมเมตตลาออกบวช

ฉุขักขาวไม่กล้าขันทันคตหอย

ตกมาอยู่คุกใหม่ร้ายไม่น้อย

กลายเป็นทอยปัดฝ้าอยู่ตาบ

13/07/2565

ซึ่งในท้องล้นกัญแจไว้แน่นแก้ว

ใครว่าแวงเข้มนหลักเพื่อขังหนั

กินข้าวกล้องกับเกลือเบือเต็มที

ที่เรากลัว ซึ่งมีให้พูด จากกับใคร เช่นนี้ คงเป็นการทำ
โทษ ให้ต่ำลงกับความแค้นอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง
กลัวเจ็ยนวรรณจะชักชวนนักโทษแหกคุก เพราะเจ็ย-
นวรรณเป็นคนพูดเก่ง ใครได้ฟังมักเชื่อถือหลงใหลในคำ
พูด "เราได้ยินคนโต ๆ พูดว่าอันคนนี้ ใครพูดแก่ (กับ)
มันก็มักหลงใหลแหบจะเข้มน เพราะฉะนั้นเวลาคิด
คุกจึงจำครบบ้าประการไว้เต็มให้พูดแก่ใคร" นี้เป็น
ด้วยคำที่เจ็ยนวรรณได้ยินกับหูของตนเอง แท้จริง
เจ็ยนวรรณมิได้คิดเห็นหรือชักชวนเพื่อนนักโทษให้ฝ่าฝืน
กฎหมายบ้านเมืองเลย คราวเพื่อนแหกคุกเจ็ยนวรรณ
ก็ได้อำไว้ นอกจากไม่คิดแฉงเข้มนได้เขียนจดอน
สอนใจ นักโทษให้ ทำดีเพื่อ จะได้ลดหย่อน ผ่อนโทษอีก
ด้วย นับว่าเขาเป็นนักสอนศีลธรรมที่วิเศษ ดอนถึงที่
ตัวเองก็ทำได้ด้วย ข้อความต่อไปนี้แสดงว่าเขาทำได้

คิดเห็น "เราต้องรับพระราชอาญาอยู่ช้านานดังนี้ ก็
 เพราะ ถอดความ ตัดขย มีนคง นั้นเอง ถ้าเรา จะเอา ศักรอด
 แด้ว อย่างหนึ่งเราก็ไม่ต้องรับโทษ อย่างหนึ่งเราก็
 จะหลบหนีไปเสีย แต่เมื่อเวลาเดินออกไปนอกคุกได้
 เพราะเวรตามเงินทองกับบริวารนี้ จะกลางวันหรือ
 กลางคืนก็ได้ทุกประการ เราหวนคิดถึงความตรงของ
 เราที่ได้อภิษามานานนั้นอย่างหนึ่ง คิดถึงพระเดชพระ
 คุณเจ้านายที่ท่านได้ทรงกำชับไว้ว่า ไม่ให้เราออก
 นอกประเทศสยามนั้นอย่างหนึ่ง คิดถึงพระเดชพระคุณ
 พระเจ้าหน่อกษัตริย์ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณอย่างหนึ่ง
 เราจึงได้ทนอยู่เฝ้ามานานดังนี้ เพื่อให้ชาติไทยทั้งหลาย
 ชายแก่เรา ในข้อที่ว่าตัวสบายอยู่ยังมีน้ำใจไม่ม่นคง
 ถึงเข้าไปในโรมรง (ต่างชาติ)*" ด้วยนิสัยอยู่ไม่
 ดุช เห็นอะไรผิดก็อดคิดขัดพูดไม่ได้ เราได้ช่วยแก้ไข
 ภารพศกให้ดีขึ้นหลายคราว ครั้นมาอยู่คุกใหม่ ก็อด
 ที่จะแนะนำมาได้ เขามันก็ทักเหตุการณ์ตอนนั้นใจว่า
 "เวลาที่เราต้องเฝ้าอยู่ในคุกใหม่ เราได้พิเคราะห์ที่ดู

* ขณะนั้นมีคนไทยสมัครไปเป็นชาติขำฝรั่งมากเป็นต้น

ท่านที่เป็นนายเรา กระจ่างทำงานแต่บังคับบัญชากิจ
 การงานต่าง ๆ ก่อนข้างใจ เห็นยังผิดพองไม่ถูกไม่ค
 ก็ให้หนักว่าวาจาของคนเหล่านี้ ได้มาเบ้หน้าเรา แต่
 เขาเป็นคนโง่ก็สุด จนถึงเราได้แนะนำ แลช่วยออกความ
 คิดให้บ้างก็มีในกรบางอย่าง แลว่าได้แสดงออกดังไป
 ลูกิจการต่าง ๆ แลย้ายเพื่อนยากคน कुछด้วยกัน คือนัก
 โทษบางคนทำนายกให้มันตู่แต่ว่ากรต่างตาต่างใจนาย
 ย้ายเขาเหล่านั้นก็โง่เขลา แลพยายามแสดงทรมเต็ม
 ประเดา แต่มันคิดว่าเราในข้อที่มีได้บังคับเรา ๆ คน
 ฉลาดต้องอยู่ใต้บังคับมัน แต่มันเห็นว่าเราฉลาดกว่า
 มัน มันก็เอาเราเป็นบันทึกของมัน ทำการถึงโต ๆ ก็
 คอยถามเรา" อย่างไรก็ดี ตั้งแต่เสด็จกรมหลวงราชบุรี
 ทรงจำการกระทรของยุคศิธรรมเป็นต้นมา ทำให้เทียบ
 วรรณมของเห็นแดงแห่งอิสรภาพว่าไร ๆ ว่าวันหนึ่งข้าง
 หน้าเขาจะต้องไต่ออกจากแดนนรกเป็นแน่ จนถึงกับได้
 พูดยกกับตักแถมเมื่อกี้ไปเขียนถึงความหวังนั้นแดงว่า คนค
 ็ยอมมีคนส่งสารและช่วยเหต้อเต็มอ เทียบวรรณในคอน
 นแม้จะถูกขังอยู่ในห้องคนเดียวห้ามมิให้พูดคุยกับใครก็ไม่

ดูดำมากเหมือนคนคิดอยู่คนเดียว เพราะมิได้ได้อธิบาย
อะไรและการที่ถูกขังห้ามมิให้พูดคุยใคร ดูเหมือนจะ
เป็นผลดีแก่ความคิดและการเขียนของเขาเสียอีก ทั้ง
ปรากฏว่าขุนทดวงพระยาไกรศรี* (เปตัง) และคุณ
หญิงทองคำไกรศรีได้แอมช่วยเหลื้อตั้งแต่วันตั้งแต่ ร.ศ.
๑๑๒ เป็นต้นมา เขาติดอยู่คุกใหม่ได้ในราว ๕ ปี พอถึง
ปีที่ ๕ เกิดบ่วง (ไม่ทราบว่าบ่วงเป็นโรคระไร) ต้องออก
ไปอยู่โรงพยาบาลรวม ๒ ปี หายแล้วกลับเข้าคุกใหม่
อีก ครั้นถึง ร.ศ. ๑๑๗ เทียนวรรณก็เป็นอีกระลอก
ครั้งหนึ่ง ด้วยการ จึงเห็น ช่วยเหลือของ ขุนทดวงพระยา
ไกรศรี (เปตัง) เขาได้ถูกลงปล่อยให้พ้นโทษ ในวันที่
๒๓ พฤษภาคม แต่เพราะเหตุใดไม่ทราบ เขารออยู่
ขังถึง ๒ วัน จึงได้ก้าวออกจากคุกประตูคุกใหม่ ใน
ตอนบ่าย ๔ โมงเย็นของวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๒
(ร.ศ. ๑๑๗) บดินทรนุชของที่ถูกขังอยู่ในกรงได้มี

* ชลบุรี ๑๗๘๕๕ พระยาไกรศรีนี้มีนามแต่ครั้งรัชสมัยพระบรม
ไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีตำแหน่งเป็นเจ้า
กรมศาลแพ่งเกษมกลาง

โอกาส บินไปขอออกมาดูอากาศแห่งอิดรภาพ ยอดปรา-
 รกนวดแล้ว แม้จะเป็นนกขุนทองก่อนข้างแท้ แต่ใน
 บ้านความคิดเห็นหรือห้วงมองแล้ว จะหานกขุนทองใน
 สยามประเทศสู้เขาได้น้อยนัก สิริรวมเวลาที่เทียบ
 วรรณต้องโทษจำคุกอยู่เกือบ ๓๗ ปี ก่อ ถึง ๓๖ ปี ๗
 เดือน วรรณกรรมที่เทียบวรรณได้เขียนไว้ในระหว่าง
 ที่อยู่ในคุกทั้งหมดด้วยกัน ๓๘ เรื่อง จึงนับได้ว่าเขา
 เป็นนักโทษคนแรก ของชาติไทย ที่ใช้ เวลาในคุกให้เป็น
 ประโยชน์แก่สังคม

บทที่ ๘

ชีวิตนาย

และนกหนังสือพิมพ์หวาดเหิด

เมื่อเขาออกจากคุกนั้น เขามุ่งมั่นคิดชีวิตอยู่
เพียง ๒ ชั้น คือดื่มดองทุกเช้า ๆ เต็มไปด้วยข้อความ
ที่บันทึกเอาไว้ ซึ่งผมใจอารีเก็บไว้ให้และเงิน ๑ บาท
ซึ่งเจ้าพนักงานคุกให้เพื่อซื้ออาหารกิน เขาใช้มันซื้อ
อาหารกินใน มือเขนของ วันหนึ่งและ วันรุ่งขึ้นก็ หมดพอด
ในถาวรก็ เขาถูกจำคุกนั้นคนเห็นใจก็มาก แต่มีคนพยายาม
นำหน้าก็ไม่ค่อย มีคนพูดได้หน้าเขาเมื่อยามเขาออกจาก
คุกใหม่ๆว่า “แกมันขี้ขลาดก่อนห้าม” ซึ่งหมายความว่า
ยังไม่ถึงโศกาสที่เขาจะต้องทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงการ
ปกครอง และชนบชรรวมเนียม ประเพณี ให้ดีขึ้น ในขณะ
นั้น จึงได้บรรณตราหกรวมเช่นนี้ เขาได้เขียนโตคำ
ประมาทนี้อย่างน่าฟังว่า “ความเห็นของท่านผู้นอง
อชนนักรโดยตัวเราได้เคยอ่านเรื่องของโลกมาก เราจึง

ขอมเป็นตัวอย่าง คือว่าตายก็ขอมตาย การที่ถูกที่
 ขอบแต่ใจ เป็นต้องจะถือได้ทำไปโดยความพยายามอัน
 ขอบ อันจะจำเริญหรือมีตำเริญนั้นเราไม่ต้องคิดเขามา
 เป็นอารมณ์ เปรียบเหมือนเราเห็นความงามเมื่องของ
 เรามีความชั่วร้ายชยุมานัก ขากทเ็จนายของเรา
 จรคิด แก้ไขได้ โดยเร็วถ้าเราไม่ ถัดๆ พุดจา แต่ทำตัว
 อย่างเช่นนี้ ถ้าเมื่อไรท่านจะทรงรู้ดี จะปล่อยเหมือน
 โรคที่เรากำลังจะลุกลามด้วยแล้ว ท่านเห็นว่าจะได้
 หรือ... เมื่อเข้าไปถึงบ้าน ภาพแรกที่เข้ามาซึ่งความ
 เข้มใจแก่เขาน่าตกใจหรือดีหรือคำหยาบคำรา คอง ๆ ที่เขา
 ออกคำหรือขอมาไว้ ได้อันครหานไปหมด - ท่านผู้มีพระ
 คุณแก่เทียนวรรณเมื่อใด จึงเคย ช่วยเหลือ ให้ออกจาก
 คุกได้แล้ว ก็ได้พาเทียนวรรณไปหามิชเตอร์เคิร์ก
 แปร์ติก ๆ ได้พาไปเฝ้าเจ้าตั้งเจเนอรัลราชบุรี ซึ่งเทียน
 วรรณเคารพนับถือว่าเป็น "เทพบุตร" ของเขา "อัน
 ความลุ่มหลงอันนี้ จะมีใครบังคับก็หาไม่ หัดตั้งมาเอง
 เหมือนสนั่นสนั่นใจ จากปากฟ้าสู่ราดยังดูแดนดิน"
 เลิศในกรมทรงพระกรุณาเมตตาแก่เขามาก ถึงกับ

ทรงชักชวนให้ทำงานในกระทรวงยุติธรรมกับพระองค์
 แต่เทียนวรรณไม่สามารถส่งของพระ กรณา ที่หึง ออก
 มาประคูด้ายฝนหนได้ เพราะเขาแก่เฒ่า ทั้งพิการ
 ด้วยกตัญจะทำงานไม่ได้ เต็มที่ บวกกบ้นนิสัยของเขาไม่
 ชอบบยค์ก็คัดขอยศวย ฉะนั้นเขาจึงเริ่มจบบงานอาชีพ
 อีต่งระที่เขาดนต ดั้งนนคืออาชีพทนายความ ในกรณ
 หตวงคำวางกรรมดาร์ (มี) ได้อุปการะให้เขายืมเงินดง
 ทน ๑๐๐ บาท ซึ่งนับว่าเป็นเงินจำนวนมากไซในขณะ
 นั้น เขาจึงสามารถเปิดดำนกทนายความซนทกถนนคระนา
 ให้ชื่อว่า "ออฟฟิศอรรถชณานุกต" ทั้งนเขาทำตาม
 เจตนาเดิมคือเพือช่วยคน ยากจน ทลก ชนแหง โดย ความ
 ไม่เป็นธรรมอย่างหนึ่ง กบ้นอกอย่างหนึ่งเพือเดียงซพ
 ไปวัน ๆ หนึ่ง จะได้ไม่ต้องไปไหน นอกจากนเขายัง
 ได้เบ็ดชขายยาซนออกแผนกหนึ่ง เพือหารายได้มาจุน
 เจือกิน เพราะชีวิตทนายแบบฉนคอดนหรือเทียนวรรณ
 นั้นจะเขาร่วมมิได้แน่ หรือแม้แต่พอใช้พอช้อยก็ทง
 ยาก เขาคำเนนอาชีพทนายอย ๒ ปี ครนขางเขาบท ๓

13/07/2555

เขาจึงออกหนังสือพิมพ์รายเดือนให้ชื่อว่า "ศตยฉภาส พจนกิจ" ซึ่งมีความหมายว่าหนังสือพิมพ์เพื่อคนชาว ตำรวจไปตรงมาตุลาการชั้น นับว่าเป็นข้อดีที่ร่ำมาก หนังสือพิมพ์ของเขาตลอดมาสู่บรรณโลก เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ (จ.ศ. ๑๓๘) ออกมาได้ ๖ ปี แต่ฉีกหยุดเพราะทนขาดทุนไม่ไหว และเหนื่อยอ่อนลง มากเนื่องจากอายุมาก ถ้าเหตุที่เขย่นวรรณะออกหนังสือพิมพ์ เพราะเขาเห็นว่าในสมัยนั้นไม่ค่อยมีหนังสือพิมพ์ที่มตลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์จริงๆ ฉักฉับ มีแต่ จลหมายเหตุเดี่ยมาก เขาได้ปรารภไว้ภายหลังว่า "เราเห็นว่าบ้านเมืองชายักชะโศไม่มีหนังสืออะไรจะอ่าน สักหนังสือบ้างเลย มีดราม่าชอบเซอร์ไออร์และบางกอก ไทนี่ก็เป็นจลหมายเหตุ ไม่สู้เป็นการบำรุงความปรีชา ฉลาดอะไรนัก บานๆ จะมีคำนำและคอเรดป้อนต้นต้น ที่เป็นประโยชน์บ้าง - หาเป็นหนังสือสำหรับบ้านดำหรับ รัตนตรัยของปฐมปัญญาไม่ ประเทศสยามของเรา แต่ชนหนังสือจลหมายเหตุที่ข้างอดตาคองเป็น ผู้กระทำ การกตางก็ยังไม่ทำกริยาเหมือนเขาพุทธหยาบๆ ว่า (เดี่ย

13/07/2555

มือเดียวเท่า) อยู่

หนังสือฉบับนี้ได้อ่านไม่เกรงใจ ไม่หิวประจบเช่น
 สยามฟรีเปรดส์ก็ถูกฟ้องไม่ ค่อยหยุด และไม่ชอบหิวของ
 ผู้ฟัง เพราะไปเบียดเบียนแต่การที่เขาจะคิดบิณฑบาตไป
 แท้ ที่จริงสยามฟรีเปรดส์ได้ มีคุณ แก่ ประเทศ เรามัก
 หักสุด ในข้อที่กล่าวไม่เกรงใจ ได้กระทำให้รู้ขนาด
 ของเรารัฐมีความระอึงมาก เมื่อจะทำการสิ่งใด
 ต้อง ตรวจตรา พาหนะ ให้ คัดเสียก่อนได้ กระ ทำให้ความ
 เกลื่อนกลาดน้อยไปได้

จดหมายเหตุที่ประสงค์ โลกแกงกตจะ หักอยู่ จะมี
 คุณค่าอะไรในกานาแก่บ้านเมืองของเราในสมัยนี้ ยัง
 บกพร่องไม่พอเพียงไม่แตกต่างการอย่างไร เมื่อจะ
 กตาดกลกแท้แต่ใครยัง กตาดต เบนความ เกลื่อน กลอน
 ให้เกิดความดำรงขึ้น ยังจะควรนับและถือว่าหนังสือ
 พิมพ์ฉบับนี้แก่บ้านเมือง

ที่จะมีสักตัวองธรรมเจริญ ยกยอ เมลต ๆ พดได้ ชื่น
 ใจนั้น เราเห็น ว่าไม่มี คุณ อะไรเลย เปรียบ เหมือนโรค
 มากให้กินแค่ ขาหอม พดได้ ชื่น ใจนั้น จะหายโรค ที่ร้าย

แรงหรือ

ด้วยในสมัยนั้นจะต้องการแต่ความจริงที่มีที่คงแน่นอน
 แฝ้ม เปรียบด้วยฐานรากจะก่อพระเจดีย์ จะต้องทำราก
 ให้ดีอย่าให้ซดให้แยก" ต่อมาพิมพ์หนังสือชื่อ "ชุด
 (๑๒เล่ม) ให้ชื่อว่า "ศิวพจนานาถ" ซึ่งแปลว่าหนังสือ
 ที่รวบรวมวรรณกรรมที่เขาเคยเขียนไว้ในเจดีย์ก่อนติด
 ลูกและติดลูกแล้วหนังสือพิมพ์ออกเป็นตอนๆ เริ่ม
 ออกเมื่อว.ศ. ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๐ วรรณกรรม
 เหล่านี้เขาเขียนมาตั้งแต่อายุ ๓๓ ปี จนถึง เจดีย์ถอย
 ในคุกและออกจากคุกแต่ยังมีหลายชาติหน้าอ่าน
 นานๆมาก บทความความดีอันมากเป็นการวิพากษ์วิจารณ์
 วิทยุหาต่างๆ ทุกแห่งทุกมุมนับตั้งแต่ตั้งกรมไทย การบ้าน
 การเมือง การค้าส่งนา ประชาณา วรรณคดี กฎหมาย
 ศีลธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี บทความ
 ของเขาเห็นว่ากว้างหน้ามาก มีลักษณะพิเศษกว่าวรรณ
 กรรมโดยเขียนกันสมัยนั้น เขามีแนวเขียนไม่ซ้ำ
 แบบใคร ไซ้ประโยชน์กันๆ ไซ้ถ้อยคำวิจิตรไม่เยิ่น
 เยื้อ วิทยุหาที่เขาโจมตีมากที่สุด ก็คือเรื่องระบอบ

การปกครอง เขาต้องการให้ รมเปลี่ยนแปลงการปกครอง
 มาเป็นประชาธิปไตยเหมือนญี่ปุ่น นอกจากนี้ก็ดูพากย์
 วิจารณวิเทศใบบายของ ต่างประเทศว่า แต่ละประเทศจะ
 เดินตามไหน และรัฐบาลไทยเราควรดำเนินนโยบาย
 ต่างประเทศอย่างไรจึงจะเอาตัวรอด ^{อัน} ^{นี้} ^{คือ} ^{ว่า} ^{ถ้า} ^{เรา} ^{ที่}
 เทียบวรรณเข้มนบทความโจมตีระบบทาส ^{นี้} ^{คือ} ^{ของ} ^{เขา} ^{ว่า}
 เขามีความกล้าอย่างหาตัวจับยาก เพราะเป็นกระทบ
 กระเทือนผล ประโยชน์ ของ เจ้า ของ ทาษ อย่าง รุน แรง
 และเจ้าของทาสก็มีใช้บุคคลกระจอกงอแง ^{อัน} ^{นี้} ^{คือ} ^{ว่า}
 แต่เห็น เจ้าใหญ่ นายโต ^{อัน} ^{นี้} ^{คือ} ^{ว่า} ^{เขา} ^{เป็น} ^{แรง} ^{กัน} ^{อัน}
 ต่ำกว่าที่ช่วยให้การ ประกาศ เลิกทาส ของ ในหลวงรัช-
 กาลที่ ๕ ปราศจากการนองเลือด ^{อัน} ^{นี้} ^{คือ} ^{ว่า} ^{ประโยชน์}
 ของฐานันดรศักดิ์ & ที่ก่อให้เกิดแก่ประเทศชาติ ส่วน
 การโจมตีคอร์รัปชันเขาก็ฆ่าอันตรายมิไฉน ^{อัน} ^{นี้} ^{คือ} ^{ว่า} ^{อย่าง}
 ไรก็ดี เทียบวรรณได้ยึดมั่นอยู่ในศีลของนักหนังสือ
 อย่างเคร่งครัดคือไม่เคยโจมตีใคร ปราศจาก หลั ฐาน
 ๑๓/๐๗/๒๕๖๕
 ๑๒๕๕ “คนดีและคนชั่ว และความจริง และความเท็จ
 ทั้งหลาย แม้เราได้เห็นแล้วและทงได้รู้แล้ว ^{อัน} ^{นี้} ^{คือ} ^{ว่า} ^{ตาม}

ความมุ่งหมายถึงความประสงค์จริงอยู่ แต่ไม่มี
 หลักฐานที่อ้าง รู้แต่ผู้เดียว เฉพาะตนก็คอง
 หนึ่งอยู่ นั่นคือฉันทญาณแห่งนักหนังสือพิมพ์เทียนวรรณ!
 ยศความทั้งหมด ของ เขาไม่หักตัว เท่า ยศความ ที่ชัก
 ชวนให้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากราชธิปไตย
 มาเป็นประชาธิปไตย เพราะเป็นการผิดต่อ กฎหมายบ้าน
 เมืองในขณะนั้น ^๕ฐานยอมให้ประชาชนกระด้าง
 กระเดื่อง ช่อมมีผิดฐานขบถได้แก่ การที่เทียนวรรณ
 ไม่อุกจับไปตัดคอเดียนั้น ^๕เราต้องสมน้ำพระทัยของ
 พระพุทธเจ้าให้ถือว่า พระองค์เป็นพระ มหาฤษตรีย์ ที่นำ
 เถลารพียง พระองค์ทรงประทานเสรีภาพแก่ ประชาชน
 ทุกในสมัยประชาธิปไตย อีกประการหนึ่ง เห็นจะเป็น
 เพราะความฉลาดในการเขียนของเทียนวรรณ ^๕ซึ่งท่าน
 จะเห็นว่าเทียนวรรณ ใช้วิธีอย่างไรในคอนตอไป ^๕ดังนั้น
 การวิพากษ์วิจารณ์แก่นักการเมืองระหว่งประเทศ
 นั้น ^๕เขาทำนายไว้ถูกต้อง ^๕ร้อยเปอร์เซ็นต์ เช่น
 วิจารณ์ว่าให้ ไทยระดังฝรั่งแล้ว ๆ จะเล่นงานไทย ^๕ญี่ปุ่น

ค่อยไปโน่นภาคตะบะบุกมาจั้นอินโตจั้นแจ้วมาไทยเหล่าน
 ๕
 เป็นต้นซึ่งกถูกคองทงนน ซึ่งนับว่าเขามีช่วยตาโกล
 มาก จะขอคัดคชนนำบทความเหล่านี้มาเด้นขอค้ท่าน
 เพื่อให้ท่านตัดสินเองว่าเทียนวรรณมีโลกทัศน์ (World
 View) กว้างขวางเพียงไร

สำนักหอสมุด

บทที่ ๗
งานบางชิ้นที่เสร็จแล้ว
โครงการที่ ๓๔ ข้อ
ที่เสนอให้รัฐบาลปรับปรุงชาติ
(ร.ค. ๑๒๓)

การที่กล่าวว่าเทียนวรรณเป็นนักการเมืองหรือนักหนังสือพิมพ์ที่มีสายตาไกล สามารถทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าถึง ๕๐ ปีล่วงหน้า คงดูเกิน ไม่เป็นความจริงไป ท่านผู้อ่านยังจะเห็นต่อไปอีกว่า ข้อเสนอให้ปรับปรุงชาติ ๓๔ ข้อ ดังต่อไปนี้ ย่อมจะชี้ให้เห็นว่าเทียนวรรณเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้าเพียงไร ข้อเสนอเหล่านี้ เขาเสนอรัฐบาลในสมัยนั้น ในรูปความคิดฝัน (Imagination) เขาบอกว่า "นั่งดื่มชาอยู่ใต้ต้นไผ่ ถ้าทำได้จะทำคือ คิดจะจัดบ้านเมืองและเปิดขบวนการแก้ไขชนบทขึ้นในประเทศสยามเสียใหม่ ใค้

ให้ทันแก่דםมีของบุคคลที่เห็นว่าจะทำได้และทำได้”

“ที่ ๑ - คิดว่าจะห้ามดอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้แทนเงินอากรพนันได้แล้วเมื่อใด - จะรีบเลิกถอนการพนันเสียให้ขาดเสีย

ที่ ๒ - จะให้มีกฎหมายมีภรรยาคนเดียว ประสงค์จะตัดได้หยุดในการ ไม่มีประโยชน์แก่ราชการให้หยุด

ที่ ๓ - จะเลิกการขายมนุษย์เป็นทาส เพื่อจะพวงชาติของตนให้ดีขึ้น พ้นจากความดกดขี่ของชาติอื่น ๆ

ที่ ๔ - จะห้ามชาวมให้ไทยแท้ตั้งขึ้นขึ้น โดยเห็นว่าเป็นให้ไทยหลายทาง ร้ายแรงถึงแก่ชีวิตของตนเองได้

Statistics

ที่ ๕ - คิดจะตั้งโรงเรียนหนังสือและภาษาต่าง ๆ และฝึกหัดวิชาแพทย์ และโหร และชาติ และการช่าง ทุกสิ่งทุกอย่าง แม้ว่าการในประเทศเราไม่มี ก็จะมาจ้างมาแต่ประเทศอื่น มาให้ตั้งสอนฝึกหัดคนของเราให้รู้จนใช้การได้จริง ๆ

ที่ ๖ - จะตั้งศาลสถิตยยุติธรรม และเลือกหาคน

ที่ ๑๕ กำหนดการข้อคร่งรูกฎหมาย ให้เป็นผู้พากษา
คุณากร ดำหรับตัดต้นกล้าราษฎร

ที่ ๑๖ จะฝึกหัดพดทหาร และ นายทหาร ให้ชำนาญ
ชำนาญในการยุทธทั้งทัพบก ทัพเรือ ให้เหมือนทหาร
อย่างยุโรป

ที่ ๑๗ จะจัดหา ๓๕๕๓ เครื่องสิ่งเครื่องใช้
ต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมพร้อมเสมอ ๓๕๕๓
อยู่แล้ว

ที่ ๑๘ จะทำถนนคนเดิน รถม้าเดินรถ กดไฟรถ
ไฮเดิน ในพระนครนอกพระนครตลอดหัวเมืองทั่วราชอาณาจักร
เขตสยามมณฑล ดำหรับใช้ให้ทันราชการ
ที่จะมีมา และการส่งสินค้า

ที่ ๑๙ จะขุดคลองผ่านน้ำไปในที่ดอนให้เป็นทาง
น้ำเดินข่งน้ำได้ จะทำบ่อน้ำในหัวเมืองสำคัญจนสามารถ
จะรับรองบ่อน้ำข่งน้ำได้

13/07/2565

ที่ ๒๐ จะจัดหาพาหนะ มรดและรถเกวียน
เรือกดไฟดำหรับรับส่งผู้เบี่ยงอาหาร เครื่องใช้

รม และพดทงยหารไว้ให้พร้อมพร้อมกันเมื่อเมื่ออรุณ
จำเ็น

ที่ ๓๒ จะใช้โทรเลข โทรศัพทและคัวไปรษณีย์
ให้เป็นทเชื่อใจวางใจได้ว่าจะใช้ได้ทันธุระ และความ
ประสงค์จริง ๆ ของราชการและการของราษฎรพ่อค้า
นายห้างทงทตาย

ที่ ๓๓ จะตั้งแบงคหรือคลังไว้เงินทั่วทุกมณฑล
สำหรับรับและจ่ายเงินในราชการ หรือการของราษฎร
มีกรรมเพิมรับฝากและตั้งคั้นและให้กั

ที่ ๓๔ จะจัดทหารในพนเมืองพนมณฑลให้ประ
จำรักษาผดเปิดยกันอยู่ทุกหัวเมือง และมณฑลชน
และทกบ้อม

ที่ ๓๕ จะจัดนคราภิบาล ก้อพดตระเวน (ตำ
รวจ) ให้เรียบร้อยจนเป็นที่วางใจได้ ทางราชการและ
ราษฎร ในที่จะได้ฟังและอาศัยความรักษาของพด
ตระเวน

13/07/2565

ที่ ๓๖ จะตั้งกรม ตำหรับ สอบสวนวิทยาความดี
และความรู้ความประพฤดิของข้าราชการ และราษฎร

และการค้าขายหรือการเพาะปลูก ทำผลประโยชน์แก่
ประเทศ

ที่ ๓๗ จะจัดเรือรบอย่างใหญ่ ๓ ลำ ให้บรรจ
พลทหารไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ คนในเรือลำนั้น จะมีโรงเรียน
สำหรับเรือในวิชาสำคัญทุกอย่าง และมีห้องเครื่องพิมพ์
และเครื่องถ่ายภาพด้วย จะเลือกบุคคลที่เบญชุกรชา
ราชการและราษฎรที่วิชาเฉาะและหนังสือไทย อังกฤษ
แล้ว ชายตง ๓๕ บวชนไป ตั้งในเรือรบใหญ่ลำนั้น
ให้เที่ยวไป จอดไปทอด ทุกประเทศ บ้านเมืองที่จะพึงไป
ได้ มีกำหนดจอดอยู่ไม่ต่ำกว่าเดือน ๓ ไม่เกิน ๓ เดือน
กำหนดให้มีเวลากลับไม่ต่ำกว่า ๓ ปี ไม่เกิน ๕ ปี เมื่อ
กลับมาแล้ว นักเรียนในเรือนจะให้ขึ้นจากเรือ
ควรจะได้ ได้เพียงไร โภจะใช้ให้ทำการในหน้าที่แห่งราช
การ ทางเรือรบหรือเรือค้าขายต่อไปแล้วแต่คุณวุฒิ
จะเปลี่ยนเด็กนักเรียนสำหรับใหม่ตงต่อไปอีก โดยเรือ
ลำนั้นจะเป็นอันตรายก็จะทำขึ้นใหม่อีก

13/07/2565

ที่ ๓๘ จะตั้งโรงหล่อทำอาวุธต่าง ๆ และเครื่อง
แกวเครื่องดิน เช่นถ้วยชาม และทำกระดาษภาชนะ

ต่าง ๆ สำหรับใช้ในประเทศบ้านเมืองของตน

ที่ ๑๘ จะตั้งกรมตรวจสอบ ใต้ตวนราชตุต่าง ๆ
อันมีในประเทศสยาม มีเหล็กและทองแดงทองคำ เงิน
ตะกั่วและเพชรพลอยต่าง ๆ อันมีในแผ่นดิน (กรม
โลหกิจ)

ที่ ๒๐ จะจัดทำตำระโนครว้อย่างละเอียด* ให้
รู้แน่ในพลเมืองเกิดตายและเข้าออก ประจำและหมุ่ชาติ
ให้ชัดเจน จนรู้ได้ว่าวันหนึ่งเกิดเท่าใด ตายเท่าใด
เข้าใหม่เท่าใด ออกเท่าใด หญิงเท่าใด ชายเท่าใด
คนเขาเท่าใด คนเราเท่าใด

ที่ ๒๑ จะตั้งโรงทาน และโรงพยาบาลรักษาคน
ไข้เจ็บ และรักษาตุกกำพร้าอันไม่มีบิดามารดาเลี้ยง

ที่ ๒๒ จัดจะตั้งโรงสรรพากร (โรงเรือนผูกหัด
ชายทัพ) สำหรับให้คนที่ไม่มีงาน จะทำหรือทำอะ
ไรไม่เป็น ให้มารับจ้าง ทำการงาน พอได้อาหาร และเบย

* รัฐบาลเริ่มทำสามโนครวครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ แต่
เทียบนวรรณได้เสนอมานี้แล้วหลายหน ครั้งหนึ่งเมื่อ ร.ศ. ๑๐๑
ขณะที่ติดคุกอยู่.

ที่ ๒๘ จะตั้งป่าดัดไม้ (ธนาผู้แทน) อนุญาตให้หัวหน้าราษฎร มาพูดขอรุข^๕แรงของตน แก่รัฐบาลได้ ในข้อที่มีคุณและโทษทางความเจริญและไม่เจริญนั้น ๆ ได้ตามเวลาที่กำหนดอนุญาตไว้

ในความฉันทที่เราฉันท^๕ในชนชั้น จะวิตเตอ^๕ผู้มั่งคั่ง ปัญญาเป็นชั้นแรกคราวแรก ที่เริ่มจัดให้ประจำในกระทรวงทุกอย่างจะได้ดำเนินให้เป็นปรกติเรียบร้อยได้

ที่ ๒๙ จะตั้งโรงเรียนฝึกสอนนารีให้รอบรู้สรรพวิชาทุกสิ่งทุกอย่างให้เหมือนที่บุรุษเรียนรู^๕ และให้รอบรู้ ในการปฏิบัติ การเรือน และสามี และเลี้ยงดู บุตรของคุณ

ที่ ๓๐ จะฝึกหัดราษฎร ตั้งโรงถักทอเย็บปักร้อยครอง แต่การฝึกหัดไม่เรียกค่าฝึกสอน เก็บแต่ฝึก^๕ในสิ่ง ที่เขาทำไว้ จำหน่ายเป็น ผลของโรงเรียนเพื่อบำรุงการต่อไป

13/07/2565

ที่ ๓๑ จะทำเนืองตั้งค่อต่าง ๆ มีมีฉดาเช่นปลาทุ^๕ เป็นต้น ให้ผู้กล้าเว้าใส่กระป๋องไว้กินได้ช้านาน และ

เป็นอาหารสำหรับ กองทัพเมือคราว ชัดของจะหุง คัมไม้
ได้ไม่กินอะไรในเวลามืดค่ำจำเป็น

ที่ ๓๒ จะมีกฎหมาย เนรเทศ ผู้ผิดผู้ ชั่วที่ไม่ควร
ฆ่าฟันหรือจองจำไว้ในกรงหรือไม้เข็ดหลาบ

ที่ ๓๓ ราชฎมูชาย ทุกคนที่ ไม่ได้ เข้า โรงเรียน
จะให้ฝึกหัดวิชาทหารไม่ต่ำกว่า ๓ ปี ไม่เกิน ๓ ปี
ทุกคน

ที่ ๓๔ จะมีกฎหมาย สำหรับบำรุงทหาร บกและ
เรือ คือถ้าแม่หญิงคนใดเป็นภรรยาทหาร ถ้ามีครรภ์
ตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไปแล้ว จะให้เบียดเบียนครรภ์คน
ละ ๓ บาท ถ้าคลอดแต่ยังเป็นหญิงให้ ๒ ชั่ง เป็น
ชายให้ ๒ บาท ถ้าเด็กจะได้ ๑๐ ขอบ ชายถึง ๑๐
ขอบแล้ว จะให้เข้าฝึกหัดเป็นทหารในโรงเรียนทหาร
ถ้าเป็นหญิงก็ให้ ฝึกหัดวิชาฝ่าย หญิง มีการ เข็มกับกรวย
ครองเป็นต้น ถ้าอายุ ๑๐ ขอบจะได้เบียดเบียนตัว
ตามวิชาต่างหาก เมื่ออายุ ๑๕ ปีแล้ว ไม่รับราชการ
ก็ไม่ได้เงินเดือน รับราชการก็ได้เงินเดือนตามวุฒิแห่ง
ตน ในบุตรหมู่ทหารถ้าได้สามีเป็นพลเรือนบุตรก็ของ

เป็นหมุ่ทหาร แม้ว่าจะหญิงมิใช่หมุ่ทหารแต่ได้ดำนั
 เป็นทหาร มุ่ตรก็ตองตามบิดาเป็นทหาร ถ้ามีคึดตอ
 ๗ ๗ ค้าตทหารตองชำระ ถ้าทหารเป็นจำเตยค้ำต
 ทหารตวรทิจารณา ถ้าพดเรือนเป็นจำเตยทหารตอง
 ไปว่าที่ค้ำตสถิตยัตถกรรม ---

เมื่อเรามันไปเป็นกองอย่างนั้นแล้ว ก็มานั่ง
 ใจที่จะจ่ายใช้ในราชการว่า จะได้อะไรไหนมาใช้ เพราะ
 ฉะนั้นเราจึงมันค้อไปอีกว่าจะไปกู้ชาวอเมริกันมาจัดการ
 ก่อสร้างในชั้นต้น แล้วก็มันค้อไปว่าเงินมากมายนั้น
 จะได้ออกเบยที่ไหนให้เขาทุกปี ๆ เต่า เราจึงมันค้อไป
 อีกว่า จะเอาเงินภาษีค้ำบุกในแหลมมะลายูไซ้แทนคอก
 เบยเบยพอ เงินที่จะจัดการบำรุงต่อไปนั้น จะเอาเงิน
 ผลประโยชน์ต่าง ๆ ไซ้ แล้วมันค้อไปว่า ถ้าเงินภาษี
 ราชการต่าง ๆ ไม่พอไซ้จะว่าอะไร เราก็มันค้อไปว่า
 เมื่อได้จัดการชำระโนครวัพตเมืองนั้นนอนแล้ว ก็
 จำนวนเงินตามที่เราคำไว้ไว้ในชานมัต เราเห็นว่าทง
 พตเมืองมีวิชาความรู้มากด้วยกันแล้ว ก็จักค้ำขาย

13/07/2503

และเงาแสงดวงทว และผลให้เกิดขึ้นตามความเจริญรุ่ง
เหมือนกัน เงินอาจร็ดพดอยขึ้นดวยตามจำนวนคนที่หา
ทรัพย์ เช่นคนทำนามาก ค่าภาคมากจน ค่าภาษีก็
มากจน ขอมมากจนตามถนัดนั้น”

โจมตีระบบทาส (๑๒๒)

การเอา มนุษย์ ตั้งเป็น ทาสเป็น ประเพณี นิยม ใน
สมัยเทียนวรณ จ้าวใหญ่ นายโตจ้าวขุนมุนายถ้วน
แต่มีทาสคนละมาก ๆ ฉะนั้นการที่เทียนวรณถ้วน
โจมตีจึงนับว่าเขาถ้วนเขาออกไปวันคนคาบทีเดียว

“การใช้ทาสเป็นเหตุให้ลูกหลานมนุษย์ กระทำ
ใจของนายเงินหรือผู้ไม่เป็นทาสเป็นหนี้ ให้ลูกหลาน
เป็นหนี้เป็นทาสจนตลอดพรหมคัตถ์ ก็จัดใจว่าทาสมี
ศักดิ์นา & ไว้ เป็นเหตุให้เกิดความรังเกียจตระกูลแต่
ดหมมแก่กัน จนขาดความกตัญญูต่อชาติเดียวกัน
๒๕๑๓/๐๗/๒๕๖๕
ชน ยากจน ที่จะ มีผู้เห็น ว่าการ เลิกขาย มนุษย์ นั้นจะ
อย่างไร ?”

แม่เจ้าจะ โจมตี ด้วย ธรรมณ์ และ เหตุ ผลอย่าง
 หนักหน่วง เขายังพักไว้ซึ่งชาติแห่งความถ่มถน เขา
 พูดว่า "ในเวรซึ่งนี้ไม่กล้าพูดว่าตนเห็นชอบอย่างไรที่
 กล่าวดนความเหตุจะเป็นผลจริงเท่านั้น" ทั้งที่เทียน
 วรรณ โจมตี อย่าง หนัก แผลง มาแล้ว ก็กตม เกดขณ เดี่ยว
 เพื่อสอนหนัก ให้เขินเบา นี้คือคติแห่งการ โจมตี ซึ่ง
 คติปวณเทียนวรรณชอบใจเต็มอ เวลาที่เขินบท
 ความนเป็น ร.ศ. ๓๒๒ ซึ่งเป็นเวลาที่พระพุทธเจ้าหลวง
 ถวายทรงคิดเด็กทาสอยู่ ถึงอย่างนั้นบทความนเชอ
 ว่าเป็น บทความ ที่ช่วย ให้ผู้ใดบาย การ เด็ก ทาส ของ
 พระองค์ท่านประตบผลรามรณไตชนหนึ่ง พระองค์ทรง
 ประกาศเด็กทาสมาที่ละน้อย ๆ โดยวิชาให้เจ้ารองเงิน
 ลกค่าตัวทาสลงทุกเดือน และกำหนดเวลาพ้นจากความ
 เป็นทาสเมื่ออายุครบ ๒๓ ปีบริบูรณ์ไว้ยกด้วย ทั้งห้าม
 มิให้บุคคลขายตัวลงเป็นทาสมาแต่ ร.ศ. ๓๒๓๖ (ร.ศ.
 ๘๒) แล้วคือมีากี่ประกาศเด็กเกิดขาดปราศจากเงอณ
 ใจ เมื่อ ร.ศ. ๓๒๔ เฉพาะมณฑลกรุงเทพ ๆ ยกเว้น
 มณฑลบูรพาและพายัพ สำหรับมณฑลต่ง ๒ นประ

ทารกเด็กที่หลังคือ มณฑลพายัพประกาศเด็กเกิดขาว
เมื่อ ๑๖ ม.ค. ร.ศ. ๑๓๐ มณฑลบูรพาประกาศตก
คำต่อท้ายเมื่อวันที่ ๘ ม.ค. ๑๒๓ แล้วจึงประกาศเด็ก
ที่หลัง บุคโบายของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงนับว่า
เข็นรถตุ่มของลอยไม้หก โหม ฉะนั้นเหตุร้ายจึงไม่มี
เกิดขึ้น ส่วนประธานาธิบดีลินคอล์นแห่งสหรัฐอเมริกา
ประกาศเด็กทาสเมื่อ วันที่ ๒๒ ก.ค. ค.ศ. ๑๘๖๒ ยัง
ผลให้เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างพวกเหนือและพวก
ใต้ยาวนานถึง ๔ ปี ^{๕๕} ทั้งนี้เพราะใช้วิธีรุนแรงเด็ดขาด

โจมตีระบบมีเมียมาก (Polygamy)

การมีเมียมากเป็นสิ่งที่คนใหญ่คนโต ตั้งแต่ พระ
เจ้าอยู่หัวลงมาตลอดจนถึงขุนนางชั้นมกัณ คนหนึ่ง ๆ มี
เมียสิบ ๆ จนกลายเป็นประเพณี เทียบวรรณไม่เห็น
ด้วยกับประเพณีนี้ เขาได้ โจมตีว่า

13/07/2565

การมีเมียมากดื้อให้เห็นความฉิบหายแห่งได้หัย
และก่อการ แด่องหา ทรัพย์สิน ชาติ ๆ ลูก ๆ เพราะ เหตุว่า

เมื่องามรุกตปรนนิบัติพอใจสามีแล้ว อาจทำให้สามี
แปรปรวนไปจากความตั้งใจได้เป็นแน่แท้ และทั้งจะ
ก่อการวิวาทในระหว่างเมียเดิมและเมียใหม่ด้วย จำ
เป็นสามีต้องจัดการ ให้พอเพียง ครั้นหาทาง สุจริตไม่พอ
เพียงผดน้อยไม่พอแก้ความต้องการ จึงต้อง พดิก แผลง
หาในทางไม่ชอบธรรม จึงเป็นเหตุให้มีที่ตั้งอยู่ใน
ความมุกฉรรวมได้ เพราะคนตกอยู่ในอำนาจเป็นทาส
ของความปรารถนาในใจของตนเอง.....มีเมียคนเดียว
ดี ไม่มีห้วงมาก ได้หย่อน แต่ชาวยุโรป อเมริกา
มีธรรมเทียมมีเมียคนเดียวนั้น เขาจะเห็นเหมือนเรา
หรือไม่ เขาจะเห็นอย่างไร เราไม่สามารถจะรู้ได้
ในความเห็นของเขา

แต่อย่างไรก็ดี เราเห็นว่าถ้ามีเมียคนเดียว
ก็คงจะมีห้วงแต่คนเดียวเท่านั้นคงจะเบาไปได้บ้าง ถ้ามี
มากก็คงจะต้องห้วงมากเป็นธรรมดาอยู่เอง จะไม่
ต่างอะไรแก่รถหรือเรือที่พ่วงของมากแต่ละของหนัก ก็
ย่อมจะมีความหนักมากอยู่ตามธรรมดา....."

13/07/2565

“ถ้ามีเมียเสียคงเคี้ยวได้เกี่ยวก้อย

คงมีก้น้อยลงหนักหนาปัญญาฉันท

มีเมียมากรากเง่าเข้าข้างชั่ว

ดูแทบทั่วขุนนางเป็นขออย่างหนา”

การโจมตีของเทียนวรณ นับว่าหนักหน่วง
ตลอดเวลาดำ คืบแทบทุกเดือน ทุกเล่มที่ออกมาเมื่อ
บางทีเขาจะพูดถึงปัญหาธรรมะจิมโม ก็อดพูดมาถึง
ระบบมีเมียมากไม่ได้ การโจมตีของเขานับว่าเดียง
อันตรายยิ่งนัก เพราะมิใช่เป็นการโจมตีเฉพาะขุน
นางหรือชนกรรมคาส่ามีญเท่านั้น แต่มีชนการ
โจมตีพระเจ้าแผ่นดินผู้มีอำนาจเหนือหัวของเขาคือ
สมัยของเทียนวรณเป็นรัชสมัยของในหลวงรัชกาล
ที่ ๕ ซึ่งมีพระมเหสีเจ้าจอมหม่อมตำมมิไฉ่น้อย จึง
เป็นสิ่งที่น่าคิดว่า พระพุทธเจ้าในหลวง พระองค์มีหัว
ประชาธิปไตยมากที่ไม่เอาโทษหรือปิดปากเขาด้วย
การคัดลอก

ลัทธิชาตินิยม

เทียนวรรณเป็นนักชาตินิยม (Nationalist) ใน
 กระทบจนคนรักชาติแล้วใคร ๆ จะมาเกิน เทียนวรรณ
 เห็นจะไม่มี เขามั่นคนเรงเร้าให้รัฐบาตรับปรับปรุง
 กองทัพบก เรือ อากาศ บั้มค่ายเป็นการใหญ่ (ดัง
 ปรากฏใน ๓๕ ซ่อนนั้นแล้ว) และเป็นคนแรกที่ปลุกใจ
 ชนชนให้ตื่นตัวมีจิตความรักชาติ ประเทศ คำสั่งนา พระ
 มหาษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างคำว่า "รักชาติไทย"
 เพิ่งจะมีปรากฏในวรรณกรรม ของเขาเป็น ครั้งแรกใน
 อักษรศาสตร์ไทย

บทปลุกใจนี้ เขาเขียนขณะที่ต้องจำอยู่ในคุก
 ใหม่เมื่อเดือนกรกฎาคม ร.ศ. ๓๓๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖)
 ซึ่งเป็นบทมีเหตุการณ์กระทบกระเทือนจิตใจคนไทยเรา
 มากที่สุด นั่นคือ ไทยต้องจำใจยกดินแดนให้แก่ฝรั่ง
 เก่งไป เหตุการณ์เหล่านี้คงกระทบกระเทือนจิตใจ
 เทียนวรรณอย่างแรงด้วย เขาได้เขียนบทปลุกใจด้วย
 อดทนคุณค่าแรง แล้วสั่งมีด้วยโคลงสี่สุภาพ จน
 ลงด้วยคำร้องแกว

“รักชาติ, รักประเทศ, รักศาสนา,
รักพระมหากษัตริย์”

“เด็กเด็กเอ๋ยอ่านแล้ว เล็งความ
 รักชาติประเทศสยาม ท่านไท่
 รักศาสนางาม พุทธะ โอวาท
 รักเผ่าพันธุ์พวกไว้ คึกสู้บุญสกนธ์
 ขาดกษัตริย์ขาดสุขทั้ง สากล
 มีแต่ทุกข์เหลือทน คำเข้า
 เกิดกลียุคยล ยากยิ่ง แลนอ
 มีกษัตริย์ปกเกล้าฯ เกล็ดอนล้างภัยลลาย”

“ธรรมเนียมมนุษย์ทั้งหลายทั่วโลก เขาเกิดในประ
 เทศใด เมืองใด บ้านใด ที่ใด เขาย่อมมีความรัก
 ในประเทศที่เกิดของเขา คนเป็นชาวอะไร ก็นิยม
 ยินดีรักชาติและชาวของตน คนเห็นแล้วว่าคำสอน
 คำสอนอันใด เป็นธรรมอันดีแท้ควรยึดปฏิบัติของ

คนแถว ก็ย่อมมีความรักและพอใจในสำนาคัน

เราทั้งหลาย เกิดใน ประเทศ สยาม เรียก ว่า ไทย
 นับถือพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องรักประเทศสยาม
 และชาติไทย และพระพุทธศาสนาโดยมันคง ถ้า
 มีชาติศัตรูที่ทางชาติมาย้าย ชมชน รมภวนใน เขตแดน
 แห่งประเทศสยามแล้ว จำเป็นต้องพร้อมเพรียงตั้ง
 ใจต่อสู้แก่ศัตรูนั้นจนตั้งสุดกำลังกายกำลังทรัพย์ กำลัง
 สติปัญญา และที่สุดชีวิตทุกคน ไม่ควรคิดขยับย่อ
 ให้ออกขย

ประการหนึ่งเจ้านายของเรา ท่านได้ทรงอุค-
 ตาพยายามปราบยุคเข็ญให้ราบคาบ และได้ทรง
 บำรุงพระพุทธศาสนาและประเทศ บ้านเมือง ให้ดำรง อยู่
 มาได้ตลอดถึงพวกเรา ควรพวกเราคงคิดถึงพระเดช
 พระคุณทุกเช้าค่ำ จึงจะถูกต้อง

เพราะเหตุว่าปิตุและบิดาของพวกเรา ได้มี
 กรรมดีทั้งเป็นใหญ่เป็นเจ้า ของใน ถึง สรรพ สมบัติ ร่าง
 กายชีวิตทั้งปวงมาดี โดยอาศัยพระเดชพระคุณ และพระ
 บารมีปกเกล้า ๆ ทั้งพระราชอาณาจักรสยาม ถ้าหาก

ไม่มีใครมีแรงมีฤทธิ์ฆ่าล้างพาทันนะมาก ก็จะถูกตีล้ม
 เหวงเอาโดยพลการแห่งตน ๆ จึงเห็นได้ว่า เพราะ อาศัย
 พระบารมีปกกันภัยตนอยู่ จึงเป็นสุขนานสุขและ
 อิศรภาพ แห่งตน ๆ ตาม พระราช กำหนด กฎหมาย ทั้ง
 ทงประเทศสยาม

จำเป็นพวกเราคงจงจิตตั้งจิตศรัทธาความภักดีเราวาง
 กายและชีวิต เป็นแดนแทน พระคุณ จนต้นสุด กำจัด กาย
 และชีวิต ไม่ควรคิดข้อยกขอลอยหลัง

ประการ หนึ่ง ด่มควร ที่ จะ รักชาติ ประเทศ และ
 ศาสนา ไม่ควรกินน้ำใต้คอกของคนต่างชาติ การที่
 จะสู้ได้หรือมิได้นั้นแล้วแต่พระบารมีของด่มแต่เจ้า
 แผ่นดินของเรา เราไม่ควรคิดอย่างอื่นนอกจากกตัญญู
 ทานทั้งหลายจงศุพอกัน ไม่ยอมโกนผมเปีย
 แม้จะไม่อยู่ประเทศใด ถ้าจัดจันยากจนแต่ก็เป็นที่
 การจันอยู่ แต่ถ้าทำมาหาได้ ก็คงนำไปให้บิดา
 มารดาและภรรยา ที่สุดถ้าตายลงก็ยกคิดเอาศพไป

๑๓/๑๗/๒๕๖๕
 เมืองจันตะนิพน

การที่พวกจันทำดังนี้ ก็เห็นความได้ชัดว่า เพราะ

รัก และ ประเทศ และ ชราม เนียม ของเขา แข็ง แรง
จริงๆ ไม่ยอมละทิ้ง ควรพวกเราคิดตั้งใจให้เหมือน
เขาในข้อที่รักชาติและประเทศของตน

อันชรามเนียมและกิริยานัน ถ้าชรามเนียมใด
ดื่มน้ำประโยชน์ จำเป็นต้องยกย้ายตามกาดและบุคคต
ไม่ควรถือคอดังและทิสฐิมานะในอาการกิริยา มีการ
นุ่งห่มตลกแต่งกายเป็นต้น ต้องหันเหินไปตามที่เห็น
พร้อมกัน....."

ต่อมา ร.ศ. ๑๑๓ เขาได้เขียนบทปลุกใจอนุชน
อีกบทหนึ่งมี โคลงกล้ายบทกอน จึงได้คัดออกนำแต่
ข้อความที่เห็นว่าไม่ชาคนคิงน

"ชรามตามนุษยตคนน จะต้องรักชาติของตัว
อย่าง ๓ จะต้องรักประเทศที่เกิดของตัวอย่าง ๓ จะ
ต้องรักคำสอนของตัวอย่าง ๓ จะต้องรักพระมหากษัตริย์
นายของตัวอย่าง ๓

แม้มาตราต่างชาติ ดุจรามัญ และดาว จัน
ญวน เชมร ^{13/07/2565} เป็นต้น แต่ได้เกิดมีรกรากใน
ประเทศเดียวกัน และนับถือคำสอนาเจ้านายอันเดียง

กัน ก็จำเป็นต้องมีความสามัคคี โอบอ้อมอารี ต่อกัน
ดูญาณดวงศันเดียวกันจึงจะชอบ

อันคนต่างชาติต่างประเทศต่างเจ้า ต่าง คำสอน
ที่จะมีเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์กันแม้แต่จะคิดเบียดเบียน
ด้วยอำนาจต่าง ๆ ให้พวกเราได้รับความน้อยหน้าคำดา
ม้ายเดียว.....

ที่ซึ่งพวกเราทงหลายที่เกิดในประเทศสยาม ก็
ควรจงรักประเทศสยาม ของเรา และชาติไทยด้วย
กัน และรักพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ควรเชื่อ
ฟัง ขยท่านทงหลายจงกตัญญู ต่อชาติศาสนา อย่าได้
ทรยศต่อชาติต่อพระกุดของตนเอง ผู้ใดทรยศอกตัญญู
ต่อชาติของตนเอง ผู้นั้นจะเป็นผู้ถูกลดหมิ่นของมนุษย์
ทั่วโลก

โดยที่เราได้เห็นนักปราชญ์ เขาเรียบเรียง พงศาว
ดารโลกไว้ เป็นตำรอนตงตามอำเภอใจของเขา ๆ
มิได้มิตองมกตกันและเกรงใจใคร มนุษย์หมู่ใดพวก
ใด คนใด ชาติใด ประเทศใด ทำอย่างไร ดีหรือ
ชั่ว หรือแปลกประหลาดคือศักรรย้อย่างไร เขาก็เขียน

ก็พิมพ์ไว้ และแต่งคำอธิบายชี้แจงประกาศข้อแซ่
โคตรชาติไว้ เพราะฉะนั้น เราจึงเห็นว่าถ้าชาติ
ใดทำการไม่ได้ ชาตินั้นก็ประจักษ์ในสัมมุขจดหมาย
เทศ (ประวัติศาสตร์) ของนักปราชญ์โลก ถ้าทำดี
ก็จะเชิดชูอยู่สูงฟ้าและดิน ถ้าทำชั่วก็จะประจักษ์อยู่
กว่าจะสิ้นโลก”

ใจมดีการพนัน *

ต้มยเทียนวรรณ เป็นต้มยแห่งการพนัน ทั้งที่
ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย เพราะต้มยหนักจนการ
พนัน เช่นหอยม้การอนุญาตให้บุคคลไปจัดทำได้อาก
การพนันเป็นรายได้สำคัญของรัฐ เทียนวรรณก็รู้แต่
เทียนวรรณไม่เห็นด้วยกับวิธีหาเงินแบบนั้น เพราะมัน

* ทวย ก.ช. เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๔ เลิก ๑ เม.ย. พ.ศ. ๒๔๕๖ ไป
เกิดในเมืองจันทราวงส์ไค้แกม พ.ศ. ๒๑๐๐ เข้ามาใน ประเทศ
ไทยสมัยพระบาทจักรพรรดิ ขึ้นเข้ามาเมื่อ ๑๔๕๐ บ่อนเบี้ย พ.ศ.
๒๑๗๕ ถึงหมดนประเทศไทยเลิกครั้งแรกเมื่อ ๓๐ มี.ค.
๒๔๓๖ เลิกหมดเด็ดขาดเมื่อ ๑ เม.ย. ๒๔๖๐ รวมเวลา ๒๐๐ ปี

ก่อให้เกิดความชั่วนานาประการ เขาจึงได้เพียรพยายามเข็นบตความให้รัฐบาดเห็นโทษ เพื่อจะได้เลิกวิธีหาเงินมาบำรุงรัฐแบบนั้นเสีย

“เดี๋ยวนี้สิ่งที่เราไม่มีโอกาส ถ้าเรามีโอกาสจริงตั้งไซ้ชายเฮ็ด (งมาคม) ซักขบวนมหาชนที่เป็นชาติไทยแท้ด้วยกัน ขอผูกบ่อนการพนันทอง มณฑลกรุงเทพฯ ฯ ถ้าเราผูกได้แล้ว ก็จะไม่เบียดเบียนให้ใครเด่นแต่เงินทองจะสั่งตามวงกแต่วคราว่าฉันมี จะคอยแย่งชิงประมูดให้เงินสูง คงตกอยู่ในพวกรักชาติอีก พลเมืองมีอยู่ในมณฑลกรุงเทพฯ ฯ ก็จะไม่มีที่เด่น บุตรภรรยาของท่านทั้งหลายก็จะพ้นจากความฉิบหาย คงมีแต่ความเจริญด้วยทรัพย์และสติปัญญาความรู้

ในกาลทุกวันนี้ ถึงสัวไม่เด่นเมียก็เด่น บิดามารดาไม่เด่น บุตรก็เด่น นายไม่เด่นบ่าวก็เด่น ให้เอาตำรับกับข้าวไปส่งพระ จากต้นเอาตำรับปั้นโตไปจำนำครตัย ให้มีเงินใช้กับข้าวไปเอาเงินไปเด่นเสียเสียหนีไม่กลับ ถ้าบ่าวผู้หญิงกล่อกโง่ ดีหรือให้สัวเอาเงินไปซื้อกระบือจะทำนา สัวไปเอาเงิน

ไปเดิน ไปกินหมด แอบไปปล้นกระบือหรือปล้น
เรือนเขาจับได้โดยคิดคุณ ออกทุนทรัพย์ให้ตั้งห้างตั้ง
ร้านขายของ ผู้จัดการไฟต์ไปเดินไปเข้า นำเอา
ทุนทรัพย์ของห้างกลับมาด้วย ตกอยู่ในความ
ชยากมั่งมีได้ง่ายๆ เร็วๆ มากๆ ด้วยจำพวกที่เดิน
การพนันต่างๆ เดินตามบ่อนหรือดักเดิน เติมน้ำ
แรกจะลงมือเดินก็หวังว่าจะรวย จะมั่งมีได้เร็วๆ แต่ได้
เอาทรัพย์ไปละลายเสียมาก ๆ ในการเดินการพนัน ทั้ง
ไม่มีใครสรรเสริญว่าเป็นความดีเลย มีแต่ผู้ท่าน
คิดเคียดเคี้ยวโดยมาก

ในเรื่องการเดินการพนันที่หวังว่าจะรวย เพราะ
หอย ไป เพราะกลัวเพราะไพนัน ได้พากันเอาทรัพย์
สมบัติและความดีของดีไปทิ้งเสียมากด้วยกัน มีหนังสือ
มีไร่น้อย

ถ้าใครอยากจรรู้ให้แน่ ให้ละเอียด เขียวไป
ฉบับที่หอสมุดกรมวิจิตร ๓๕๖๕ ๓๕๖๕ ๓๕๖๕ ๓๕๖๕
จึงมิได้เอาทรัพย์ไปทิ้งเสีย หนังสือ ไม่ตำ
กว่าแต่ครั้ง

เมื่อจำนวนเงินทองคำขนาด ซุนพั้นนี้ดังทองคำ
เท่าใดเราต้องเข้าใจว่า เงินได้หุ้ยก็ต่อเท่านี้^{๕๑} ใช้
ว่าขนาดซุนพั้นนี้จะทำถาวรได้แต่คนหนึ่งต้องคน เท่านั้น
เมื่อโรมัน ต้องใช้กันมากมายนัก ทั้งการกินอยู่ใช้
ตอยตะของกำนัล จึงเรียกว่าคงปรอกมีใช้น้อย เงิน
ทองหลาย เหล้าอัน ดอน แด เนอเดอด น้าพก น้าแรง ของผู้
อยากมั่งมีทำมาหาได้ นำเขาไปทิ้งเสียโดยความไร้
ความโดกของคนที่^{๕๒} ทงต้น เมื่อพิเคราะห์ไปแต่ตัวดู
น่าถึงเวซที่ตุค.....

แม้ว่ารัฐบาลได้เงินใช้มีหนึ่งมาๆ ก็จริง แต่
ได้ทำให้ราษฎรพดเมืองของท่านบอบช้ำระดำระดำย ชั่ว
ร้าย มีนัยยะเย็นไปมากกว่าประโยชน์ที่รัฐบาลจะได้
จะไม่ต่างอะไรแก่ประทุษร้าย คือร่างกาย ของตนเองให้
บอบช้ำทุพพดภาพ

๕๑ ในหนังสือ^{๕๓} The Kingdom of Yellow robe by Ernest young กล่าวว่า ทงชื่ออภการคนนั้นนี้รัฐบาลเก็บ
ได้มากก็จริง แต่เจ้าของบ่อนการพนันได้มากกว่า

เพราะความชั่วร้ายได้เกิดขึ้นจาก ราชฎรเงินการ
พินันนั กระทำให้เป็นคนชั่วฉ้อโกง ค่องฉก ค่อง
แย่งชิงชิงราว ปล้นสดมภ์ ซ้ำพินกันเอง พวกที่เด่น
กระทำแก่พวกที่มิได้เด่น พวกที่มิได้เด่นต่างคงหน้า
ท่ามาหากิน ให้ได้รับความเดือดร้อนเพราะพวกคน
เด่น อันพวกคนเด่นนั้นมากด้วยกัน ทั้งหญิงชายเด็ก
และผู้ใหญ่ ภิกษุและด่ามเนร แม้ตัวของตัวกตาคือ
เองและหาความเดือดร้อนได้ตัวเอง และทั้งพดขยให้
ผู้อื่นเดือดร้อนด้วย

เมื่อบ้านเมืองเต็มไปแต่ด้วยคนโกง คนชั่วร้าย
จึงจะคอยฉ้อฉก ปล้นสดมภ์กันขย้อย่างน บ้านเมือง
อนันนจะมีกำลังอันใดที่จะจับตอผู้แก่ข้าศึกศัตรูภายในภาย
นอกเด่า ข้านาจของรัฐบาตก็มิได้จะหนีขยลงไปทุกที่
เปรียบประคจว่าร่างกายของบุคคลที่มีโรค จะเข้ม
ขันหรือมีเวลาที่จะหาโอกาสตั้งสติอารมณ์หาความงาม
ความดีได้อย่างไร การจ่ายไรของรัฐบาตก็ค้องทอ

13/07/2565

ขตาม เช่นตงตำวจภรรแะพดตระเอนฉะฉั้น มีใช้
จะตงขมไต้เป่ฉ่า ๆ เมื่อไร ค้องใช้เงินมาก ๆ เหมือน
กัน พิเศรระหัดเงินเข้ากับเงินออกก็จะไม่กระไรกันเฉย
แล้ว แต่คความร่อนคความดำบายการขั้ว คนขั้วจะ
เจริญชนไม่มัวฉังฉ่างออกไปไต้

ที่ขอมให้พวก เศรษฐีลูก อากการพนันนั้น
ก็เหมือนกับ ขอมให้พวกนักคิด ประทุษร้ายแก้รัฐ-
บาดก็เหมือนกัน

ที่คิดอะไรขมตงลงทุนที่ตระมาก ๆ หมายถึง
ขำรุงกันให้มคความชุกคความเจริญก็ไม่ว่าไม่ทันแก้คความ
เฉยคความเฉยม วิสัยธรรมคทาโรคถ้าไต้ตงขมในร่าง
กายของผีไต้แล้ว แม้ไม่คิดรักษาเฉยให้หายขาดไต้
โรคนั้นคองจะเจริญชนทุกที่ อย่าหมายเฉยว่าโรคนั้นจะ
หายไปเอง ใช้วิสัยแะธรรมคทาของโรค เด็กการพนัน
ค้จะไต้เหมือนกับคบเพลิงที่เผาคความค้เฉยไต้ ทวิพย
ค้บค้ของชนไม่จะได้เหตคคิดเรื้อนอยู่บ้าง เพราะคความ
ฉิบหายไต้เล็กเฉยแล้ว ---

ก็ไมเด็กการพนัน ก็ไมค่างอะไรเห่ากัขไม่คัม

กองไฟที่เผาใจคน ใจอยู่เท่านั้น เพราะคนฉลาดถึงไม่
 เด็กก็ไม่เดิน เพราะเขาเห็นโทษการพนันแล้ว คนใจ
 ถึงห้ามมันก็ไม่ฟังคงแอบดักเล่น จะไม่เดินช้อนเดิน
 เมื่อจับได้ก็ปรับจำไปเกิด เขายอมต่อตาจน
 การพนันเป็นความฉิบหายแห่งทรัพย์ เมื่อฉิบหายไป
 แล้วดมองจะดีอยู่อย่างไรได้ เมื่อเต็มไปด้วยดมองมืด
 เมามัวแต่ความซัดแล้ว บ้านเมืองจะมีกำลังและอำนาจ
 ดั่งสิ่งอย่างไรได้ คนที่เสียทรัพย์เพราะการพนันคือ
 เป็นคนใจชั่วทุกคน เมื่อบอดมัวอยู่เป็นเครื่องคดหรือ
 คดให้ใจคน ใจมั่งง่าย จึงเข้าไปหาความฉิบหายอยู่อย่าง
 นั้น แม้ถึงมัวไม่เดินเมื่อก่อน พอไม่เดินดุกก็เดิน
 นายไม่เดินบ่าวก็เดิน ไนรัชคนแห่งพดเมือง จะมีคน
 ไม่เดินสัก ๓๐ คนทั้งยาก

จึงเห็นได้ว่าการพนันต่าง ๆ ได้เป็นเครื่องทำลาย
 ทรัพย์และความคิดความเจริญของคนที่ยังไม่จนให้จน ที่
 ยังไม่ชิวให้ชิว ชิวแล้วให้ชิวมากลงไปอีก ที่ดี ๆ อยู่
 แล้วจะระงับความคิดเสียด้วยจะตกลงไปอยู่เท่าคนชั่ว

ถ้าเลิกบ่อนพนันลงเสียได้แล้ว โจรผู้ร้าย

คงจะเปาบางลง คนที่มทรพัยก็จะมากขึ้น กังวล
ที่หมายว่า จะรวบด้วยการ พนันก็จะเสื่อม หายไป
เวลาที่จะหาทรพัยได้ก็จะมีอยู่ โอกาสแห่งการ
เล่าเรียนและหาทรพัยจะมากขึ้น

เมื่อราษฎรมีวิชา มีปัญญา มีทรพัยแล้ว จะ
วิตกอะไรถึงข้อที่รัฐบาลจะไม่มีเงินใช้ เมื่อทำ
สามโนครวั เรียบร้อยแล้วเป็นหลักฐาน จะจำ
หน้าขอทรพัย ให้ราษฎรผู้ ทำทุนเพาะปลูก ทำไร่นา
นาเรือกสวนก็ได้ เพราะความฉิบหายเล็กน้อย
แล้ว ถึงราษฎรจะฉิบหายเพราะไฟไหม้ เพราะ
น้ำท่วม เพราะโจร น้ำใจก็ยังดีอยู่ ไม่เหมือน
ฉิบหายด้วยการพนัน”

ปรัชญา

13/07/2565

เทียบวรรณ มีความรู้ ในพุทธ ธรรม อย่างดี
ถึงแก่นปรัชญาของศาสนาที่เคี่ยว จากบทความ

ที่ตัดตอนมาต่อไปนี้ เป็นเรื่องพิสูจน์ว่าไม่เป็น
การยกยอเกินไปที่ อาจารย์ แส่น ธรรมยศยกย่อง
เขาว่าเป็น “ปรัชญาเมธีคนแรกของชาติไทย”

วิถีแห่งความสุข

“เราก็คงหาอารมณ์ที่ สว่างไม่พัวพันได้เสมอ ๆ
จึงกล่าวได้ว่าไม่เดือดร้อน แม้ว่าจะหมกมุ่นอยู่กับ
บุตรภรรยา เวลาได้สติก็หลักออกบังด้วยใจ
และด้วยความรู้เท่าทันที่ ไม่เป็นเช่นผองที่ตมณาหวน
จนตัวจมในน้ำตาตตายฉะนั้นเลย หรือเปรียบดังนก
และไก่ หรือปลาเข็มปลากัด ที่ไม่เดือดร้อน ย่อมสู้
ทุกอย่างทุกสิ่งเวียนฉะนั้น

ความจริง เราได้ จำรวม ตระเตรียม ทำในใจ ไว้
เสมอในความว่างและการว่างจากอารมณ์ คือรูป
และนามและสิ่งทั้งหลายนี่ให้คงเห็นและ เข้าใจว่าเป็นของ
กตางเท่านั้น 13/07/2565 ไม่ใช่ใคร ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่ตัว
ตนของใคร รู้แน่ที่รูปก็แตกนามก็ดับสองอย่าง

เท่านั้น เราไม่ควรเข้าไปยึดถือหรือพันเอามันจนให้มัน
 มากด่วงเราได้ เราคอยแต่ตามดูมันอยู่ก็แล้วกัน
 ค้อมันแตกไปดับไป เราก็เห็นว่านั่นธรรมชาติของรูป
 ต้องแตกนามต้องดับ คอยมีสติสัมปชัญญะไว้ช่วยทำให้
 พลดอยตั้งเนอเห็นเข้าแก่มันว่า นั่นเป็นเรา เป็นของเรา
 ตัวเรา เราอย่าไปพลดอยแต่ดับด้วยแก่มัน ก็ขหมาย
 ความว่าอย่าดีใจ อย่าเสียใจเข้า เมื่อมันเกิดขึ้นหรือ
 ดับไป วิชาความรู้เท่าความเห็นของคนได้ ด้วย
 ความเพ่งพิจารณาอันเป็น อาหารของ ปัญญาความรู้ ยิ่ง
 อย่าได้ปล่อยความวิจารณ์ให้สูญไป ด้วยเหตุว่าความ
 พิจารณา เป็นเหตุที่จะให้เกิด ปัญญา ความรู้ ความเป็น
 จริง โดยเหตุที่เรายังคงอยู่ในวิสัยของปุถุชนคนหนา
 ตั่งหาศัยล้มมาดายามะ ความเพียรชอบ ความระดก
 ขอบ ความตั้งใจชอบ ความองคัมมรทกตัง ๘

ไม่ต้องกลัวตาย ไม่ต้องอยากตายและ
 อากาศเกิด^{13/07/2556} ไม่ต้องดิ้นรนหาความสุขและลาภยศ
 ไม่ต้องกลัวทุกข์หรือหนีทุกข์ ๆ จะดับไปเอง จง

ดำรงสติสัมปชัญญะไว้ให้เป็นกลางอยู่เสมอชอบ
นั้นและความสุขของโลกียชนแล้ว”

ตายแล้วเกิด

เทียนวรรณเชื่อกฎปรชญาว่าตายแล้วเกิด บุญ
บาปมี ข้อพิศุจน์ของเราก็คือว่า คนที่ทำดีในปัจจุบัน
บางคน แต่ได้รับความทุกข์ ทั้งนเพราะผลของความ
ชั่วในอดีตตามมาให้ผล ส่วนคนทำชั่วในปัจจุบัน
กลับมามีความสุข นั่นเพราะผลแห่งความดีในอดีตตามมา
ให้ผล โปรดฟังเขาต่อไป

“ถ้าใครเห็นว่าตายแล้วก็แล้วกัน ไม่มีต่อไป
ก็เป็นอุกเขตทิฏฐิ ย่อมจะมีโทษ ตั้งแต่ความเห็นเกิด
ขึ้นแล้วไป ก็จะทำให้สันดานปราศจากหิริโอต-
ตัมปะ ไม่มีความกลัวอาย เพราะเห็นว่าตายแล้วก็
แล้วกัน ใครจะเป็นผู้ไปรับบาปที่ไหน

13/07/2565

แต่ความจริงความเป็นความมี คือภาพและชาติย่อม
มีจริงเป็นจริง ถ้าชาติหน้าชาติหลังไม่มีแล้ว ถึงใครจะ

ทำให้สัต์ต่างกนไต้   แต่หาไต้เป็นเช่นความเห็นของ
 คนเห็นผิดไต้   ก็คนนั้ ๆ กลับไต้รับความเตือตริฮัน
 คนชั้วแท้ ๆ กลับไต้รับความดู่ชั้วรำญ   คนนั้ไต้รับ
 ความคั้ความดู่ชั้วรำญ   คนชั้วไต้รับความทุกขั้โทษ
 ถ้าปาก   ตามที่เรากถ่าวมาจนตวันแต่เป็นพยานทงหน
 พยาน ที่เคย มีรูป นาม อย่างนี้ ในบัจจุบัน ก็มี เป็น ฉ่าตัญ
 พยานที่จจะมี ในเบองหนากัมเป็นฉ่าตัญ   ซึ่งในบัจจุบัน
 ก็แจเห็นดวยตาเนื้อและใจคคิหรือบัญญัติญาณ   ก็ยอม
 ปราบกญ

ผู้เห็นวาชาคิหน้าไมมี   มาบัญญัติให้ผลตมตชว
 ไมไต้   เห็นว่าเป็นเองทงต้น   พวกกตองชชชาติคั้คิฉินว่า
 เห็นผิดแท้   ผู้ทเห็นว   ชาคิหน้ามี   บัญบาให้ โทษ
 ให้คุณแต่งสัต์วให้ตให้ชวไต้   โดยอาศัยเหตุผลตคกแต่ง
 ย่อมเป็นความเห็นชอบ   เพราะผู้ทเห็นวบัญญัติให้ผล
 เป็นดู่ช   ก็จพอใจทำแต่ความคั้เป็นคุณ   เมื่อผู้ทเห็น
 ว่าบาให้ โทษไต้   เขาก็จไต้ละเจ้นความชั้วและบา
 ภัย   มีให้มในกายวจาใจของเขา

เพราะฉะนนั้นจะถ่าวว่า   ผู้ทเห็นหรือเชื่อวาบุญ

บาปมีจริง ย่อมเป็นความดีที่จะให้เขาเว้นโทษ ทำแต่
ความดีฝ่ายเดียว

ความเห็นผิดเจือทงหน เช่นเห็นว่าทำอย่างนั้น
จะดี แต่การที่ตนเห็นว่าดีนั้น เป็นการไม่จริงเหมือน
เห็นตนไปทำด้วย ทำเขาก็แต่จะขาดทุน ดังแต่การดำ
ขายขนไป เพราะฉะนั้น การนั้นไม่จริงเหมือนที่ตน
คิดเห็นไว้

ถ้าการนั้นเป็นการดีจริง คนก็มีความเห็นถูกต้อง
ด้วยว่าดี และได้กระทำตามความเห็น ก็ย่อมมีผลแก่ผู้
กระทำเพราะเป็นการดีความดีจริง ๆ

เหมือนเราเกิดมา ก็ยังจำได้ทั้งนั้นว่า คนกระ
ทำอะไรในชาตินี้ ตนจึงต้องไปถูกจำขยช้านานเจียนจะ
ตายในเรือนจำ จึงเชื่อว่าเพราะตนเราได้ทำความ
ไม่ดีไว้ในชาติปางก่อน ผลกรรมไม่คิดนั้นคิดตามมา
บรรดาดีให้เป็น จึงได้เป็นเช่นนั้น นั่นแต่ว่าชาติก่อน
มีจริง จึงมีเวรติดต่อกันใหม่ในชาตินี้ ครนชั้นเวรก็
หลุดพ้นออกมาได้ โดยผลของใจที่มีดีหวังค่อยเวร คือ
เรามีได้ฟ้าใจว่าทำนผู้ใดกระทำแก่เรา เราเชื่อพระ

อยู่บ้างบางวิชา แต่ให้รู้จักวิทยาที่ควรศึกษา เพราะ
ความจริงวิทยาที่ให้โทษแก่ตนก็มีอยู่จริง”

ฝันอย่างนักปรัชญา

“ฝันว่าร่างกายมีไซ้ของเรา จิตใจก็มีไซ้ของเรา
เราที่คิดอยากให้มีไซ้ แต่มันรวมกันเข้าก็เป็นกายเป็น
ใจชน เป็นเพศหญิงเพศชาย มีเครื่องร้อยรัดใจ คือ
กรรม กิเลส วิบาก ให้จิตใจเศร้าหมอง คือกามา-
ตวะ ทิฐฐาสตวะ อวิสาตวะ กระทำให้เกิดความโงก
ความโกรธ ความหลง และเป็นปัจจัยให้หมุนเวียน
เปลี่ยนรูป เปลี่ยนอยู่ไม่รูวาย ดังเครื่องจักรที่คุมกัน
อยู่ขณะนั้น แต่มืดขณะเป็น ๓ เกิดขึ้นปรากฏ, ดังอยู่
ปรากฏ, ดับไปปรากฏ, ไม่อยู่คงที่อย่างหนึ่ง เป็น
ทุกข์ทนายากลำบากอย่างหนึ่ง ไม่อยู่ในความบังคับของ
ใคร ไม่เป็นไปตามความประสงค์ของใครอย่างหนึ่ง
ทั้งแตกดับอยู่เสมอด้วย ไม่มีประโยชน์คุณอันใดแก่
ผู้ใด”

13/07/2565

โลกนี้คือความทุกข์

“ฉันว่าที่เราฝันไปอย่างนี้ ดูใจออกกว้างขวาง
 วิเวกถึงที่ตั้งมาจากเครื่องเรือนนิเวศธรรม กลับเห็น
 ไปในฝันว่า เราเกิดมาเปล่า ๆ ไม่มีคุณอะไร มีอยู่
 แต่เครื่องให้เกิดความทุกข์ความขากเท่านั้น ราวกับ
 บุคกงวงแถมที่ชนดั่งพรงอยู่ทอผ้ากระษะ หรือเหมือนเดิน
 ลุยไฟอยู่เท่านั้น

เดิมเราฝันอยู่ว่าจะมีความสุข มาบัดนี้ เรา
 ฝันเห็นว่า ไม่มีความสุขที่ตรงไหนเลย คนโง่ ๆ
 ก็สำคัญเข้าใจว่าจะมีความสุข แท้จริง ตรวจเข้า
 ดูก็มีแต่ความทุกข์เป็นพันไป

เวลาที่เรานอนฝันได้นึกไปในฝันว่า ถ้าใครมา
 ฝันเห็นเข้าเช่นเราตั้งกรอขณ คงเป็นเพื่อนกันชอกมาก ๆ
 เข้า หากจะคิดว่าฝันอย่างอื่น ๆ ที่จะทำให้คิดลงให้แพ้
 ฝันอย่างนี้จะทำให้ผู้ฝันวางจากอุปาทานความยึดถือและ
 ความเห็นผิดจบปศาจ”

เทียบนวรรณ เข้าใจพุทธปรัชญาได้ถูกต้อง ตาม

โลกนี้คือความทุกข์

“ฉันว่าที่เราฝันไปอย่างนี้ ดูใจคอกว้างขวาง
 วิเวกตั้งต้งบจากเครื่องร่อนนิเวศธรรม กตบเห็น
 ไปในฝันว่า เราเกิดมาเปล่า ๆ ไม่มีคุณอะไร มีอยู่
 แต่เครื่องให้เกิดความทุกข์ความยากเท่านั้น ราวกับ
 บุคตงพงงแซมทชนต์พร่งอยุทอมส์วะระ หรือเหมือนเดิน
 ดุยไฟอยู่เท่านั้น

เดิมเราฝันอยู่ว่าจะมีความสุข มาบัดนี้ เรา
 ฝันเห็นว่า ไม่มีความสุขที่ตรงไหนเลย คนโง่ ๆ
 ก็สำคัญเข้าใจว่าจะมีความสุข แท้จริง ตรวจเข้า
 ดูก็มีแต่ความทุกข์เป็นพื้นไป

เวลาที่เรานอนฝันได้นึกไปในฝันว่า ถ้าใครมา
 ฝันเห็นเขาเช่นเราตั้งกรอยคน คงเป็นเพื่อนกันอีกมาก ๆ
 เขา หากจะดีกว่าฝันอย่างอื่น ๆ ที่จะทำให้คลั่งให้เพื่อ
 ฝันอย่างนี้จะทำให้ฝันดวงจากอุปาทานความยึดถือและ
 ความเห็นผิดอุปถาส์

13/07/2565

เทียบนวรรณ เข้าใจพุทธปรัชญาได้ถูกต้อง ตาม

พุทธปรัชญานั้น ในโลกนี้มีแต่ความทุกข์ ความสุข
ไม่มี แต่ที่รู้จักว่าเป็นสุข เพราะความทุกข์มันลดลง
ไป เทียบกับวิทยาศาสตร์ที่ว่า ในโลกมีแต่ความร้อน
ความเย็นไม่มี ที่เรารู้จักเย็นเพราะความร้อนลดลงไป

เทียบวรรณเข้าใจ พุทธปรัชญาถูกต้อง (ต่อ)

สังขธรรม

“ฉันเคยใช้ปัญญาวิจารณ์ะ

เห็นดีจะหกอย่างกระจ่างใส
จริงสมมติจริงสภาพให้ทราบนัย
จริงธรรมของของตามัญ
กับจริงปรมัตถ์ยึดศักดิ์ละเอียด
มันซิดเบียดแบ่งยากมากมหันต์

สงบ สุริยจันทร์

อริยสัจจ์จริงตั้งดำกัญ
 หกด้วยกณกับจริงพระนฤพาน
 อันจริงหกขยย่อพหเป็นเค้า
 ไกรรู้เท่าอธิบายรายวิตถำร
 นับว่าปราชญ์ชาติกถอนมัญาน
 เรามันัดการกรวมใจไม่หยาบคาย
 ถ้าไม่วังปถาย่าทะตง
 มนถกซึ่งเหตอกำหนดใช้กฎหมาย
 ถำทราบความตามกลตำนถำปราช
 มนถกถายถบชกษรตำรทชำนเรียน
 เมอริเคยเคยกระตงหนึ่งดีชอม
 มนถกชอมเชอชชาญทงชำนเขียน
 ศิวัดถบทเมวมถำแนบเขียน
 จะอ่านเขียนชอความตามดบาย
 เตนรวมหกนญโคยงไมรู
 ถยอมนคยอมนถยงจนถยงหาย
 จริงอย่างไรไมรูตุศกกาย

13/07/2555

เทียบนวรรณ

๑๑๑

เถียงเจ้าตายไปทั้งนั้นไม่เห็นครอง

ก็ขึ้นโตจะไม่จริงดังในโลก

แต่ประโยคที่ประกอบต้องชอบช่อง

จริงทั้งนั้นสรรพความรูปร่างามปอง

แต่ท่านของรูปร่างนั้นต่างกัน

จริงสัมมุติฯชื่อหรือยศ

ตามแบบบทของมนุษย์ผู้จะดำรง

ให้ชื่อใดใครรู้จักก็ทักกัน

ว่าแม่จันทร์หรือพ่อต้มขมรด

เช่นบางจากบางจำเข็ญเรียกกันแซ่

หรือวัดแก้วคำแพงทุกแห่งหน

หรือชนนหนวดวงนพระศรพด

เดิมกคนแต่สรนตงกคตงไป

เชิญจำไว้ขบขตมมุติ

มิใช่ตักสันตงขยาดงดัย

ว่าแต่ย่อพอแต่เฒ่าเพื่อเข้าใจ

แต่คงในพวคนมนุษย์สัมมุติกัน"

แรงกรรม

“ควรจะเชื่อคำปราชญ์ทางศาสนา
 ท่านเทศน์ว่าไม่มีใครได้ข่มเหง
 กรรมของคนผดกรรมทำได้เอง
 เขาตาแดงก็ขบัญญาเป็นตราฐ
 หากจะเห็นเช่นพระธรรมคำพระสอน
 ไม่เร้าร้อนหวั่นวิตกคณินทอยู่
 เกิดแดงตบกับที่เรามี
 ต่อเฟ่งคุดด้วยปัญญาแก้ตาใจ
 จึงจะเห็นเช่นพระธรรมคำของพระ
 อาจจะละโทษนัสคัตเวอร์ได้
 ใครไม่เห็นเช่นธรรมหลงว่าไป
 ย่อมร้อนใจอยู่ยังคำธรรมตา
 เราคนหลงคงว่าศวมมู่มรัก
 กลับทกขหนักโทษนัสคัตหัตสา
 13/07/2565
 ถ้าเราเห็นเห็นใจได้ปัญญา
 ธรรมคาทุกขณนกับรรเทา”

เป็นวิสัยในโลกใตักแต่ชั่ว
 เป็นตามยุคมิได้ยึดกับคันท้า
 ประเดี้ยวมีประเดี้ยวจนป็นระย้า
 ผลแห่งกรรมก่อนมาไม่ว่าใคร ฯลฯ
 คางทั้งต้นโค่นลงผ่าหารัดหวาน
 จะไม่พบดบประดังคัตรงนำคาง
 คัองคักอ่านนวดคทำกรรมพิช
 คัอปาดคองรองไว้ ไล่กระบอก
 คางจะออกไหดรินรดดินดี
 คัคคองทำกรรมทงมดลทคกรรม
 คังเหถ่านตั้งขตระกูลจะเฮย ฯ

วิเชียรโชติช่วงรุ้ง	ราคี ไครชม
คำเท่าเมล็ดงา	คำน้อย
ทำชอบลัดเขมทวิ	ผิดนิค ลบนา
การบาประบือค้อย	ท่วหล้าลงฉิน ฯ

ประพาศิชอบรอบรู้	ทุกวัน
ผลวนากปายทัน	เสกสร้าง
ไปสุขสวัสดินิรันดร	นาพ่อ
พาลโง่มาปหัวล้าง	สุขด้วยบุญหลัง ๆ
เห็นอรรถเช่นนี้	สบาย ใจเฉย
โกมนัสระงับเทา	เหือดบ้าง
ระวังจิตวจิกาย	ขำป่อย่า ทำนา
ทาทรพีย์ประโยชน์สร้าง	สุขเมื่ออมรณี ๆ
ตนเองควรจักต้อง	เตือนตน
ศาสนธรรมขล	อย่างซี้
รักตัวไปสงวนชน	ชาติอื่น ชอบญา
เรามุ่งสุขทุกซี้	ทุกข์ให้เขาไฉน ๆ

วิธีแก้โงง (สำหรับชนชั้นปกครอง)

“การแผ่ดินมีการใหญ่อยู่ ๒ ประการ คือ ศักดิ์
 ภาวนอกประการหนึ่ง ศักดิ์ภายในประการหนึ่ง ศักดิ์
 ๒ ประการนี้ เป็นเครื่องรบก่วงและจัดวางมิให้มัน

เมืองเจริญได้ และได้กระทำให้ผิดของบ้านเมืองเสื่อม
เฉยไปด้วย

ศักรูภายนอกใคร ๆ ก็เห็นได้ถนัด ชัดเจน ด้วยกัน
หมด แต่ศักรูภายในซ่อนเร้นยากที่ผู้จะรู้จะเห็น แม้
จะเห็นบ้างก็ไม่ดี โอกาสจะจัดจะพูดได้ เพราะมันเคย
คิดอยู่กับ ความเช่อร์ฐบาล ความจริงมันร้ายแรงกว่า
ศักรูภายนอกหลายเท่าตัว มันทำให้เฉยอำนาจบ้าน
เมือง และตัดผลประโยชน์แผ่นดินและราษฎรด้วย
ผลที่จะเกิดมันไม่ให้เกิด ผลที่เกิดอยู่แต่ของมันหักล้าง
ทำลายเฉย

ศักรูภายนอก ต้องสู้ด้วยปัญญา และ อาวุธ
และพลทวยหาญ ศักรูภายในต้องสู้ด้วยสติ
ปัญญาและความขุดศีลธรรมข้อตรงโอบ อ้อม อารี
หาคนดี ใช้ ในกรมและกระทรวง”

13/07/2565

ทุกกระทรวงทบวงกรมที่ยังเที่ยงน่น เทียนวรรณ
เห็นว่ามี ไซ้ ซาตถภู หรือ ระเบียบ ถึงเหตงาน มอญ พรหม
แต่ขาดคนข้อตรง เขาถั่วว่า

“เราได้ตรวจข้อพระราชกำหนดกฎหมาย และ
ข้อบังคับสำหรับกระทรวง และกรมและเจ้าหน้าที่ทุก
ตำแหน่ง เห็นว่าพออยู่แล้วทุกสิ่งทุกอย่าง แต่มา
ขาดอยู่เพียงคนสันดานซอตรงสุจริตแต่อย่างเดียว
เท่านั้น ยังมีหมื่นแพร่หลายพอแก่หน้าที่และตำแหน่งไม่
จึงได้กระทำให้เกิดความเดือดร้อนได้เด็มอ ๆ”

“คนตรงคงซอกล้ำ   กตัญญู
ควรพิทักษ์ถนอมชู   ชูไว้
ในราชกิจการคุณ   ทุกช่อง
อาจปราบพาลชนได้   คุณหน้าเถร”

นอกจากนี้ เขายังได้เสนอวิธีปราบคอรัปชั่นออก
อีกหนึ่ง ดังต่อไปนี้

“เมื่อความคิดของข้าพเจ้านี้   ไม่เป็นที่เคือง
รำคาญหู   กระเทือนพระทัยและใจของท่านผู้ใหญ่แล้ว
หากข้าพเจ้าได้รับหน้าที่แห่งอรรษณานุกุลแล้ว   ใครดี
ใครชั่วอยู่ในโรงศาลไม่ต้องอุทธรณ์ฟ้องหาจะแดงออก

มาเอง เอนไว้แต่จ้ะรู้สึกตัวถลึงใจทำความดี ไม่
ใช้อุบายเช่นแก่สารหนเท่านั้น แต่ข้าพเจ้าก็ต้องการ
อย่างนั้น เหมือนไม้ต้องการจะต่างผลาญกันเคย ในผู้
ทรุคักผิดและชอบ

๑๒๖๓ กค. ๗๗๗.

หน้าที่ของอรรษณานุกูล

(๑) ทรงพระบรมราชานุญาตโปรดเกล้าฯ ให้
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายรายงานได้ทุกเวลา เมื่อ
ออกขุนนางเฝ้าพร้อมกัน ในเวลาอันสมควรแล้ว

(๒) โปรดเกล้าฯ ให้ถวายรายงานเด่นาบดักระ
ทรงยุติธรรมเด่นความทมิชนเบนชนทุกคราวทุกเรื่อง

(๓) มีอำนาจที่จะขอคำหา คำให้การ คำพยาน
คำพิพากษาและฎีกา ร้องราว และตั้งรพหนึ่งต่อ
จดหมายรายงานที่ถึงขอด้วยคดีอันมีชนแล้วในกระ
ทรวงใด ๆ เจ้าพนักงานทุกกรมทุกกระทรวง ต้องนำจด
หมายรายงานมาให้ออบ หรือจำลงตอกคดีได้ทุก

13/07/2565

กระทรวง

(๕) มีอำนาจที่จะ ด้อยถามผู้ พิจารณา คุตถการ เติมนัยผู้คุมพระตำมะรังใต้ ต้องแจ้งความด้วยจดหมายตายมือ หรือปากคำ แแต่แต่ความต้องการของ อรรถนถนุกุต เพื่อประโยชน์ยุติธรรมและความจริง ความเท็จของโจทก์และจำเลย

(๕) มีอำนาจที่จะไปเยี่ยมเชื่อนักโทษในคุกใน ตรางเรือนจำ -หรือโจทก์จำเลยที่ต้องขังหรือจะยุติโจทก์จำเลยและพยานของกลาง คุตถการเติมนัยผู้คุมต้องมาดหมายเรียกมาให้เห็นตัว ห้ามมิให้ขัดขวางหน่วงเหนี่ยวให้เสียเวลาของอรรถนถนุกุตได้

(๖) ไปรดเกล้าฯ ให้รับกระซึกขังของราษฎร ยินต้องพิพาทฟ้องหา หรือมีผู้เบียดเบียนทรัพย์สินบุคคล และร่างกาย ชัด ค หรือคนที่ ใจเซตยาภจน คือ ช่วยคำ คำร้อง และ เวียงราว ฎีกา คำหา คำให้การ และ อรรถนถนุกุต ที่ตัดสินช่วยจำความทุกเรื่องทุกคนที่ จนยากอนาถา ^{13707/2565} แพ้ชนะแแต่แต่ความของเขา แต่ไม่รับค่าจ้างรางวัล

ข้อบังคับอรรถนานกุล

(๑) ห้ามมิให้รับเงินจางเงินบนจากราชฎรคนใด
คนหนึ่ง นอกจากเบียดหวัดเงินเดือนของห้อง

(๒) ห้ามมิให้ไปมาหาสู่ในบ้านเรือนราชฎร
คนใดที่มีคดีนอกจากคู่ตรง และในสถานที่จำการ
และในศาลกระทรวงยุติธรรม และมีให้ปฏิณฐาน
ค้อนรับราชฎรคนใดที่มีคดีในสถานที่บ้านเรือนแห่งตน

(๓) ห้ามมิให้ประกอบกร ทำมาหากิน ซ้อขาย
เข้าหุ้นส่วนแก่ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอันขาด

๓ ข้อ เป็น ข้อ บังคับ สำหรับ ตัว อรรถนานกุล
ถ้ากระทำผิดต้องปรับโทษ ๓ เดือน

กฎหมายในใจของอรรถนานกุล

คือความรู็ใดเรื่องใดแอบแฝงอยู่ หรือรู้แต่จัว
จริงแต่ทัก²⁵⁶⁵ แต่ยังไม่พิจารณาหาหลักฐานอยู่ยังไม่พอ
แก่ความยุติธรรม ยังมีได้เห็นอุปมาทางที่พิจารณา

ด้วยประการใด ๆ อันมิได้ตั้งด้วยกฎหมายอันใช้อยู่
แล้ว แต่เห็นอุปายแต่ละทางวิธีพิจารณา ซึ่งจะหา
ความจริงและเป็นยุคศีลธรรมได้ มีอยู่ และข้อซึ่งด้วย
กฎหมายที่ ใช้อยู่แล้ว

จะขอนำความคิดเห็น ชนเด่นขอ เสนอบัด กระจ่าง
ยุคศีลธรรม กระจ่างการตามความเห็นชอบอันประกอบ
ด้วยความยุคศีลธรรม ถ้าการนั้นพอแก่อำนาจเสนาบดี
กระจ่างยุคศีลธรรมไม่พอจะอนุญาตได้ จะนำข้อ
ความชนกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระบรมราชา
อนุญาตอันจะโปรดมิ โปรดเห็นแล้ว แต่ พระ มหา กรุณาธิ
คุณ แต่ข้อความตามอุปายเช่นนี้ ต้องขอพระบรม
ราชานุญาตทุกครั้งทุกเรื่องจึงจะทำได้ แต่ต้องปกปิด
มิให้แพร่พรายกว่าจะพิจารณาเสร็จแล้วไป

กฎหมายในใจฉัน ๆ เท่านั้น ไม่มั่งคั่งสุดว่าเพียงใด
แล้วแต่จะชักย้ายไป ตามรูปความ และบุคคลอันคำและ
สูงหมัดเท่านั้น เพราะประสงค์จะหาความจริงให้ตรง
แก่ความยุคศีลธรรมและกฎหมายเท่านั้น ทั้งจะมี ให้ผลของ
พิจารณาได้ความเดือดร้อน ด้วยวิธีทางพิจารณาด้วย”

วิจารณ์การเมืองระหว่างประเทศ

เทียนวรรณ ได้วิจารณ์การเมืองระหว่างประเทศด้วยหน้าตัก ๕๐ ปี ถูกต้อง ๑๐๐ % บทวิจารณ์อันรุ่งโรจน์ทำให้เขาควรได้รับขนานนามว่า เป็นนักการเมืองผู้ตายตาขาวคนเดียวของเมืองไทยในอดีต ข้าพเจ้าเชื่อว่าคำตัดสินคงไม่เกินความจริง และมีใช่เป็นการประจบวิญญานของท่านนักการเมืองผู้ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเลยในชีวิต เขาสมควรแก่คำตัดสินหรือไม่ หากท่านผู้อ่านโปรดพิจารณาบทความของเขาตั้งข้อไปเห็นว่าข้าพเจ้ากล่าวเกินไปหรือไม่?

“ประเทศสยาม เป็น ประเทศ อุดม ชาติ บริบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหาร และผลไม้ต่าง ๆ ญิบุ่น คงจะกินได้โดยตลอด ด้วยอาหารคือข้าวเปลือกในประเทศสยามคงจะเลี้ยงพวกฉันได้ตลอดปี แม้ที่ส่งฉันจะแต่งงานจะมาก ชาวสยามจะทำไม่ได้มดเดียวสัก ๒ ปีก็ยังไม่ดี ทวดทวนันต์ด้วยทำนาใน ประเทศพม่า และ เขมร ญวน ก็ยังได้ผดประทะประทั้งไป เราจึงเชื่อว่าประเทศญิบุ่น

คงจะได้คิดเห็นตลอดแล้วอย่างที่เราคิดคาดคะเน

ถ้าการเป็นไปจริงดังเรากล่าว เราเชื่อว่าฝรั่ง
 เสสไม่มีความสุขในทิศตะวันออก คงจะได้ทำศึกกับ
 จีนสักเวลาหนึ่ง ซึ่งคิดเราจะได้อยู่เห็นหรือไม่นั้นเรา
 รู้ไม่ได้ด้วยเราแก่มาเกินไป ด้วยฝรั่งเก่งได้ทำการ
 ซบเข้าไว้มากแก่จีนแก่ญี่ปุ่นแก่ไทย คุกกระทบกระ
 เทอมนำทั้งนั้นไม่เหมือนชาติอื่นๆ

เพราะฉะนั้น เราควร จะ เขียน คำ ทำนายไว้ เดี่ยว
 ที่เคยว่า ญวนเขมรลาว คงจะไม่อยู่ในอำนาจ
 ฝรั่งเสสไปได้ ในภายหน้า เพราะความคิดของคน
 ชาติญี่ปุ่นที่เขาคิดจะรักษาตัวเขา จำเขาจะต้องคิด
 ทอดเข้าหาทางและกำลังพวกเขาให้มั่นคง แต่คงไม่
 คิดเป็นจุดจักร คงคิดอย่างสมัครสมานให้ทั้ง ๓ ประเทศ
 คิดเนื่องด้วยพันธไมตรียกให้ ญี่ปุ่นเป็นต้นตมอง จีนเป็น
 พดทหาร ไทยเป็นเดี่ยง เมื่อทั้ง ๓ ประเทศมีไมตรี
 สนิทสนมกันแล้ว และข้ามัติญญาจะช่วยกันและบำรุง
 กันด้วยอิทธิพลหนึ่งเด้า คนฉลาดทั้งหลายในประเทศ
 ยุโรปจะต้องรู้สึกว่าจะอยู่ตัววันออกไม่ได้เสียแล้ว"

“เราเห็นว่าฝรั่งเศสคงจะรักษา อินโดจีน
ไปไม่ได้เพราะญี่ปุ่นเป็นคู่แข่งแท้.....”

เทียบวรรณเห็นว่าเมื่อญี่ปุ่นรวมจีนและอินโดจีน
ได้แล้วคงบุกมาไทยแน่ เขาทำนายไว้ว่า

ด. HB
83
ด. 8

“เราบ๊วยไปแล้วใครอยู่หลัง
จงคอยฟังจะเห็นจริงทุกสิ่งสาร
พวกญี่ปุ่นบุญมากจะกรากมา
ทำที่ท่าพวกไทยจะไหวตาม
โดยฝ่ายเขาเอาแต่จริงออกอิงข้าง
ซัดตัวอย่างนะหลักไม่หักห้าม
พวกของเราเนามาไม่จักคาม”

ในข้อที่เขาคิดเห็นว่า ญี่ปุ่นควรจะเห็นผู้นำใน
เอเชียโดยวิธีสมัครมานั้น เมื่อเขาเห็นญี่ปุ่นรวม
กับจีนใหม่ๆ เขารังเกียดหวังเป็นอันมาก ต่ไพลศพาย
ทำนองว่าญี่ปุ่นไม่ทำจะบ้าอย่างนี้เลย ทำให้ฝรั่ง
หัวเราะเบต่าๆ ถึงญี่ปุ่นจะเก่ง ใช่ว่าไร ก็คงเขาชนะจีน

ใฝ่ยากเพราะฉันมีคนมาก ไม่ควรทำอย่างนั้นเลย
 ดิฉันเหมือนเขาเป็นคนทีเช่่อม่นวาเหตการณ์ จะต้อง
 อดทนอย่างที่เขาคาดคิดไว้ถ้าผิดจากที่เขาว่าแดงกษอมให้
 ต่ำได้

“ดิฉันมีบุรุษแรงกล้าแดงฤกษ์
 คงจะคิดแม่อำนาจเป็นชาติกล้า
 ไม่นานนักจักได้ รัตเกล้า
 ผิดฉันว่าจึงได้ตีตำหนิเรา”

ตั้งวันประเทศฉันนั้นเขาเห็นว่าเบญยกษหีบ ถ้า
 ทัชชเมื่อไรเมื่อชนแห่ละคงจะได้เห็นคณิ เขาจึงกล้า
 วิจารณ์ว่าเมื่อฉัน จิตถาวร ภายใน เรียบ ร้อย แต่จจะเบียด
 ฉากบุญอินโดจีนเป็นแน่

“ฉันคงจัดทหารการทางต้น
 จนถึงปืนหักแตกแล้วเหลกเผา
 13/07/2565
 ถ้าฉันดมมาพระคงกะเตา
 คงกินเอาดังเกยของง่อยพัง

คำวิจารณ์ที่จริงแท้แก่ไหน เราคอยดูกันต่อไป
ก็แล้วกัน

วิจารณ์การเมืองระหว่าง ไทย-ฝรั่งเศส

“กับคนตัวเราเห็นว่า คงจะเกิดสงครามกับ
ฝรั่งเศสเป็นเที่ยงแท้ เพราะเขตแดนติดต่อกันใกล้
เข้ามาทุกที คงจะหาเหตุต่างๆ ขนฟุดไม่หยุดคงว่าจะ
เป็นที่สุดเพราะดินแดนของ ฝรั่งเศส ขอบแต่ อาณาจักร
ด้วยกิริยาอย่างนั้น ข้าพเจ้าได้อ่านมาจนคาดคะเน
ความขัดแย้งของฝรั่งเศส ถูกต้อง มาช้านาน แล้ว ตั้งแต่
ในรัชกาลที่ ๕ ฝรั่งเศสจับไซ่ง่อนคือปากน้ำยูง ด้วย
เหตุว่าจำนนตลอดถึงประเทศจีน ทั้งได้ทราบว่
ฝรั่งเศสทำแผนที่ฝั่งโขงก็ยิ่งเข้าใจชัดเพราะ จะตรวจ ผด
ในภูมิพินทังจะมีประโยชน์อย่างไรเพียงไรเท่าใดเพราะ
ทุ่มเททำการใหญ่ลงไป ถ้าสำเร็จแล้วผลประโยชน์
จะพอกได้คุ้มหรือไม่

แต่ฝรั่งเข่าได้ค้าคิมิตไปมาก ที่ประเทศเสฉวน
เห็นว่าจีนไม่เอาธุรกิจ จะแตะเต็ม เขาได้ จินตัน เหมือน
ประเทศญวน

ฝรั่งเสด็จขอให้เขมรเป็น อิศราธิปไตย ๕
อำนาจสยาม เราเข้าใจว่าฝรั่งเสด็จคิดจะแผ่อำนาจ
จักรฝ่ายตะวันออกเป็นแน่

ซึ่งยังมีได้ชมเขมรให้อยู่ในอำนาจเด็ดขาด ก็
เพราะประสงค์จะเอาเขมรเป็นชนวนและเป็นดงบดักไทย
เพื่อให้ถ้อยเหตุ กวนใจ ต่าง ๆ เพราะ เขตแดน ติดต่อกัน
หากจะมีเหตุเกิดขึ้นจริงได้ จะได้หยิบยืมฉกฉุนต์ ภายหลัง
อ้อมไปค้เอาเกาะไหหลำ แล้วขยายออกทางตองกัวน
เข้าไปราวกับข้อในเสฉวนจนชาวฮานัมทนอยู่ไม่ได้ แดง
ทัพออกช่วยข้อ จึงได้หยิบยืมฉกฉุนต์กลับมาค้เอา
ตั้งเกย

กับตนญวนอยู่ในอำนาจแล้ว จึงได้ว่ากล่าว
ถึงเมืองชนของญวนตยไป ความคิดความประสงค์
ของฝรั่งเสด็จในชั้น ข้าพเจ้าได้บอกปากพูดมานาน
แต่บัดนี้ นพศก ๑๒๕๘ แล้ว เพราะข้าพเจ้าทราบว่

อังกฤษตีพม่าได้แล้ว ในไม่ช้าฝรั่งเศสคงจะคิดค้นหา
เหตุแก่ไทยในระหว่าง ๓๐ ปีเข้ามา”

เทียนวรรณเห็นว่าฝรั่งเศสคงทำ แก่ไทยไม่สะดวก
นัก เพราะมีอังกฤษและเยอรมันขวางอยู่ ทั้งเพราะ
อังกฤษ และเยอรมันต่างก็ไม่ถูกกับฝรั่งเศสคงจะเข้า
ขัดขวางไว้

“ข้าพเจ้าเห็นว่าท่าทางทอลเทและทั้งประเทศที่ได
ไว้แต่เห็นไม่ผาสุกดังดีเหมือนของอังกฤษได้ขึ้นคู้ไว้ ทาง
ที่เดินเรือรบมาจากปารีสก็ยาวห่างไกล ถ้าอังกฤษ
ไม่ช่วยถ่วงค้ำไว้ก็เป็นการขัดอยู่ในข้อสำคัญ ครั้น
จะนับทุกมาจากปารีสก็ไม่ม้ระวางมันทุก แต่เราเห็น
ว่าอังกฤษ และ เยอรมัน คงไม่ยอมให้ ยุ่ง เข้าไป
เพราะเป็นเมืองคู่แข่งกันทั้งอังกฤษ และ เยอรมัน
เพียงแต่จะและเต็ม เออ ลาว พุงขาว ผั่งแม่น้ำโขง
นั้นว่าไม่ถก”

13/07/2565

เทียนวรรณเคยทำนายไว้แล้วหน้หนึ่งว่า ฝรั่งเศส

จะเด่นงานไทยแต่เมื่อ ร.ศ. ๓๐๗ ว่า

สงบ สุวรินทร์

“แต่เมืองไทยไม่ควรมีให้ชา

บังกอตทำเอาเขมรแดนแขวง

ไม่พอเพียงคิดเกี่ยวแว้ง

จะและแล่งลาวพุงขาวลอย”

ส่วนวิชามั่งกัน ฝรั่งเศสเห็น เขา แนะนำให้ รัฐบาล
คุณไมตรีกับจีนและญี่ปุ่นได้ ฝรั่งเศส ก็คงไม่ ถดดำ ช่มเหง
ไทย เขากล่าวว่า

“ถ้ารัฐบาลเห็นพร้อมกัน ควรผูกพันจีนและ
ญี่ปุ่นไว้เป็นพันธมิตร ให้ตั้งทัศนมถันไว้ฝรั่งเศสคงไม่
กล้าตุกฏ เพราะจีนก็มากมายนัก ทั้งญี่ปุ่นก็มีสติ
ปัญญาความเพียรฉัตรมนุษย์ในโลกนี้ ทั้งญวนก็บาด
หมางมากเข้าอาศัยอยู่ในเมืองเสฉวน ฝรั่งเศสจะทำ
การไม่ถนัด เราเห็นว่าฝรั่งเศสมาตั้งทุนทำการใน
ตัวนั้นออกไฉนหากจะตั้งขาดทุนมากมายนัก ไม่เหมือน
อังกฤษได้ฉินเคี้ยว”... “เราเชื่อว่าญี่ปุ่นคงจะไม่ยอมให้
ใครมาช่มเหงไทยเหมือนแต่ก่อน เพราะญี่ปุ่นคบโค
ธมองกว้าง จำต้องคิดให้ ตักขงอยู่เอง

“ขอให้นับวัน นับจัน เห็นความ ตรงแก่ ความเห็น
ของเราที่เราได้กล่าวไว้ ในหนังสือที่เราให้ชื่อว่า
โมติปเป่าวเดอ เป็นคำกลอนนั้น

ถ้าญี่ปุ่นจันญวน ไทย คิดกันเป็นแผ่นดินเดียวกันได้
แล้วความยุติธรรม ของโลก ก็จะมีขึ้น บางใน ทิศ ดัน
ออก ที่จะฟังกล่าวได้ว่าความ สติปัญญา เกิดขึ้นแล้วในทิศ
บูรพา”

อนึ่ง เทียนวรวณก็มีใจว่าไทยเราก็มืดอยู่เหมือน
กัน จะมาทำกันเด่นๆ ไม่ได้ง่ายนักเขากล่าวไว้ว่า

“อันกรุงสยามนั้น ไม่เหมือนประเทศทั้งหลาย
เพราะคนที่ดีมีปัญญาที่มีอยู่บ้างจะหักหาญเอาโดยกำลัง
นั้นคงจะไม่ง่ายนัก ประการหนึ่งคนที่รู้ โดยศาสตร์
เวทวิทยาคม อาจ ปลุกใจ คนใจให้ กัดหาญได้ ก็มี อยู่
เสมอไม่ขาดสายตลอดมาทุกแผ่นดิน เจ็บใจแต่เจ้านาย
ท่านจะคิดอ่านอ่อนน้อมผ่อนผัน ประทะประทังไปกล่าว จะสุก
รอบ (รอเวลาให้ไทยแข็งแรง) เห็นว่าจะดีกว่า
แข็งขึงตั้งตั้ง...”

สงบ สุวีนทร์

คำทำนายของเขาพอต่อมาถึง ร.ศ. ๑๑๒ ก็เป็นจริงดังคาดไว้ ส่วนคำแนะนำวิเทโศบายต่างประเทศของเขาก็มักไม่น้อย สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงก็ทรงใช้วิธี "บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น" หรือ "จืดแต่ขุ่นน้อยดีกว่าเค็มมาก" * เหมือนกัน เราไม่มีทางทราบได้ว่า พระองค์ท่านมีโอกาสดำเนินตามคำแนะนำของเขาหรือไม่

วิจารณ์ศาล

เทียนวรรณ นับว่าเป็นนักตั้งคมวิจารณ์คนแรก ของชาติไทยเขากล่าววิจารณ์ทั้งวงกรมบริหาร บ้านเมือง จนกระทั่งสังคมไทยทั่วไป ในด้านการบริหารของรัฐบาลเขาวิจารณ์ว่า

คนเคยดมดอกช่อแดงหนึ่ง
 จะเห็นจรวงทองบนไซต้นหวด
 ไม่เจ็บร้อนเหมือนอาชญากรักษาดัง
 ที่ไม่กลดวกดำหาญการไม่มี

ที่ได้ว่าทำได้แต่ยังไม่ระ
 เคยจะกตระกั้มประกอบเช่นปอบมี
 จนได้ยี่ช้อตอชาเป็นวาคี
 ให้เสียทีเกิดมานักหน้าชาย
 ษณลบบทกฏประกาศราชบัญญัติ
 เหมือนนบพิทคเที่ยงตรงจำนงหมาย
 แต่มนุษย์ยุคใหม่ไม่เห็นห็นกันตาย
 จึงได้ขายบ่นเกลี้ยงอเชยจรงจรง
 พวกขุนศาลปานกระสือฟงร้อไซ
 คอดกินไตดับฟุงออกบุงยัง
 ฝ้ายลูกขุนหม่นลบขบขบถึง
 ดูท่านกลองกลมส่งกว่าลูกปืน
 จนตกความขานขยาตไม่อาจได้
 ทศนง ึงให้ว่าไม่ผ่าน
 ต้องเดี่ยทรพยคียบฮารมณตมทงขน
 ดัดแต่ผูกได้วางท่าตาม
 มังคัมมาว่ากระไรก็ไปตาม
 ทรนถูกความพล้งเพดียงไม่ถึงใคร

13/07/2565

สงบ สุวรินทร์

ที่หมอกความตามโคลงทุกโรงศาล
 ช่วยยักค้ำอันแนบแนบคอยแก้ให้
 วิชาทุกครอกชอกทุกบ้านศาลโตโต
 วิชาด้ายชอมหน้าคุดาการ
 นายถ้ำภูเข็ยมนาชเนียมต่าง
 กับขายปรางขายสุขขินทุกศาล
 สุภาไชยใจกลัดุลาการ
 ขุนชำนาญหล้าคลอกกลอกสำนวน
 ถ้าใครซัดชดัดค้ำแต่ฉบับชบ
 ริงเขาชบหัวมูต่ายหัวน
 จะตักถองวังมูต่ามาตำนวน
 รัไม่ถัดนดัมทับยับไปเอง
 ชนเป็นความตามตูกเหมือนปลุกผี
 ให้มันมีแรงกล้ามาชมเหง
 ทรทันเขายังชดไม่ถัดถแรง
 ใต้ค้อมเพตงชาดูชุดุคทำนง
 ถัดตูกเต่าเห็ดำขุนจะหมุ่นหัน
 เขารุทันแก้ ไช้ด้วยไว้ออง

ถกความแพ้แก่ว่าเคยเต็มเต็มไม่ครอง
 ถ้าไม่ร้องรียยับที่ปรับปรุง
 ความสนิทชิดเข้าประตาเสี่ย
 จนลูกเมียทรพยดีควบคยุง
 ที่ไร้อ่อนควรจะทำไต่บารุง
 ก็มามุ่งมีอู่จำนวนจนชวนชวน"

คนชื่อสมชัยเทียนวรรณก็พอมือ อยู่บ้าง แต่ไม่กล้า
 พุดกล้าเขียน ดังปรากฏในตอนนี้

การวิจารณ์ของเทียนวรรณ น่ากลัวภัย อันตราย
 มาก เพราะเขาออกข้อตรง ๆ ว่าใครบ้างที่กินคัมไต่
 ได้ฟังราษฎร นอกจากนั้นเทียนวรรณยังเปิดหลังฉาก
 การทุจริตตามโรงศาลนั้นว่า เพราะผู้พิพากษาร่วมมือ
 กับทนาย

บริษัทสามชั่ว (บริษัทคอร์รัปชั่น)

13/07/2565
 "เราไต่ตั้งเกตุคคตบางเวือง ที่ใจหย้จำเดยเบ้น
 ันในศาล แต่คคตเวืองนนหมอความก้ใช้คนขอบริษัท"

๓ ขว) โจทก์จำเลยก็มีได้เกี่ยวข้องด้วยผู้พิพากษา คดีเรื่อง
 พันธนตรีพยอมไม่มากเดิมขอเพียง ๒๐๐ บาท ค่าได้
 พิจารณาตาม พระราชกำหนดกฎหมาย จักพระพิจาร-
 ณาความแห่งโดยเรียบร้อยคดี กามพยานโจทก์และ
 จำเลย โดยความเรียบร้อยตามระเบียบของศาล ครั้น
 ศึกษางพิจารณาแล้ว ก็พิพากษาคตามรูปและคำพยาน
 และตามพระราชกำหนดกฎหมาย เราได้คัดอยู่ใน
 ระหว่างพิจารณาก็เรียบร้อยมาก ครั้นพิจารณาถึง
 ความรูปคดีและคำพยานหลักฐาน ของโจทก์จำเลยทุก
 ประการ เป็นยุติธรรมแท้ในคดีเรื่องนี้

ถ้าความเรื่องใดโจทก์หรือจำเลยเข้าหาบริษัท
 ๓ ขว) แต่ ถ้าคดีของผิดไม่ได้เกี่ยวแก่บริษัท ๓ ขว)
 หรือตั้งตายบทฟ้องคดีเขาไม่มาหาหนักก็เรียบไป ถ้า
 พยานและหมอบความของเขา พออาจระคายถึงกันได้อยู่
 แค่มายนิน มิได้เข้าในบริษัท ๓ ขว) แลวงไซร์ ก็ให้คัด
 ไปเด็ด ทนายของผิดมิได้เข้าหาบริษัท ๓ ขว) คงจะ
 13/07/2565
 ได้รับความลำบากคงจะคิดชัดไปทุกอย่าง มิได้เป็นไป
 โดยระเบียบและชอบด้วยทางยุติธรรมเลย

แม่ ทศอรตามตามกฎหมายอนุญาตให้ถาม แม่ พยานเบิกแล้วตรงแก่ความต้องการก็ไม่จัดให้ แม้วาง จัดให้ก็จะจัดเสียอย่างหนึ่ง เช่นพยานเบิกว่า ๓๐ วันจึง ได้ไป ก็จัดเต็มลงไปว่า ๓๐ วัน กว่าจึงได้ไป ประ โยชน์จะมีให้ค่าพยานที่ ๒ แยก จาก ค่าพยาน ที่ ๑ ด้วย พยานที่ ๑ เบิกไว้แล้วว่า ๓๕ วันจึงได้ไป ศาลเต็ม กว่า ค่าเดียวของความคงเข้ากันได้ เพราะค่าจำคุกจำนนเพราะ พยานที่ ๑ กับพยานที่ ๒ เบิกว่าได้ ไปด้วยกัน ในวัน เดียวกัน เต็มกว่าลงไปแล้ว ก็ควรแก่ทางวินิจฉัยว่า ไปด้วยกันในวันเดียวกัน เป็นอันว่าฟังค่าพยานต้อง ปากนั้นได้ความ ตาม กฎหมาย ว่าจำ หัก หรือ ถ่มขี้ คดีนี้

วิธีและภริยาอาการที่ศาลทำเช่น คนใดไม่ ด้จะรูดบันทึกในกระบวนความ ก็ยังพอจะรู้ได้ว่าอยู่ กระต่ายคอกข้างฝ้ายโต ดังพยานเบิกว่า ได้เห็นโจทก์ นำเงินมาให้จำเลย ๘ ครั้ง ทนายจำเลยจึงถามพยาน ว่าครั้งละเท่าไร ศาลว่าไม่จำเป็นจะต้องถามพยาน ไม่ อนุญาตให้ถามทนายถามพยานโจทก์ว่า พยานได้

18/87/2565

ได้เห็นแก่ภัยหรือว่าที่โจทก์นำเงินมาให้ จำเลย ๘ ครั้ง
 พยานว่าโดยยี่ห่างได้ ยินแต่เดียงนับเงิน ทนายจำเลย
 ตามว่า ได้ ยินตงนนจะรู้จักได้แน่หรือว่า ทองแดง อัน
 ละไฟหรือเงินเหรียญ พยานรู้จักได้แน่ด้วยเครื่องหมาย
 อย่างไร คำตอบว่าไม่จำเป็นจะถาม แม้ขอที่พยานเบิก
 แล้วว่า ได้เห็นโจทก์เอาเงินมาให้จำเลย ๘ ครั้ง คำ
 ตอบแก้แย้งว่าหลายครั้ง ความว่า ๘ ครั้ง กับความว่า
 หลายครั้งยอมเฉยจดตเขาเกลียดกันได้ เพราะคำว่า
 หลายเป็นพหูพจน์ และเป็นภาษาตาย

เราขอให้ผู้บังคับบัญชารวดจตุตามที่เรา เฒ่ามาน
 ได้เป็นมาแล้ว เพราะโจทก์เขาบริษัท ๓ ซอ จำเลย
 เขาขอพิทักษ์รชชานุกถ คำตอบได้คัดค้านให้ โจทก์ชนะ
 จำเลย เราอุทธรณ์ คำตอบอุทธรณ์ไม่เกี่ยวแก่โจทก์
 จำเลย พิพากษายกฟ้องให้ โจทก์แพ้จำเลย เรื่อง
 บริษัท ๓ ซอ เช่นนมมากมายนัก เพราะเราตั้งขอพิทักษ์
 อรรถชานุกถก็โดยความประสงค์จะใคร่ทราบเรื่องใน
 โรงศาลว่าเป็น ประการใด เมื่อรู้แล้วเห็น แล้วจึงพูด ว่า
 กฎหมายและธรรมเนียมที่ ไซ่อยู่บัดนี้พอดแล้ว

เว้นแต่บุคคลยังหาเรียบร้อยพอเพียงไม่ เพราะ
 ไม่มีเครื่องที่จะไต่ทานเลย ปล่อยให้ดำเนินไปตาม
 อหยาศัยเรื่อยไปราวกับแจวเรือตามน้ำ คนมักจะดัด
 บ่อมจะทำเด่นตามอคติแห่งตน มีใช้คนที่เบ็ดเฟี้ยวพาดษา
 เป็นคนเชื่อใตด้วยอนโต มีแต่เท่านั้นความรู้พอเท่านั้น
 ไม่มีคุณความดีในคนคือไม่รู้จัก บาปบุญ คุณโทษอะไร
 ไต่เบ็ดผู้ใดจะจนกัแจวไปตามน้ำอย่างนั้น คือว่า
 ไม่ชอบใจก็ให้ ไม่อุทธรณ์ฎีกา เพราะฉะนั้นแม้
 ทัตของทนเดียวเงินไปถว้จะถึงที่สุด ทัไม่เงินเมม
 ความรพอกัจอด แม้จะพียงอานาถาได้ ก็ต้องไต่ต่อน
 บางทักไปไม่คตอด หรือบางทักให้ข้งเฉย ก็งน
 ถ้างังในความแพ่งตามที่เราได้พมมาแล้ว

แต่บางเรื่องคำดพิพากษาอุกค้องแล้ว หากหมอ
 ความเป็นปอบหรือหัว กักิน คับไต่ได้พุง ดถ ความไป จน
 ถว้จะตมทงยน แต่ทัตถกความถมทงยน เพราะ
 บวิษทั ๓ ขว้และวัชของคำตนนมากมายนัก.....

13/07/2565

ไม่มีใครจะได้พบ เห็นคน ที่แสดงความ กตัญญู ค่ช
 ชาติตน ่บมาย แล้ว ก็มีไต่คิดถึง เพื่อน ยาก ค่ชไม่ เมตคธา

เช่นคุณแห่งชาติ (เพื่อนร่วมชาติ) ของคน และมีได้มี
 ใจมุ่งหมายจะช่วยเจ้าชายระดังรักษาเหตุการณ์ควร
 จะรับไว้ โดยยศศิธรรมจนเราที่ชดชยลงไปมากที่เขาทำ
 ให้เราเห็นใจเขาผู้ได้ว่า (ผู้หนัก) เพราะการหรือ
 ซึ่งที่เราคิดเห็นว่าจะถาวรได้มั่นคงจนจำเป็นของอภัยพระ
 มหากรุณาธิคุณ และพระ บรม เสดханภาพ แห่ง สมเด็จพระ
 พระเจ้าอัยยวงศ์

เมื่อพอเคราะห์ไปด ตามที่เราได้รู้ได้เห็นแล้ว
 เป็นหน้าอกใจมาก แต่ครั้นรับทราบฟังเสียงดัง ๆ ใน
 เหตุการณ์หมกมุ่นอยู่ ท่านกลับเห็นและเข้าพระทัยว่า
 โรงศาลบ้านเมืองของท่านเรียบรอยตั้งดบาย ทั้งคดี
 ของราษฎรก็รวดเร็วเรียบรอยและ ยุติธรรม ตามพระ
 ราชกำหนดกฎหมาย

รายงานของคนหนึ่งชื่อพิมพ์กับของราชการมันไม่
 เคยตรงกันตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว เขาบรรยายต่อไปว่า
 “เมื่อท่านมาทรงเห็นเตี้ยเช่นนอย่างน และทรง
 เข้าพระทัยเข้าใจอย่างนั้นแล้ว เราไปพูดชวนว่าความ
 จริงหาได้เป็น เช่นนั้นไม่ดูมัน หินหงให้กัน หรือ ตรงกัน

ข้ามเตียงแล้ว จะเขยออกมากี่ไหนได้เด้อ จำเป็น
ต้องก่ถนลงไว้ ในทรวงอกก่อน เมื่อจะมีโอกาส บ้างดอก
กรรมังในเบื้องหน้า” เมื่อเขาพยายามข้แจงอย่างไร
ผู้ใหญ่ทางบ้านเมืองยังเชื่อถ้ถิตรายงาน ว่า คนของท่านค้
ตยู่เต็มอ เขาจึงคำเอาอย่างเบาะ ๆ ว่า

“ไ้เด้อคายกายเกิดประเดวีรูแดน

ไ้เด้อเร้นรูตื้นทุกดินแดน

โดยพนแผ่นดินภูมิประเทศแฉะเหตุการณ้

ทงใจคอทรหดความอดกลน

ทงเพียรหม่นองฮาชาติทหาร

ถ้ร่างกายแก่ชราวิชาชาญ

ไม่ชมชานเชอเชอเหมือนเกลอเฮย”

บางที่เทียนวรรณไปพูดชน ผู้ใหญ่ทางบ้าน

เมืองถ้ถวาคเข้าให้ว่า ถ้ถัดบายชยู่เด้อ ชยู่ถุ่นวาย

ไปเดย เทียนวรรณถ้ถนมากไม่เห็นมีใครจะถ้ถัดความ

13/07/2565

ชยู่เด้อหายของบ้านเมืองได้

สงบ สุวรินทร์

“หากนซื่อด้อกล่ายั้งทายาก
 จะได้มากอยู่คนผิดบิดกระแส
 เมาเป็นพินยีสพรังฉินหังแล
 ใครจะแก้โกงใครไม่เห็นมี”

ก่อนข้างเข็ดคนไทยในสยาม
 หากนซื่อด้อชอบประกอบงาม
 ยากกว่าตามหาเพชรเม็ดโตๆ.....”

ทางออกของอารมณ์ รักษาดีบ้านเมืองของเขา
 ก็คืออันวอนเทวดาฟ้าดินให้ช่วยโปรดปราน หรือไม่
 ก็กระแทกเขานแรงๆ เช่นว่า

“พวกคนชั่วหัวเหี้ยเหี้ยจะกวด
 ทำท่าชวดยุคศิธรรมพดิกคว่าหงาย
 เรืองคตท ในค่าตประมาณราย
 จะส่งพายไปมีรอดคตออกมา
 ไม่เห็นตรงกงตัยบ้นทตเที่ยง

มีแต่เพียงหัดกบตพดกมดบ่า
ชอบใจเขาเขาเป็นแม่แก้ตัวรา
ให้เข้าหาความตองการขักร้านฟ้ง

๘ ๕
ลภาพการณเมือแรกตงศาล
ลถิตยยุตติธรรม

“เมือแรกตงศาลลถิตยยุตติธรรมชั้นใหม่ ๆ คุณ
อินทพาดชาตงมาก เห็นจะเป็นเพราะว่าเขายังตรวด
ตราผีพิพากษาอยู่ ครันเขาได้คกตงหาทางแก้ไขได้
แล้ว เขาก็คอยดำเนินความคคของเขาจนเป็นความ
ดำมารถอันตงตงกต

ถ้าจะพิเคระหัดในยุคปัจจุบันนี้ กอับต่ำตงไป
ถว้าธรรมเนียมเต็มเดี่ยอกตอยแต่เร็วเท่านั้น แต่จะ
เป็นความยุคติธรรมหรือไม่นั้น ไม่รับรองบางเรื่อง
เป็นไปตามตความยุคติธรรม บางเรื่องเป็นไปตามทาง
กฎหมาย บางเรื่องเป็นไปตามความยุคติธรรมและ
ตรงแก่กฎหมายด้วยบางเรื่องยุคติธรรมก็ไม่เป็น กฎ-

สิงบ สุริยมนตรี

หมาก็ไม่ตรงและไม่เป็นไปตามความเห็นของศาลหรือ
สิ่งที่บัญญัติว่าจะพึงวางอารมณ์ลงว่าอย่างไรแน่

เราคงดูวิภาคพจนนิกฯ ได้พิเคราะห์ดูพวกทฤษฎี
นั้นหาบัญญัติและความคิดมีได้โดย เราคิดแต่จะได้
ผลส่วนตัวของเขาเท่านั้น เขามีได้แต่แสดงความเมตตา
ปรานีกับคนคือชาติเลย.....

เมื่อไรหนอประเทศบ้านเมือง ของเราจะมีโอกาส
ผลความดีความจริงได้ตลอด เมื่อไรหนอจะมีเทพบุตร
ที่รับคำสั่งของพระเป็นเจ้าจะจุติลงมาใน ประเทศสยาม
รับหน้าที่เป็นราชปรีชาญาณดำเืงราชการ ทั้งทหารและ
พลเรือน จะได้ช่วยเจ้านายของเรารักษาแผ่นดิน
ปราบข้าศึก ภายในและ ต่อสู้แก่ ข้าศึกศัตรู ภายนอกได้
บ้าง ขอพระเป็นเจ้าโลกได้ โปรดปรานสติปัญญาให้
หาทรัพย์มาเปิดย่นบ่อนเบียดการพนันเสียได้ และเปิดย่น
ใช้ผู้พิพากษาศาลการให้ตั้งอยู่ในยุคศิธรรมได้ อย่าให้
เป็นอยู่เช่นทุกวันนี้เลย ด้วยคนโกงเอาทรัพย์ไปฉ้อหาย
เสียบ้าง ๆ มากมายนัก แม้จะไม่เป็นการกดขี่ ให้
รตนักจริง แต่คนโกงทุกคนเมื่อเจ้านายที่มั่งคั่งปัญญา

ไม่ช่วยคิดบึงกันศัตรอนแต่จ โทนเดยจะเอาตัว
รอดได้ เขาคนงเ้าแก้ทวารก

เขามได้รู้ตักเดยว่า สมันเบนประการใด คน
ต่างประเทศก็มีอำนาจมากใช้ ภิรียา แม อำนาจ อย่างไร
พวกเรที่ ิ่งๆ กมีได้รู้ตักเดยได้ยินแต่พูดว่าแล้วแต่
เจ้านายอย่างหนึ่ง แล้วแต่จะเป็นไปอย่างหนึ่ง
เมื่อเสียงของคน จำพวกนี้พูดอยู่เช่นนี้ ก็แปลว่า
ทอดธุระเท่านั้นเอง

เมื่อจะถถ่าวตักกิจการแล้ว กมี ๒ ประการ การ
อย่างหนึ่งไม่ควรที่จะนำพา การอย่างหนึ่งจำเป็นต้อง
พยายามจะทอดธุระ นนไม่ควร แต่การ ที่เบน ชย เดยจน
เป็นการรู้ตักกม ไม่ รู้ตักกนกม ในการที่รู้ตักกมเป็นการที่
จะต้องทำกมี ไม่จำเป็นต้องทำกมี เมื่อกล่าวถึงราช
การ ตกในการจำเป็นทั้งสนจะทอดธุระอย่าง
เดยวมได้เลย

13/07/2565

ถ้าเป็นราษฎรก็ทอดธุระได้บ้างในหมู่ชนที่ไม่ถือ
อะไร คือแต่ว่าหน้าไหนดวงฝังไหนเย็นก็อาศัยอยู่”

วิจารณ์พุทธบริษัท

แต่พวกหนึ่งยังไม่ทันคิด ก็จะเอาบุญเข้ากุศล
 อะไรต่อมิอะไรไม่ว่าของเขา, สร้างวัดวาอาราม สร้าง
 พระพุทธรูป พระคัมภีร์ บวชบวชบรรพชาและบวช
 ทาส ทอดกฐินผ้าป่า คงไปนิทานปรารภน่าจะเอา
 มนุษย์ดัมบัต ดักรรคัมบัต อธิษฐานขอให้เกิดดี ๆ
 ขอให้มีทรัพย์มีบริวารมีอำนาจอยู่เห็นอมนุษย์ และ
 เทวดา ขอให้บริบูรณ์ด้วยเบญจกามคุณ ท่านพวกนี้
 มีเบเนพณมากในพุทธบริษัท เรียกว่าคำที่ผิดในความ
 คิดความรูของท่านพวกนั้น ซึ่งเบเนโตดงนทกม ไซอิน
 ไทด เป็นเพราะไม่มีความรู้เท่า รู้ถึง รัตนวัตถุ วั
 จรัทรพร้อมเท่านั้น

การทำบุญ ตามที่คณะของเถียนวรรณนั้น เป็น
 การบำเพ็ญกรรมดีของมนุษย์ ไม่ควรหวังผลตอบแทน
 ใด ๆ และถ้าหวังผลตอบแทนจะเป็นเหตุให้เกิดภพเกิด
 ชาติต่อไปไม่จบสิ้น เขากด่าว่า

“อย่าตั้งหน้าเขาบุญ ด้วยบุญจ๋องกามาจร
 รูปาจร มีผดวนเวียน บุญกุศลจ๋องกามาจร คือใส่ตา-
 ปฏิมรรค ดงทาคามิมรรค อนาคตามิมรรค อรหัตต-
 มรรค เป็นบุญกุศลที่ไม่ผดวนเวียน เป็นโตกุศลกุศล
 จะทำบุญกุศลผู้บังคับให้ข้ามพ้นชนจากโลก ถ้าเราจะไป
 มุ่งเขาบุญกุศลอย่างเดียว ไม่มุ่งค้อวิมุติ เราจะคิด
 บุญกุศลอยู่ในสังวรคหรือมนุษย์เมื่อเราไปคิดจะเขาบุญ
 สัมมุติก็เกิดชน บุญกุศลก็มา ชาติที่เราแยกออกได้
 ก็กตมมีแอดเตรกแซนตูดเข้ามิตถกันได้อีก เราจะม
 โอกาสเห็นแฉะแจ้งธรรมอันไม่ตายได้ด้วย ประการ
 โดเด่า ด้วยชาติเป็นเครื่องดูดีให้เกิดสันนิใจ คืออวิชา
 คติหา อุปาทานเป็นคัระกิเดอ์กระทำเราให้ห่ม
 เวียนเปดียนชาติอยู่นั้น”

“คนเคยอนมแต่จะพาหลง

ทางตรง ๆ ไม่ชอบเดินจึงเห็นห่าง

ถ้าใครเถาเข้าทักันชอบตั้งนาน

สงบบ สุริยจันทร์

กัซมซานซมเชอฉนเบตใจ

เช่นค้ำว่าถ้าผู้ใดไปพระบาท

มิได้ขาดเจ็ดหนกุดโตใหญ่

ถึงบาปกรรมทำสร้างใจอย่างไร

ก็มีได้ศกนรกเป็นขกกัน

คำทวามานแผนหดอก

พุดนออกดอกใช้คำพระอรหันต์

อนงจตคตงพงธรรมมาดาถาพน

จบตงเนเจตหนทนอขาย

คำเหตถน ขบาปหาถาถอก

แกตงตองหดอกถ้าใครหงคกงนิบหาย”

นอกจากนเทยนวรรณว่า พุทขบริษัทเรายังมี

ศวามเชอผิด ๆ อีก เช่นเชอว่า เมื่อคำถนาครบ ๕,๐๐๐

พระพรษาถั่ว พระชาตุ (ถระตุก) ของพระพุท

เจ้า จมารวมกน ซมเบนองค้ พระพุทขเจ้าออก เหตถน

ตงนเบน ศวามเชอผิด ๆ ใหต ทงเพ ซึ่งผิดหด

คำถอนของพระพุทขเจ้า แต่ถระเคียดไปข้างคำถน

ศรจัดค้มากกว่า เพราะคำถนาครบศค้มีหดถว่า ทำบาป

แล้วต่างบ่าปไตแฉะเมื่อถึงวันนั้น โลกพระเขจรจะชุมตคน
ช้พอกครึ่งหนึ่ง เขียนวรรณเห็นจะรำคาญด้วยกาไรเชอ
ผิด ๆ จึงโจมตีซาซกัว

“การที่เขียนอยู่และกตกันอยู่ออกดังไป ทงบ้านทง
เมืองหนึ เห็นว่าจะถกคองตามจริงนล้งหรือใน
เพราะมหาชนในทุกวันนี้ มักใช้แต่ตาม ๆ กันเดียโดย
มาก ไม่ใคร่จะตริคตรองตามเหตุตามผลให้รู้เท็จ
จริง ความตลกที่จริงก็คอบลิมเหตอมเด้อมงญไปทีละ
เล็กทีน้อย ความเท็จความเทียมมักคอบลิมมากจนทุกที
ผิดเกิดมาภายหลัง ครั้นได้ สดับ ครับฟัง ตริค ตรอง เขา
จริง ๆ ด้วยใจอันเป็นกลาง พยายามพากเพียรพิจารณา
ก็เห็นความคามากระแฉับพททษภษิต ครั้นจะเมื่คอบ
ความเห็นของตนที่ได้ ได้ดงนด้วยสติปัญญาครรถญาณ
และคพททษภษิตก็เห็นว่ามุ่นหมก หดงไป ทวงหนึ่ง แฉอ
ครั้นจะพูดไปภัยก็จะมีแก่ตน จึงพากันมชชช้กอบ
โดยมาก

13/07/2565

“หนึ่ง แต่คงฮานิตงดีโดยกลโกหกซ่าใครไป

พระบาท ๗ ศกวี พังภากาพันไม้ตกนรก ข้อความ
 อย่างนี้ไม่มีดูไม่ต่างอะไรกับคำที่ครูในทาง คริสต์ศำถานา
 ก็ต่อหน้า ทำบาปอะไรไว้สักเท่าใด ถ้าเชื่อพระแฉะ
 รักพระโดยสุดใจปฏิญาณตนตรงต่อพระแล้ว พระเจ้า
 ก็ทรงรับบาปไปได้ แต่เมื่อตาย พระก็รับเอาวิญญาณ
 ไปไว้ต่อวรรค์ ไม้ตกนรก พวกครูในพระพุทศำถานา
 กับพวกครูในพระคริสตศำถานา ๒ พวกนี้ ไม่ต่างกัน เขา
 ได้กล่าวโดยความโง่เขลาของเขา ที่มีได้รู้จักคุณ
 พระของคน-- "

"อันคำสอนของนักปราชญ์ทั้งหลาย ที่ท่านแต่งไว้
 เพื่อเบียดทาน มีขงจุ ภาศิต และประดิษฐ์พระร่วงเป็น
 ตน ของท่านก็ด้อย แต่จะรับว่าดีหมดทุกข้อไม่ได้
 เพราะท่านผู้แต่งมีกิเลส ท่านได้กล่าวความตามใจ
 ท่าน ดูคำโตถนิตินี้ว่า "เขาคดให้คดียันดอบเต้า"
 มีคำเช่นนี้เป็นคน^{๑๓} / เราเห็นว่าผิดจากท่านของคดของจรรยา
 ของพระดีมีมาดีมีพุทธเจ้า พระองค์มิได้ทรงสอนให้
 ผู้ใดดอบเวร"

วิจารณ์สังคมไทย

ในการเขียนบทความให้เด็กประเพณี บางสิ่งบาง
 อย่างนั้น เราได้บรรยายประเพณีของไทยที่ตั่ว ๆ มา
 และกำลังเป็นอยู่ในขณะนั้นเสียก่อน ซึ่งทำให้เราทราบ
 เรื่องกันเกิดขึ้นมาก แล้วตอนไหนเห็นไม่ดีเขาก็แนะ
 นำให้รับเล็ก

“ประเพณีไทยเรา เจ้านายไม่สวมเสื้อ ผู้ชาย
 ตัดผมมหาดไทยไว้ผมบนโกศต่าง ผู้หญิงตัดผมเกวียน
 หน้าสั้นท้ายยาว” ผู้หญิงแก่เวดายอกหน้า นุ่งผ้าเช่ม
 ชุดทองตาเม็ดดงา ห่มผ้าแพรัดของชั้น ผู้ชายนุ่งยกเขม
 ธรรมดา คือหน้าหนาวจึงสวมเสื้อ แต่ในราชการถ้า
 มีการมหัดสวมเสื้ออย่างนบยแตรเดื่อกรุย ถ้าไม่ใช่
 ราชการ หน้าหนาวก็สวมเสื้อญี่ปุ่น ถ้าผู้หญิงถือ

๑. “ผมมหาดไทย” คือโกศผมรอบศีรษะ ไว้ผมข้างลึก ๔ เส้นถ้า
 บนถลารอบบาลหัว แล้วทิ่มแต่งเรือนผมนั้นตามแห่งงม
๒. ผมชนิดนี้เรียกว่า “ผมมหาด” มีเรือนผมบนถลารัดหัวทำนอ
 ๓/๐๗/๒๒๖๕
 ปรียบกับผู้ชาย รอบศีรษะไว้ผมยาวลงมาจนประขั้ว ซ้นหลัง
 เป็นตัดเล็กรอบศีรษะและไว้ผมเป็นฟูที่หูสำหรับที่เชยคอ
 มีใจเรื่องประดับ เรียกว่า ‘ผมมหาด’ หัวข้ง

คราวเทศกาลห่มแพรต่าง ๆ ขึ้นเดียว คือผู้ดีหรือมี
 การบำวต่างจะได้ห่มแพรสองชั้นบ้าง ด้วนเครื่องประ-
 คับภายในกศอกต่างหู มีกใช้รูปของเศวตาร้าง และถ่าย
 ด้งพายแฉะ แหวน ประดับแหวนสามยอด แหวนรั้ง
 แคน แหวนเทพเจ้า สร้อยขลุ่ยมือ แรกไม่เห็นใครแต่ง
 เพิ่งเกิดหน้าตาชนในรัชกาลที่ ๕ ถ้าเด็กพอเรือหนัก
 แหวนรอบ แดะมัดห่อกำไถก้านบัว กำไถกใช้เงิน
 แดะนาศ แดะทองแดงบ้าง ตามท้มแเดะเงิน ขลุ่ยมือ
 แดะเท้ามีผู้กรูรูปปลา เศว หอยต่าง ๆ แดะแฉะ
 ด้มาเป็นขรรคมดา แดะคิดตัวเด็กมาแต่ไร ถ้าด้อมด้ช
 ก็ใช้ตุ้มทอง ไปรังรูปสมมุติขม แต่บราณมาเราเห็นผู้
 ขลุ่ยผู้ชายด้อมหมอดกะหลดป่าติดลูกไม้เทศ ครั้นใน
 รัชกาลที่ ๔ ทรงประจานหมอดกะหลดป่า ออกประกาศ
 ด้ว่านิงามอย่างไร ให้เขาหมอดคิดได้กับประกาศด้ย
 ที่บ้านประตูพระบรมมหาราชวัง ด้ั้งแต่ันหมอดกะ-
 หลดป่าชาองในหมู่ชนชาวกรุง แต่ชาวบ้านนอกยัง ใช้อยู่
 ด้ตั้งหน้าเทศกาลตรุษศารท เข้าพรรษาไปทำ
 บุญอุกบาตร หวดสังขระ แดะเติมทตามงมยอนน ถ้าเป็น
 การโกนจุกลงท่า แดะขึ้นหมาก บวดนาค บำวด้ว

เหล่านี้ แม่ไม้มักต้องหยิบยืมกันให้เต็มที่

เข้าเรือนเคหา ก็ไร้ฝ้าชุกประชิด ทำด้วยไม้สัก
และฝากระแซงอ่อน แต่ทรงสูง ใต้ถุนซีกกระเบื้องตลอด
ไปได้ ไร้หลังคามุงจากเป็นพน และไม้กล้าทำกันด้าน
และปีกนก ปกกระทานยาวตลอดเรือนกลดจ้อปรีๆ ไม่
กล้ามุงกระเบื้องกลดจนจำเกินวาดนา แต่เราเชยอยู่
เขียง ไร่ช้อยมากเป็นพน

เครื่องภาชนะที่จะใช้ช้อย ไพร่ๆ ก็ใช้กระเบื้อง
เหลยมน ถ้าทำบุญเลี้ยงก็ใช้โต๊ะเก้าอี้ที่ทำด้วยตะ
ขาบ คือคนมั่งมีศรีดังจึงมีโต๊ะทองเหลือง ที่ทำมาแต่
จีนใช้ไม้สักจะหนานานัก

ถ้าตักเรือนคนมีวาดนาในกำแพงพระนคร ก็แบบ
รูปตักจนทงหน ทัดตักและเตียงโคม ก็ใช้ของจีนทั้ง
นั้น ตลอดจนไปจนถึงด้วยโถโธขามช้อนช่อม ถ้าเป็นของ
ไทยก็ประดับมุกด์ หรือทำด้วยมุกด์เช่น ช้อน นันว่า
เป็นอย่างเขก

ถ้าผู้หนากก็ห่มเพดาระด้ายอ้อมด้วยมะเกลือในหม
นักแดง ถ้าคนมีทรัพย์กแพรเงินเจ้าดีต่าง ๆ ต้องชน ๑
หวดอยู่ข้างใน ริมชดบดไม้ มุมคิดฟู ผ้าห่มออกหน้า

สงวน สุวินิทร

ในการกิจที่ถ่วงมา^{นี้} เราจำได้เพราะโตแล้ว เห็นเจ้า
 นายผู้ใหญ่เข้าวังทรงถายอย่างคาดแพร่ต้นอด มีแต่พระ
 องค์เห็นพระฉวี คำ แต่ง ชาวเหตต้อง ข้าราชการก็
 หนึ่งปรเมเขมรเป็นอย่างงามที่สุด แต่เมื่อจะเข้าในท้องพระ
 โรงกึ่งนั่งตามยศ มีต้องปกเป็นคัน ถ้าท้าวนางฝ่ายใน
 กึ่งนั่ง

ครั้งถวรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงฉดของพระองค์เสมอ และทรง
 โฉมไม้ทรงจับ เจ้านายข้าราชการต้องทำตามตลอก
 กึ่งทรงฝ่ายในฝ่ายหน้า แต่เจ้าหน้าที่นายฝ่ายในยังไม่
 ไครจะทรงฉดของพระองค์ทวกัน แต่สมเด็จพระเจ้าลูก
 ยายเธอ และพระเจ้าลูกยายเธอ ทรงฉดของ พระองค์เสมอ
 ทุกๆ พระองค์ แต่ยังคงตามเดิมอยู่ทงยุคและไพร่

ครั้นในรัชกาลที่ ๕ เปลี่ยนแปลงการคิดผมเป็นได้
 ผมทรงศีรษะ^๕ ส่วนเสื้อราชปะแตนสวมถุงน่องถือครอง
 เท้า ขนผ่านอมเคียรค่านับ คิกรานบ้านเรือนรูดวง

๑. เลิกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ตอนเตรียมเสด็จ ประพาส สิงคโปร์
 เพื่อมิให้ฝรั่งหัวเราะเยาะ จึงทรงให้พระโอรสที่ตามเสด็จไว้สวม
 หักรูปพระ

เจ้านาย ขุนนาง ราชบุตร กตายเป็นอยู่อย่างๆ ไปไม่มาก
ทั้งโรงเรียน โรงพยาบาล โรงเรียนเด็ก โรงเรียนบ้า
และศาลสถิตย์ยุติธรรม มาแรก กรมยุทธานุชาธิการ
ทหารบก. และเรือ สร้างโรงหล่อ ตัดถนนและขุดคลอง
แล้วทำทางรถเครมเว และรถกลไฟ กระทำให้ที่คน
ราคาชน เพราะการทำถนนและขุดคลอง.....”

“พ่อกล่าวพอน (ไทย) ถ้าบ้านโตมีบุตรสาว ถ้า
มีผู้ชายหนุ่มมาแหวในเรือนเวดากดางคน บิดามารดา
พากันเขาเรือนนอนเสีย ปล่อยให้บุตรหญิงนั่งคุยอยู่กับ
ผู้ชายหนุ่มต้องคอยส่งจนตึกจนตึกไม่จากตัวกัน ถ้า
เวดากุหญิงทำงานหนักอยู่ มีคำขาว ถบกระต่องเป็น
คน ผู้ชายหนุ่มก็มานั่งแหวอยู่ บางทีก็มีแค้นมานั่งแหว
อยู่ด้วย ผู้ชายก็แหวไปต่างๆ นานๆ ผู้หญิงก็ตบค้ำ
หลังทำนองพูดเฉย ผู้ชายก็เฝ้าคนและแหวต่อไปอีก
กว่าจะสิ้นเวลา จนผู้หญิงคำขาวแหวจริงได้ต่างคนต่างไป
เมื่อขณะเจ้าหน้ มกับเจ้าดำจะมาพบแหวกันอยู่นั้น
แม่ว่าจะมีบุตรของหญิงมาพบเขาก็หนีไป เขาไม่หึง
หวงกันเหมือนไทยเหมือนจีน แม่ว่าผู้ชายที่เบ็นหนุ่ม

ไม่ว่าฉันเองและผู้ชายที่มาเกี่ยวข้อง ต่างคนต่างไปหา
เจ้าสาวที่พอใจของตน

บางทีเจ้าหนีมักครึกมาแอบตวงเจ้าสาวอวยที่ตอง
เรือนในเรือจากถางคนจนตักจนคน ในเวลาที่เขาหนีม
มาตวงเจ้าสาวอวยนั้น ถึงพี่ชายน้องชายจะมาพบเขาก็
ไม่ว่าอะไรกัน จึงจัดว่าเป็นการประหลาดมาก ใน
ประเพณีของ พวกลาวพวน ที่เราเองได้ เคยเห็น ด้วยตา
ของเราเองมาแล้ว

ประเพณีของพวกลาวพวน เปิดอัยกาย ตงอาบนา
ที่หาดทรายไม่ว่าคนเฒ่าหรือสาว เขาไม่อายกัน ก็จัด
ว่าประหลาดอยู่

เทียนวรรณ เมื่อได้เล่าถึงประเพณีของไทยที่
มีอยู่ต่าง ๆ กัน และค่อยเปิดขึ้นมาโดยลำดับแล้ว ตั้ง
ได้เขาเห็นว่าไม่ดี ก็ขอร้องให้รีบเลิกเสียโดยเร็ว เป็น
การช่วยพระพุทธเจ้าหลวงในล้านแพ้วเหตุผดแก่ประชา
ชน ให้เห็นดีเห็นชอบตาม เขากล่าวว่า

“เราคงยวิพากษณ์กิจ จึงเห็นว่าที่จะหักล้าง
ประเพณี ดัดแปลงแก้ไขคงชนให้เบ็นชนบธรรมเนียม
อันดีนั้นยากอยู่ อย่างคำที่ดุดันในเรือนเรา ว่าแต่ใน

ครวญหงหรือเรอขหนึ่ง เพิ่มตอหนึ่ง คอผดเมียบุคร
 นัดตามว่านายท่าน หากจะจัดการบ้านเรือน และ
 ขนบธรรมเนียมให้ดีขึ้นแต่ในบ้านเรือนของตนตามที่ตน
 เห็นว่าดีนั้น บางที่จะไม่เป็นตามความมุ่งหมาย เพราะ
 ประเพณีคั่งมันเคยช้านานแล้ว จะคิดแปลงใหม่หักล้าง
 ขนบประเพณีเก่า ๆ นั้นยากนัก

เช่นประเพณีของ พวกเราชอบมีภรรยา
 ชอบเล่นการพนัน ชอบรับสินบน ชอบคดโกง
 ฉ้อฉล ชอบกตข่มเหงกันเองในมุ้ง หรือเล่น
 แต่ปลาเข็มลูกไล่ ดัดแก้กตกันเองในหม้อลูกไล่
 ไปอย่างอื่นไม่สู้ใคร

ท่านผู้ใดที่มีสติปัญญาดีเท่า ภูเขาหิมาเล (หิ-
 มาลัย) จะมาตง ขนบธรรมเนียมให้มีภรรยาคนเดียว
 เด็กม่อนเขย ห้ามไม่ให้รับสินบน และเข้าแต่ผู้ผลิต
 และห้ามมิให้ข่มข่มเหงกันเองและคดโกงกันนั้น จะ
 ได้ง่าย ๆ ที่ไหน แม้ว่าจะให้ประโยชน์สักเท่าใด ๆ ก็
 คงไม่พึง ^{13/07/2565} เพราะประเพณีที่ไหลอยู่เหมือนน้ำของประ-
 เทศเราเป็นมาอย่างนั้นช้านานนักแล้ว ถ้าเป็นบ้านหรือ

ตายครามก็เรียกว่าเก่าเหลือเกิน ถ้าใครจะไปคิดรักษา
อาจ่าจะจัดเข้า คนนั้นก็แทบจะ ต้องตั้งไปให้ อยู่โรง
พยาบาลที่คตของสารเด็จแล้ว

เราคุยด้วยภาคพจนกิจ ได้ต้องพยายามเข้าคุ
แทบจะไม่เป็นการ เกือบจะเอาชีวิตไปทิ้งเสียเปล่า ๆ
แล้ว ถึงกระนั้นเราก็ยังไม่คิดว่าจะไม่พยายามต่อไป
ในระหว่างชีวิตความเป็นอยู่ของเรา

ประเพณีมอญ ๓ อย่างคือ ประเพณีชอนนออย่าง
หนึ่ง ประเพณีทตนออย่างหนึ่ง ประเพณีเต้ไม้ดัดไม้
ชอนนออย่างหนึ่ง มอญ ๓ ประเพณีด้วยกัน ขอให้ท่าน
ผู้ฟัง ๆ ให้เข้าใจจะได้เลือกประพฤติ ละเว้นประเพณี
ซึ่งร้ายเสีย ปฏิบัติบำเพ็ญแต่ในส่วนประเพณีที่ดีให้คง
มีไว้ หรือแต่เพียงไม้ดัดไม้ชั่ง พอประทั่งตัวไปตลอด
ชาติหนึ่ง ๆ

เพราะว่าเกิดมามีตเด็จแล้ว เกรงจะเจียนน้อยเช่น
ที่ท่านกล่าวไว้ในปฏิญญาบทว่า เป็นภวจักร มีบัจจย
ให้หมุ่นเวียนอยู่ในสังสารวัฏเข้า ถ้าเป็นจริงดังนั้น เรา
จะมานอนจมอยู่ใน ธรรมเนียม และ ประเพณีอื่นไม้ดัด

จะควรหรือที่เราเป็นมนุษย์มีนามว่า ใจดำ ใจสูง ใจ
ต่ำมรด จะไม่รู้ดีรู้ชั่วทั้งเกรงกลัวต่อทุกข โทษที่ได้ไป
เซดา.....

อย่าไปถือธรรมเนียมมั่วๆ อยู่เลย ด้วย
ของใหม่ๆ ดีกว่าของเก่ามากมายอย่างนัก...

“ชาวสยามมีชาติที่ไม่ต่างเหมือนชาวต่างประเทศ
เขา เป็นชาติชนประสมกัน เรียกว่า หลายพ่อพันแม่
เพราะฉะนั้นจิตใจจึงไม่เหมือนกัน ย่อมแตกแยกกันไป
คนละทาง แม้ที่พูดจะบิดาเดียวกัน มารตาก็ได้ต่างกัน
รูปพรรณลักษณะ ตัวย่าง จึงได้ ผิดกัน ^{๕๕}ทั้งหัวใจด้วย
ความถ้ามศกจึงไม่ต่อกัน

เราได้ พิจารณาหัดดู อหฺยาศัย คน ไทยใน ประ เทศ
สยาม ชอบให้มี เหตุการณ์มาบังคับ มีบ หัวใจจน
เป็นความจำเป็น จะไม่คิดไม่ทำก็ไม่ได้ เราได้สังเกต
ดู ^{๑๓/๐๗/๒๕๕๕} ถ้าเขาขงมทจะแกจะผ่อนไปได้ คือโคตงได้อยู่ ถ้า
เช่นนั้นเขาคงหาช่องทางออกจนได้ ไม่ใคร่จะยอมใคร
อันหนัก

ถ้าเขาคิดดูรอบคอบเขาเห็นไปไม่ได้แน่แท้ เขา
จะทำตัวอย่างไรเขาก็ทำไปได้ ปางก่อนกฎหมายและ
ธรรมเนียมบรรดา คนยากแทบจะหาช่องทางใจ
ไม่ได้ กอดหัวไซ้และบั้งคัมแหบ เลือดตากระเด็น
ก็กระทำการและอยู่ไปด้วยกันได้.....

หนึ่ง เมื่อเราโตแล้ว ได้รับความก็ยังได้ยืนอยู่บ่อยๆ
ถ้าเจ้านายพอพระทัยบุตรและนิตตาของผู้ใด แม่
บิดามารดาและผู้ปกครองเด็ก จะไม่เต็มใจ
ถวาย ท่านก็ถูกลดราเอาโดย ถ้างั่ง ของท่านได้
บิดามารดาก็ไม่รู้ที่จะไปฟ้องเอาแก่ใครได้

ในสมัยก่อน ใครจะถวายฎีกาต้องรับพระราช
อาญาดีหลัง ๓๐ ทักอน เสียเงิน ๓ ตำตังจึงจะยอมให้
ตักตอง จึงจะเสด็จออกรับฎีกา ถ้าจำเตียมเงินมาก
จนจนยเกร็ด ก็ดีไม่ตัง ไม่ได้ยืน สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน
ดั้นก็มิได้ทรงทราบความร้ายได้

ครั้นในรัชกาลที่ ๕ ก็ต้อยลงจนกึ่งมีบาง แต่
เมื่อใดทรงทราบ เพราะทรงรับฎีกาด้วยพระหัตถ์ของ

๑. เดิมเอาไว้ที่มณฑลกรมวัง ปัจจุบันนี้เก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติ

พระองค์ ก็ทรงกริ้ว ได้มีพระราชบัญญัติกำหนดโทษ
 และในส่วนเจ้านายก็ได้หยุดไป แต่ในหมู่ราษฎรที่มี
 ทรมานมาดังกล่าวยังประพฤติด้อยบ้าง ครั้นได้ทรงทราบก็
 ทรงตบตบตงไปถึงขุนนางด้วย เช่นกริ้วเจ้าพระยาทิพ
 กรวงศ์ (จำ) เจ้าแก้ว และได้ลงโทษผู้ผิดให้จำ
 คุกมีกำหนด [ความรุนแรงน้อยลงบ้าง คงมีอยู่แต่
 ข้าราชการตัวต่อตัว

ครั้นในรัชกาลที่ ๕ ปัจจุบันนี้ ก็ได้โปรดเกล้าฯ
 ออกกฎหมายโทษข่มขืน มีกำหนดอายุผู้หญิงเพียง ๑๒
 ปีขึ้นไป ไม่เป็นข่มขืน.....

เราเห็นว่า ประเทศ สยาม ของ เราไม่มี คน
 กล้าและคนคือ ถือในความที่ตนเห็นว่าถูกว่า
 ชอบและดีที่ตนเห็นเอง มีแต่คนกล้าไม่กลัวผิด
 ไม่กลัวอายมากกว่าคนอื่นอย่างอื่น ๆ ทั้งเราได้เห็นได้
 รับทราบแล้วว่า ไทยเราจะคิดทำอะไรขึ้น แม้จะ
 13/07/2565
 เป็นความจริงแล้ว แต่มักจะไม่ใคร่ขีดยาว ภู
 เตียวก็จัดหายเจ็บไป ดูเหมือนฝนตกไล่ช้าง

เช่นห้ามไม่ให้เด็กเล่นอะไรก็คขวางทางถนน หรือห้ามไม่ให้ผู้หญิงเปลือยกาย ไม่ห้ามผ้า หรือเด็ก ๆ ก็มีให้เปลือยกาย ในขณะที่จะขืนแข็งแรง ไป ๆ ก็หายเจ็บไม่มีใครว่าใคร ทว่าจะไปเกิดอะไรขึ้น ถูกตรวจตราตแซกตงตงไปอีกสักหนึ่ง

แล้วเราก็ได้พิจารณาเหตุ ถ้าการเบี่ยง ๆ เช่นนี้จริงไปซึ่งเกิดและรอดออกการวัดหรือวัดอย่าง & สักเห็นมีมาค่น้ำเทศ์เทียบกตางดินกินอาหาร โย้เกิด หรือคุดระครไทย ยี่เกและระครฝรั่ง ก็มีคนถลาเสียเงินได้มาก ๆ ไม่มี ความเสียคายเงินและเสียคายเวลา

ถ้าเราจะซักชวนให้ออกทวิพัยมารุง ให้เจริญหรือเห็นว่าม้คุณแก่แผ่นดินต่าง ๆ ในเบองหน้า ดูเหมือนมี คนเสียคายทวิพัย ไม่ใคร่จะมีใครกตงัดตงออกมายุเสียไม่ได้ก็ทำบ้างเล็กน้อย.....

แต่เรา มาเห็น เหตุแห่ง ข้อที่ ใคร จะไม่ เห็นคุดใคร เพราะตมองคิตไม่เห็นกตงตตตตว่า ถึงคิจะนำคนให้ ถึงความสุขและคอรณเจริญ คุดชยาศัยของพวกเราเองมีคจะไม่เขารุระกันเหมือนชาติญี่ปุ่น ถึงกระนั้นเรา

ก็ขอแต่เพียงว่า อย่าหาช้องทำตายกัน ก็ยากเข็ญแล้ว
เมื่อตนเป็นผู้ใดว่า ก็ขอให้อำนาจไปตามระเบียบ และกฎ
หมายที่ตั้งไว้ อย่าหาทางประจบได้โทษท่าน หรือ
แก้ไขเข้าแก่ตัวและผู้ผิดท่านสักพอ

เราเที่ยวไปฟังเขาพูดเขาปรารภกัน ก็ได้ยินแต่
ความทอดยทอดถูระ มั่นน้อซักใบสน แม้
ที่สุดพวกที่ทำหน้าที่อยู่แล้วยังพูดว่า ทำๆ กันไป
ตามกาลภระนั้น จะเอาจริงเอาจริงอะไรได้ มิฉะนั้น
ก็มุ่งเอาเจ้านายว่าท่านประเสริฐ ทรงพระสติปัญญายิ่ง
กว่ากัน ท่านก็คิด ก็จิด ก็ทำอยู่แล้ว ยังไม่ไปถึงไหน
เราจะเป็นอะไรจะไปออกหาญการชื่อ ท่านใช้ให้ทำ
อะไรก็ทำไปตาม ๆ กันภระนั้น บางพวกก็พูดจนเหลือ
ว่า เราเป็นไพร่ ทุกข์อะไร น้ำไหนเย็นก็อาศัษ
ฟังพักไปกว่าจะหาชีวิตไม่

ถ้าหาไม่ก็ได้ยินเขาอดคความคิดจะหาตามในทาง
ยศและหายศในทางตามในส่วนตัวเขา พวกของเขา มี

ใดคิดเผื่อแม่แก่เพื่อนมนุษย์ทั่วชาติ ไม่เต็มร้อนค้อ
พระเป็นเจ้า และไม่เมตตาแก่ผู้ใด

แต่พวกที่คิดเอาตัวรอด แต่เรายังคิดว่า พวก
ที่ประทุษร้ายต่อกัน ในพวกที่คิดประทุษร้ายต่อกัน ถ้า
เป็นชนด้ามีญี่เต็มอกัน ก็ไม่สู้มีกำลังให้ผู้อื่นเคอตรอน
นักได้มากนัก

ถ้าผู้ชวร้ายใดเป็นเจ้าหน้าท หรือเป็นผู้ใด ว่า
เช่นผู้ว่าราชการเมืองและเทศา ข้าหัดวงหรือผู้พิพากษา
แต่ผู้ ก็ไม่มีทางที่ราษฎรพลเมืองยื่นโง้เซตว จะหอบ
หลุดได้ แม้เราเป็นลูกตาหาญทั้งไม่โง้หนัก พอจะ
ตอบโต้ได้บ้าง ก็ยังเออมเขามาข่มเหงเรา และทำ
เงินเหมื่อนเรามีใช้กัน ถูกหรือผิดไม่เข้าใจ ข้า
ชอบใจอย่างไร ข้าจะทำอย่างนั้น ถือว่าเจ้านายชบ
เสียดยงข้า วางพระทัยในข้า แต่ข้า ก็ทำแต่ตาม
ศความพอใจของข้า จะได้คิดครอบคอบหาหนีได้

เราจะอ้างพยาน ขอให้ท่าน ทงหิตาย ดังเทศม
พิพากษาและพนักงานศาล ในร้อยหนึ่ง มีหรือจะไม่
ตั้งยวดเสพสุราและโอ้เค็ด ในสิบนายจะไม่ประชุมเดิน

13/07/2565

การพนัน เมื่อเขาพูด มันเผา ต่ราตอยู่ชนน มหรือท
ฮารมณทตฮาก และมีความสงบเรียบร้อย

เราได้ทราบข่าว ตามหัวเมืองในหัวของศาลกั
เดินมดไม่ให้ ใครเห็นตัวเหมือน ๆ กลาย ๆ กันไปทงน
ยังห่างออกไป ก็ยัง ตมคาไม่ชน พิเคราะห์ดู ราษฎร
เหมือนโคและกระบือ ใช้แต่เท่านั้น บางเมืองบว
มณฑล ผู้ว่าราชการเมืองเป็นก๊กหนึ่ง ผู้พิพากษา
เป็นก๊กหนึ่ง คนมทรพยอมขอเบเนเจ้าภาษนายฮากรก
หนึ่ง ไม่ตงกัน หาพ้องทำตายกันอยู่เหมือนทหาร
และตระเวรในพระนครนั้น พดตระเวรมีได้มีความ
เอ็นดูแก่ทหาร ๆ ก็เจ็บแค้น มีช่องประทุษร้ายกตของ
ทอบแทน

เราเห็นว่า ประเทศสยาม ของเรามีพลเมือง
โง่มาก คนฉลาดรู้วิชาน้อยตัวนัก ทั้งราษฎรก็
ขากจน ใจอกอับแคบไม่กว้างขวาง เพียง ๓ ชั่วโมง
คนเท่านั้น ก็ไม่รู้ว่ใคร เป็นบู้เป็นข่า ตาบายแล้ว
บ้านเมืองก็ใหญ่ถ้าง มีคนไม่ต่ำกว่า ๓๕ ล้าน แต่

13/07/2555

จะหาคนโกงสัก ๑๐ คนก็ไม่ได้ มีแต่คนซื่อตรงเฉย
 ทั้งนั้น เต็มไปทั้งผืน แผ่นดิน เปรียบดังเขาโค ๑ โค
 (= โคตัว ๑) มีแต่ ๒ เขาเท่านั้น นอกนั้นมีแต่ชนโค
 นับได้กว่าโกฏิ ไม่ได้ยินว่าใครปฏิญาณตนว่าเข้าเป็น
 คนโกงเลย มีแต่คนซื่อตรงเฉยทั้งนั้น แต่ใช้การ
 งานเข้าก็ทำให้เห็น เป็นพยานว่าจริง แต่ปากแต่ละต่อหน้า
 เท่านั้น ไปโกงหรือตบหลังหรือในใจ ก็ตกลงเช่น
 ตบเมื่อหน้าหน้า จะลัดไปไหนก็ไปได้

ประเทศสยาม แต่ผู้ชายยังโง่อยู่มากและ
 ซ้ำหาความเพียรมิได้ ใครมีเงินขึ้นสักหน้อยก็
 เยื่อหีบไม่รู้จักมนุษย์ ซ้ำใจคอหคหุไม่เผื่อแผ่
 แก่ใคร ถ้าใครไปเออเพื่อแผ่แผ่เขาก็บิดเอาเสีย
 สดๆ เป็นอันมิให้ไว้ใจเขาเสียเลยจริงๆ พบปะ
 ผู้ชายด้วยกัน ๑๐ คน พังเสียงพูดไม่ได้ยินใครพูดถึง
 ความปรองดอง และมีแค่ความเขื่อหึงขวดัดเกิน
 คุณทมิษฐ์ในตน 13/07/2565 เจอะเจอแต่หัวประจบสอพลอ
 พูดขอเจ้านายจนเหลิงเจิง โดยเขาหวังต่อผลที่

เขาค้องการ ถ้าเราจะพูดชักชวนให้ ไปข้างลูกข้างดี
ก็ไม่ต้องตั้งว่าพอใจ เกือบจะ หัวเราะเยาะ ว่าเราน้ำ
เตี้ยออก

ฝ่าย พวกผู้หญิงไพร่ ๆ ก็ดู เลวทรามต่ำช้า
เต็มทีจนแทบจะดูไม่ได้ เห็นและทราบเรื่องของ
เขาแล้วก็นำเวทนาที่สุด ทั้งโง่ทั้งจนทั้งไม่มีที่พึ่ง
ที่ยังสาวอยู่ก็ลงเขารูปเป็นเบ็ชกับข้าวไปวันหนึ่งๆ
ถ้าแก่อายุล่วง ๕๐ มีไปแต่ตัวก็เต็มที เราเห็นว่าพระ
เป็นเจ้าไม่โปรดแล้ว ไม่เห็นเลข ว่าใครจะ เอ็นดู
แก่ใคร จ้องแต่จะคอยกินเนื้อกันอยู่เท่านั้น แม้
เราได้รู้ได้เห็นอย่างนั้นก็จริง แต่เรายังเห็นอยู่ว่า ถ้า
จัดการให้ ลูกแก่ บุคคลได้ ก็คงจะมี ความเจริญได้
โดยพณของพวกเรา เปรียบเหมือน สิ่งจะกระทำให้ พดิก
แดงไปได้ อธิบายว่า ทองคำ จะทำ รูปพรรณ
อย่างใดก็ทำได้ ”

รวมของมอญ ประชาชนถูกปลงปลัดทยอยไป
ตามยถากรรม ขาดผู้นำที่ดี—ขาดการประภักดิ์ในชีวิต
เขา ๆ จึงครวญออกมาว่า

“แต่เด็กกอกเราเหตุดำคนยาก
เหมือนข้ามฟากไม่มีเรือเหตุดำจะพำ
เพราะพันใจไทยเรามีเงาคำ
เกรงจะทำกันเองตามเพลงไทย
เขาคอนฮันนุกูอยู่ข้างนอก
จะขยับขกขมเขาระหัวเราะได้
เพราะพวกเราเมาไม่สร้างทำอย่างไร
พวกไพร่ไพร่ไร้อาณาบาปอยู่”

วิจารณ์วรรณคดี

ในเมืองไทยถ้าเราไม่ได้อ่านประวัติ และงาน ของ
เทียนวรรณคดี เกี่ยวกับเหตุการณ์วิจารณ์ วรรณคดี
นวนิยาย และหนังสือทั่วไปเห็นจะต้องยกถวายพระองค์
เจ้าจุฬาลงกรณ เพราะพระองค์ทรงวิจารณ์ “ตกรแห่งชีวิต”
ของหม่อมเจ้าชาภาสิดาเทวี เป็นพระองค์แรกในยุคนั้น
13/07/2565
ประชาธิปไตย แต่เกี่ยวกับนั้น เราต้องยกให้เทียนวรรณ
เพราะเขาเป็นคนแรกที่ได้อ่านพระอภัยมณี ซึ่งเป็น

อมตวรรณคดีของชาติไทย และท่วงทำนองการเขียน
 ของคนอื่น ๆ มาแต่อดีตยุคครุฑภาคที่ ๕ ฉะนั้น เขา
 จึงควรได้รับ นามว่า นักวิจารณ์วรรณคดีคนแรก ของ
 ชาติไทย ขอยกมาประกอบการพิจารณาของท่านดัง
 ค่ะไปนี้ ท่านจะเห็นเองว่า ข้าพเจ้ายกย่องเกินไป
 หรือไม

เทียนวรรณวิจารณ์พระอภัยมณี ของสุนทรภู่

“อันนิสัยแห่งเรา (ศฤงคารกมลจินดา) อ่านหนังสือ
 ด้อยหรือฟังถ้อยคำของผู้ใดกล่าว เราย่อมมีความซึ่ม
 ซาบตลอดไปในช่วยความที่ท่านกล่าวไว้ หรือที่เราได้
 ฟังในทันที เราก็ได้พิจารณาให้ตามที่ท่านผู้มปัญญา
 แต่งไว้ เป็นโคลงเป็นกลอนเป็นฉันท์ ก็โดยท่านตั้งใจ
 จะกล่าวให้เป็นสุภาษิต ก็ย่อมเป็นประโยชน์ดำรงจริง
 ทุกเรื่อง

แต่ท่านผู้ทรูข่าวเมืองแครงบ้านเนนิกรว่า แต่งหนังสือเรื่องพระอภัยมณีนี้ นับว่าเป็นเรื่องอ่านเล่นก็จริง ใคร ๆ ก็เข้าใจด้วยกันอย่างนั้นโดยมาก แต่เราผู้ได้โดยคงแก้วในสมองของเราว่า ท่านผู้ผู้ทรูแต่งตั้งใจจะกล่าวให้เห็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีแก่ตาเพราะมีของควรจะกล่าวสู่ภาษิตตรงโต ทำเรื่อกกล่าวในที่นี้ไม่มีดวงแว่นเลย และท่านตั้งใจจะได้ชี้ให้เห็นความคิดของท่านให้ปรากฏชัดซื่อพันและคืนคั้งเรา (ศุขยวิภาค พจนกั) จะชี้ให้ท่านผู้มีปัญญาเห็นว่าแปลกหรือผิดแก่ผู้อื่น

คือ (๑) ไม่มีเหาะ (๒) ไม่มีเนตุมิตร (๓) ไม่มีแสดงศรเป็นไฟและศรไม่กลับเข้าแห่ดง (๔) ผู้หญิงสาวผู้ชายหนุ่มถึงตัวกันแต่ในท้องบ ยังไม่ดำริ้จความประสงค์ได้ (๕) ผู้หญิงเขาที่อบจนตกอยู่ในมือโจร แก้วตัวไม่เสียคั้งแก่โจรโดยอุบาย ไม่ร้อนเหมือนทศกรรรัฐกับดีคา และประเวณีไม่หายเหมือนนางสุวรรณอำภากับวีรฤมาศ (๖) กิริยาของคนโตก็คงอยู่ตามกิริยาของตนนั้น (๗) หนักันความไว้อย่างไรไม่ทอดทิ้งให้สูญหาย

คงย่อนยกความ ขอนัน อกโท ักส์ (๘) ตั้งนามบุคคล
 ย่อมตรงแก่เหตุการณ์ที่เป็น คุฯพระอภัยกัใจดีไม่ผูก
 เหวงแก่งูโต ดินส้มทริกโดยแม่เป็นเทือกน้ำสุดดำคร
 ก็เพราะแม่พาพ่อหนียักษ์มาในทะเล อดเรนทริกโดย
 เป็นคนใจกล้าใจซ่งนาม ย่อมตรงแก่กิริยาอธยาศัยตั้ง
 อธิบายมานเป็นต้น

ขอรืปทานอภัยแก่ท่านผู้อ่าน ขอบอกครก่อนเกิด
 ว่า เมื่อท่านรู้สุนทรแก่แดงเรื่องพระอภัยมณีนั้น โดย
 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ
 พระราชทานแหวนทองคำ ประดับเพชร แก่ท่าน มุ่งนทร
 ดอง และทรงพระบรมราชดำริว่า (ข้าให้แหวน
 เจ้าน เพื่อให้เจ้าทำเรื่องชนให้ตรงแก่แหวน) เพราะ
 เหตุนี้ท่านจึงให้นามว่า พระอภัยมณี คือเพชร
 สี่รูสุวรรณคือเรือนทองคำของพระสมุท ก็คือพระ
 ราชทานสมุทก็ชื่อเฝ้า เรื่องพระโคบุตรก็คือพระราชนาน
 ตอกอุบล แต่เรื่องจันทโครบนั้น โดยมีพระบรมราช
 โองการในพระบาท สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยว่า

13/07/2565

เจ้าภู่พระจันทโคตรเป็นตลกทำวตกรรมพระยามหาภักษัตริย์
 มาตายด้วยอายุโจรป่าชางานนี้ ดูเป็นที่เต็มเม็ดเต็ม
 ที่เดียว) เพราะฉะนั้นถ้าเจ้าประวราภู่ให้เกิดร้อนถึง
 อมรินทร์ราชราชชน จึงได้เป็นเรื่องยืดยาวไป ข้อความ
 ที่เรากล่าวมานี้เป็นโคลงตอนอย่างไม่มี แต่จริงเราได้
 พามาจากข้าราชการผู้เฒ่า ท่านผู้นั้นกรุ่นหมุ่มทั้นใน
 รัชกาลที่ ๒ และทรงตวงทานก็เป็นเงินทองด้วย

เราศุภยวชิราภักษกิจ ได้ถามท่านผู้ใดฟังหนังสือ
 เรื่องพระอภัย ที่ท่านผู้ตั้งบทท่านแต่งไว้ ก็มีผู้อ่าน
 ด้วยกันมากนับด้วยแสนคน แต่มีผู้ชมทราบบรรดิกใน
 ข้อความนั้นว่าตลกก็มีน้อยตลกก็ ต่อบรรดาเราคงแต่ฟัง
 มากี่มีความ พิศวงเกิด ความ บิดโสมนัส ปราโมทย์ และ
 ชิมทราบบรรดิกในกระแ่งความ เห็นเป็นประโยชน์
 แก่นตำรวจของถ้อยบางคำที่ควรจำควรวินิจฉัยเข้าใต้น้ำใช้
 โน้บบางความบางถ้อยบางบุคคล ก็กระทำให้อำนาจผล
 เห็นคุณประจักษ์เป็นที่วิจิตรระแวงนิยะ จึงได้ออกคำให้
 13/07/2565
 เตอกลดตลกด้วยคำที่เบ่นแก่นตำรวจมีประโยชน์คุณนั้น เรียบ
 เรียงไว้เป็นกลอน แต่งด้วยข้อความเพ้อจะผลของ

หนังสือพระอภัยมณี ให้ผู้มีบุญญาตาญาณเห็นด้วย
 ช่วยอุทิศหนุนเป็นพยาน ตั้งเราจะได้นำเอาคำที่เรา
 เรียบเรียงไว้เป็นกลอนนันทมาลงพิมพ์ ในศตยวิภาคพจน
 ดิฉัน เพื่อให้ท่านผู้มีบุญญาตาตรวจแต่ต้น ๆ ตั้งแต่เล่ม
 หนึ่งจนถึงเล่มที่ ๕๕ พอเป็นนิตยศน์ตัวอย่างต่างพยาน ที่
 เราออกอุทานว่าเจ้าหนังสือพระอภัยมณี เป็นรัตน
 โกฎิที่ได้แก่วรรณจะจริงหรือไม่จริง ตั้งมิขอความค
 ำไป

ทมิแถบคนอยู่ทานภูแถว
 ขอขแรงไว้ ให้เห็นเป็นบุญหา
 ทนถกแถบคอกำเราเขาวบุญญา
 เป็นฎีกาแก้บาตขอขทาง
 เจริญอ่านเด่นเช่นแว่นตาวิชชาแก้ว
 จำได้แต่จะประเสริฐเลิศหลายอย่าง
 ยังคณตองของดำคณิจจะด้รวาง
 13/07/2565
 แต่งคำกลอนไว้ทุกเล่มเก็บเล่มเดียว ๆ

สงบบ สุริยรินทร์

ขอรำพรรณสรรเสริญเจริญส่ง

ของคุณเศรษฐีสุนทรเรื่องกลอนกา

พิศดารแต่งไว้อภัยมณ

ทำเนียบความนามกรธำครเขา

ทำนองเล่าสดพันก็บัง

นามบุคคลชนประชาพฤษมา

ทงนศไพรกษัตริย์ไม่ชคความ

ที่แตกทัพใหญ่ปราดัยดำ

ประกอบการรักโรชโธดชำดำ

ทงแยบยดกลศกผกต่งกรม

ดูตองตามกรรมคาของดำนัญ

บุรุษตนารรายตะกายหัง

ทตถขงคมในผกต่งจกรณ

ทำนองฤทธิกิจอาสาดำระพัน

พอควรถนแถมนุษย์บุตชน

ทคนค้ ๓ ความไม่กตายกดับ

ทคนยัมถึงยากเหลือตงเบบชน

ที่หังชาติวรินทร์ไม่ผ่นปรน

137072585

ที่บางคนก็ตมูเจ้าชูแยง
๒
ทงแนะนำคำถางทางทชอม
ถูกระบอบแบบวิสัยที่ไซแจ็ง
เป็นประโยชน์หลายอย่างทางแสดง
อันชอแต่งเติมความทางอภิปราย
ยกเขาคำจำเพาะที่เพราะพรัง
เชิดความจริงว่าดีแท้แผ่ขยาย
๕
ตั้งแต่เดิมหนึ่งต้นไปจนปลาย
ให้หญิงชายอ่านตกระทุ่ความ
ว่าเต็มโตใครพูดแก่ผู้ใด
๖
ด้อย่างไรมีคองพักให้ชกตาม
ให้เห็นแจ็งแห่งบัญญัติรักตราตาม
๗
ขอให้นามว่าเมี้ยวเขียมเปี่ยมจินดา
ในเล่มหนึ่งทำวุดตัดเชอครัดสอน
๘
สองบงอรทรงยศโอรธา
๑๒/๐๗/๒๕๖๕
เมอจะไปพากเพียรเวียนวิชา
๑๓
ตั้งจะว่าด้อยไปนี้เชอวิจารณ์

สงบ สุริยันทร์

(จะพุกจาจารย์พิศประหยัคยั้ง

จะดุกนังนาท่าเต้พอาหาร

แม่ชอนนอณณ์พนทักยพาด

อดบั้นลาดโกจรชงจิงตบาย)

เชิญผู้มีบุญญาครวจตราดู

คำทำนุกุฬจาราควาหลาย

ฉันได้ศรของครของควมคามภิปราย

เห็นแยบคายควรจำแต่ทำตาม

ไฉนเต็มหนึ่งค่อนนึ่งแกพร้องอีก

เป็นความหัดถวักทงจริงขยำถาม

ศรีสุวรรณพุดแกพร้องชควม

เราเห็นตามแบบอย่างตามบูราน

(ศรีสุวรรณาพระพเนชชลาด

เป็นชายชาติข้างงาไม่กล้าหาญ

แม่ชองยังไม่บดตยดาญ

13/07/2565

ก็เชชวนชอกชอนณ์ญจรไป

เผอพบพานบ้านเมืองทีไทม้ง

พอประทังกายอยู่อาศัย
 มีความรู่อยู่กับตัวกลัวอะไร
 ชีวิตไม่ปลดปลงแล้วคงได้ดี)
 ขอเชิญท่านทั้งหลายชายและหญิง
 จะเห็นจริงด้วยหรือไม่ใจคุณพี่
 หรือว่าเดินเป็นแค่กตอนอกษรดี
 ความไม่มีแก่นสารเชิญท่านตั้ง
 ในเล่มหนึ่งคอนสามเจ้าพราหมณ์ผู้ว่า
 เหมือนนราธาแก่กระหายของชายหญิง
 มาดูต่างความรื้อนให้หย่อนจริง
 ชำนาญบ้างนึกไปดูให้ รุณีย์
 (ว่ากำเนิดเกิดมาในหัตถ์โลกย์
 คู่กับโคจรมิได้ ดันอย่าสงสัย)
 คำท่านคแนแก่ร้อนใจ
 ระวังได้ด้วยบัญญัติพอชาลง
 13/07/2565
 ในเล่มตองคอนทหนังกถึงท
 คำของศรีสุวรรณห้ามเจ้าพราหมณ์หลง

โดยวิสัยไม่เคยเชยของงัก
 เป็นความตรงใจระกำไม่ถักถาย
 (ผู้ใดหลงตมหญิงทั้งทำเนียบ
 ไม่ราบเรียบแรงรักมักฉิบหาย
 นางพิเศยงเหล่าน ^{๕๕}ไม่มีอาย
 มาชอนชายให้งหลงระเวิง
 ดันชวยเคื้อนตามจิตตนิทดม
 กัดอต้องตมแล้วจะหาอเช่นว่าอเหตง
 ตัดาคันตองบักจะฉักเบิง
 ทำร่าเวิงร่วงแตกจะนหลกตง)
 แต่งเจ้าพราหมณเข้ามานายชายฉลาด
 คอบหน่นนารกโดยความตามประดงค์
 แต่ข้อใหญ่ใจความก็ตามตรง
 มีใช้หลงตมตติคำวิญาน
 ไนค่าน ^{๕๖}ตองของงแ่มโต
 13/07/2565
 ดูเหมือนงโง่พุกจ่าน่าตงสำร
 เพระงมีมคคิคไม่เห็นเป็นร่าคาญ

จึงว่างานคำพ่อช้อภิปราย

เชิญคำวิศิษฏ์ท่านภู่ว

ฉันทนำมาเรียงไว้มิให้หาย

(ว่าคติน้องตรงความตามนิยาย

เห็นจะเป็นเช่นกระต่ายที่หมายจันทร์

เมื่อตัวดำน้ำใจเฝ้าฝ้ายสูง

เหมือนนกยูงมุ่งเมฆในเมืองสวรรค์

ต้องซุ่มดมตรอมใจเพราะใกล้กัน

เหมือนหมายหมันมุ่งมิตรให้ผิดทาง

เรายากจนคนจรเที่ยววันเร่

นึกเดินเห็นนางกษัตริย์เห็นชัดขวาง

ถอยว่าจันทน์เคของดวยเรื่องนาง

จะต้องร่างนคราเข้าป่าไป)

ชนค่านค้อยรูปประมาณ

ต้องแก่กาดบกดถนวิสัย

13/07/2565

ด้วยขามยากขาดต้นบัตมีนัคใน

กิจการใหญ่เกินคนเห็นจนต้น
 ในเล่มต้องคอนงามพราหมณ์เพียง
 พุดม่ายเมียให้ตั้งตัวมีน
 ศรัทธูจรรณกรันหลดงงวยกรัน
 ว่านางนั้นแต่ตั้งมาเผ้าชาย
 (เจ้าพราหมณ์เพียงยังเพื่อนจึงเคอณของ
 เจ้าของห้องเห็นไม่มาอย่าตั้งย
 ฝบชกแต่ไว้ในเขื่อนาเมียใจ
 หนักะไรจะเหมือนรักหนักอุรา
 อื่นหลงอื่นไม่เหมือนหลงทรงมนุษย์
 ที่ไค่กุดักเพราะแดงเงนหา
 จนล้มควมจหมองเพราะคองตา
 คองตริกตราครอมจิตเพราะมิตความ
 บุราณว่าถ้าเหลือก่าดังถาก
 ให้ออกปลากชกแรกชวยแบกหาม
 แม้นพ่อชกชกชกบ้างไม่พรางความ
 จะเป็นตามแก้ ใจให้ไค่ถาร)

คำเช่น ^{๕๕}ชวาหาผ^{๕๖}ชวย
 ถ้าเร^{๕๗}จด้วยจริงแจ^{๕๘}งแถงฆาน
 คอ^{๕๙}รป^{๖๐}รึกษาหา^{๖๑}รือถอบ^{๖๒}ราถ
 เร^{๖๓}งศึคการด้วย^{๖๔}ใจใช้^{๖๕}กำด^{๖๖}ง
 ไน^{๖๗}แถม^{๖๘}ห้า^{๖๙}นาร^{๗๐}นาง^{๗๑}พ^{๗๒}เตย^{๗๓}ง
 พุด^{๗๔}บาย^{๗๕}เบ^{๗๖}ียง^{๗๗}เก^{๗๘}รง^{๗๙}มึ^{๘๐}ค^{๘๑}โดย^{๘๒}จิต^{๘๓}ห^{๘๔}วัง
 เป็น^{๘๕}ความ^{๘๖}เค^{๘๗}อ^{๘๘}น^{๘๙}ค^{๙๐}ร^{๙๑}ี่^{๙๒}ด^{๙๓}จ^{๙๔}ร^{๙๕}ร^{๙๖}น^{๙๗}ก^{๙๘}น^{๙๙}ระ^{๑๐๐}ว^{๑๐๑}ง
 เพ^{๑๐๒}ระ^{๑๐๓}ว^{๑๐๔}มี^{๑๐๕}ค^{๑๐๖}ม^{๑๐๗}ข^{๑๐๘}ว^{๑๐๙}ก^{๑๑๐}ถ^{๑๑๑}ง^{๑๑๒}แ^{๑๑๓}ถ^{๑๑๔}อ^{๑๑๕}ย
 (ถ้า^{๑๑๖}บ^{๑๑๗}ร^{๑๑๘}า^{๑๑๙}น^{๑๒๐}ท^{๑๒๑}่า^{๑๒๒}น^{๑๒๓}ว^{๑๒๔}่า^{๑๒๕}ย^{๑๒๖}่า^{๑๒๗}ะ^{๑๒๘}โม^{๑๒๙}ก
 ถ^{๑๓๐}่า^{๑๓๑}ง^{๑๓๒}โ^{๑๓๓}ถ^{๑๓๔}ก^{๑๓๕}ถ^{๑๓๖}อ^{๑๓๗}ย^{๑๓๘}จะ^{๑๓๙}พ^{๑๔๐}ด^{๑๔๑}อ^{๑๔๒}ย^{๑๔๓}ห^{๑๔๔}าย
 พ^{๑๔๕}ว^{๑๔๖}ก^{๑๔๗}แ^{๑๔๘}ถ^{๑๔๙}น^{๑๕๐}ว^{๑๕๑}่า^{๑๕๒}ว^{๑๕๓}่า^{๑๕๔}น^{๑๕๕}าง^{๑๕๖}เจ้า^{๑๕๗}ช^{๑๕๘}ร^{๑๕๙}ว^{๑๖๐}ย^{๑๖๑}าย
 วั^{๑๖๒}ระ^{๑๖๓}ค^{๑๖๔}าย^{๑๖๕}เข^{๑๖๖}า^{๑๖๗}จะ^{๑๖๘}ว^{๑๖๙}่า^{๑๗๐}น^{๑๗๑}ำ^{๑๗๒}ว^{๑๗๓}ำ^{๑๗๔}ค^{๑๗๕}า^{๑๗๖}ญ^{๑๗๗})
 คำ^{๑๗๘}เช่น^{๑๗๙}น^{๑๘๐}ม^{๑๘๑}ป^{๑๘๒}ระ^{๑๘๓}โย^{๑๘๔}ชน^{๑๘๕}์^{๑๘๖}โ^{๑๘๗}ป^{๑๘๘}ร^{๑๘๙}ด^{๑๙๐}ด^{๑๙๑}ค^{๑๙๒}บ^{๑๙๓}
 เป็น^{๑๙๔}คำ^{๑๙๕}ห^{๑๙๖}ร^{๑๙๗}บ^{๑๙๘}ง^{๑๙๙}จ^{๒๐๐}น^{๒๐๑}ใจ^{๒๐๒}ให้^{๒๐๓} วิ^{๒๐๔}ถ^{๒๐๕}า^{๒๐๖}
 ค^{๒๐๗}อ^{๒๐๘}ร^{๒๐๙}ห^{๒๑๐}ย^{๒๑๑}ด^{๒๑๒}ย^{๒๑๓}ง^{๒๑๔}ฟ^{๒๑๕}ง^{๒๑๖}คำ^{๒๑๗}ใน^{๒๑๘}คำ^{๒๑๙}ห^{๒๒๐}า^{๒๒๑}
 เป็น^{๒๒๒}แ^{๒๒๓}ก^{๒๒๔}น^{๒๒๕}ถ^{๒๒๖}ว^{๒๒๗}ร^{๒๒๘}ของ^{๒๒๙}ผู้^{๒๓๐}ท^{๒๓๑}มี^{๒๓๒}บ^{๒๓๓}ญ^{๒๓๔}ญา
 ไน^{๒๓๕}แ^{๒๓๖}ถม^{๒๓๗}ห้า^{๒๓๘}ค^{๒๓๙}อน^{๒๔๐}ต^{๒๔๑}อง^{๒๔๒}ท^{๒๔๓}อง^{๒๔๔}น^{๒๔๕}เ^{๒๔๖}ก^{๒๔๗}ว^{๒๔๘}

ไม่แตกร้างห้องหนักรักษศดา
 คำของนุชตรงเนตรเกษรา
 หัดสอนพูดจากับศรีสุวรรณกันไว้คาญ
 ด้วยยามไซ้ไปรักษาชธาดา
 เข้าดูบศด่ากถลือโดยคชหาญ
 (ท่านผู้ใหญ่ยอมว่าข้าเป็นนาร
 ยิงเน่นนานกยิงเห็นจะเป็นคุณ
 พระวิภังของนงกรือยวารี
 แต่คิดหักห้องเห็นขอชยาเฉยชุน
 มาพุ่มพักรักษเพราะการุณ
 ขอพระคุณควรคิดเหมือนนบีดา)
 ช. ~ ช. ช. ช.
 ทงนารกเชอนนเหลดขอเพราะ
 ดุหมดเหมาะตามเดห์เด้นหา
 ถาได้หญิงชยงพมปัญญา
 นลถินนาไรตรงดงอนกระบวนนาง
 โนเต็มเจ็ดใจความตามถนัด
 ปรมัตถ์หมายเหมาะเครื่องเตาะต่าง

พระอภัยได้ตั้งตำราวาง
 คิดเห็นทางอนิจจังไม่ยั่งยืน
 (พระรำพึงถึงกรรมกรรมฐาน
 อันอาการกายโทษที่ โหดหิน
 เกิดแล้วตายวายวางไม่ยั่งยืน
 จะตายคืนวันใดก็ไม่รู้

เราเกิดมาหากพอับประภาค
 ที่ยังพลัดพลากจากนครจนอ่อนหู
 จะถือคำกรรมอันชั่วรพพัญญู
 ให้คำชราคิหน้าอย่าเข่นหัน)
 เขิญจำไว้ ในอุราอุตถำหนัก
 ความรู้ตั้งตั้งเวชเป็นเทศศรั
 คือตัวกรรมอันฤตหนักให้ ตั

ต่างชุดในอารมณ์ไม่ชมชาน

ในเล่มแปลปัญญาพรัว่าว่าตชน

13/07/2565

ตทงกลอนและเนอความงามนิถาร

พระอภัยตชนผัดเมื่อรำคาญ

พิศดารคำทำนุภักุรอกัย
 (จงฟังธรรมคำนับดับโมโห
 อภัยโทโสสังวามให้เชื่อมให้
 แดงตรงเศษเทศนาภาษาไทย
 ด้วยความในโตกาห้าประการ
 คือรูปปรตถันเคียงเคียงดำยัต
 ทัศนุหัตถ์หวงแหนไม้แก่นสาร
 ครนระงับดับขันชัณตาน
 ย่อมสำราญนเปอชเนาเฉยเปล่าคาย
 ย่ำดุ่มหลงจงตุตตำหรัภษาคัด
 ให้เพิ่มภิญโญไปชอย่างใจหมาย
 ออย่าฆ่าสังตขตชวคคคคบาย
 เมอศตวคายคคณรคขเวจ)
 คำชอย่างนคเหตอตาเชอแต่จ
 เหมอมนเมแอกอต้องอว่างทางอค
 จระนำคณพนษคทุกุชต์
 ให่ตงทศุชชบายชองภายใจ

โหนเด่มดืบทศวงค้องคัพอตา
 แกโธกาถึงตุกเขยเฉยไซ
 ตรวัดแก่พอกข้าเฝ้าเศร้าพระทัย
 แต่ยังได้พระธคิตำวิญาน
 (อยู่วังตังไฟโกธคินหุ
 พดอยให้กู่เวียนวงในสังถาร
 เสนาพร้อมน้อมประณตบทมาถ
 พดอยสังถารโสภเศร้าด้วยเจ้านาย)

โหนเด่มดืบทคองตองตองไซ
 หักธาดัยเกษราให้ข้าหาย
 เป็นคำที่ศรีสุวรรณมรยาย
 ปดอบให้หายพุดเทอดเศษรา
 (พระเต้าโถมโถมฉายตายธมร
 อย่าชาอรณัทุกซ์เพงคั่งเศษฐา
 ถึงยากง่ายหมายว่าตามแต่เวธา
 ค้วยเกิดนามิได้พันคนผู้ใด
 อันสุขโสภโรคภัยในมนุษย์

ไม่รู้สุดต้นตอตรงไหน
เหมือนกงเกวียนกำเกวียนแว่นระไว
จงหักใจเด็ดเกิดเจ้าเขาวงมาดย์)

เล่มดิมเข็ดเพชรทองกองเท่าถั่ง

ฉินยังหวังว่าไม่สู้ท่านภูพาน

เป็นหัวใจในมนุษย์สุดประมาณ

ด้วยเป็นการกระบวนยุทธ์สุดสำคัญ

คือคำพระอมัยวิไลक्षण

ศรีธชวณชกอุคเรนทร์เจเนชยัน

เป็นความย่อขอคำที่ราพรพรรณ

แต่สำคัญอธิบัตถ์ประทาน

(เป็นไรมีทตรงจะขงยุทธ

การบุรุษรู้งันทุกถันถาน

อันแนบชิดกตศักดิ์ประการ

เป็นประธานที่ในการของนายทัพ

ประการหนึ่งถึงจะโจรพิโรธร้าย

หักให้หายเหือดไปเหมือนไฟดับ

คอยคิดอ่านการศึกให้ตั้งฉบับ

แม้จะจับให้มันคนให้ตาย

อนึ่งวราชักยงฮักฮัก

จะหาญหักเหินไม่ได้ตั้งใจหมาย

ฉับดังแตกเหตุมตกลดอุปาย

ดูแบบกายศาตทงกำดังพด

หนังสือรบที่หอมใจ

ทหารไม่เคยศึกให้ฝึกฝน

ทงถอยคำดำหรับบังคับพล

อย่าเวียนวนวาช่าเหมือนงาช้าง

ประการหนังสือจะชนะศึก

เพราะตรองครึกยกย้ายให้ตายอย่าง

ดูทงทักรียาทงท่าทาง

อย่าตะวางไว้ใจแก่ไพร่)

เชิญดีฉบับรบตีหมดทุกท่าน

๑๓๑๐๗/๒๕๖๕
ที่ตงฉนเห็นวาเถศประเสริฐศรี

จะจริงหรือตอกคนเคยจเห็นวว่าด

หรือชอบที่ควรชมที่คนกาย

เล่มดีบด^{๕๕} นระหว่างนางวาด

หุดอนพาทที่ตอบอำมาตย์ของอาจหาญ

ควรผู้ทมิบ^{๕๕๔} ญญาเต้านาย

ดูแบบกายขอคิดพิล^{๕๕๕} ความ

(นางฟังคำทำหัวเราะเยาะอำมาตย์

ว่าท่านทมิบ^{๕๕๖} ญญาอย่ามาถาม

วิสัยคนทมิบ^{๕๕๗} ในสงคราม

เป็นแต่ความวิ^{๕๕๘} ไพเราะเขาใช้แรง

อน^{๕๕๙} วิชาชานค^{๕๖๐} งาม

ของดำศัญไครเขาจะเด้า^{๕๖๑} แจ็ง

แม่นพระองค์ทรงศัก^{๕๖๒} ตจกแต่ตง

มิควรแพรงพรายให้^{๕๖๓} ไพรี ๆ ฟัง)

อีกคำตอบที่ตอง^{๕๖๔} ของวารี

เปรียบเหมือนช^{๕๖๕} ควบคุมท^{๕๖๖} คำกฏตั้ง

โดยทำเองของกษ^{๕๖๗} ตรีย์ดำรัส^{๕๖๘} ฟัง

มีนามตง^{๕๖๙} เรียกว่าพระช^{๕๗๐} ยการ

เทียนวรรณ

๑๙๓

(นางตอบคำอำมาตย์ด้วยอาจจิต
ท่านนี้คิดจะช่างโง่แต่ใจหา
อันสงครามตามบทพระอัยการ
ใครผิดผจญชัณห์ให้บัดดี
ใครทำชอบกอบให้เป็นใหญ่ยิ่ง
ถึงชายหญิงก็ไม่ว่าหามีได้
ว่าไซ้การท่านเห็นเป็นอย่างไร
หรือหญิงไปฆ่าชายไม่วายดวง)
ได้มดิมดีตอนด้ามความนางพูด
ตามเค้ามุดที่เป็นหญิงจริงทุกอย่าง
ควรฟังไว้ได้บุญญาคุณทำทาง
เป็นขุนนางเจ้ากามเนอความนัย
(นางวารีปราณีตาแดง
อันเรียวแรงดังเห็นเห็นไม่ไหว
แน่นกรรเกตุเจ้าเขาแต่ที่ให้มีชัย
เห็นจะได้คงประดงศ์พระทรงธรรม)
ค่อนที่ของค่อนดีวารีแหม่ม

ขยายแถมแบบขดคนขยัน

ชักรวมเนียนเปรียบความตงามครัน

โดยเรียงชั้นแบบกายที่หมายใจ

(นางนบนอบตอบสนองชักรวมเนียน

ภิปรายเปรียบด้วยปัญญาอาณาศรัย

ศักดิ์ไม่มีที่จะว่าดั่งวงหน้าไป

ก็ยังไม่ต้องตำราวิชาการ

แม่เมื่อใดไพร่มาม่าง

ดูกำลังชาติศักดิ์ที่ยักหาญ

จึงปราบปรามตามกระบวนที่ควรกร

จะคิดอ่านเอาแต่ใจก็ไม่เคย)

ตอนที่ด้ามตอเทห่านางวารี

พูดเตี้ยดัดดีกกระไรไซ้เฉย

จะขอผูกคอตหขคเซย

ภิปรายเปรยแบบกายให้อายใจ

(นางฟังคำชักรักเห็นดบชอง

จึงยอมขอสอดบแฝงแถดงไซ

ข้าพเจ้าเล่าเรียนวิชาได้

ไม่ใช่ ไพร่พลมากจำพวกกาย

ขอแต่ผู้คิดดีคนหนึ่ง

แค่พอฟังพูดได้ตั้งใจหมาย

จะผันแปรแก่กันอันตราย

มิให้ขายขี้ปราบังจามิต

คนที่ดีคอนหกชอยกโทษ

คือให้ ไปรตอนุญาตจงชาติดีทั้ง

แต่จตุลความตามในน้ำใจคิด

ขอใกล้ ชิดแก่พระองค์ผู้ทรงธรรม์

(นางเกรงบาป กราบกราบประทานโทษ

แม้มี ไปรตโทษถึงชาติขี้

จะหลุดชอกก็แต่องค์พระองค์พระทรงธรรม์

จะผ่อนผันตามจิตที่คิดการ

ไม่ขัดข้องตั้งคำวาทที่ข้าทราบ

ก็จะปราบได้ ดั้นทิวถนฐาน)

ขอเป็นนมเฝ้าทัพพการ

เชิญผู้อ่านครึกครองทำนองความ

ตอนที่ห้าตอนเจ็ดแล้วจประดงค์

ที่จำนงค์ในจิตไม่คิดขาม

ตามกระบวนควรเหลือในเนื้อความ

ได้เป็นห้ามพระสนมพองมใจ

(นางขลุ่ยว่าขาน้อยรูปช้วน

กรุดอกมันคงไม่ดังดัย

แต่แต่งงามความรัยอยู่ในใจ

เหมือนเพชรไฟคุรย์น้ำไม่ราศี

แต่จหมายจำฝ่าพระบาทถ่มห้าม

ตวงงาม ๆ เคยปลนคบทศรี

แต่หญิงมีวิชาเช่นขาน

พระยังมีไต่เคยเคยทงหน

จึงออกจำหมายอ้อมน้อมปลนต

ให้พระยศใหญ่ยังทุกตั้งสรรพ์

บวรตามวิธวิชาดาระพรรณ

จะหมายมนพงพาพระบารมี

แม้นทรงศักดิ์รักโถมประ โดมสวาท
 ไม่เคยงปรารภญไว้บำรุงซึ่งกรุงศรี
 ก็ผิดอย่างทางธรรมเนียมประเพณี
 เห็นคนดีจะไม่มาตำมิกัด
 ขอพระองค์ทรงตรึกให้ อักขิง
 เป็นทพงแม่ไปทง ไตรจักร
 ชันรูปหญิงเพริศเดาศักดิ์
 ดันตัวกรอนราญการ โลกีย์)
 เชิญผู้มีปรีชาปัญญาดี
 ไปรดตรองตรึกช่วยความตามวิถี
 ที่เขาเจ้าแผ่นดินชมว่าดี
 ท่านผู้มีปรีชาจะเห็นเป็นอย่างไร
 เต็มสิบห้าปดบังอรตั้งต้นบุตร
 คือพระดุดสังกรช่อนินต์ลัย
 จะตามมิตรรงค์ด้วยจงใจ
 โดยวิสัยดุกกับพอที่ขอรัก
 (ว่าดีบุรุษรานท่านเฉย

ไม่เหมือนเคยฝึกดอวยงอ่อนคักคัก

อย่าจู้จุกดุกณะถูกรัก

จงคิดหนักหน่วงใจดูให้คัก

ฉันทรงเห็นเป็นคำธรรมขุติ

ควรจะหยุคขงกตศีลยัญญา

จวนเป็นคุณเคาำนำมณ

เพราะถูกทตามการบูรณา

เล่มดับห้าคองแต่องรองคำขี

ແພทท่หัดออกเด็กเด็กหนักหนา

เผื่ออดข้างทางกสิณเอภินญา

จนตูดดำครเข็ชณเบือใจ

(ข้เป็ดออยฟ้งนังจัดดำชีพ

แฉงดับปลับปลันปลดขบขอนนิตย์

เราคักขาดปรารณาไม่ขาดย

ด้วยเห็นภยวิปริตอนิจจัง

13/07/2555

ฉันทร่างกายหมายเหมือนคังเรือนโรค

แดนได้โคจรคือว่ายุคทุกขัง

เครื่องดำหรับยัยบุบชตุ้ง
 จะมีตบึงเวทนาใจจ่าโร
 เรายัดคิดจินตนาถิชาโมช
 ดตะโถกรูปนามตามวิสัย
 บังเกิดเป็นเบญจขันธ์เข้ามาณไต
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 จงทงใจฉนนนจฉนน
 ไม่รักรูปร่างกายเดี่ยตายชาติ
 อารมณี่มาท่ม่งหมายจะหน่ายหนี)
 คำของเขาเจ้าบุญญาตาอปรีย
 คนเดี่ยฉน ใ้เ้มากยากจะรู้
 ท้าเครื่องครัดมีชัยมขุดมฤาณ
 เทือกคนพาดแต่นคคหน้าอดตุ
 ไครหลงดมตมมีบุญญาเชือคาครุ
 ยากจะรู้ศวามในหัวใจกัน
 ก็เหมือนเด็กกับผู้ใหญ่หัวใจอ่อน
 ๑๓/๐๗/๒๕๖๕
 ดุดดำครเขาดเหลือขงเชอมน

สงบ สุวีปินทร์

เด็กเคยจนมมัญญาขังกวนัน

เขายังมันเด่นเหมือนโป้งโก้วาคะ

ครั้นจะชี้ให้เห็นเบ้นพยาน

ก็ราคา ญชอผดกจผดช

ว่าเด็ก โง่กว่าผู้ใหญ่เรื่องนัยถอด

ไม่มีผิดพูดไปก็ไร่การ

เต็มตบห้าตาฤษักแกด้เหลด

รักเหมือนเนื้อเหมือนไซ้ใจงงดาว

ตามมาช่วยด้วยเมื่อทุกชัษุควาคาญ

ประกองทดานชนไปนั่งหงบารพด

(ได้นอนจำอย่าได้ ใจมบขย

มันแฉ่นดัดถถตามหัดอกำหนด

ถึงเถาอดขพนชเคชวทเดยวอดด

ก็ไม่คดเหมือนหนงในน้ำใจคน

มบขยนทรกมด้ามดถาน

บิถามารดาอาจารย์รักเบ้นพก้ผด

ทพงหงงพงไตแตกายคน

13/4/2555

เกิดเป็นคนก็เห็นแจ้งแจ่ม
 แม้นเขารัก ๆ บ้างชัง ๆ คบ
 ให้รอบคอบคิดอ่านระหัดระหน

รู้สิ่งใดไม่สู้วิชา

รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี)
 ชั้นด้อยค่าพรา้งอ่อนกลจนก็เพราะ
 ฟังเสนาเร่ดำเนาศวามต้องตามที
 เป็นแก่นสารการ โลกประเพณี
 เหมือนทานชวามแดนแดนกันดาร
 เพราะตัวรอดคือหนีพานัดถ่านเด็ก
 ไม่ต้องเกิดไม่ต้องตายวายถึงชรา
 เราเห็นว่าตาทูคนบุราณ

ยอดชำนาญทุกวิชาใจ

คนไม่รู้คิดเหมือนเล่นเป็นแต่เพื่อ
 หดงละเมอฟังเรื่องเวดอันนิตย์

เราได้ตรวจทุกคำด้วยน้ำใจ

๓/๐๕/๒๕๖๕
 จึงเรียงใจเพื่อใครดูได้รู้ตัว

เล่มสิบห้าหน้าวิวาห์เด็ก

เหมือนมีเทริดสวมได้อยู่ในห้อง
นางศรีศรของบ็องกันประพรหมถวัล

จะปล่อยขลุ่ยคู่เรือนเงินคงคา
(พระภารเทวดา^๕เราน^๕ขาร^๕เหต^๕
เหมือนนตุ^๕กตุ^๕กตุ^๕เดื่อ^๕เบือ^๕หนัก^๕หนว

พระทษชช^๕ดอ^๕ว่า^๕คุณ^๕เขา^๕มี^๕มา
ถึง^๕จะ^๕ว่า^๕เห็น^๕ไม่^๕ฟัง^๕ก่า^๕ดัง^๕เรา

ถึง^๕องค์^๕พระ^๕มเหสี^๕กม^๕ห้าม

เพราะ^๕มี^๕ความ^๕กาว^๕ร^๕ุณ^๕กิด^๕คุณ^๕เขา

ได้^๕ขอ^๕ด^๕ุ้^๕ก^๕ั^๕ก^๕ว^๕ร^๕ของ^๕นง^๕ค^๕เยาว^๕

เว้น^๕แต่^๕เรา^๕จะ^๕ต้อง^๕ทำ^๕น^๕ด^๕ำ^๕หัง

ประ^๕เพณ^๕ค^๕ง^๕ใ^๕ห^๕ง^๕ห^๕ก

มัน^๕ก^๕ม^๕ก^๕ค^๕ร^๕าย^๕เมือ^๕ภาย^๕หัง

จร^๕เซ^๕ โท^๕ญ^๕ไป^๕ถึง^๕น^๕ำ^๕ก่า^๕ดัง

เหมือน^๕เดื่อ^๕ขง^๕เขา^๕ตง^๕กิด^๕ร^๕าย

อัน^๕แม่^๕ท^๕พิ^๕จับ^๕ได้^๕แต่^๕ว^๕ไม่^๕ฆ่า

ไป^๕เข^๕ง^๕หน้า^๕ค^๕ก^๕ใหญ่^๕มา^๕ใจ^๕หาย

ค^๕ง^๕ค^๕ำ^๕ห^๕ร^๕บ^๕จับ^๕ให้^๕มัน^๕คน^๕ใ^๕ต^๕าย

จะทำภายหลังยากลำบากครั้น)

ความชอบมีคาราครุบาทอน

คนแต่ก่อนทำมาใช่ว่าผัน

เป็นพระรัฐบาตการดำคัญ

ที่หมายมั่นจะเอาชัยแก่ไพร่

เต็มสืบเก่าเจ้าตั้งกาปรีกษาครุ

คือท่านผู้ที่เป็นปราชญ์คงราชดีที่

ดุสิตทรงถึงขนาดชาติเมธี

แกว่าชใจเป็นกตคุณนถก

(ฝ่ายฝรั่งตั้งมาราชพระบาททอง

นถาคดองรูกาตประมาณศึก

หัวร่อว่าเป็นกรรมทดำถก

เมืองผดกตแต่ตั้งแก่ผู้ชาย

แผ่นดินนถกามหากษัตริย์

เห็นจะตตศึกได้ตั้งใจหมาย

ซึ่งเขมรหญิงจะได้ด้วยง่ายตาย

ถ้าเป็นชายก็จะแพ้แก่ศัตรู

จะตยงครักครองหาวิชาหญิง

ดั่งดั่งที่ทรงทราบพระราหู
 แม้นคิดเห็นเช่นเราดังทรงชก
 ไม่หาญสู้ศึกโหมเพราะ (โถมาม)
 ว่าอย่างนทิงตักนทิงไม่ชก
 คชเกษมชกจงจะเห็นมันเบื่องาม
 ให้ ทงศราราคูเหมือนนทราม
 แต่เป็นความ โนดับตั้งครีบครอง
 คำที่ดังของบาทหัดองกตบัจฉังดัก
 เดนเขานักไม่เห็นเมียนเมื่นชอง
 เหตุปัญหาจำพเจ้าแต่เผ่าครอง
 จนดมอมมีตมิตกคชชอน
 (พระหิวเราเคาะกตบัจฉังดัก
 บชกนเป็นปวีศนาว่าฉิดาน
 กตบัจฉังดัก กตบัจฉังดัก เป็นการ
 เว้งกิดข่านางระเวงช่าเกรงเฉย)
 13/07/2565
 แก่กว่าไฉนเทียบเท่าคชชอน
 คชเกษมชกจงได้เห็นเช่นเม็ดฝอย
 ดมแก่กตคนการฐานที่เคย

กระจไธเดยทหนอท่ามครวญสุนทร
 ไนเดมตยัดบกระซิบเกี้ยว
 พุดผกเหนียวเด่นท่าอูทาทรรณ
 ประโยชน์น้อยถ้อยคำที่ราวอน
 แต่บทกลอนไพเราะเด่นารนัย
 ทงจริงความตามกระบวณที่ถาวรรัก
 ไม่หาญหักพร้าว่าอชันมาศรีย
 เชิงเจ้าชู้ตเด่นก็เป็นไร
 หึงก็ให้ชัวร์ของดุษฎีช่างดี
 (พระน้องหรือช้อดระเวงวัดถาวรราช
 ขย้าหวนหงาตวิญญามารศรี
 จงหยดขยงรงวราจะพาที
 ไม่ล่าคศรีตวัดตเป็นดัจจา
 มีจงจิตติตตามข้ามตมทร
 มาตวยตุดแต่นัดวาทปรารภนา
 กระณมขนานกระตงตงตงกา
 เป็นตุธาแท่งเดียวเจียวจริง ๆ
 จะแจ้งความตามในน้ำใจพี่

ไม่มีวาทะเคืองระงมเฝ้าห้องหญิง
 ขย่ำเคลือบแดงแหงจิดคิดประวิง
 สวมมิ่งแม่วัตตาจางปราณี)
 นางฟังคำร่ำว่ากัณารัก
 ไม่ร้อพักตร์แดงพบก็หลบหนี
 ด้วยความตึงแค้นแค้นท้อ
 เรอฆ่าพี่ฆ่าพ่อให้มัวณา
 แด่ครั้ง^{๒๕๕} นมอุบายให้ตายจิด
 กัณสูดคึกขิดตั้งจนเก๊กหนา
 จะรบรบับดีปยุทษ์ดุจดัญญา
 จึงทำกดาแกตงถามตามทำนอง
 (ท่านหรือขอภักจะใครรู้
 ที่ซึ่งกูเขาไปชมประตมตอง
 พระเชษฐาปราณีเหมือนพี่น้อง
 ยังขิดของทำตายให้ชายขนม
 แด่^{๒๕๖} มิหน้าข้าตามข้ามสมุทร
 มายงยุทษ์กับผู้หญิงถึงถึงหด
 ครั้นหักโหมใจมจับไม่อับจน

กตัมแต่งถกเกยวพานด้วยมารยา

อันเขียงอย่างข้างหมกค้อด้รับ

หรือจงคบคิดรกกนหนักหนา

อันเขียงอย่างข้างฝรั่งชาวลังกา

จะเมตตาก้เพราะมีไมครกน

ประการหนงกษศรยทากจตพ

แม่นคนหลบแต่ัวไม่ฆ่าให้อาด้ญ

ยอมรบสู้ตุดตประจัน

เขอเช่นนหรือจะตอวาชอชาย

นพระองค์ทรงศักตริกแศทรพ

ทำให้ห้ถัมแต่ัวจะริบให้ ลิมหาย

จะผูกมครชคเขอกเหตอชาย

ถังวอดววยไฉ่ชอให้ ตอชา

พระพังกำนาเดียงจำเนียงสนอง

ข้างพร้าพร้องไฟเราะเพราะหนักหนา

จงครัดตออบปลดอประโตมโถมวัดตา

ชอย่าโกรธาเลยจะเด้าให้เข้าใจ

หมอพชายตายถ้ววาทชาคชีวิต

พยงศดทุกเวณานาตาไหล
 เพราะต้นบุญหินหินจบมรดย
 พดไฟรักย้อมรืออยู่ด้วยกัน
 ไม่แยกคีร์สิ่งอาทจะรัศธิง
 ให้ยกกองทัพไปตั้งโอสถมรดย
 จะนิ่งไว้ไม่เห็นจริงทุกสิ่งอัน
 จึงหมายมั่นจะมาเต่าให้เข้าใจ
 เจ้ารบพุ่งมุ่งหมายตำรายพิ
 จึงเข้าห้ามทัพให้หลับไหล
 รักษาตัวกตตวจฉวนจบมรดย
 โดยวิดิยสังครามตามมูราน
 แต่เดยฉนพไตพบประตบนี้อง
 อยาชน้องชาติรักหักประหาร
 จึงเกลยณคตายหายเหอคทเคยคตาด
 เชิญแม่ผ่านภาราให้ถาวร
 ยืนผู้คนพดไฟรัจะให้คืน
 ขอกลับคืนคงถอยจ่ายตม
 เป็นเสร์จคักครักคตกรของนคร

อย่าให้ร้อนไปถึงทั่วทุกค่างแดน
 ด้วยฝรังตั้งกาอาณาเขต
 ถ้าประเทศถิ่นอันดึกหมื่นแสน
 แม้นเมืองใดไม่ชอบนบจะรบแทน
 เป็นทองแผ่นเดียวกันจนวันตาย
 นางพงดร้งมีขลุ่ยพิณจนาถ
 เดี่ยวสวาทหวานหูไม้วิหยา
 จึงกล่าวแกดั่งแต่รังเด่เพชุนาย
 พระพี่ชายช่างพลอดทชดตาดัย
 กระหนหรือดุกดาวเจาณฉก
 จงมีนักรกพระองค์จนหงเไหล
 อยาดดเดยวเกยวพานรำกาญใจ
 ถ้าเม้นไม่มุงหมายทำร้ายกัน
 จงแก้ไขไพร่พดให้คนคืน
 แล้วกดับคินข้ามไปไฮสวรรัย
 จะเห็นจริงดังสวดดีวาศัตถยธรรม
 อยารำพันพดเบตาไม่เข้าการ
 อนผู้หญิงดังหงนคนชอ

จะเชือกอกแตกแนบเป็นแก่นด้า
 แม้นถ่มกตายหลายคำแล้ววิสาข
 ไม่ขอพานพบกันจนวันตาย

พระพั่งนางช่างฉลาดประภาษพ้อ
 ทรงดวงดัดตนดมคมใจหาย
 จงวาพนักชื่อเป็นช้อชาย

ไม่ถ่มกตายแกดงดวงแม่ดวงใจ
 ชอชัญของกันคนชดุดตวาท
 ไปนั่งราชรถทรงอย่างดงดัย
 จะสัญญาว่าชานประการโต
 พื่อจะให้ความดีคัยไม่ขัดข้อง

แล้วจะให้ ไพร่พตคนทั้งหลาย
 รูจักกายเห็นเวาหนงอยู่ทงตอง
 ไครเกะกะจะได้ห้ามตามทำนอง
 ให้ปรองดองตักกันจนวันตาย

นางพั่งศาทำว่าหน้าบัตดี
 พุดเช่นนเจ็บใจมิไคร่หาย
 จะให้หญิงวงไปอยู่กัษผู้ชาย

ช่างภิปรายปรึกษาไม่ปราณี
 หรือเชื่อจิดคิดว่าจะชนะศึก
 ขย้าเพื่อนักก่อนว่าหญิงจะฉิ่งหนี
 แม่นชอตรงจงใจเป็นไมตรี
 ให้ โยชคนก่อนได้ผ่อนปรน
 พระเป็นเจ้าชาวผดักย่อมกักก้อง
 ช่างฝ่ายนงก็เป็นเจ้าของดังแหด
 จะผูกมิตรคิดประคบให้ชอบถด
 ถึงไพร่พลใหญ่น้อยจะพดอยตาม
 ให้ ถ้อซาปรากฏเป็นยศศักดิ์
 ให้สมัครราบเตียนทั้งเขียนหนาม
 แม่นไม่เชอเมือพระองค์จะตั้งคราว
 เร่งคิดตาม โจนจับจะรับรบ
 แม่นเมตตาอาศัยให้ ไพร่ต้น
 จะได้คืนกุมกันเข้าบรรจบ
 พลางเป่ามนต์คนดำทับขับดินขพ
 (เดยวดตบดัดแดงเข้าแฝงไฟ)
 คำที่เกยอเดยวปดอบนางคอบแก่

ก็ตั้งแต่วินาทีที่พิศมัย
 แต่ควรเราเขาเป็นครุฑขึงดูไว้
 สำหรับใจฟูจากแก่นารี
 เหมือนเพลงแก่ปรับไก่อ้องไก่อแคะ
 พุดตาแหะฉิกรณเค้นเค้นเค้น
 ผู้จะตอบโต้สารการคดี
 จะต้องมีปฏิภาณระยานยัน
 คำจะเวงว่าเขมฝิดยกกิจหลัง
 ทานผู้ฟังเห็นจริงทุกสิ่งสรรพ
 ครั้นเชดตอบอ้างพหุพดด้วยกัน
 ว่าทุนเห็นโกรขงลงไก่อตาย
 ทงตกรทพแบแ่งนเหยียบแดนก่อน
 จึงตองรอนรับมาห้ามให้ควาหมาย
 นางพุดเต้ด่หัดวงหน่วงอุบาย
 จะให้นายพุดตนคนนคร
 เรอจงทอนชวณตีญาตามว่าน
 13/07/2565
 นางบิตฝันเชิงตกรทชระฮอน
 ครอบคความตามวิจัยถึงใช้กถอน

กิ่งทองย่นทองคนต้มแก้การ
 เต็มยี่สิบเมื่อนางมากดางไฟ
 เพราะหลงไปแต่กับม้านางส่งสาร
 จึงพบโจรโจรฉกาจตั้งภูษาคีพาด
 มั่นคิดอ่านจะเดาของในท้องความ
 นางตอบโจรผู้ร้ายด้วยหมายมาด
 (ท่านเข็ชชชาติชาวไพรมาไต่ถาม
 อันตัวเราเจ้าธูราต่ำดงคราม
 หลงมาตามทางเถื่อนให้เพื่อนใจ
 ท่านเข็ชชช^๕แห่งจงแจ้งจิต
 อย่าคิดคิดเค็ดออบแฝงแห่งไหน
 ชื่อนำเราเข้าไปเพียงพระเวียงชัย
 จะตั้งให้เป็นขนนางให้รางวัล
 อ้ายโจรแจ้งแกตั้งว่าภาษาชอ
 เวานคอเจ้ามาพนาตั้งฉันท
 ไม่รักคิดอภัยก็อย่าปดกัน
 จะหมายมั่นเขาแต่ของที่คองการ
 จงปลดเปิดองเกรของประคัมกับหงมา

มาให้เราจำป่าเหมือนว่าชน
 จะปล่อยไปไม่ทำร้ายให้วายนรณ
 ย่าอ่อนหวานว่ากล่าวให้ขาดความ
 จะดองต่อพ้อให้ไปจะได้จับ
 บับบับบับเขยิบชู่กะทูลาม
 เราสู้เท่าเข้าใจมีไปตาม
 จงปลดปล่อยเครื่องอร่ามมาเร็วใจ
 นางฟังคำจำวอนด้วยอ่อนหวาน
 นิ่งว่าชานช่อตรงขยาดงตั้ง
 ซึ่งทำผิดกิจการแต่ก่อนไร
 ถ้าแผ่นดินได้ทำชอบจะตอบแทน
 เหมือนคนร้ายปดายดีไม่มีโทษ
 เป็นประโยชน์ยาวยืนอยู่หมั่นแดง
 จะเที่ยวปล้นคนกินเหมือนดินแดน
 ถึงมาตแม่น้ำทวีพยกับชาย
 13/07/2565
 อนุชว่าตัวตายเมื่อภายหลัง
 ชอกก็ยังยืนอยู่ไม่รู้หาช
 แม้ผดดาญเราเจ้าผู้ชาชววาย

คดีจะตายไม่พ้นข้ามตามเวลา
 ส่วนโจรไพรโจรพาดชาญฉกาจ
 ห่มนประมาทต่อมูกความตามภาษา
 แต่ขุนนางมวงนายร้ายพาดดา
 จะมาว่าเขาแต่เราเป็นชาวอง
 พวกราชเราเขาว่าอย่าให้เหลือ
 หงหมวกเสื้อธงขงคองประตังก
 ต้องว่าพวกโจรสี่ก๊กทง
 ต่างตรูตรงเกรี้ยวอดดุ่มเขารุมกัน)
 นั้แลชาติคนพาดต้นตานชว
 ไม่รู้ถลวัร้ายมันหมายมัน
 เป็นใจเราเข้าหาเวถานัน
 จะชวนกันชอบน้อมพร้อมยินดี
 ถึงโดยจาค้าเพชรกำไรแดน
 ไม่เหมือนนแมนทำคุณบุญถึงที่
 ๒๒๕ ๒๒๕ ๒๒๕
 ๒๒๕ ๒๒๕ ๒๒๕
 จะมั่งมีโอกาสถาวร

เพราะทำคุณแก่กษัตริย์เมื่อชาติต้น
 ความชอบต้นเหลือตรากว่าดังขร
 ผู้มีบุญคุณจักรหดถันกร
 เทพจรตามรักษาทุกนาท
 ไตรปองร้ายหมายทำไมจำเรจ
 หวังจะเค็ดจากบ้านนำบัคดี

อ่านแล้วตรองของท่านภักดรุกรระวี
 ศอระวานเป็นแต่แก้ ขบาย

เต็มยี่สิบเข็ดชาวบ้านนำดีกกรนำ

พูดด้วยนาคีศธอถกอุหมาย

ถามพระปามีไปครุฑแยกคาย

พระบรยายบอกขอถกความ

(ฝ่ายชาวป่าของค่านางนังคีถัษณ

ชยารู้จักเพราะจะใครได้ ไต่ถาม

พระช่วยต่อนรชนราญการดังคราม

13/07/2565
 ให้ปรีชาปรมยุคเข็ญก็เป็นไร

บาทหดวงว่าอย่าประมาทชาติกษัตริย์

เหลือพิถักถกความตามอิตย

เมื่อยามเย็นเห็นดาวหาง

โกรธเหมือนไฟพุ่งพลนให้ร้อนทรง

แค้นจะรำรือว่านางแต่ปางหลัง

ถ้อยพระถึงขจรมาดหึง

ได้ ผกตั้งรอนราญการทงปอง

จะไปช่วงชิงรั้หมื่นตงเขา

เมื่อยามค่ำได้ พงศรทองยาก

จะพดอขจรากเด็ดตายต้องอายเขา

ถึงเมื่อนองสนงศักดิ์ชมนจะรักเรา

พดกนแก่เราถักกันด้วยฉันทา

ขนิ้งอำมาคชชาติดัดพดอทรดกษณ

เห็นเจ้ารักชอนกนคตริชยา

คอยขยงดงโทษใจหนา

ไม่รู้ว่ใจนางจะอย่างไร

แม้้น โคมยงทรงตั้งขยบรทคเตียง

ถึงพดาดเพดียงพดงแพะแก ใจ

ด้วยรบพงกรุงผดกเมืงศึกใน

เห็นการใหญ่ด่งตั้นพันก่าดง

พระตั้งพระราชมาคแม่มีรากเด็ก
 จะต้องเข็ดคอตายเมื่อภายหลัง
 เราเป็นแต่ผู้ช้อยจะคอยฟัง
 แต่จากรังนางมาทางคอย
 คุรมิไปให้พบจะหลบหน้า
 ชยเห็นซ้ำโคมเงาจะเสวี่สร้อย
 หนึ่งเงาซ้ำไทยทั้งใหญ่ช้อย
 เขาจะพลอยโทษว่าซ้ำเพราะเรา)
 พระปามีโฮของคณมิไซชง
 คิดไปทั่วทุกท้าวไซว่าเรา
 แต่ตะกำทำเหียบประเทียมเรา
 บัญญาทำสูมาเค็กไซคนโบราณ
 ตูท้วงที่กริยาชิตเภาศรีชัย
 ด้มผู้ใหญ่ยอดปราชญ์ดูอาจหาญ
 หนึ่งด้ดอดบกำขบตั้งหวังใจนาน
 ด้ตองกาดเบรชออกคุดังรุกงาม
 13/07/2565
 ด้มคดียด้บต้องทำนองครด้
 นางกษศรียวถลาปรัักษากาม

ยกโทษผิดกิจจนรงค์ในสงคราม
 ให้ต้องตามยศกรรมที่จำจน
 (นางปริกษาว่าเราไม่เอาผิด
 เพราะสุดกตักกับเจ้าด้บดิน
 เขาจุดเผาเราก่อนเราซ่อนถน
 จนซังคนเข้าไว้ ไฟไหม้ ฮือ
 พวกเขามันปีนเข้าให้เราหลับ
 จึงเดียดพิโทษใครจะได้หรือ
 จึงช่วยกันมันแปรคิดแก้ มือ
 เราไม่ถือโทษาเดนาโม
 แต่จถามข่าวราวเรื่องเมืองผิดก
 ทราบว่าศึกยังตั้งอยู่ดังใหม่
 ไม่ตามคั้นเพราะว่าสัญญาไว้
 นางเจ้าใจจึงแกล้งทำเป็นกำขับ
 อย่ำประมาทราชการทำนงหุดหาย
 ศึกไม่วายแต่ตวันนั้นจะดับ
 เร่งระดมด้อมทมคดอรรบริบ
 เร่งกำกับค่านทางอย่าวางใจ)

เจริญชีพต้องคอยตองนางพรัดังเพราะ
 แก่เฉพาะความตรงไม่หลงใหล
 ว่าชยากได้ชยัษณะพระอภัย
 แต่จนใจป้เข้าหุระพุดะ
 (ยุพยงทรงฟังพระดังมราช
 เจริญดาดให้วว่าตำรุณะ
 อันทำคักนักจะได้ชยัษณะ
 มิใช่จะจงใจเป็นไมตรี

แต่จนแต่จกถวักำดังจะพลงเพดขง
 คงหัดกะเดยงตวงฉยแค่พชหนี
 ประการหนึ่งชงฉวาคือชยอยางน
 จะหน้ำที่เห็นไม่ได้จนใจจริง

บาคหลวงดำชำไม่บอกไว้คอกหรือ
 ดัญชาติชื่อนำผู้ชายตายเพราะหญิง
 จนชงอชของอนเผื่อชยหญิง

13/07/2566

ราวคบบงเข้าฉวนตั้งหารกาย

แม่มีรักหนักหน่วงทำตวงด้อ

ชชคยเดนกได้คงใจหมาย

รุกข์ร้อยยี่สิบห้าใจหาย
 มั่นคงตายคดกบเหม็นกลิ่นปลา
 อันลมปัดแต่เพราะเสนาะหู
 ที่จะสูดมปากนกนักษัตร
 แต่ความรันทมก็จะออกกระบอกตา
 ต้องเป็นเจ้าพอกเขาชาวชมพู
 เดิมดั่งบั้งของคอนจ้ามความทอนน^๕
 ของศรีพระศรีสุวรรณศรีดังตั้งอยู่
 แห่งประชิดพรายประปรายอยู่
 หากจะรู้ถึงกายศอยคดตายง
 (ศรีสุวรรณศรีจะทศกษัตริย์
 คดีเป็นน้องตั้งคอบความตามประดัง
 ขนพองนมได้คดจากบาทบงดี
 ถึงพระองค์จะเชือดเขาเดียดเนื้อ
 จะคดถึงดวงใจก็ไม่ว่า
 จะหัดบาศาตายก่อนนอนให้เด็ก
 ถ้าพระองค์ตั้งถาวรแก่จวนเครือ
 ขยายคเชือดของซึ่งผู้หญิงพาด

15/07/2565

อินทราสารทั้งทวีป
 จะเร่งรีบรบรบกับเหล่า
 มิได้เมืองเค็ชชาคราชาการ
 จะต่างผจญตัวให้บรรลัย
 จะยกทัพหนีไกลภูมาเกษวสุ
 ใครจะตั้งธงเบี่ยงดำเจียงไหว
 จะข้อยิ่งชิงวอนจนอ่อนใจ
 เห็นพวกไพร่จะมอมไซเพราะโลกีย์)
 เหมยดับดังพะกาตุลฉนวน
 ปรึกษากันกับฉัตรวิภาศวี
 ด้วยหนังสือมอเตอิตเหตขัต
 พระปามี่ตั้งไฉนใจความ
 โดยเขียนไว้ก่อนกาดนาคฉัต
 (ว่าบังคมศรพมิ่งทั้งสาม
 คือผู้เฒ่าเจ้าผู้ชาววงศ์พราหมณ์
 ต้องทำตามถ้อยคำแสดคำรา
 ประการหนังสือกฤตยัค
 จะปราบทุกเมืองนัชร้อยภาษา

เป็นมนุษย์สุดแต่ชื่อให้ ถ้อธา
พวกราภาแก่จะเห็นเป็นอย่างไร)

คำเช่นนี้คือขลุ่ยทนายาท

ว่าโดยราชกิจเป็นนิตย์

ตั้งใดค้เขาตั้งนั้นเด็ดอกกันไป

จำแก่ ใจคิดอ่านการทั้งปวง

อันชัยใหญ่ใจความตามหนังสือ

ควรเชยถือเพราะเวลาแก่ว่าต้อง

เหมือนนกขลุ่ยกลดขงเบงขงเตงคอง

แก้วดวงกิจการชำนาญกอด

(นางแหวกเดื่อเครือขบขลุ่ยกระตาส

เห็นตายตักษณิศ์กราชคาดตั้งหด

ถึงใครยกทุกภาษาจะมาปน

ว่าตั้งตนแต่ถุกถ่วงเจ้าตั้งกา

พระอภัยใครหมายทำร้ายเขา

จรตัญญูแจ้งสิ้นพวงศ์ทั้งวงศา

เป็นคู่ตัวร้างนางตะเวงวัดตา

ถึงใครตายคนตัวไม่แคล้วกัน

แม่น้ำบาดหลวงดั่งวีระชุกาม
 อย่านอกความเราจะฆ่าให้ชาติสูญ
 ผู้บุญขึ้นหมองช่วยบิยังกัน
 จะล้มพิน พงศ์กษัตริย์ตัวดี
 แม่นแม่เจียงได้ผดุงเป็นลูก
 จงพินผูกพงพาเบเนราศ
 แรงชอดตรงจงรักด้วยภักดี
 อยาถอยผพอกกตงชาวสงกา)
 นนแต่คำทำนายรายหนึ่งตั้ง
 ฉนคนชื่อไม่คิดแก้แปดบุญหา
 หวังให้ชนพลเมืองเดองถือธา
 ว่าตัวธาเวียงศความไว้ตามครุ”

ภายหลังที่ย่นวรรณได้ อิจารณพระอภยมนเป็น
 ร้อยแก้วอครกหนึ่ง ซึ่งมรดชาติไมซากบทได อิจารณ
 ใจศรงกอน นอจากคอนเกวินเด็กนอยเทานหมชา
 13/07/2565
 ถนอยบาง จึงยกมาใส่เทานพินจอกตงคยไปน

“เราได้ฟังตำนานเอตเคอริตาง ๆ ที่เวียงหนึ่งตั้ง

พิมพ์ เห็นความเย็นเยื่ออย่างรุ่งรังซ่มซ่ม คน
 อ่านคนฟังคอยจะเอาความอยู่ว่า ใจความจะอย่างไร
 ก็ไม่ใคร่ทันใจก็มีอยู่มาก ที่บางด้านจนที่ต้นจนไม่รู้
 ว่าจะวินิจฉัยว่ากระไรก็มี บางด้านจนก็ถั่วแฉะถั่วฉ่ำ
 เจ้าข้าชวกรจนเวียนอยู่ในความซัดเดียวก็มี บางด้านจน
 ก็กระกระราวนดูไปบนศีรษะมนุษย์ ไม่มีกิริยาเท่า
 เห็นผม แต่ยกตนว่าเอกเหมือนได้เดียน สำคัญ
 ว่าตนเก่งขงกลมก็มี บางด้านจนโผล่ออกมากี่เป็น
 แก้วไป ๆ ก็จัดลงไปทุก ๆ ที่ เหมือนกะทิกลดายเป็น
 ห้อยเป็นหางไป บางด้านจนใครจะฟังได้ก็ช่างฟังไม่ได้
 ก็ช่าง แจกตะขมไปจนตงแหดก็มี บางด้านจนก็
 เกดขงเกดตงต่อมดะม่อมดะโม ฟังเย็นหุดบายใจอ่าน
 เพ็ดน ก้อยคำก็หาใช่แต่คำที่ควร ความก็แฉะดี
 เงินไม่เชื่อเป็นที่เดณะแก่ได้ดไฟเราะมาก ความจริง
 ในใจเราอยาก จะอย่างท่าน พวกนี้พูด ก็ไม่ เปิดของอักษร
 แต่ได้ข้อมนูก ชัดเจนแจ่มแจ้ง แดกนความดีก็ได้
 ความมากไม่ผิวผืน ความที่หาคำใช้ดูไม่มีใครเกินท่าน
 ดุนทรภู่วาเมืองแกลง บ้านเนินกรำ ที่ท่านเรียงความ

เรื่องประโตมโลกไว้เช่น เรื่องพระอภัยมณีเราจะขอ
นำมาลงไว้เพื่อเป็นตัวอย่างและมีให้ดำปดู.....

เรื่องพระอภัยมณีไม่มีเหาะ แผลงศรไปแล้ว
ลูกศรไม่กลับเข้าแหล่ง ใช้ความกึกก้องหมายเหมือน
พงศาวดาร ผู้มีสมบัติตั้งกับบุญญาภิเศกเทียบใช้ ใต้ทิวไป
มีพร้อมทั้งการโลกแก่การธรรม ทั้งชนบธรรมนิยม
และการโต้ตอบสื่อสารกันที่จะหาอำนาจใครเปรียบได้มัน
ยากอยู่ ใช้คำสามัญตน ๆ แดกกันความกว้างลึก และ
จริงตรงแก่แบบแผนมาก ทั้งเจ็ชไปแต่สารประโยชน์
เป็นสุภาษิตบ้อย ๆ ด้วย แม็กถอนที่ตายหรือความยาว
ก็พอใจลงไปไว้บ้อย ๆ เช่น คำทั้งท้ายกลอนว่า "ทวรก"
ว่า "บรรพค" ว่า "ยังเยาว์นัก" คำเช่นนี้เราได้
ตั้งเกศ ถาทงคำตายตั้งที่ตรงใด ที่ตรงนั้นคงตั้งกลอน
ทั้งความตั้งเราจะนำมาเรียงไว้ให้เห็นเป็นพยานว่า ตั้ง

13/07/2565

ธรรมพวงศรวิงกายแก่ชรา

แต่สิงหนานนงม้ายกล้ายทวรก

ทรงเสด็จพัลศตราภูษาขาว

ฉมนัชาวย้อยดยายประปรายปรก

ถึไม่เท่าเนาอวรัตนพตชนนท

แตงเด็งถเงินมาทหน้าคร

ถตอหนทง "รก" ถตอหนทง "พต" ถตอหน

ปรคองพารนไปนังถล้งบรพท

แตงถตอหนว่าอย่าไว้ ใจมนุษย์

มันแตงถตอหนถถถถถถถถถถถ

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ถตอหนทง "พต" ถตอหนทง "นท" ถตอหน

แม่พว่นพว่นเพราะว่าเจ้ายังเยาว์นท

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ไม่เหมือนเคยถถถถถถถถถถถ

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ถถถถถถถถถถถถถถถถถถถ

สงบบ สุริยมนตรี

กตชนนทง " นก " เราเห็นจากตงกตชนนทงเพื่อ
ความ ขาดทญนจะทำได้ ไนเรื่องกตชน นก กต
กง เซนน

จะขอนำเอาถ้อยคำของท่านสุนทรภู่ ชาวเมือง
แกลง มาเรียงเรียบไว้ เพื่อให้ท่านผู้ต้องการฟัง
เหมือนตงเราผู้ชอบฟังหิวขอความที่มีประโยชน์ คือ
ท่านสุนทรภู่เป็นคนฉลาด เด็กหาถ้อยคำใช้ ในการ
เรียงความ ให้เป็นความสมควรจะใช้ตามเหตุที่ควร
ใช้ เช่นเรื่องพระอภัยมณี ตอนเมื่อจับอัครเรนทร์ได้
แล้วเมื่ออัครเรนทร์พนันทำกิริยาไม่ถ่มาย โดยที่อัคร
เรากลับมาไว้ตงนนั้น เมื่อพระอภัยมณีได้เห็นแสงกรรท
จึงได้พูดดังจะกล่าวต่อไปนี้ตามในเรื่องพระอภัยมณี

“จึงสุนทรชอนหวานชาญนฉลาด

เราเหมือนญาติกตชนนทงอย่าหมองศรี

ด้วยแรลเริ่มเต็มก็ได้เป็นไมตรี

เรากับพกรกนเป็นหนกครน

มาขจรของหมองหมางด้วยนางพิน

จนได้ถึงรบตีเป็นคู่ครน

13/07/2555

อันนิสัยในพิภพการวมกัน
 ก็หมายมั่นที่จะได้ช่วยช้ำนะ
 ชั่งครึ่งนพพาดเจ้ามาได้
 หวังจะได้สันตนาวิธำถะ
 ให้นำของหายคตตายเครื่องเวียงพระ
 แดงก็จจะร้กกันจนวันตาย”

ท่านเห็นหรือไม่ว่า ท่านสุนทรภู่หากำถอดอนหา
 ความไว้ ทั้งไพเราะทั้งดูภาพ ทั้งไม่น่ารังเกียจ และ
 ถอดไปได้ ถ้าพูดต่อพรายก็ต่อของคึกกัน แต่เราจะรู้
 คำดำคำขุควรเป็นแบบ ในข้อที่ท่านสุนทรเปลี่ยนคำพูด
 ให้ดูภาพคือคำว่า “ชั่งครึ่งนพพาดเจ้ามาได้” ท่าน
 ถ้าไม่เลือกคำพูดก็จะว่า พัดจับเจ้ามาได้ ท่านสุนทรใช้
 คำว่า “พว” เราเห็นดูภาพเหลือเกิน ดูเบ้กันเอง
 จริงๆ ประคองใจมิให้ชอกช้ำแท้ๆ ที่เดียว เพราะ
 เป็นประสงค์มิให้ ผู้แพ้ ผู้คงอับอาย ไม่เป็นเสียด
 สะเทือนใจ สอนนักเรียนจะเห็นหาความ และคำที่ควร
 ใช้ในที่ทุกสถาน หากจะเป็นคุณแก่ผู้เอาใจได้มาก”
 นอกจากการวิจารณ์วรรณคดีแล้ว เขายังสนใจ

การใช้คำอย่างแท้จริงคนหนึ่ง เขาใช้ศัพท์ใหม่มากคำ
เช่น ฉัจฉรมม บัญญาตัญญาณ ฉภาจฉรมม ศุฎถการ
ปฏิบัติราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ๒ คำหลังนี้เขาสนใจ
มาก ถึงกับวิเคราะห์ที่มา และผู้บัญญัติศัพท์เหล่านั้น
ด้วย ขอยกมาเสนอท่านเพื่อพิจารณา

“อนึ่งเราได้เห็นได้อ่านคำของขุนพระยาไกรศรี(เปล่ง)
พูดไว้ในจดหมายถึงการว่า “ปฏิบัติราชการ” ความก็ว่า
ทำราชการนั่นแหละ แต่เปลี่ยนเขาทำออกเดี่ยว เขาปฏิบัติ
ใช้แทน เราเห็นคำนั้นแหมคายมาก อีกคำหนึ่งในขุน
หลวงพระยาไกรศรี (เปล่ง) พูดว่า “ศุฎถการ” แต่
ก่อนแต่ไรมา ใครเขียนใครพูดก็ว่าตระถการ เราก็ก
มิได้วินิจฉัยใครครอง ครั้นแล้วเราเห็นขุนหลวง
พระยาไกรศรี (เปล่ง) ใช้คำว่า “ศุฎถการ” เราก็ก
เห็นฉงนเกิดความพิศวงขึ้นจึงวินิจฉัยว่า “ศุฎถการ”
คำนี้ ศัพท์นั้นคงจะแปลว่าตาชั่งหรือตาตั่ง แต่ตามข้อ
ของภาวฤกษ์ในเดือน ๑๑ เดือนตุลาคม ศุฎถการคงจะ
แปลว่าผู้ทำการชั่ง คือพิจารณาให้รู้ว่าใครผิดใครชอบ
โทษจะหนักเบาอย่างไรโดยฐานพิจารณาตีบตีบชั่งพระยา
ทั้ง ๒ ฝ่าย”

เทียนวรรณชักชวนให้ปฏิวัติ (๑๒๕)

บทความ ทั้งหมด ของ เทียนวรรณไม่มี คนไหน
นำถ้อยเท้าตอนที่เขียนว่าชักชวนให้ปฏิวัติ การ ปกครอง
จากราชธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย เขาเขียนไว้
หลายแห่งหลายตอน บางคนเขียนด้อมไม่ รุนแรง
หรือไม่พูดตรง ๆ เช่นเขียน เปรียบ เทียบ การ ปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย แบบวิบัติของอเมริกา ชี้ให้
เห็นว่าดีกว่าราชธิปไตย

“เราได้ตรวจดูพระอัยยาคีย์ ของพระบรมกษัตริย์
เห็นเป็นภาระอันหนักเหลือเกิน แม้ความรักและความ
อาลัยในศิวิไลซ์สมบัติมหัศจรรย์สงคราม และอาลัย
ในพระบรมวงศานุวงศ์และชาติราชประเพณี ระวิ้ง
ราชภรณ์ ^{13/07/2505} ในปัจจุบันและอนาคต ^{๒๕๕} ความที่สิ้นสุดไม่

ในความประสงค์ที่จะให้ระดับดินคงที่ไปในภายหน้า ตาม
ที่เราได้ตรวจดูแล้วตามที่แท้จริง.....

โดยเหตุว่า บรม ฤษัตรีย์ ใน ประเทศ ข้างทิศ ตะวัน
ออกมีแขกและจีนแผ่นดิน ย่อมตั้งพระทัยให้ ดับ
ดินคงที่ของพระองค์อยู่ชั่วฟ้าและดิน ไม่พอพระทัย
ในการผลิต เปลี่ยน พระวงศ์ โดย ถ้อ และเข้า พระทัย ว่า
เป็นเกียรติยศ

แต่มนุษย์ ในโลกนี้ฝ่ายทั่วไปข้างตะวันตกคือประเทศ
อเมริกาเขาได้แบ่งความหนัก และห่วงใย ออกเสียบ้างก็
มี คือเขาได้คงกฎหมายคอนดัคตองชัน (รัฐธรรมนุญ)
แผ่นดินนี้ แม้ว่าได้เป็นมหาประธานาธิบดีคือฟริช
เคนท์แล้วก็ไม่ต้องห่วงและกังวลถึงราชการแผ่นดิน ใน
ข้อที่จะดับดินคงที่ต่อไป เขาเชื่อว่าคนอยู่ภายใต้
คงจะเลิกถวิลรคนทตรง คุณวุฒิ เป็นมหา ประธานาธิบดี
ต่อไปได้อย่างแน่นอน จึงไม่วิตกในข้อ ที่จะดับ ดินคงที่
ต่อไป ^{3/07/2565} เพราะราชสมบัติไม่เป็นเช่นมรดก ต้อง
การแต่ความสุข ทงหน้า เท่านั้น เป็น ประมาณ ของ พวก
เขา”

บ้างที่เขาก็เปลี่ยน กลยยุทธใหม่ คงเห็นว่า การพูด
 อ้อมค้อมนั้นสู้พูดตรง ๆ ไม่ได้ เขาจึงพุ่งเข้าต่อสู้
 หมายถึงที่ว่า

ฉันขอเขียนเพื่อนมนุษย์ผู้รักรัก

จงพร้อมพรวรรักษ์ประเทศคามเหตุผล

ทั้งรักชาติก้ำด้านารักษาดน

อย่าให้พืดพวกเราดิ่งเสรี้าโตรม

จงแดศุบูรพามหาประเทศ (ญี่ปุ่น)

เขาเรืองเดชก็ถลาถลาโหม

มหาดไทยใจคนฉจญุกระโจม

วิธ้เชื้อโตรมทรุดก็ถลาคุดำอาย

พวกไชนาถำมารกทายาทุ่น

เขาญี่ปุ่นเป็นครุฑทุกหมู่ หมายถึง

ตำรวจจัดทำประจำราย

126
 ลวรพวกเราหมายมุ่งหมายเวลาทำ

ไฟร์เป็นพินชนรื่องทำนองชอบ

คามระบอบปาติเมนต์ประเด้นจำ

เมื่อนิ่งซำด้าหลังยังมีท่า
จะตกค้ำน้อยหน้าเวลาสาย”

.....
ขอให้เห็นเช่นเราผู้เฒ่าที่รัก
บำรุงรักชาติดีฮาดศรี
ทั้งเจ้านายฝ่ายพหุและมนตรี
จงเป็นสวี่โลซังจริงอย่านิ่งนาน
ให้รบหาปาดิเมนต์ขึ้นเป็นหลัก
จะได้รักกันน้อยใจไพร่สมาน
เร่งเป็นฟรีปรีดาอย่าช้ากาล
รักษาบ้านเมืองเราช่วยจำวนาย”

.....
“จะตั้ง ปาดิเมนต์ อนุญาตให้ หัว หน้า ราษฎร มา
พูดจู่รฐ์แรงของตนแก่รัฐมาได้ ในรัชที่มีคุณและโทษ
ทางความเจริญและไม่เจริญ นั้น ๆ ได้ตาม กำหนดเวลา
ที่อนุญาตไว้”

เขาขอลงถามว่า โปรดให้ ข้าราชการ กษัตริ์ ราษฎร
ไม่รับ เด็กกลอน เป็ดียน แปดง การ ปกคตของ ชนบ ชรรณ
นิยมประเพณี เดี่ยโดยเร็ว แล้ว ประเทศ ชาติ ก็ จะ ค้งง

เป็นราชาเขาเป็นแน่

“ถ้าปล่อยให้ผู้ใดว่า (ข้าราชการ) ทำแก่ราษฎร
ผิด ๆ ถูก ๆ ชนุ่แฉ่วักเหมือนบ๊อม หรือกำแพงที่ ประตัม
ปุนทราย อันมิ ไต้มน้ำ โมงนายางคุดเควของประธาน
ให้คิดให้แน่น ปุนทรายก็จะร่อนร่วงไปจากกันไม่มี
ความแน่น เช่นราษฎรได้รับความโทมนัสเพราะเจ้า
หน้าที่ผู้ปกครองโรงศาลพิพากษาไม่เป็นธรรม วิชา
หาใครก็ไม่ม่ใครเอาใจได้ช่วยระปลดเปลื้อง ของ
สูงชันไปก็เหตงสมเด็จราษฎรเข้าไม่ถึง ให้อำนาจ
มากเข้า ทำได้ก็ทำไป เหมือนทำแก่บุตรที่ ไม่มีบิดา
มารดา

ถ้าพระเป็นเจ้าโปรดอำนาจ ให้มีหัวหน้า
ของราษฎรเป็นธุระแบกหาม และชี้แจงต่อว่าเจ้า
หน้าที่และโรงศาลได้ และหาผู้ช่วยแนะนำ
สั่งสอนราษฎรให้รู้จักผิดชอบทั้งชายหญิง อย่า
คิดเอาแต่เงินนํก เงินก็เอาแต่ให้ชอบเพราะ
จำเป็นต้องใช้จ่าย

คือเอาธุระของเขาให้ เดรั้งจริง ๆ จึงคิด เอาเงิน

ของเขาได้ คำเหล่านี้กล่าวโดยหวังยุคศิธรรมแท้

“ทั่วโลกจะต้องเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียม
เลิกถอนที่ไม่ดีออกเสีย นำการที่ดีเข้าใส่เข้า
ให้เราเชื่อว่าะนั่งอยู่มิได้โดย ประเทศใดนั่งอยู่
ก็จะต้องอยู่ในบังคับของเขา”

อย่างไรก็ดี ด้วยความเชื่อมั่นว่าในหลวง
รัชกาลที่ ๕ คงจงทรง พระราชทาน ขรรคนุญให้แก่ชาว
ไทยเป็นใหญ่เร็ว ๆ นี้แน่แท้ เขากล่าวว่า

“เราเชื่อว่า ถ้าเราอดอีก ๑๕ ปี เราจะได้พูด
เต็มปากในเรื่องถูกและผิด ค้อมเลี้ยงฮนตง มนุษย์
จะได้ยินเสียงเราในปาดิเมนต์”

ความคาดหวังของเขาซอสนผลไป เห็นจะเป็น
เพราะไม่มีใครช่วยบ้านเมืองแบบเขย่นอรรถน หรือจะ
เป็นเพราะชนชนปกครองไม่ยอมวางอำนาจ หรือ
เพราะระชเวตลาอย่างไรก็ดีแต่ท่านจะคิดเถิด แต่ถ
จะผิดจากที่คิดไว้เขย่นอรรถนก็หวังว่า ในภายหน้าชนชน
ก่งนำที่หะระของเขาไปตกในสภามุแทนเป็นแน่

“เมื่อเรากายไปแล้ว ก็ช่วยคำเหล่านี้จะไปนั่ง

ในที่ประชุมของพวกต้มองฟรัคโคไลซ์” ซอนตุก โครง
 การณ์ของเขาถูกนักการเมืองนำมา ถกเถียงกันในพระที่
 หนึ่งนั้นคงมาคมตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา แต่ม
 ันการเมืองนอชยกนห ุ้จักเจ้าของ ความ คิดเห็น เหล่า
 หรืออาจ จะไม่มี ันการเมือง คนใดรู้ว่า เทียนวรรณได้
 คัดตัว มาเพื่อระบอบประชาธิปไตยเลยก็ได้

“ถ้าจะใช้ความปกครองเพียงเท่าทุกวันนี้ จะไม่
 คิดแก้ไขเพิ่มเติมตามสมัยและบุคคลให้เพียงพอ ก็
 เรียกว่าบกพร่องไม่พอแก่มนุษย์ใน ประเทศ ของเราเอง
 ในเวลานี้แล้ว ด้วยสมองของนักเรียนต่างวิชาทุกที่
 โดยได้รับความบำรุงของรัฐบาล และรับเอาแต่ง
 ด้วงของนานาประเทศด้วย เพราะคนชาติชาวชาว
 ยุโรปได้เข้ามาอบรมอยู่มากนักแล้ว

เราคิดถึงเจ้านายของเรามากที่สุด ที่ได้เห็น
 ได้รู้ในความปกครองว่ายังไม่เพียงพอ

แต่ความเป็นชนของมนุษย์ในสมัยนี้ และเหตุ
 ทั้มาแต่ นานาประเทศ แต่เราจะกล่าวให้ปรากฏใน
 ศุขยวิภาคพจนกันนั้นไม่ได้ เพราะว่าแต่จะกล่าวเอง

13/07/2565

เดย แม่ว่าจะมีเจ้านายที่มาหาจะมากดขี่ข่มเหงให้
เราพูดเราก็ไม่พูด ถึงจะรับรองเลี้ยงดูอย่างไร ก็
ไม่ตามารก็จะเบียดเบียนความคิดได้ นอกจากพระเป็น
เจ้าแล้ว (พระเจ้าแผ่นดิน) จำเป็นจะต้องนั่งตาย
แม่มดงนน ถ้ามีเวรก็จะเขียนความคิดความ
เห็นความรู้ไว้ในสมุดเล่มใดเล่มหนึ่งว่า 'ต้องทำดัง
นั้นจึงจะดำรงรักษายานเมืองให้เจริญยัคนไปได้ โดย
เหตุกิจการบ้านเมืองยิ่งยากเข้าทุกชั้นไป ถ้าทำการ
เห็นเข้าเห็นไม่ทันแก่กาลแต่ละบุคคลที่เราได้รู้สึก แน่แล้ว
เหตุที่จะเกิด ชน ชัดขวาง ความ เจริญ ของ บ้าน เมือง ใน
เวลานี้ มีทั้งภายในภายนอก คงว่าจะมารุมทำให้
บ้านเมืองเดือดร้อนกว่าได้ แต่ความซอห์น เจ้านาย
เกือบจะไม่ให้เห็น ถ้าท่านเห็นแล้วจัดไหนท่านจะ
เวรขย ๆ ขยู่ที่ไหนเด่า คงต้องเปลี่ยนแปลงงสมองทันที"

๘
เตอปลัดเจ้านาย

13/07/2565

“ขอเดชะพระสยามบรมนาถ

พรทราฟากฟ้าธาตินธุ์”

เทียนวรรณ

๒๓๓๗

เทพเจ้าเหล่าอารักษ์हतกแผ่นดิน

ชั้นพรหมอินทรมหัทธฤทธิรงค์

ช่วยแนะนำคำคิดวินิจฉัย

แต่ โดยนัยชอบที่มีประสงค์

ให้เจ้านายฝ่ายเราเห็นเดาตรง

เพื่อดำรงรักษาประชากร

ตั้งใดดั่งมีกระแฉับให้แต่เห็น

อย่าว่างเว้นทั่วทุกอ่าวทางนุสรณ์

บำรุงชาติศาสนาให้ถาวร

สโมสรรสามัคคี ให้ปรีชา

อยู่ชั่วดินสิ้นธูบ่ารู้ เสรี

เจ้านายเราสิวิไลซ์พระทัยกล้า

ให้เลิกอ้างขางร้ายหมายวิชา

ปรุงปัญญาอย่างสูงทั่วผู้ชน

การข่มขู่ปล้ำข่มเหงเพลงแต่ก่อน

ให้เลิกถอนน้ำพระทัยใจกุศล

เลิกบ่อนเบี้ยเมื่อยคนเดี้ยวเจิวทุกคน

พวกเขาจกพันทนายเรียกชาติไทย

การชอขายกาขม^๕นุข^๖เป็นหุคห้าม^๗
ให้เป็นตามบ้านเมืองที่เรืองไส
ถ้าไพร่มีมาเวดาคไค

เราพวกไพร่รับอาษาผ้าชุค^๘
ผู้จน^๙สิ้นคินคำกำมะถัน
ตวงช้วนยังไม่วายไม่น่ายหนี
เว้นแต่องคัพงษา^{๑๐}พาชุค^{๑๑}
จะเห็นค้ทางขอไม้ต่อกร
ก็จนใจไม่เห็นกถเรากนง
เหมือนพวกโจงวเงินเค้นค้ตชน
ท่านไปไหนไปค้ด้วยจนม้วยมรณ^{๑๒}
ตามจะหยอนหรือจะค้ตพ้งเพนา

ช้วนค้คณมันไว ถึงค้ครว่า

ก็ชอกท่าเดียงค้ค้ทำไมเจ้า
เมือของชัวชัวจะจคคคชคคค
มิใช่เรารุกร่นผลของค้คร
ประเพณมีหมคทวทศทศ

ราชการบำรุงของกรุงใหญ่
แม่ศัตรูจึงมาชิงชัย
ไซ้ว่าใครจะช่วยรับทัฬหีพิ

ปลุกให้ตื่นในการศึกษา

เทียนวรรณ เห็นว่าประเทศไทยที่ประกอบด้วย
สังคมพิการ (disorganization) อย่างหนัก เช่นผู้ชาย
ก็โง่อยู่มากผู้หญิงก็เซต่า ชอบเด่นถาวรพจน์ ชอบ
ทูลจริตถือโอง ชอบทำตายกันเอง ฯลฯ สังคมพิการนี้
ทางแตกคอการศึกษา ฉะนั้นเขาจึงได้เพียรหนักหนา
ที่จะให้คนมีเงิน หันมาสร้างโรงเรียน แทนถาวร สร้าง วัด
เช่นม้าย่าตายายเคยทำมา

“วิทยาศาสตร์นั้น ไม่เงินว่าใครแต่ละผู้ดี ถ้าให้
ศึกษาเล่าเรียนฝึกฝนเข้าจริงๆ แล้ว คงจะรู้วิชาได้
ด้วยกันทั้งไฟรัและมืด เงินแต่ย์แค่จะรู้อย่างเอกอย่างโท
ตรีเท่านั้น 3/0 ไฟรัจะรู้อย่างเอกก็มี ผู้ดีจะรู้อย่างเอกก็มี
ถ้าจะมีผู้เถียงว่า ไฟรัมีต้นตออันดำช้า มีชาติ

ถูกต้องค่ากว่า ไม่คุ้มเหมือนคนอื่น เราจะรับแก้แทนว่า
บุตรคนไหนไปวัดมาจากไหน ครุของบุตรคนไหนเป็นบุตร
หรือ? ก็ตอบว่าเดิมก็เป็นไพร่ต่ำมดหมอนแต่ ถ้า

ถึงหนักเข้าใจแล้วว่า ผู้ใดก็ของไปเรียนวิชามาจาก
ไพร่ ๆ ที่เป็นลูกกตของมีวิชาดีเสมอกัน เหมือนกัน

อาศัยเห็นเอง ทำให้เราเชื่อว่า ไม่ได้อกเงิน
ว่าใครหมด ถ้าเอาใจได้ก็ศึกษาเล่าเรียนจริง ๆ แล้ว
ก็วิชาดีทุกคน ไม่ว่าไพร่ผู้ดี....."

เมื่อท่าน ทงหุดาย ทมอวยตะ ร่างกาย อัน เจริญ
เกินกว่าที่จะเรียนวิทยากรต่าง ๆ แล้ว จึงบำรุงบุตร
แต่นัดดาทั้งเขาวงกตกรุ่นครุณกุมาร ให้เขาเรียน
วิทยากรต่าง ๆ เสียเมื่อเจดายงเป็นเด็กชู้ เมื่อเขาม
ตายถึง ๒๐ ปีแล้ว พอจะแนะนำในวิทยากรชั้นสูงอัน
เป็นชั้นของสูงใหญ่เช่นเป็นผู้ พุทธศาสนาและปกครอง
ราชการบ้านเมือง

ถ้าเห็นชอบด้วยเรา จึงช่วยกันคิดตั้งโรง
เรียนฝึกหัดวิชา ความสุจริตกันไว้ หากจะ
เป็นคุณแก่ราชการบ้านเมืองมากนัก"

นับเป็นครั้งแรก (ร.ศ. ๑๒๓) ที่มีการชักชวนให้
 สร้างโรงเรียน แทนที่จะชักชวนให้สร้างวัดวาอาราม
 เช่นที่เคยทำกันมา โรงเรียนที่เทียนวรรณดำริ
 เป็นโรงเรียนสอนวิชาสามัญ ควบคู่กับสอนศีลธรรม
 หรือจริยศึกษา เพื่ออบรมให้ประชาชนเป็นพลเมืองดี
 เขากด่าด่าต่อไปว่า

“คำที่เรากด่าด่าอย่างนี้ ขอท่านอย่าด่วนหัวเราะ
 เยาะเย้ย เพราะความเข้าใจแต่หยาม ๆ แค่นี้ยัง
 หนึ่งหรือ สองชั้น ก็มักจะมึนผู้ก่อกำว่า พระพุทธ
 ศำสนาเป็นวิชาดีจริงด้อยแต่ด พระเจ้าพระดังมีท่าน
 ดังสอนอยู่สองชั้นแล้ว ยังจะต้องคง โรงเรียนอะไร
 อีกเล่า ขอท่านหงทหายอย่าเห็นความ เฝิน ๆ ไปตาม
 พวกนั้นเพราะว่า เขายังโง่หนัก เพราะเขาก็ยังมีได้ฟัง
 เดียงมนุชย์ที่ตรงแต่ดจึงพูดออกมา เช่นวิชากฎหมาย
 ย่อมผิดกว่าวิชาอื่น ๆ จะเทียบเคียงแต่วิชาใดก็ไม่ชอบ
 คือเราจะสมุดแห่งการเรียน และศึกษาให้
 พระพุทธศำสนาให้ท่านฟังว่า ใครเรียนพระพุทธ
 ศำสนาจริงแล้ว ผู้นั้นจะมีกษัตริย์จะมีได้ ไซ้ในราช

13/07/2555

การบ้านเมือง ท่านเข้าใจหรือไม่ เพราะพระพุทธรู้
 คำสอนจะไม่ทำให้จิตใจของเขาคิดอยู่ในเครื่องรวงเครื่อง
 ถ่วงได้ จะทำให้เขาเห็นทุกข์เห็นภัยในสังสารวัฏ
 ทุกข์ เขามีนิพพิทาตาญาณ หน่ายต่อความอยาก
 ความปรารถนา จะละทิ้งบ้านเรือนหมู่คณะ

ท่านจงพิจารณาหัดดวงศ่ำกยราช พระพุทธรู้
 เจ้าได้ทำให้ตั้งญัตตวงศ่ำ จันตัมบัตบ้านเมืองตกเป็น
 ของวงศ่ำอื่นไปละเนน เพราะท่านเหล่านั้นได้มัญญา
 ตาญาณเชื่อพระคำสอน จึงได้ละทิ้งบ้านเรือน ไครก็
 ไม่เป็นธุระแก่ใคร คัดข้องน้อยแต่พอตัวละเนน มิใช่
 เรือนรู่พระพุทธรู้คำสอนหรือ

อันโรงเรียนที่เราดำริน ไม่แสดงคุณแห่งพระ
 นิพพาน จะแสดงแต่ผลแห่งอุจจริตและทุจจริตเท่านั้น
 ตาม ตักขณะ อินทภาษ กระ ทำให้เขา ขยอกได้ผล อันดี
 กระทำให้เขาเกตุยดขังผลอันชั่วร้าย เขาจะได้ ไม่ทำ
 ความทุกุจจริต^{๒๕๖} เพราะจะมีกฎหมายเดี่ย้อ เขาจะต้อง
 ระวังอยู่เดี่ย้อ ๆ

เมื่อเขารู้และเข้าใจชำนานูในถาวรวิญจณ ใน

คุณแต่โทษแต่ด้วยความพอใจในผล แห่ง สุจริต เกิดยก
 กถ์อผลแห่งทุกจริตแต่ จะให้เป็นสุภาตุดาการ หรือ
 เทศาข้าหัดวงพนักงานและผู้นักครของบ้านเมือง ฝ่าย
 ขุระการหรือตุดาการ ก็จะมีคความสุจริตซอตรง ตั้ง
 อยู่ในความยุติธรรม...”

เทียนวรรณได้ชี้คุณ แห่ง การ ตั้งโรงเรียน เพื่อ
 ขอมรมวิชาความรู้และความ ประพฤติ แก่ กุลบุตร แล
 ฉะนั้น เขาได้ชี้โทษการละเลยต่อการศึกษาและบำรุง
 ชาติว่ามีโทษหนัก คอกลงเคยเจริญก็เสื่อมโทรม
 ลงโดยลำดับ ไว้ในบทอภิมบทหนึ่งว่า

“ประเทศที่ปางก่อน มีอำนาจใหญ่โต กตบ
 เต็มถอยลงมากถว่าแต่ปางก่อน เช่นแก่เมืองโรม
 คอชดาเดียน ซึ่งเบเนโตตงหนักเพราะ ถือตัวมีความ
 ประมาท เชื่ออำนาจ เชอบุญเชอฤทธิ ไม่ระมัด
 ระวังและคงหน้าบำรุงชาติของตน เราเห็นไม่ต่าง
 อะไรแก่กรเรียนเมอชนแรกตงหน้าศึกษาเจ้าเรียน จน
 ถึงที่สุดตอบได้ได้ แลวก็ละเลยเฉย ไม่ได้ตั้งฉวย
 ทองบ่นบกรรรมค่อไป วิชาคความรู้จึงโตเต็มซุดเคว้า

13/07/2555

หมองไป ไม่ปรุโปร่งเหมือนเมื่อกำลังคองหน้าเรือน
ในชั้นแรก

แท้จริงการเล่าเรียนและการบำรุงบ้านเมือง
ควรจะแลเห็นเหมือนคองหัวเรือทวนน้ำ หรือ
กึ่งครกขมกุกเขา จะบ่อหย่อนลดถอยความเพียร
เช่นนั้นไม่ควรแท้ ถึงจะมีอายุมากและเป็นบรม
สุขแล้ว มีเดชนาฏภาพมากเหลือล้นแล้วก็จริง
จะละการศึกษาและบำรุงเช่นนั้นไม่ควรแท้

คองคองหน้าให้ เหมือนพายเรือ หรือแจวเรือ ทวน
น้ำ หรือขมเขาถึงชั้นขมเต็มขมจึงจะถูก ดูไม่เห็นว่าตั้ง
โต ถ้าพากเพียรพยายามขมเต็มขมแล้ว คงจะเตอนชน
หรือเจอนพนที่เต็มไปได้ ทอด่างนกด่างแต่ความ
เพียรในทีชอบ มิได้ถั่งตัวท่วไปในความเพียรที่ผิดเตย

จงคแต่ประเทศที่ตั้นความคิด ไม่แฉเห็นทาง
ความเจริญที่จะบั้งกนรักษาตัวได้ ก็ยังมีแต่ความ
เดือนและความซุกตงไปทุกเวลา จนชาวยุโรปถูก
ได้ว่าชาวตะวันออกคำชาติตุด คล้ายแก่พวกไทยเรา
ถูกพวกช่าได้ว่าโง่เขลาจะหนี แต่ความจริงพวกช่า

ก็ได้ไม่เซตจริงด้วย ควรเราจะตลกเขาจริง

เราเชื่อว่า ไม่ว่าประเทศใด ถ้ามีความสามัคคี
พร้อมเพรียงและมีความกล้าหาญ ปัดขยตะ ของพอใจที่
ผิดๆ เดี่ยวได้ และมีความเพียรไม่ทอดธุระอยู่แต่ๆ ก็
อาจสามารถจะถึงความสำเร็จได้เป็นแท้

เราได้พิจารณาที่ดูชาติของเราเอง เห็นว่า
มิใช่ชาติอันต่ำช้าเลวทราม เป็นชาติอันสำคัญ
ชาติหนึ่งในโลกเหมือนกัน ถ้าบำรุงกันให้ถูกต้อง
แล้ว เกือบจะกล่าวได้ว่าเป็นชาติหนึ่งในโลกใน
การรักษาด้าว”

ข้อดี เพื่อผู้หญิง

การที่จะกล่าวได้ว่าเทียนวรรณ เป็นคนแรก ที่ถูกชน
ชั้นหยดตอดดี เพื่อผู้หญิง เรียกร้องความเสมอภาค
ของมนุษย์ การที่เทียนวรรณต้องการให้ออกกฎหมาย
ให้แม่เลี้ยงได้คนเดียวกับดี ให้ตั้งโรงเรียนดำหรับสตรีก็
เชื่อว่าเป็นการตอดดี เพื่อผู้หญิงโดยแท้

ถ้าประเทศสยามเรา รัฐบาลตั้งใจประคับประคองผู้หญิงให้รุ่งเรืองด้วยวิชาความรู้ จนมีผู้หญิงมีความรู้เท่าบุรุษได้แล้ว พวกผู้หญิงไพร่พดเมือง และหญิงผู้คนตระกูล ก็จะไปกันเปิดย่นส่งออกไปตาม ๆ กันทั่วทั้งประเทศ แม้ไม่ทั่วก็คงมาก ๆ คน

แม้จะมีผู้คัดค้านว่า แต่ผู้ชายยังบำรุงกันไม่ใคร่จะใคร่จะทั่ว จะมุ่งไปบำรุงผู้หญิงอยู่ที่ไหน จะไม่ดูตามนทหรือทงผู้หญิงก็มีไร่น้อย จะไม่เปิดองพระราชทรัพย์นทหรือ

ถ้าดังนั้นเราจะตอบเขาว่า ถ้าคนโง่หาปัญญา มิได้ก็เห็นไปอย่างท่านว่าจริง แต่ถ้าท่านมีสติปัญญา เห็นประโยชน์ไกลแต่เห็นตง แล้วว่า พดเมือง เป็น แก้วของพระบรมจักรพรรดิก็ยอมยินดีเห็นด้วย และต้องรับบำรุงนารีด้วยผู้หญิง (ไม่ตัด) เป็นเครื่องพองดวงกตบุรุษให้ชาตงต่ำตงกว่าเมื่อยังไม่มีภรรยา ในความสามารถทุกประการทงนารี (ตัด) ย่อมเป็นเครื่องบำรุงอุปถัมภ์บุรุษ ถ้าบุรุษสมถาดตงกายกาดงทรพย กาดงปัญญาวิชาความรู้ยุดงหนงแล้ว ได้ภรรยาที่ดเต็ม

เขายกส่งหนังสือเป็นเครื่องบำรุงก่เปรียบ ประคอง ยุค หรือ
เครื่องบำรุงบุรุษให้เจริญยิ่งขึ้นไปได้

คือถ้า แม่หญิง เป็นหญิง ที่มี ความรู้ ได้ เถาเรียน
และมีอชชาภัยอันตรายเป็นผล เห็นถูกเห็นชอบประกอบ
กิจอันควรให้เป็นแม่เรือนช่วยแบ่งเบาภาระ ยืนหนัก หรือ
เบาไปจากบุรุษไปได้ ไม่มากก็น้อย ตาที่ผู้ช่วยท่าน
หนึ่งคือ ผู้ที่ผู้ช่วยเรียงความได้ตามที่ให้เนื่อความ
และใจความ และทั้งได้นำรุ่งเตยงบุตรชายและหญิง
และได้ส่งสอนหนังสือบุตร ให้มีกวีชา มารยาท เรียบร้อยรู้
วิชาที่ควรรู้อก่อน เช่นการนับและ รู้จักข้อดีของใน
โลกที่หม่ชังคและหาช อดมิได้ และเครื่องใช้ที่ประดับ
เป็นต้น ในระหว่างที่บุตรยังมีได้เถาเรียน เด็กก็จะดี
จะรุมมาแต่ยแต่ยงเตกแดง ตามที่เราได้เห็นผู้หญิงที่
สอนเด็กให้ รัดคนมีจัดการคุณพระรัตนตรัย และกิจการ
อื่น ๆ เมื่อเด็กเจริญวัยใหญ่ กถ้าควร จะเข้าโรงเรียนได้
ก็ส่งไปให้ ครรสอน ตาม ระเบียบ ของ โรงเรียน แห่ง กรม
ศึกษา.....เพราะฉะนั้นในสมัยนี้ ด้วยผู้หญิงเป็นมด
รากของบุรุษที่จะคอยพิชให้บุรุษดีและชวได้ ถ้าผู้หญิง

13/07/2565

ไทยมีความมั่งคั่งเท่ากับบุรุษแล้ว ก็เหมือนเรามีทหาร
 เพิ่มเติมจนออกเท่าหนึ่ง เพราะผู้หญิงมีความรู้เท่า
 บุรุษเป็นเครื่องเพิ่มเติมกำลังจนออกเท่าหนึ่ง

เราศรัทธาวิภาคพจนกิจ ขอให้ท่านผู้มั่งคั่ง
 ทั้งหลายภายในประเทศสยามที่รักชาติ ศาสนา และประ
 เทศที่เกิดของตน จงแต่เห็นประโยชน์ที่ชาวที่โถงเกิด
 ขยับปลดปล่อยให้ผู้หญิง ใจเป็นเครื่องถ่วง บุรุษ ผู้สามี ขยับได้
 เดย จงช่วยกันคิดทำผู้หญิง ให้กลับเป็นเครื่องอุดหนุน
 อุปถัมภ์แก่ บุรุษ เกิด ประเทศ บ้านเมือง ของเรา จะได้
 เจริญขึ้น พอจะชิงแข่งพวกเอเซียด้วยกัน และเป็น
 คุณแก่บุตรหน้าตาที่จะเกิดมาในภายภาคหน้าต่อไป”

มูลเหตุที่ฝรั่งเจริญกว่าชาว

เอเซีย

13/07/2565

“เหตุที่ ๑ ดันตาคณผู้ใหญ่หัวหน้า และนัก
 ปราชญ์เศรษฐีพ่อค้าเงินนามดีเจ้านาย ประกอบไป

ด้วยความเมตตาปราณีแก่ผู้น้อยและคนใจคน ยากจนมัก
 ไม่ถ้อยคำถ้อยศักดิ์และไม่เสียตายทรัพย์เห็นการดังใดที่จะ
 เป็นการดีและประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ แลวกัดเค็มใจทำ
 พร้อม ๆ กัน ช่วยกันอุปถัมภ์บำรุงการนั้นให้สำเร็จ
 และ ดำรง ตั้งมั่นควร อยู่แต่ที่ คิดจัดการรักษาด้วยมิให้
 ทำทงหรือทอดธุระเสีย ชนการที่เขาได้ส่งเคราะห์ซึ่ง
 กันและกันแทน หรือการตั้งแบ่งค้ให้เงินกู รับฝาก
 เงินให้คอกมัย และใช้ชานาคี * และชานาคี คือเซ็ค
 แทนเงินมาก ๆ ไม่ต้องชุระชนหรือแบกหาม และตั้ง
 โรงเรียนสอนคนยากจนที่ไม่มีทรัพย์ช่วยให้ มีวิชาความรู้
 รูต่าง ๆ และเปิดทางให้คนมีวิชาความรู้เข้ารับการ เป็น
 ประโยชน์ ให้ทำการตามวิชา และรับชุระอินชัววัน
 สิ้นค้าและกำนันและการต่าง ๆ รับฝาก และรับตั้งเงินตั้ง
 ชาวและสิ่งของต่าง ๆ ทางไปรษณีย์วัดดู รับตั้งคนโดย
 ธารเรือและรถ รับชุระเตียงคนกำพร้าวและคนยากจน

* "เงินค้ำใจอันมีตงเป็นชาติแรกในสมัยฉกษัตริย์ เซนสูง พ.ศ.
 ๒๓๔๔-๒๓๖๔ ไทยเริ่มใช้ ๒๐ พ.ศ. ๒๔๒๓ ครั้งแรกเรียก
 ชุระระตง"

และตั้งโรงพยาบาลรักษาคนไข้เจ็บและ เดี่ยวจริต เป็นบ้า
 กตัง เป็นพระสงฆ์วิชาแก่คนตามออกหนูกเป็นไม้
 เป็นพระแก่นายห้างพ่อค้า ให้มีราชทูตและ กงสุตไป
 ถ้างกับ ให้มีเรือรบกลไฟไปเที่ยวตีปล้น ช่างดำรัส
 ทูตของคนอยู่ให้ร่มเงาให้มีพนักงานตรวจในท้องฟ้าและ
 ขากาศและมหาสมุทรบ้าง อยู่เต็มอ มีไต้จาด และยอม
 ให้เป็อร์เซ็นต์แก่เจ้าของความ คิดและ วิชา ต่าง ๆ ที่คิด
 ที่ทำขึ้นใหม่ ๆ และมีเจ้าหน้าที่ ดำหรับ จรจัด จะ เบียดขับ
 การและกรรมนิยม และสิ่งของที่ไม่ดี เช่น อาหาร
 มะพร้าว เป็นต้น ออกเสียและจัดทำให้ดีกว่าแต่ก่อน

การสงครามให้ทั้งปวงที่โลกถ้าวมาน จัดเป็น
 บรรพเหตุหนึ่งเป็นการแผ่นดิน เกี่ยวในราชการแผ่นดิน
 คือเป็นการของพ่อค้าพาณิชย์ นายห้าง และราชทูต
 และเจ้านายขุนนาง ในการ ๒ อย่างที่กล่าวมานี้ อย่าง
 หนึ่งของเสียเงินการค้ากรรมนิยม อย่างหนึ่งเป็นขุน
 เวยจริต ไม่ต้องเสียเงิน เพราะความกรุณาใหญ่คิดแต่
 จะสงครามให้ให้ทุกข์ยากจน เหตุที่โลกถ้าวมาภัยคยาจน
 เป็นเหตุที่ ๓ เป็นเหตุ รก จะให้เกิด ความ ศิวได้ซึ่งใน

บ้านเมืองของเขา

เหตุที่ ๒ นั้น เจ้านายเศรษฐีพ่อค้าราชบุตรทั้ง
 หดายในประเทศยุโรปและอเมริกา มีภริยาอัครมาศ
 หมั้นเพียรในที่จะ แสวงหาวิชา และทรัพย์ และ ความดี
 เหมือนการอย่างไร ที่คนในประเทศอื่นไม่ใคร่ จะฝึกฝน
 เขาเป็นพระเจ้าเรียนศึกษาการตั้งนอกรูปนั้น คนใน
 ประเทศยุโรปอเมริกา ย่อมมีใจฝึกฝนศึกษาศึกษาและ
 ประกอบประพฤติกุศลโดยมีชวามากกว่าคนเกียจคร้าน ดุจ
 การอ่านหนังสือและเรียนหนังสือย่อมเป็นทหยัง
 ของเขามาก ที่สุดจะเดินทางในมหาสมุทรอันใหญ่
 กว้างฝ่าคลื่นฝ่าดมกยงมเวธาอันหนังสือ เพราะหนังสือ
 คือเป็นเครื่องหมายรู้ และเหตุการณ์ทั่วไปและเป็น
 เครื่องประทีปฐานดำรงไว้ซึ่งธรรมพาศาสตร์ทั้งปวง

พิเคราะห์ดูชาวยุโรปอเมริกา ถ้ามีเรือน
 แล้วต้องมีหนังสือและคู่มือหนังสือ ใต้เท้า
 เครื่องเขียนหนังสือพร้อม ที่จะไม่มีนั้นน้อยส่วน
 นก

13/07/2565

การหนังสือของเขา หรือพระในเรื่องหนังสือ

เปรียบเหมือนชาวประเทศเรากินข้าว หรือหาอาหารให้
ร่างกาย มีกำลังอันพั่งกำลังอยู่เสมอ จึงได้มีกำลัง
ความคิดและปัญญามาก

ประการหนึ่งได้ พิศวาระหุดู คนในทวีป เอเชีย
ไม่มีใครจะมีคนกล้าเดินเรือออกทะเลลึก หรือ
กล้าเที่ยวในป่าดงใหญ่ที่มีสัตว์ร้าย อันชาวยุโรป
และอเมริกันกล้าหาญนัก อาศัยมหาสมุทรและป่าดง
ดึกดำบรรพ์ของตน คงมีด้วยธรรมชาติของคนที่เกี่ยวข้อง
ป่าดงและทะเลใหญ่และคดหน้างดต่าง ๆ มากนั้น เป็น
เหตุให้รู้ การแปลกประหลาดทั่วโลก จึงชักนำใจ
ให้ ไสสว่าง และกล้าหาญ หมั่น เพียร ยิ่ง ขึ้น กว่า
ปรกติ

เหตุที่ ๓ นั้น เมื่อเขาทั้งหลายได้คิดพร้อมผกผัน
การทหารไว้แล้ว เมื่อเขาได้ข่าวว่าจะเกิดสงคราม
แก่กัน เขาย่อมตั้งใจรุนแรงเอิกเริก เพราะเขาเห็น
ว่าเป็นเวลาที่ ได้สำแดงวิชาและกำลัง ดิถีปัญญา ความ
รู้และความของข้ากกล้าหาญของเขา ที่เขาได้สั่งสม
ศึกษาไว้ เปรียบเหมือนคนประเทศเราเมื่อใกล้จะถึงนัก

ซดถูกษ์ คือครูชและสงกรานต์หรือการมหรือพดมโภช
ต่าง ๆ ย่อมเป็นที่ขึ้นเท็จใจ

เหตุ ๓ ประการ คือการที่ได้อ่านหนังสือเหมือน
กินอาหารเพียงซดค มีการเที่ยวมาเที่ยวทะเลเหมือน
อยู่บ้านเรือนมีการกักตังคราม เหมือนมหรศพดมโภช
และครูชสงกรานต์เหตุ ๓ ประการนี้แหละ คือกำลัง
ใหญ่กล้าหญญมากนัก ความเจริญด้วยข้านาจและ
วิชาวิเศษต่าง ๆ และความศิวไสย จึงเห็นทัวไม่มี
เวลาหยุด

ข้าพเจ้าได้ใคร่ครวญดูโดยละเอียดแล้วว่า ทาง
โต้งโตที่จะเป็นการกักตังบดบัง ห้ามความดีความ
เจริญและความสุข ศักดิ์ประโยชน์ของบ้านเมืองและ
ราษฎร การตั้งนั้นเขาได้รับช่วยกันหรือคนทำดาบจ้าง
ปราบเดี่ยให้ร้ายคาบ มิให้ตั้งตำรวงอยู่กักตังวาง ทาง
ของความเจริญได้ ทางตั้งโตที่จะเป็นการชักนำยัง
ความดีความเจริญแก่บ้านเมือง หรือเกศกุดแก่นัก
ปราชญ์ในนักเรียน ตั้งวิชาความรู้ให้เจริญขึ้น ทางนั้น
ตั้งนั้นเขาก็ช่วยกันอุปถัมภ์บำรุงประคองประคองทุบปราบ

ให้เรียบราบเต็มช่อ ให้มี โอกาสเดินได้สะดวกดี ให้
 ความมั่นคงดีและประโยชน์เจริญรุ่งเรืองโดยสะดวก แต่
 เขาช่วยกับบริหารรักษามีให้คนโกง คนพาล รัชชอนทำ
 ดายเสีย สำหรับประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ใน
 เอเชียนี้ เขาบอกว่า ชาวเอเชียไม่รักหนังสือ ผู้
 ใหญ่โหดร้ายไม่เมตตาผู้น้อย เขาว่า "พิเคราะห์
 ดูประเทศ ญี่ปุ่น ประเทศไทย และ ประเทศ มอญ
 พม่า ตามเวลาที่ได้เห็นได้ยินมาแล้ว ไม่ใคร่จะ
 มีตำหรับตำราแบบแผนอะไร ที่จะให้รู้ในท้องฟ้า
 อากาศธาตุ ดูแต่ทะเลในป่า ขนบธรรมเนียมอัน
 โลกก็ไม่ยั่งยืน หยิบโน่นมาใส่นี้ ลึกลับแต่กฎ
 หมายถึง คนที่จิตใจกล้าหาญไม่โลกซื่อตรงก็มีใคร
 จะเอาธุระ คนผู้ใหญ่และเศรษฐิกิก็ไม่สู้จะเมตตา
 ต่อคนโง่คนจน เห็นไปมองดูหลายบ้านหลาย
 เรือนปล้ก็ไม่ใคร่จะมี ห้องไว้ หนังสือ และ หนังสือ
 สำหรับบ้าน เป็นต้นว่า ตำราดาว และตำราธาตุ
 คัมภีร์ห่อ หรือวิชาที่เป็นประโยชน์มาก ๆ โดยจะมี
 บ้างก็แต่ เรื่องอ่านเล่น เหลว ๆ ที่จะ ชัก น่าใจให้

กำหนดและกำเริบมัวเมา มีนิราศร้องให้ถึงเมื่อย
เป็นต้น อันไม่ประกอบไปด้วยประโยชน์เท่านั้น

พิเคราะห์ดูคนเดิน ถนนในร้อย คน ๆ หนึ่ง จะไม่มี
กระดาษติดข้อ เครื่องเขียนจดหมายเหตุในกระเป๋าดู
เที่ยวไปร้อยบ้านก็ไม่มีใครเห็น หนึ่งบ้านมีเครื่องเขียน
หนึ่งข้อ คือใส่หมึกและปากกากระดาษ เดินตามถนน
ในร้อยคนที่ได้พบก็ไม่นำพิลาพทใน ๓ คน แม้จะมี
บ้างก็ไม่เดินหรือเดินไม่สะดวก เป็นแต่ห้อยและ
ประดับเพื่อความงามเดินเท่านั้น พิศุเคราะห์ดูใจของคน
ก็ค่อนข้างจะหยาบคายร้ายกาจ ปราศจากขงเมตตา
ปราณซึ่งกันและกัน มีแต่คอยคิดชิงฉากรรม์ จึง
แต่จะคอยหากความผิดและต่างผจญเบียดเบียนกัน มี
ให้ ใครตั้งอยู่ในความทุกข์ความเจริญได้เท่านั้น

นักปราชญ์ที่จะตั้งสติใจคนให้ดูภาพก็ไม่มีใครจะ
มี ชัษณาศัยคนก็ค่อนข้างจะเกียจคร้านไม่หมั่นเพียร การ
พินิจและการเดินที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นแต่จะให้เสีย
ทรัพย์เสียเวลา เสียราชการ ก็มีมากกว่าอย่างอื่น
พิเคราะห์ดูคนในประเทศสยาม ถ้าใครประพฤติดีถูก

ต้องสมควร หรือพูดจาแบบคายพอทที่จะ ชักจูง
 ผู้อื่นให้กล้าหาญหมั่นเพียร และมีน้ำใจรัก
 ความดีการดีจะหาได้คนบ้าง ก็ช่วยกันเกณฑ์
 นั้ดยารคนน้ำมนต์หาว่าเป็นบั้งเป็นบ่อ ถ้าใครจะ
 ตั้งค้วตั้งใจในความดีไม่ทอดย เหมือนเช่นพระนาย
 ไวยวงศา (เจิม) * พี่น้อง พวกพ้อง ก็หาเหตุ พุดจาขู
 ความชกเห็นยจะให้ถอยหลังเหมือนคน ที่หา ความดีน
 ประคุดว่าเดินเข้าไปในปากเง้อหรือราชด้ที่ ถ้าหาก
 จะพูดจาขแรงอธิบายให้เห็นว่าการขอย่างนเช่นนแบบการ
 ถูกต้องมีประ โยชน์ควรทำควร ประกอบ ตามการ ที่จริง
 หรือดีเคยนการที่ผิดไม่ถูก ไม่ชอบธรรมขแรงการที่
 ขอบ ก็ตกถอยในทผู้ขแรงเป็นบว ภาระเหยนกระหือขอ
 แทบจะช่วยกันนั้ดยาดึยให้ได้ คนที่คิดขบคิดถุกถว
 ไม่ยอมเขา ขันอธิบายจนเขาด้ไม่ด้ ก็ตกถอยในคังถว
 เม้นนั้กปราชญ์ ก็ติดตามาคาเรือไปอย่างน”

ปัญหากฎหมาย (เสนอให้แก้กฎหมาย)

เทียนวรรณเป็นทนายมีอาชีพทางใช้กฎหมายจึงเห็นช่องโหว่ของกฎหมาย เมื่อเห็นแล้วก็อดตรรกอยู่ไม่ได้ จึงได้เห็นแนะนำให้หาวิธีแก้ไขข้อของโหว่นั้น เราเพิ่งทราบว่าสมัยของเทียนวรรณยังไม่กฎหมายวิจิตรพิจารณาคความอาญาที่ทันสมัยเช่นในปัจจุบันนี้ ในปัญหากฎหมายนี้เขาใช้วิธีปลุกจิตสำนึก เพื่อให้ง่ายแก่คนอ่านทั่วไป

ถามว่า “ท่านเห็นหรือไม่ ในข้อที่เรากล่าวถึงกฎหมายเว้นโทษผู้กระทำผิดจะเกิดขึ้น หรือเกิด ขึ้นแต่ยังคงดับอยู่เช่นผมบังถูกเขา ไม่มีใครจะเห็นด้วยง่าย ๆ เพราะธรรมดาเช่นเรา จะขจัดความผิดความถูกในราชการยังไม่ได้ ยังไม่มีโอกาสที่จะกล่าวได้

13/07/2565

เวลานี้ ความ ผิด ความถูก ยังเป็น หน้าที ทาง องค์มนตรีและ รัฐมนตรี และที่ ปรีक्षा ราชการ แผ่นดิน อยู่

ท่านเห็นหรือไม่ในความจริงที่ว่าพูดได้ พูดไม่ได้ ทั้งไป
ในความจริงผิดและถูกด้วยซ้ำ”

ตอบว่า “เรายังไม่เห็นด้วยท่าน เราเห็นแต่
กฎหมายธงโทษผู้กระทำผิด ชั้นกฎหมายเงินโทษ ผู้กระ
ทำผิด เรายังไม่เห็นว่ามีที่ไหน หากท่านจะมี ความ
เห็นวิปลาศไปตลอดกรรมัง ขอท่านคำวิปริตของ ดูให้จง
ดีก่อน

ถามว่า “เหมือนอย่างผู้พิพากษาๆ คดีราษฎร
ผิดไป จนถึงพิพากษาให้ประหารชีวิตหรือเข็ญหรือ
รับจำหรือปรับไหม คำพิพากษานี้ ยิ่งคลาดเคลื่อน
ผิดจากคำพยานและรูปความและกฎหมาย อยู่ มาก หรือ
น้อย คำตมณฑลหรือศาลข้าหลวงพิเศษหรือศาลพระ
ราชอาญากรุงเทพ ฯ ศาลอุทธรณ์ต้นนามสถิตยยุคติ
ธรรม พิพากษายืนความกันมาทั้ง ๒ ศาล ๓ ศาล มา
แล้ว ถ้าผู้แพ้กดีไม่มีกำลังไม่มีญาติไม่มีทรัพย์ไม่มี
ความรุดสุดกำลัง ^{๒๒/๐๗/๒๕๖๕} ต้องรับโทษตามคำพิพากษาของ
ศาลต่าง ถ้าผู้แพ้กดีถึงสุดด่าหะพยายามถึงศาลฎีกา
ได้ ศาลฎีกาก็คงคำพิพากษาศาลต่าง ศาลเต็มเถี่ย

พิพากษาใหม่ว่าจำเลยไม่มีโทษดังนี้.

“ศาลต่างไม่เรียกว่าพิพากษาคัดออกหรือ ที่ศาลต่างพิพากษาคัดเช่นนี้ไม่เรียกว่าผู้กระทำผิด คัดออก หรือ กฎหมายมีว่าเมื่อศาลต่างศาลเดิม คือศาล มณฑล ศาล ข้างหลวงพิเศษศาลอุทธรณ์ต้นนามสถิตย์ยุติธรรมพิพากษาคัดก็ไม่มีโทษแก่ผู้พิพากษาดังนี้ ไม่เรียกว่ากฎหมายเว้นโทษผู้กระทำผิดคัดออกหรือ จะเรียกอย่างไร ขอให้ตอบให้ชาวอย่าได้กตัญญูแก่ผู้พิพากษา.”

ถ้าจะมี ผู้ถามว่าเถียงว่า ความผิดของศาลที่พิพากษาคัดไม่ เป็น ความ ผิดอื่น ชั่วร้าย และ มิได้ คงใจ เจตนาจะให้ผิด พิจารณาความเห็นและความเข้าใจว่าถูก.

“ถ้าตั้งหน้าเราจะถามคือไปว่า ที่พิพากษาให้ถึงโทษเขาดังประหารชีวิต ถึงเขยอน ๒๐, ๕๐ ถึงจำคุกถึง คัดออกชีวิต ถึงวิบราชบาทและปรับใหม่มาก ๆ ไม่เป็นความผิดร้ายแรงคัดออกหรือ ออกดี < ว่ากระไร ยินทภาษ * ว่ากระไรเป็นโมหาคติหรือมิใช่ ขอให้ท่านตี

* อินทภาษ เป็นกฎหมายเก่ากำหนดธรรมเนียมของเจ้าพิพากษา

ครองให้ร่มกอบ และให้ เป็น ยุคศิธรรม พังได้ ด้วยกัน
ให้ล้มแก่ทรงพระมหากษัตริยาแก่ไพร่ฟ้า ข้า แผ่นดิน และ
คามกาดในสมัยปัจจุบันนี้ด้วย”

ความเห็นของเรา

พวกเราจะพูดถึงความเห็นของเรา ไม่ใช่ปัญหา
เราเห็นว่า ถ้าทางนมมอญหรือเบ็ดช่องไว้ ไม่ปิดให้มิด
ชิด คงจะมีผู้ชวรายเดินเข้าออกทางนั้นในเมื่อมเวลา
เขาต้องการจะเดินเข้าออก เราเห็นว่า แต่ผู้กระทำ
ผิดท่านจับได้พิจารณาเป็นลัทธิให้ตั้งโทษถึงประหารชีวิต
แรงที่สุดยังมีผู้กล้ากระทำล่วงพระราชกำหนด กฎหมาย
ตั้งรับพระราชอาญา ฆ่า, เขียน, จำรับบ่อยๆ
รัชกาลหนึ่งกมครั้งหนึ่งบาง ๒ ครั้งบาง ตลอดจนแทบ
ทุกรัฐกาลก็ว่าได้

เราจึงเห็นว่า เมื่อผู้กระทำผิด มีกฎหมาย
ว่า ถึงทำผิดก็ไม่ผิดแก่ผู้กระทำผิดดังนั้นผู้ชวรายทุก
คนจะไม่หมั่นไม่กล้ากระทำหรือ ท่านเขาบัญญัติต่อด
ต้องดูแล

บางทีเขาถนัดพูดเข้าหาเราว่า เขามีความชอบ
 เดียวกับ คืออธิบายว่า เขาได้นำมตให้เกิดเงินขนค่าง
 มากในกระบวนนี้ แต่เขามีได้ คิดถึงพระมหากษัตริย์
 คุณเป็นหลัก คดีของราษฎรจะยกของข้ามพ้นไป
 จากความจริง และทางยุติธรรมและรูปความและ
 กฎหมายสักเท่าใดท่านจะคะเนรู้ไม่ ขอท่านผู้นี้ตั้งตาม
 สุจริตหรือตรงต่อแผ่นดินและเมตตาแก่ราษฎรทุกชั้นทุก
 ประเทศชาติคำฉันท์ จงช่วยกันส่งข้อขึ้นทูลพระเป็น
 เจ้าขอให้ลด พระทัย เจ้านาย ชนสูงให้ทรง พระราชดำริ
 ร่วมความเห็นแก่เราที่เราได้คำบริกรรมมองเห็นเช่นนั้น ท่าน
 จะได้ทรง แก้อไขเพิ่มเติมคดี หรือปิด ช่อง ทาง ที่ เปิด ขย
 หรือเปิดใจ ให้มีคชิต คนชั่วคนร้ายคนพาดจะได้เข้า
 ออกทางนั้นไม่ได้ต่อไป บ้านเมือง ของเรา จะได้ มีความ
 เจริญรุ่งเรือง ราษฎรจะได้อยู่เย็นเป็นสุขตามยก
 กรรมของคน ๆ ต้นกาดนาม”

บทความนี้เขาต้องการจะ ทูลเกล้า ถวาย พระเจ้า
 อยู่หัว 13/07/2565 แต่ไม่มี โอกาสทำได้ตรง ๆ จึงนำ ลงใน หนังสือ

คือพิมพ์คดียิวภาคพจนกิจ ซึ่งเป็นการทูตแก่ต่างถวาย
 โดยทางอ้อม นอกจากนั้นเขายังได้เสนอให้มี กฎหมาย
 เปเตนที กฎหมายให้มีเมียได้คนเดียว และ
 กฎหมายเนรเทศ กฎหมายเนรเทศเขาเสนอว่า
 “กระทำให้คนชั่วรู้สึกตัว มีความกลัวและความขาย
 ใจได้แก่ผู้เป็นคัมภีร์ ในความชั่วจะขอขมาบ้างตักเตือนน้อย
 คืบ คืบ ต้องมีกฎหมาย เด็ดข้อย่างเมาทที่สุดก็เพียงมิให้
 ใครคบหาใช้ด้วย อย่างแรงถึงแก่ปัดขอยเกาะคือ
 เนรเทศ ถ้าขึ้นเข้าฝั่งเข้าคดถึง หรือถัดเข้ามาในบ้าน
 เมือง ก่อนแต่ยังไม่ได้รับอนุญาต ใครเขาทำร้ายแก่
 ทหารพลตมมัตหรือร่างกายและ ชีวิต ก็ตายเปล่าไม่มีโทษ
 แก่ผู้ ททำ ถ้าจับได้อย่างนี้แล้วคนชั่วก็จะได้กลัว
 กฎหมาย และขายหน้าอยู่เองจะไม่ต้องระวังมากนัก”

โรคของแผ่นดิน

13/07/2565

“ถามว่า อะไรเป็นตัวโรคของประเทศราชการ
 บ้านเมือง?”

ตอบว่า เจ้านายเจ้านายดี และอธิบดี หรือ
 ราชปลัดทูลฉลองในกระทรวง หรือเจ้ากรม ปลัดกรม
 ในกรมใดกรมหนึ่ง หรือเทศาภิบาลหลวงผู้ช่วยฝ่าย
 ข้าราชการหรือตุลาการ เจ้าพนักงานในหน้าที่และตำแหน่ง
 ที่ส่งคัดตอดลงมาจนกรมการอำเภอ และกำหนด
 มีใหญ่บ้าน ได้กระทำให้ราชการผันแปรไปต่างๆ และ
 ให้ฝูงชนในประเทศนั้นๆ ได้มีความเดือดร้อน นอกจาก
 กฎหมายและธรรมเนียม เพราะอคติแห่งตนๆ ดังจะ
 อธิบายว่า คือประพฤตินิดพระราชกำหนดกฎหมาย
 ใช้อำนาจอันไม่ชอบธรรม ทุจจริตในใจตน มิได้
 เมตตาจิตแก่ผู้ย่อยและเพื่อนมนุษย์ และมีได้คำนึงถึง
 น้าพระพิพัฒน์องค์ยา หาทางหักเหลี่ยมเข้าแก่ใจทักและ
 จำเลย มิได้มีหิริโอตตบัพพรรณ เกรงบาปหรืออกตวิ
 กรรม มุ่งแต่จะหาตราบยศได้คนในทางทุจจริต กลับ
 ความจริงให้เป็นเท็จ กลับความเท็จให้เป็นจริง ถ้า
 เป็นฝ่ายข้าราชการ ก็กดขี่ข่มเหงและเบียดเบียนผู้อยาก
 และ บังคับให้ ผิดทาง ราชการ โดย อำนาจ ความ ชั่วร้าย
 อคติแห่งตนๆ ถัดมาตุลาการฝ่ายโรงศาลกระทรวง

13/07/2565

ความ ถัดจากนั้นไร้อุบายคงพิชิตกระทำให้รูปคความมัน
แปรไปโดยกลอุบายความทุกข์วิคแห่งตนๆ โดยอาศัย
เหตุที่คนอุอำนาจแก่อคติ เพราะเป็นพวกพ้อง หรือได้
รับอามิสสินจ้างเงินบนฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายด้ ๆ

ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือน ฝ่ายตุลาการ หรือ
ฝ่ายราชการที่ใดก็ตามมาแฉวม ซึ่งได้ผู้ใจชั่วร้ายแฉฉ
มุ่งประคบการจะเมิดพระราชกำหนดกฎหมายของพระ
ผู้เป็นเจ้าของแห่งคนๆ กระทำให้ราชการมันแปรไปจนเป็น
ที่เสื่อมเสียอำนาจผลประโยชน์แห่งแผ่นดินและเดือตริชน
แก่สมณชีพราหมณ์และราษฎร ได้ชื่อฉฉพวกพวก
เช่นที่ใดก็ตามมานั้น เป็นโรคของประเทสราชการ
บ้านเมือง กระทำให้ข้าณาประชาชนได้รับความเดือด
ร้อนรำคาญทุกข์ไปโนพระราชอาณาเขตนั้นๆ บางอย่าง
ก็ทำให้เป็นที่หวาดหวั่นของรัฐบาล เพราะราษฎรจน
เรระตำระฉฉแยกร้างจากความสามัคคี—

ถ้าปล่อยให้ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนที่

13/07/2565

ไม่ตั้งอยู่ในบุคิธรรม ได้เป็นผู้ใหญ่บัญชาดูแล
กิจการบ้านเมืองในตำแหน่งหน้าที่อยู่แล้ว บ้าน

เมืองนั้นๆ คงไม่เจริญได้ และจะไม่ตั้งอยู่นาน
สักเท่าใด เพราะคนพาลคนชั่วเป็นโรคของประ-
เทศบ้านเมืองบั่นคั่นรันทำอยู่เสมอๆ แม้ไม่มี
กัฏฐุภายนอกมาย้าย ก็จะทำให้จลาจลขึ้นในบ้าน
เมืองของตนเอง กระทำให้รัฐชาติได้รับความต่ำมาก
ต่ำของปรามปราม เมื่อเป็นดังนี้แล้วจะมีความสุขสัก
ปานใด

โรคของสามัญชน

“ส่วนโรคของสามัญชนพูดเมืองทั่วไปในราชอาณาจักร
จักรประเทศนั้นๆ คือ ฝูงราษฎรเป็นคนโง่เงา
ปราศจากสติปัญญาวิชาความรู้ มีสถานหยาบ
ซ้าสามาน ประกอบการทุจริตชั่วร้ายต่างๆ
เต็มไปด้วยการเล่นการพนันอันไม่เป็นประโยชน์
แก่ประเทศชาติศาสนาและบ้านเมืองของคนๆ ครั้นยาก
จนรดต้นคืบแค่นเข้า ก็หันตงฉ้ยโกงเบียดบังขี้กขอก
ครั้นก็ขี้โกงเบียดบังขี้กขอกไม่สะดวกเข้า ก็หันตงปลิ้น

ฆ่าฟันเอาตรง ๆ ไม่มีความเกรงขาม

เมื่อบ้านเมืองเต็มไปด้วย แต่คนโกง คนพาดปราศ-
จากวิชาความรู้ เปรียบเหมือนเครื่องเจียงขี้พวยอยู่แล้ว คนพาดก็
มากจนทุกที่ ๆ เมื่อเต็มไปด้วยคนพาดอย่างนั้นแล้ว ทุก
แขวงทุกอำเภอ ราษฎรที่ซื่อตรงทำมาหากินโดยสุจริต
ด้วยแรงกายก็ได้รับควมเดือดร้อน ไม่เป็นอันทำมาหา
กิน โดยแต่คอยหลบหลีกระวังคนพาดคนชั่ว ๆ ก็ยังจะ
มีอำนาจกำหนดมากจน ยิ่งทำให้เจ้าหน้าที่พนักงาน
พลอยเข้าด้วยคนผิดเพื่อหาตามผล ก็ยิ่งเร่งเข้าตงผล
ตงมาจากที่ส่งไม่คิดขัดฉะฉน เปรียบดังโรคกำเริบด้วย
คนไข้กินของแฉดง โรคกำเริบยากที่แพทย์จะรักษาให้
หายได้

ประเทศบ้านเมืองใด ๆ เป็นดังกล่าวมานี้ ได้
ชื่อว่าประเทศบ้านเมืองนั้น ๆ มีโรคเกิดขึ้น หรือ
โรคมีอยู่แต่เดิมมาแล้ว ฐานแห่งความเสื่อมก็
ตั้งขึ้น เมื่อมีฐานแห่งความเสื่อมตั้งขึ้นแล้ว รัฐ-
บาลไม่รีบแก้ไข ร่างกายคือประเทศชาติก็จะถึง
ซึ่งความเสื่อม ----”

แดนดาวโจร

เทียนวรรณได้กล่าวถึงช่องโจรผู้ร้ายในสมัยเขา
ว่าอยู่ที่ไหนบ้างและทำไมแดนดาวโจรจึงดำรงอยู่ได้ คือ
ใครบ้างอุดหนุนมัน

“ในเขตแดนใด ๆ ไม้ดีใจจนักพวกคนพาดได้ตั้ง
ช่องกองโจรอยู่เป็นกอง ๆ เช่นในทิศตะวันออกตั้งแต่
เมืองแกตงและเมืองตราดในเวลาก่อน แม้ ในเขต
จังหวัดบุรี เช่นกองดินปดายพังตาดและปดายน้าประแดร์
เขาหัดถนวงหอก ในที่เหล่านี้เป็นที่อยู่ของพวกโจรช่อง
ทองนั้น แต่มันเกิดองแอบอำนาจราชการด้วย คือ
กองดินประเด็จ และกองเกตุยกด้อมถ้วนชนใน ๆ คือ
หมื่นรามนำแดงและขุนชนะ มีดาอายุเดือบาง อัดัน
และอายุเกิดทัพแดงทองน กรมการจะจับกุมมันก็ยาก
เพราะว่าถ้าจับมันตั้งเข้ามา มันก็ ไชมันพันโทษออก
มาได้ กรมการก็ไม่เห็นแผ่นดินจะอยู่ ไม่รู้ว่าอันตรายจะ
มีมาถึงตัวเมื่อไร

ในสมัยนั้นแม้ในเขตหลวงกรุงเทพตามถนนและ

ตรอกวง เจ้านายที่มีวาตนา มากไปรดปรานมาก พ่อ
 ไพร่ของท่าน ก็มีวาตนา มากตามเจ้านาย จะจับกุมก็ยาก
 แม้มียได้แต่ตัวมีใจขี้ จะขยงแบบความ ซาธุญา มีคความ
 พิรุช คุดาการจะผูกกรรมก็ยาก เพราะบางทีเจ้านาย
 ของชายผู้ร้ายท่านมากคยยื่นคยอยู่ที่หัวตา ท่านคยยก้า-
 ฐบของท่านอ่าทำของท่านให้ด้ ๆ อ้ายคนร้ายก็ถ้าเวม
 มีใจมานะจนเจ็บใจไม่ยอมรับ คุดาการจะทำให้เกิน
 ไปนักก็ไม่ได้ ท่านคยรับประกันคนของท่านอยู่ เพราะ
 ท่านมีบุญมาก ด้จนคนที่ไม่มีคความผิดร้าย แต่ไม่มีผู้
 ปกครของบ้องกัน ด้ภาคุดาการมุ่งหมายจะให้รับเป็น
 ด้คยก็กระทำโดยอำนาจที่ไม่ชอบธรรม จนคนยากไม่
 ด้สามารถจะทนทานได้ แต่ด้จ้รับตามคความประด้งค์และ
 คความเห็นของด้ภาคุดาการด้้องรับโทษเปด้่าๆอันปราศ-
 จากคความจริง เช่นอ้ายบุญ อ้ายเปรม ที่เขาหาว่าฆ่า
 พระด้งมีฆ่าคนตาย”

อุดมคติของหนังสือพิมพ์

เทียนวรรณผิดกับ ก.ศ.ร. กุหลาบ นักหนังสือพิมพ์รุ่นเดียวกันอย่างชาวกับคำ ก.ร.ศ. กุหลาบรักทุกอย่าง ไครถามอะไรไปมันตอบได้ทั้งนั้น แต่คำตอบผิด ๆ ถูก ๆ ต่อกันเทียนวรรณนั้น ถ้าไม่จริงไม่ได้แล้ว เขาไม่พูดไม่เขียน

“เราตลยวิภาคพจนกิจ ได้ฝึกฝนเอาใจได้ในวิชาพูด เป็นพจนานุกรมไม่มีเวลาหยุด จึงชำนาญมากในการพูด เพราะอาศัยเหตุที่ได้เอาใจได้ ในถ้อยคำของคนที่เขาพูดดีหรือพูดชั่ว (พูดเก่งหรือไม่เก่ง) หรือพูดเป็นกลาง ไม่ได้ไม่ว่าง เราเห็นว่าถ้อยคำอันใดไม่เป็นประโยชน์ตน และผู้อื่น แล้วเราไม่พอใจพูด เราต้องการแต่จะพูดจะกล่าวในถ้อยคำที่ดีมีคุณมีประโยชน์ หรือถ้อยคำที่เป็นกลางไม่ได้ไม่ว่าง

แม้พูดดีแล้ว แต่ถ้าไม่จริงเราก็ไม่พอใจพูด ต้องให้ทั้งดีทั้งจริงด้วยจึงจะกล่าวสู่กันฟัง”
แล้วเขาก็อำต๋อไปว่า เราถนัดคนมีอำนาจแต่หูเบา

เสียง
เซื่องงาย

“เพราะเหตุนี้ทำให้เราไม่ถนัดคนมีฤทธิ์ และไม่ถนัดคนมีทรัพย์หรือไม่ถนัดคนมีปัญญา เราได้ถนัดอยู่แต่คนโง่คนพาลที่เชื่อพูดพูดให้คนอื่นเชื่อได้ ถ้าผู้เชื่อไม่มีฤทธิ์ไม่มีทรัพย์ไม่ฉลาดไม่มีกำลังพาดหระ เราก็ไม่ถนัดถนัดนัก พอจะหาทางแฉะอธิบายพูดจาแก้ไขไปได้บ้าง ถ้าผู้เชื่อนั้น มีทั้งฤทธิ์ มีทั้งทรัพย์ มี ทั้งกำลัง แฉะพาดหระ แฉะมีทั้งความฉลาดถนัดด้วย เราก็ถนัดเขามากที่สุด เพราะเป็น โขกาศถนัดใหญ่หลวง ที่คนโง่คนพาล จะพูดให้เชื่อได้หลายอย่างหลายทางนัก เราแทบจะไม่มีทางคอยรับรองแก้ไขได้เลย แต่เรายังเชื่อว่า ถ้าจะพูดเอาผิดเอาถูกเอาจริงเอาจ้งกันแต่ดี เราพอจะหาทางพูดเขาตัวรอดได้บ้าง”

ลำดับัญที่ราชฎร

13/07/2565

เทียบวรรณได้เร่งให้รัฐบาลเอาใจได้บ้างราชฎร ให้ถือราชฎรเป็นดังลำดับัญประคองแก้ตัว

“เหตุที่ท่านต้องการไม่ดำมาจรูได้หลายประการนี้ แม้วาผู้ของท่านจะพูดว่าเราท่านก็มกน้อยใช้เหตุที่ท่านจะพึงชวนชวย เพราะท่านทั้งหลายได้เห็นขยี้แก่คนแต่ดัวว่า เราเจ็บร้อนได้รบผลอย่างโนเวลาตลอดไปแล้ว เหตุนี้เองทำให้รู้เห็นความทตทจริงทผลทมิโทษพูดไม่ออกชกไบต้นเช่นกุดวยจรอชกปัด เห็นแต่เราผู้เคี้ยวพยายามไม่หยุด โดยเราเห็นว่า คุตทวิภาคพจนกก็จะดำรงอยู่ในกาจนาน ในระหว่างชีวิตเราแม้จะไม่ดำเร็ว ชนทเกิดมาภายหลังคงจะมีเจ้านายทมิใจเหมือนเรา เห็นว่าราชฎรเป็นแก้วตาของพระมหากษัตริย์ ต้องระวังรักษาดนอมอย่างเอกที่สุด ต้องเออเพอ เห็นสิ่งใดจะเป็นอันตรายแก่ราชฎรต้องรีบร้อนเอาใจใส่ตัครอนเสย ให้เหมือนเราเอาใจใส่บุครภรรยาทรกของเราดะนน เพราะเหตุว่าเป็นเจ้าแต่พระองค์เคี้ยวไม่ได้เป็นนายหลายๆคน เป็นนายเคี้ยวทงหมดทงนทไม่ได้ ต้องมีบ่าวดีๆหลายคน มีแต่บ่าวเคี้ยวทงนทไม่ได้ ต้องมีไพร่พดมากๆจึงจะ
ได้.....

13/07/2565

ก็เมื่อพวกเราเองไม่รักไม่ระวังไม่เก็บตอกกัน
แล้ว กลับกระทำให้ต่างประเทศดูถูกแล้ว เช่น
ที่ได้เป็นโรคเห็นมาแล้ว.....

เราทุกคนเป็นไม้ โทงคตงเตี้ยแคระ ถ้าเราขัง
หม่อมแน่นขุมมีโอกาสด้อย่างนี้ เราก็จะพยายามหาโอกาส
ทำราชการของพระเศวตพระคุณพระมหากษัตริย์ บัด
นี้อายุเรามากเตี้ยแคระ ร่างกายก็บอบช้ำ ได้แต่ถ้าถ้า
ยังไม่ตายไม่ซัดสั่นก็จะอด้าหะพยายามพูดแต่ด้วยกันฟังอยู่
อย่างนี้ แหะบางทีจะมีคนส่งคนเหมือนเราเข้าบ้าน
เขาจะได้บอกความคิด ของเราด้วยกำลัง ของเขาไปอีกใน
อนาคตเบื้องหน้าโน้น”

ทำนายอนาคตไทย

“ประเทศไทยไปข้างหน้าว่าเป็นอย่าง

13/07/2565

คือต้นทางศิวดยซ์ใจดิฉัน

คนภายหน้าถ้าได้เห็นเป็นดำคัญ

จะพากันถ้อครองกรุงเจริญ
 เพราะมีทางวางไว้ผู้ใคร
 เป็นที่ชู้เซ็ดว่าพรรณดรรชนี
 เหมือนท่าทางกว้างใหญ่ผู้ใดเห็น
 ก็เพ็ดพิพิตินพดลยเป็นสุขทั่วทุกคน
 อันทางคดบดตำบากเช่นซอกหนาม
 ใครจะตามอย่างไรจะได้ป็น

เมื่อคิดไปไทยก็เห็นว่าเป็นคน
 เว้นแต่จนความรู้ครุไม่มี
 ถ้าปากเพียรเขยพเตาเช่นเขาบาง
 กงด้ว่างเพื่องห่งชาวกรุงศรี
 นชัดฉั้นจนครความวัด
 กงจะมีตาหรมกนบน้อย

คัมภีร์ใหญ่ใครมีอุกยกเป็นเด็ก

ตั้งประเสริฐแต่มีไข่เควของใช้ด้อย
 คัมภีร์แพทยคัมภีร์โหรก็โยนด้อย
 ดคดาคคดอชยเคตฉอนตฉนนักชาย
 อักคำรว่าด้วยธาตุเคมีตริ

หรือแผนที่ทางทะเลคะเนหมาย
 หรือหัตถกิจ โภกัถกถอบาย
 ที่เขมบคายน้อยนักสักเท่าใด
 ถนนธรรมนิยมเต็มกายของชายหญิง
 ยังไม่จริงจืดเรียบทำเนียบไหน
 เสวของชาวดุชฎาขนางข้าไทย
 ตองอาศัษเขาทงนนไม่มีคง
 พวกญี่ปุ่นนนเป็นฟรีแล้ว
 ดุฉ่องแผ้วเพียงยุโรปส่งศักดิ์
 ถึงไซนาว่าทจริงจะยังยง
 ไต่เปลืองปลงทรพิษพุงผดุงภณัท
 เพราะเขามีบวิชาสารพัตร
 ไต่กคจคบ้านเมืองเรื่องมหันค
 ยกแต่ญวนกับพม่าคตาควัน
 เตี่ยเรตชนัทแตวมิน่าทังคาคา
 แต่ไทยนปรัชาคความคสามารถ
 13/07/2565
 พระจอมปราชญ์บรมมกุฎศุคจะหา
 ไต่ทรวงคาคราชคการนาคอนาค

ทำสัญญาถ่อมพระทัยเป็นไมตรี
 จึงพอกเราเหล่าอาณาประชาราษฎร์
 คอยเปรี๊ยะปราชญ์ปรีชาเป็นราชสี
 หงพระองค์พงศาเด่นาบดี
 ก็คอยมีความรู้ชู้ถักนช
 มาบดินหม่นหาเมตตาคาใหญ่
 ไปรดให้ไว้ โรงเรียนเพียร โทศด
 เหล่าครุณรูนนทกมด
 อยากร เป็นคนรู้วิชาจะมาเรียน
 ที่เกยจรวานพาดจะเซตยั้งเบาจิต
 ก็เมื่อนมิตไม่ออกสำหัดนาเขยน
 ไม่เป็นการพาดดำพองดมของเวียน
 เฝ้าเบียดเบียนพ่อแม่จนแก่ตาย
 แต่ใจวรรณพรนอยู่เคयरเห็น
 ทำเด่นเด่นแล้วจระจัดไม่ยดหาย
 อดวยควกรมจะดชนก็ชอนคตาย
 ไม่กถวยายกถวลชอดของเงินเคชน
 ทั้งเด็กไทยก็ไม่เบาหม่นเซาศัพท

13/07/2565

สุดจะปรับปรุงให้ซัดมันนิคเขื่อน
 ช่างพอนแม่ก็ไม่ว่าไม่ค่าเคื่อน
 มันจะเดือนหากที่ทางนไป
 ไปข้างหน้าหาสับปีจะดีแน่
 แต่เราแก่จะได้ขุดที่ไหน
 ด้วยพระ โอรชยศไกร
 เสด็จไปเรียนวิชามาทุกองค์
 ขุนนางเก่าผู้คทาคน
 ไม่ยอมถ้อธรรมนิยมใหม่พูดโหดหง
 ทะเลใหญ่ไพรพฤษษาหรือป่าดง
 ไม่อาจงัดออกปว่าไถดกรัน”

ดองหัวดกกว่าหัวเดยว (รัฐสุภ)

“ขอแต่ไทยให้เด็ดเป็นเพชรไว้
 คัดตงใจเหมอญนี่ให้คุณชดง
 13/07/2565
 รับผิดชอบการคัดกรองของข่าแห่งนี้ด้วย”

เทียบวรรณ

๒๐๗๐๗

ให้พร้อมพรั่งตามคึกคักกัน
อย่าใจไปพะวักว่าศักดิ์สูง
คิดเอาฝูงประชาชนคนมหันต์
เป็นร่างกายกวีนิพนธ์ระพัน
บำรุงกันให้จริงทั้งหญิงชาย
จะขอบจิตคิดพระคุณทอดเกล้า ฯ
ผู้เป็นเจ้าของประเทศมีเขตหมาย
มีศักดิ์มากถนัดจนดูตาย
รักเจ้านายเหมือนพ่อแม่เที่ยงแท้ธรรม
คิดสิ่งใดใช้อำนาประหารราษฎร
คนสามารถลงจะมัดคืบา
ด้วยร้อยคนร้อยปัญญาปรึกษา
ใครแหลมกล้าชอบใช้คงได้การ
ทั้งได้หน้าว่าท่านดีเป็นฟรีแท้
เหมือนพ่อแม่รักบุตรสุดดังด่า
ถึงตายแทนแม่นั้นจะใช้คงได้การ
เพราะรักบ้านเมืองเจ้าท้าวพระยา

๑/07/2565

ถ้าถอยศกคชจะหนีเรน

ไม่จำเป็นก็จะไปอยู่ในน้ำ

ชุกดูหุกทุกขภัยถึงโตมา

มีเดนาไม่มีไพร่กันยจน

ฉันทังคำจำเรื่องไซ้จน

ทลนตงฉินกถาวไว้ ในหุสนธิ์

ว่า " กษัตริย์ชคคิยาทั่วสากล

คิดเห็นคนเหมือนดังแก้วแลแวงเวตา

เพราะฝูงชนพลไพร่สุขใจแล้ว

เหมือนมีแก้วประดับกายอยู่ซ้ายขวา

ถ้าราษฎรร้อนกรภายฝ่าวิญญาณ์

ไม่มีผาตุกในพระทัยเดย—"

เมื่อคิดเป็นเขนนั้นจะคิดเน

จำต้องแก้กฎหมายขยายท่า

ถึงอับจนพลไพร่ไม่ระอา

คิดตงหนนคังใจให้ไค้จริง

เมืองทคตมฤทชองกฤษนน

ใช้ตจวรค้เป็นแต่เกาะยังเหมาะยิ่ง

ประเทศเราชาวปลาทันหันักหนาจริง
 ทำให้จริงอย่างไรจะไม่งาม
 ไม่ถือตัวเมายศว่าตนปลอดก
 เทียบแก่พวกมนุษย์เข่นเรื่องเพียรหาม
 คุมตแดงแรงกระไรควรใคร่ก่อความ
 พยายามตามศักดิ์ไม่รีรอ
 ไม่ถือใจไพร่ผู้ด้อยมีความคิด
 อดยชีวิตคงดีว่าง้างแถมหนอ"

หัวใจของบ้านเมืองที่เป็น

เอกราช

เทียนวรรณผู้วิเศษเข่นแปลก ๆ คือบทความหนึ่ง ๆ
 แม้จะพูดเรื่องธรรมะธรรมโม หรือปัญหาปรัชญา
 อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ยึดที่จะพูดถึงปัญหาการเมือง
 เด็ดไม่ได้เลย บทความเรื่องต่อไป มาในหัวข้อว่า
 "เหตุใดจึงเรียกว่าคน" เมื่อเขาอธิบายว่าคนนั้น ต้อง
 มีลักษณะรอบคอบ รู้ตัวถึงในหน้าที่ของตน ๆ ตามเพศ

สงบ สุวรินทร์

ตามด้วยแล้ว ก็วกมากถ่วงถึงปัญหาการเมือง

“ตั้งเราจะถ่วงย่อๆ คงให้ได้ความมาก ต่อไปนี้
คือราชการ ถ้าเป็นบ้านเมืองที่เป็นเขคราช (ต้องประ
กอบด้วยคุณสมบัติเหล่านี้)

- ที่ ๑. ต้องมีคนชอตรงสุจริตเป็นขุนนางผู้ใหญ่
- ที่ ๒. ต้องมีนักปราชญ์วิชาต่าง ๆ มาก ๆ เป็น
พณเมือง
- ที่ ๓. ต้องมี ศาสตร์ ๆ ให้เท่า ให้ ทัน ชูระ ของ
พณเมือง
- ที่ ๔. ต้องมีตักตโรงเรียนมาก ๆ หมายชนิด
- ที่ ๕. ต้องจัดการผลประโยชน์ให้พอเพียง
- ที่ ๖. ต้องทำที่ปากนาแะหองเมืองที่ดำคญ คือ
แดนต่อแดนให้มั่นคง
- ที่ ๗. ต้องมี เรือรบ เรือบรรทุก และ พาหนะ ด้อย
เกวียน
- ที่ ๘. ต้องมีอาวุธที่วิเศษเยี่ยม และเท่าเทียมแก่
เขาทางหลายที่เป็นเขคราช
- ที่ ๙. ต้องมีพลทวยหาญ ชินฝึกกระบอญุทธไว้

แล้วขานี ขานาญ และรอบรู้ ในการกลศึก
สงคราม

ที่ ๓๐. ต้องระดมอาหารไว้ให้พริกพริ้มไพบูลย์

ที่ ๓๑. ต้องคอยตรวจตราดูแลให้ทั่วถึง อย่าให้
ผู้ใหญ่ข่มเหงผู้น้อย และอย่าให้ผู้น้อย
ล่วงเกินผู้ใหญ่

ที่ ๓๒. อย่าให้ขุนนาง และ ราษฎร โทมนัส เด้อยใจ
เพราะความประพฤติ ของผู้ใหญ่ได้ ในข้อ
ที่ไม่เมตตา คิดเอาเปรียบอยู่ด้วย ๆ

ที่ ๓๓. ต้องเค้จพระเจ้าแผ่นดิน หรือผู้ที่เป็นมหา
ประธานาธิบดีของมหาชน อย่าได้วาง
พระทัย วางใจแก่บุคคลหรือเซดยเป็น
อันขาด ให้ต้องเอาใจได้สอดส่องกำกับ
ระวังอยู่เสมอ ๆ เมื่อคชยู่แล้วก็แล้วไป
ถ้ายังไม่คชยู่ก็คิดให้คชยู่จนได้ นั้นแหละ
หัวใจของการเป็นเอกราชในราชการบ้าน
เมืองทั่วโลกอันนี้ เรียกว่าความจำเป็น
จะเว้นข้ามแต่ดังก็อย่างเดียวกันได้ "

ประหวัดความเจริญหรือบาเถื่อน

เทียบวรรณคดีให้เห็นว่า ถ้าประเทศไทย ประชาชนมีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น ได้อย่างเสรี ประเทศนั้นถึงอย่างไรก็ดีซึ่งความศิวิไลซ์ ถ้าประเทศไทยได้มีคหุบคตาประชาชน ประเทศนั้นถึงบาเถื่อน

“เราเห็นว่า ความจริง ความดีและความถูก โลกย่อมแสวงหาทั่วทุกประเทศ” เราจึงไม่ทิ้งความจริง ความดีและความถูกเสีย อันความจริง ความดีและความถูก ๓ ประการนี้ ถ้าบ้านใดเมืองใด ยังไม่เป็นสิวิไลซ์ ใครพูดตามจริงที่ตนเห็นคนเดียวจึงยังไม่สะดวกได้ พูดมากไป บางทีภัยจะมีมาถึงตนได้ก็มี

ถ้าบ้านใดเมืองใดไม่รังเกียจความจริงความดีและความถูก แล้วความเจริญของบ้านเมืองนั้น ๆ ก็เห็นเป็นปรกติได้ อันความจริง ความดีและความถูก ๓ ประการนี้ เราศุขยวิภาคพจนกิจ ได้อบรมสั่งสร้างมานาน แปรว่ามามากเหลือเกินใน

ความดีต้องการ

มีคน บ้านเมืองของเรา คือไทย ได้ดำเนินเข้าไป
ในเงาความดีคือใจดีแล้ว เพราะฉะนั้น ความประพฤติ
ประกอบของเราที่ละดั้นไว้ จึงกลับเป็นดินค้ำอันสำคัญ
ที่เราจะเปิดร้านหรือห้างขายได้กำไรนับได้หมื่นแสนเท่า
เป็นโอกาสที่เราจะทนต์ความยากลำบาก ทนรับความ
ครหาตักสินยินร้ายมาช้านาน เหตุที่เรา "จริงนอกจริง
ใน จริงใจดำ จริงประจำอยู่แต่ใจมิได้กัดตาย" ความ
ดีของเราจึงมีคนอยากเห็นรูปร่างหน้าตาว่าจะมีลักษณะ
อาการอย่างไร ใจคอจึงกล้าหาญทานทน และพากัน
เพียรอย่าง ไม่รู้จักหยุดหย่อน เกรงกลัว เช็ดหลาบ อะไร
เลยละนะ"

ร่ำร้องให้มีเสรีในการพูด

“ดัดเมื่อไร พระเป็นเจ้าจะโปรด ให้เราพูด
ตามความนึกความเห็นชอบของเราได้ ก่อนแต่ร่างกาย
และชีวิตเรายังไม่แตกดับ เราอยากเห็นความดีคือใจดี

ในบ้านเมืองของเรา ในข้อที่ไม่ถือว่าใครพูดถูก
 กล่าวชอบแล้ว และเป็นคุณแก่บ้านเมือง ของตน
 ก็พูดได้ไม่ต้องกลัวความผิด แม้ว่า พูดออกไป
 แล้วจะไม่เป็นจริงอย่างพูด ก็ไม่มีโทษอย่างใด ถ้าพูด
 ออกไปถูกต้อง มีบาปเห็นจวางัดความชอบแล้ว เรา
 จะดีใจหาหน่อยไม่ เพราะเราเชื่อว่าเมื่อทางเจริญอย่าง
 นั้น เกือบจะมีผลตาพดกตาคิดเป็นอนมาก เพราะพูด
 ได้ในที่ประชุม ถ้าเป็นไปได้อย่างนั้น เราเห็นว่าบ้าน
 เมืองของเราจะมีความเจริญเร็วทันเวลา ผู้ใดประพฤติก
 ความไม่ดี คงจะต้องวิตกกังวลจนกตาทช่อตรง ก็อาจ
 ให้ละความชั่วที่ตนเคยประพฤติเคยได้บ้าง คนที่ดก
 จะดีมีน้ำใจ กล่าวพูดกล้ากล้า และยืนต็มั่นใจ ว่าตนเป็น
 คนดีคงจะมีอำนาจตามกฎหมายของบ้านเมือง ู้เห็น
 หรือคิดตั้งโทษใดก็จะรีบเบ็ดเตล็ด บ้านเมืองของเรา
 ก็จะมีคน วิ่งแข่งขัน ในความดี ความชอบ หาข้อดีจึง ให้
 ปรากฏในแผ่นดิน^{๕๖๕} บ้านเมืองก็คงจะแน่นหนามั่นคง
 ความสามัคคีพร้อมใจกันรักบ้านเมืองก็จะเกิดขึ้น”

โจมตีรัฐบาลว่าใช้คนไม่เป็น

“การยกย่องและการวางตัวบุคคลยังกลาดเคลื่อนอยู่มาก เพราะยังไม่ตรงแก่วุฒิและคุณที่มีในตนของบุคคล คือยังไม่สมแก่ความดีและความรู้ ทั้งยังไม่สมแก่โทษของผู้ผิด ในการลงโทษยังหนัก ๆ เบา ๆ ชั่ว ๆ

ชนชาวดัชชยามยังเข้าใจอยู่ว่า จะทำดีเท่าดี จะรู้เท่ารู้ ถ้าไม่มีผู้ใดอุกหนุน ก็คงไม่ระดงกในผลแห่งความดีและความถก

ถ้ารัฐบาลจัดจนชาวดัชชยามเชื่อว่า ใครมีวิชาความรู้ดีแล้วเป็นตองได้ดี ไม่ต้องอาศัยเหตุอย่างอื่น (การประจบ ?) นอกจากความประจักษ์จริงว่าเป็นคนดี และรอบรู้คุณวิชาแท้

เราศุขยนิภาศพนกิจเห็นว่า ถ้ารัฐบาลเผยทางความระดงกซึ่งเป็นพยานให้ชาวดัชชยามเห็นชัดว่า ^{13/07/2565}ไม่ต้องอาศัยสิ่งอื่นนอกจาก ทรงคุณความรู้ ความชอบและความเรียบร้อยในภริยาธรรมาศย์แล้ว เราเชื่อว่า จะ

มีผู้มุ่งหมายซึ่งขงขี้เขาคความชอบ กัดงาค้อมความดี
 และความรู้ในกายตัว และความรู้ความระเบียบของ
 กระทรวง โรงศาล และเครื่องผูกติดแล้ว ก็เป็นอัน
 จะหวังใจได้ว่า จะได้รับผลในราชการมีชื่อเสียงในแผ่นดิน
 เป็นแน่

เราเห็นว่า สมัยที่เปลี่ยนแล้ว เวลาที่เปลี่ยน
 แล้ว แต่บุคคลและความเห็นในสมัยยังไม่ใคร่จะ
 เปลี่ยน ยังถือเอาถือเราอยู่มากด้วยกัน เช่นทหารกับ
 โปлиц เป็นอย่าง

เราเชื่อว่า ถ้าเราตายเสียแล้ว เกรงจะไม่มีใคร
 กล้า และถือในความถูกต้องชอบด้วยโลกด้วยธรรมเช่น
 เรา แต่คนที่มีความรู้จะมีมากกว่าเราหลายร้อยเท่า”

การโจมตีของเขานับว่าถูกต้องก็มิใช่ไร ซึ่ง
 สรรถกกันว่าเป็นหลักคำคัญมาก “Put the right man
 in the right place,” “บรรจุกคนให้เหมาะกับงานที่เขา
 มีความรู้ความชำนาญ”

เรื่องคณะละครไทยคณะแรก ไปแสดงในยุโรป

“ตม่อกรณิดหนึ่ง เป็นตมจะชักชวนกันไปนิบหาย
พิตอชบายให้คนที่มัทพยเชื่อเขา จนถึงได้ตั้งตพย
ตมบัตตงคณเดมาก ๆ ตงแคแชร่หน่งซนไป ก็อนาย
ป.ม.ห. ได้ชวนให้คนทั้งหลายตั้งตพยรวมกันเรียกว่า
“บริษัทละครพิพิภณท์กรุงปารัด” จ้างพวกพิณพาทย์
และพวกระบำรำเต้นลงไปโนมหาดสมุทร เทียวเด่นละคร
ในประเทศยุโรป ให้ชาวชาติยุโรปเขาดู

แต่การนั้นไม่สมคความมุ่งหมาย แปลว่าชาติทูน
แทบจะมีได้กตบมาประเทศสยามได้ แต่เวตานั้นทำน
ราชทูตสยามผู้หน่งคือพระยา น. ได้เข้าอรุระจัดการตั้ง
พวกพิณพาทย์ และพวกระบำรำเต้นคั่นกตบเข้ามากรุง-
เทพฯ ได้ คนระบำคนพิณพาทย์ทั้งหลายได้พ้องเรียก
ค่าจ้างตามข้อสัญญา 13/07/2565 ค้าดได้คัตดินให้บริษัทใช้เงิน
ค่าจ้าง แต่ไม่เต็มตามข้อสัญญา เพราะข้อสัญญา

บอกพร้อมว่า ไม่เกินวันละ ๗ บาท คัดความสั้น ๆ พูด
ให้เข้าใจง่าย คือ นาย ป.ม.ท. พูดให้คนมีทรัพย์สินมากมาย
เชื่อเดี่ยงตระกูลของตน ให้ นาย ป.ม.ท. ไปจัดการ
นาย ป.ม.ท. เห็นการฉ้อฉลเดี่ยง มิได้ตัวรักใคร่ของสอคล้อง
ให้รอบคอบอีกขง”

ประวัติมหาดเล็กเต็กซา

“บุรุษเด็กซาในรัชกาลที่ ๔ คือพวกลาวทรงดำ*
เมืองเพชรบุรี ราชบุรี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ชุมเดี่ยง
ใช้ตั้งยศให้ ขัตติยวงศ์ ทรงเรียกว่าเต็กซา โดย
อริยาถัยของพวกนั้น มีอริยาถัยกตาทาญชัษตรง
คล้าย ๆ กับขอยของฝรั่ง ใช้คัดของมิได้ ตนคนหรือถัด
คน ครังทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ใช้ ขัตติย
วงศ์เข้า ก็คัดของแคว้นพระราชาฤทธิย์ ก็ได้รับพระ
ราชทานบำเหน็จรางวัลและมียศขง.....”

* พวกลาวทรงดำซึ่งอยู่ทางจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ก็คือ
พวกผู้ไทยดำ (ซึ่งเป็นไทยสาขาหนึ่ง) - เสฐียรโกเศศ

หม่อมราโชทัยถูกตบหน้า

เราท่านรู้จักหม่อมราโชทัย (กระต่าย) เจ้าของ
 “นิราศลอนดอน” อันถึงชื่อมาแล้ว แต่น้อยคนที่จะได้
 รู้เรื่องส่วนตัวของหน้ารับบางอย่าง ที่ว่านารุณห์ คือเรื่อง
 หม่อมมฤคตบหน้า เพราะพูดไม่ระวังคำพูดว่าจะเป็นที่
 ต้องงำม คือจะว่าถูกก็ได้ จะว่าผิดก็ได้ เรื่องมีว่า

“มองซิเออโอบาเวต์ ถ้ามหม่อมราโชทัย (กระ-
 ต่าย) ว่าจะตีใคร หม่อมราโชทัย (กระต่าย) ตอบว่า
 จะต้องตีพวกบ่าวพระยาวิเศษ พอขาดปากดง มอง
 ซิเออโอบาเวต์ก็ตีตบหน้าหม่อมราโชทัย (กระต่าย) ฉาด
 เข่า แล้วซ้ำพูดว่า ซ้ำพูดแก่เจ้าไม่ได้ ทั้งได้จับหีบ
 และพานหมากรุกของหม่อมราโชทัย (กระต่าย) ปล่อยจาก
 สถานที่ฝรั่งเสียด้วย แต่หม่อมราโชทัยก็มีได้แสดง
 ความครั้นคร้ามหรือขมขื่น กัดบ้นนัยนขแจ้งว่า ท่าน
 มิได้ฟังความให้ตลอด คือจะตีบ่าวพระยาวิเศษคนเก่า

คำว่า “คนเก่า” นี้ ถ้าหม่อมราโชทัย (กระต่าย)
 พูดออกไปคราวแรกก็ไม่มีช่องที่มองซิเออโอบาเวต์จะทำ

แก้หม่อมราชวงศ์ (กระทาย) ได้ เพราะคดีเรื่องนี้
 เป็นคดีที่ขาดดวง มาระแดง กถารวโทษ พระยาวิเศษคน
 ใหม่กว่าคำขาดดวงมาระแดง เพราะฉะนั้นเมื่อหม่อม
 ราชวงศ์ (กระทาย) พุดว่าจะตั้งบำวพระยาวิเศษตั้งนั้น
 ความไม่ขัดข้องอยู่ ด้วยพระยาวิเศษคนใหม่มีวาทแก้
 ขาดดวงมาระแดง มองซิเออโฮบาเรต เป็นคนหยาบ
 และทงคอยเขม่นจะหาเหตแก่กันอยู่แต่จ ด้วยเรื่อง
 ในใจที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกรวด
 มองเขยตะมาร หวดงอประเทศทวยหาญ จึงมีมุด ถ้า
 หม่อมราชวงศ์ (กระทาย) พุดคราวแรกตลอดความไม่
 ตกหลังว่า จะต้องตั้งบำวพระยาวิเศษคนเก่าแล้ว ก็
 จะไม่มีมุดอันใดที่มองซิเออโฮบาเรตจะมาทำแก้หม่อม
 ราชวงศ์ (กระทาย) ได้

นี่และคำพุดด้วยปาก ขาดไป ๒ คำ คือ "คนเก่า"
 เท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ได้รับความอภัยล่อดลุได้ แต่
 ทั่วโลกใคร ๆ ก็ทรวมว่า มองซิเออโฮบาเรตเป็น
 หยาบคาย จึงถึงรัฐบาลฝรั่งเศสได้เรียกกตัมไปทันที
 เพราะเหตุที่ทำแก้หม่อมราชวงศ์ (กระทาย)"

เรื่องนเทียนวรรณนำมาได้ เพื่อเป็นอุทาหรณ์
 ในเรื่องพูดไม่คิดไม่ถอด เห็นว่าน่ารู้งัดมาได้ ๕
 ๕๕
 ทน

จิตตวิทยา

สรรเสริญ

“ความขอหรือคำขอ -- ต้องเลือกใช้ ในผู้ควรใช้
 จะขอหัวตะมไปไม่คุ้มคณบ้าง บางทีจะไม่คุ้ม โดย
 เหตุที่ท่านไม่ขอบขอ ขอบก็เสียไป คงร้อหวานคนชอบ
 แต่ถ้าหวานจนเต็มไม่เข้า ก็ไม่คุ้มคนเต็ม”

ใช้เมื่อไร

“ในประณัฐพระร่วงท่านว่า “ขอคร่อหน้า
 ขอชำเมื่อเสร็จ ขอมิตรเมื่อลบหลัง” เมื่อพิเคราะห์
 ดูกิจจริงของท่าน แต่เรายังเห็นว่า ต้องขอบ (เลือก)
 ใช้ ในบุคคลที่ควรขอและเวลาจึงจะมีผลได้ แต่ขอที่
 ทำงานแต่อย่างขอ หรือขอมิตรเมื่อลบหลังนั้นดีนะ ขยำ

ว่าแต่มิตรเคย ถึงศัตรูก็เขาเกิด ชมเข้าได้เกิด ไม่มี
โทษแน่ ถ้าเขาได้ยินเราชมเขา บางทีจะหมดใจ แต่
อย่าไปชมคนที่ไม่ชอบกันต่อหน้าศัตรูของเขา เพราะ
เขาไม่ชอบกันอยู่แล้ว เขาจะมาพดอยขังเราเข้าด้วย
เพราะจะเชื่อว่าเขาชอบแก่ศัตรูของเขา”

ติ

“แม้คำทักท้วงหรือทักท้วงห้ามปราม และคำติ
ก็เหมือนถนน เป็นคำเป็นความอันมีคุณแล้ว แต่ต้องรู้
เวลาและบุคคลที่ควรจะใช้ จะขัดจะติจะทักท้วงไป
หมดทั้งนั้น บางทีจะไม่สมควรก็จะมี ถ้าไม่ถูกแก่
บุคคลแล้ว ก็จะไม่ดีหรือเกิดโทษขึ้นได้ จนถึง
เคียดระอาใจก็มี ต้องรู้เวลาและบุคคลและกิจการนั้น ๆ
เช่นร่ำชมมีคุณจริง แต่พิเคราะห์ให้ดี”

๒๘๘
สิ่งท่เหยนวรรณตองการให้เกิด
ในบ้านเมือง

13/07/2563

“ด้วยในสมัยนี้ จะต้องการแต่ความจริงที่แน่นอน
พื้น เปรียบด้วยฐานรากจะก่อพระเจดีย์ ต้องทำราก

ให้ตัวย่ำให้ทรุดให้แยก ถ้าจะแข็งแรงให้เห็นแล้ว ก็
 ต้องจำเป็นข้อๆ ให้กระจ่างชัดว่า พวกเราต้องการ
 ที่สุดเพียงไรในเวลาเฉพาะหน้าบัดนี้ และต่อไปใน
 เบื้องหน้า อากัษย์เหตุคน เราศุขยวิภาคพจนกิจ
 ขอรับประทานโทษ ขย่ำว่าอวดดีหรือพูดมาก จำเป็น
 ต้องขอกล่าวไว้บ้าง ด้วยเราเฒ่าอายุมากจนจะเดิน
 ดมหายใจอยู่แล้ว จะมีเวลาพูดให้ท่านฟังสักเท่าไร
 ขอกล่าวฝากไว้ให้บุตรที่เกิดมาภายหลัง จะได้อ่าน
 ได้ฟังว่าความประสงค์ที่สุดของเราเพียงไร ดังจะ
 กล่าวต่อไป

(๑) เราต้องการที่สุดในความ พร้อมเพรียง เป็น
 นานหนึ่งใจเดียวเป็นสามัคคี

(๒) เราต้องการที่สุดในความดำริ่ที่คิดได้แล้ว
 ทำได้ตั้งออกไป ความคิดอย่าให้คิดให้ขัดอยู่ได้

(๓) เราต้องการที่สุดในกำลัง ๓ คือกำลังปัญญา
 วิชา กำลังทรัพย์ บ่อทรัพย์ กำลังพลและพลเมือง

13/07/2565

(๔) เราต้องการที่สุดให้ตั้ง ได้ตั้งความมุ่ง

หมายในสิ่งในการที่จัดทำลงไปแล้วทุกประการ

(๕) เราต้องการที่สุดในตัวบุคคล คือ เสนาบดี และอธิบดี เจ้ากรมปลัดกรมผู้ช่วย แม่ทัพนายทหาร พลทหารที่รู้จักกันในหน้าที่ ของตนได้ตลอด จริง ๆ ให้ มีพร้อมมีมาก ใช้การได้ทุกด้านทุกนายทุกคน

(๖) เราต้องการที่สุดในผู้ที่ตั้งอยู่ในความ ยุติธรรม เพื่อเป็นตาเป็นใจของแผ่นดิน คือเทศา ข้าราชการ ผู้ดำรงราชการและผู้รัง ผู้พิพากษาศาลาการ พนักงานทุกกระทรวงการ

(๗) เราต้องการที่สุดในท่าน ที่มีปัญญา ความรู้ เท่าแก่เราที่จริง สำหรับจะได้ช่วยแนะนำ กิจการ บ้าน เมืองเพื่อให้ มีความเจริญรวดเร็วทันเวลา

(๘) เราต้องการที่สุดในพวกเราที่ได้อู้อวิชา ลึกซึ้งจริง ๆ ทุกคนที่ควรจะมีรู้ ได้ หัดได้ เรียนได้ จนพอใช้ ในบ้านเมืองเพียงพอและเหลือด้วย

(๙) เราต้องการที่สุดในที่ที่จะต้องรอนั่งที่ 13/07/2565 กัดขวางทางแห่งความเจริญแก่บ้านเมือง ของเราจริง ๆ ไม่สักแต่ว่า ว่ากันไปตามธรรมเนียมเท่านั้น ให้สมควร

แก่เวลาที่จะทำได้เป็นได้

(๑๐) เราต้องการที่สุด ในความไม่รู้จัก
จิต คือเกิดด้วยปัญญาอะไรขึ้นไว้แล้ว ก็ให้
ตัวใจช่วยกันรักษาและห้ามบำรุงมิให้จิต หนี
เดี๋ยวหาย เช่นที่เคย เป็น มาแล้ว หลายหน หลาย
ครั้งหลายอย่างฉะฉาน

(๑๑) เราต้องการที่สุดให้แม่ ผู้หญิงทุกคน
รู้วิชาและมีความดีเท่าบุรุษทั้งหลาย

(๑๒) เราต้องการ ที่สุดให้พวกเรา มีความรู้ สึก
ในความรักชาติ ศาสนา และประเทศที่เกิดของตน และ
ทั้งมีความอายแก่ชาวต่างประเทศและชายแก่ใจของตน
เองอย่าให้ถือว่าไม่รู้ก็ทำอะไรไม่ได้ ชำนั่งอยู่ตงกว่า
เจ้าแล้ว

(๑๓) เราต้องการที่สุด ในพวกเรา ให้ปด้อย
พิษผู้มานะ ในข้อที่ถือตัวถือใจว่าดีกว่า กันหมด ทุกอย่าง
เราขอให้ท่านนึกได้เสมอว่า เราจะมิดบ้างตอกกระมัง
ขอให้ปด้อยความตงกเดี่ยว หวังแต่การที่จะเป็นประ
โยชน์ยาวเป็นประมาณ

(๑๔) เราต้องการที่สุด ขอให้เจ้านายของเรา ทรงพระตำริถึงเราผู้ มีอายุมากแล้ว และกดขี่หาญ หมิ่น เพียรแคะกตัญญูต่อชาติ เราต้องการผลอย่างไหนหนอ จึงคว่ำกรอญไม่รู้ แล้ว

(๑๕) เราต้องการที่สุดให้บ้านเมืองของเรา และ ประเทศของเราเป็นศิวใจซ์ โดยความพร้อมเพรียง นานั่ง ใจเดียวกัน อย่าให้ต่างชาติย่ำชาติอื่น

(๑๖) เราต้องการที่สุดเพื่อให้รัฐบาตเห็นความ ตลอดในการที่จะบำรุงรักษา และปราบปรามศัตรู หมี่ร้าย ภายในและภายนอกอย่างนี้จะถูกต้อง โดย เห็นเหตุที่จะมีจะเป็นโทษกระช่นักไม่มีความไว้ใจเลย

(๑๗) เราต้องการที่สุดให้เปิดเผยในการที่ ไม่ต้องปิด เพื่อทำการเหมือนปากพูด เราไม่ ชอบอุบายในที่ไม่ควรอุบาย เพราะราษฎรไม่ เหมือนข้าศึกศัตรูที่จะต้องอุบายเอาชัยชนะ

(๑๘) เราต้องการ ที่สุด จะให้เปิดทางไว้ให้ผู้มี จิตบัญญัติกตัญญูต่อแผ่นดิน ออกตัวออกหน้าอาช่า แต่คงดีบัญญัติความดี ได้ โดยสะดวก มิให้มีที่กีด

ขวางจนไม่ต้องแค้นของลมว่าลมจะพัดไปทางไหน

(๑๘) เราต้องการ ที่สุดให้คนแก่ ๆ ที่มีทรัพย์สิน
ยศ ซึ่งกินแปนชั่น (บ้านาญ) แล้ว เป็นเจ้าหน้าที
ในการรับผู้สงวนมีภักดีออกตัวออกหน้าแฉ่งดังดี ปัญญา
ในที่ประชุม

(๒๐) เราต้องการที่สุดให้ท่านเห็นว่า มีแต่
เจ้านายเสนาบดีก็ไม่ได้ มีแต่ไพร่พลเมืองก็ไม่ได้ ความ
จริงต้องอาศัยกันและกัน คือเจ้ากับข้า บ่าวกับนาย

(๒๑) เราต้องการที่สุดให้ท่านทั้งหลาย ระวัง
กายคงทนเท่าจนตลอดปลายฝน ซึ่งมีอวัยวะและ
อาการปรกติไม่ขาดเหลือจึงจะดำรงไว้ ถ้าขาดสักอย่าง
เดี๋ยวคงจะดูไม่ได้ไม่งามเป็นแน่ ต้องมีพร้อมบริบูรณ์
จึงจะดำรงงามตามส่วนของกาย

(๒๒) เราต้องการที่สุด ก่อนแต่เราไม่ตายให้
เราได้ذنทนาแต่ท่านที่เป็นตาเป็นใจของแผ่นดินที่ท่านไม่
ถือพระองค์ ไม่ถือตัวมุ่งหวังแต่จะหาความเจริญแก่
ประเทศชาติ คำสอนของท่านอย่างเดียว

เราแสดงความต้องการที่สุด ของเรา ๒๒ ประการ

นี่ เขาจะเป็นที่ตัดแต่เท่านั้นก็หาไม่   แสดงให้เห็น
หนักแน่นด้วยอย่างเท่านั้น

แต่เราเห็นว่ากรใหญ่ก็คือ   การเล็กก็คือ
การต่ำก็คือ หัวใจก็คือความจริงอย่างเดียว คือ
ทำอะไรก็ทำให้จริงทุกอย่างไม่สักแต่ว่า   ทำไป
เท่านั้น   หรือทำแต่พอได้รายงานว่าทำอยู่แล้ว
ไม่มุ่งหวังต่อความสำเร็จจริง

เทียนวรรณประกาศอุดมคติ

เทียนวรรณ   นับว่าเป็นคนแปลกอย่างยิ่งคนหนึ่ง
อุดมคติที่ตนยึดถืออยู่ เขาถือว่าควร   เป็นอุดม คติ ของ
ประชาชาติชาติไทยทั่วไป   ทั้งนี้เพราะเขาเห็นว่าคน
ไทยเรามีนิสัยไม่ดีอยู่บางอย่างและขาดอยู่บางอย่างควร
แก้ไขและควรเสริมสร้างปลูกฝังให้   เกิดมีชน   บทความ
ดังต่อไปนี้ท่านจะได้เห็นเขาตั้งแต่ว่า   กษัตริย์   ลงไปถึง
กษัตริย์   เราได้ชักชวนให้ยึดมั่นอยู่ในอุดมคติ &
ประการที่เขายึดถืออยู่   และได้ชี้ข้อว่าชาวเขาเชื่องช้า

ยุโรปไม่ได้เพราะเหตุใด

“ถ้าท่านผู้ใดที่เป็นราษฎรได้อ่านแล้ว ขอจงอย่า
 ถ่มถ้อยคำของเราเสียว่าเราได้พิพากษาไว้ว่า ไม่ ๓ อัน
 ขัดใจว่กัน (ประเทศชาติ) จึงจะดำรงอยู่ได้คืออธิบาย
 ว่าพระมหากษัตริย์ ทรงดำรง คง อยู่ในที่พิช ราชธรรม
 และทรงพระปรีชาสามารถ เหนายดีเจ้านายข้าราชการ
 มีความดีจริตซื่อตรงกตัญญูเมตตาแก่ราษฎร * ราษฎร
 มีความฉลาดรอบรู้กตัญญูต่อชาติ รักประเทศที่ เกิดแก่
 ตน รักคุณแห่งพระมหากษัตริย์พร้อมทั้ง ๓ ประการนี้
 บ้านเมืองจึงจะเจริญอยู่สันถานาน ถ้าชาติอย่างใด
 อย่างหนึ่งแต่ใดในสมัยนี้ เป็นเช่นจะรักษาตัวอยู่ไม่ได้ โดย
 เหตุว่าไม่เหมือนใน สมัยโบราณกาล ทดถ บัญญาชกน
 ทหารและบารมี

ในเวลานี้ของเขาคความดีจริต ๓ ความดีชัย ๓ ความ
 เมตตา ๓ ความอดทน ๓ เป็น แทน เป็น กระจก ของชาติ
 และประเทศ เขาคความปรีชาสามารถและ ความเพียร

* ที่นี้คำว่า ทอดถหรือผู้รับใช้ราษฎร (Public Servant)

ความพร้อมเพียงเป็นด้ามคัก เบ็นเครื่อง อบรม อุดหนุน
อำนาจและยศความสูงจึงจะเป็นได้

โดยเหตุว่านานาประเทศมีฤทธิ มีเดชมี กำลังและ
อำนาจ โดยมีได้ข้างบุญบารมี ย่อมแต่เห็นได้
จริงว่ามีกำลังมีอำนาจฤทธิเดชด้วยอะไร ตามที่ เราให้
เห็นดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ทาง ระเบิด มีเรือ รถไฟ เดินไป มาได้ สะดวก
เพราะมีผู้วิชาเดินเรือเป็นกัปตันคนหน ย่อมเป็นกำลัง
ใหญ่อย่างหนึ่ง

(๒) ใช้ไฟใช้หัว ทำเหล็ก เด็กใหญ่ได้ ตั้ง ความ
มุ่งหมาย ย่อมเป็นกำลังใหญ่อันสำคัญประการหนึ่ง

(๓) นักปราชญ์ทั้งหลายผู้ใด เทียวทำ แผนท ทว
โลกตลอดทางนาและทางบกทงมี ผู้รเรียน เพียง พอดด้วย
เป็นการสำคัญใหญ่อย่างหนึ่ง

(๔) พาหนะคือเรือรถและสัตว์เครื่อง เจริญชีพทง
เครื่องใช้คัดตราอาวุธพิเศษต่าง ๆ ย่อมเป็นกำลังใหญ่
สำคัญประการหนึ่ง

(๕) ชาวต่างประเทศได้จับที่สำคัญ อันเป็นที่

มันในทางเรือทางบกไว้แล้ว เช่นฮ่องกง สิงคโปร์
ชัตลอน และเซเด็นไว้ด้านทิศ (ถ่านหิน) อันเป็นกำลัง
ใหญ่สำคัญประการหนึ่ง

(๖) คน ของเขามี ปรึกษา ดำมารด รอบรู้ กิจการ
บ้านเมืองของประเทศอันแวดล้อมทุกทิศทุกประการ ย่อม
เป็นกำลังใหญ่สำคัญประการหนึ่ง

(๗) เขาย่อมเป็นครูมา อาจารย์ ของ เจ้านายเรา
ในทางวิชาความรู้ดีกว่าพวกเรา

ความสำคัญเจตประการ ที่เราขแรงมาน ย่อม
เป็นกำลังใหญ่สำคัญที่สุด แม้จะยกดู ตาซึ่งด้วยดุขยใน
สมของ ตรองดูด้วยปัญญาศายาณ ก็แต่เห็นได้ถนัด
ว่า กำลังของประเทศเขะเซียไม่เทียมทันเขาเป็นแน่

ที่เบงทงนก็มีไซออนไกล ก็เป็นเพราะเขาปล่อย
ปะระไม่เช็ดอ ความยึดตความเห็นทเชอตุทชเชอขบรม
อย่างปัญญาตะเมอ ๆ เสียได้ เขามุ่งหมายเอาการ
จริงการดีเป็นพันในความประพฤคิประกอบและเด่าเรียน
ศึกษา ด้วยกำลังกายและกำลังใจให้เกิดให้มีขึ้นจริง ๆ
ทำได้ดีด้วยกันในหมู่ มนุษย์เดินดินมานานแล้ว

ก่อนพอที่เราชาวตะวันตก มีแขกแถมเงินเป็นต้น
ในทวีปเอเชีย เชื่อบุญบารมี มีฤทธิเดชนั้นๆตะเมอๆ
คาดคะเนกันหมายมิได้เห็นเหตุผลที่เป็นจริง

แต่ชาวญี่ปุ่นได้ตอดเข้าไปแถมเห็นเข้า ก็ตรงได้
ไม่ยั้ง ดังความเพียรจัดการบ้านเมืองเค็มกำลังรวดเร็ว
จนมีผู้ออกพระนามพระเจ้าว่า เฮมเปอเรอร์ เมื่อ
พิเคราะห์หัดก็ใช้ความชอบ ย่อมเป็นความจริงด้วย
เหตุที่ญี่ปุ่นเป็นชาติที่มีความสามารถจริง มีเวลา
เพียง ๕๐ ปีกว่าเท่านั้น ยังได้จับบ้านเมืองเกือบเต็ม
ชาวยุโรปเปลี่ยนบ้านเมืองและชาวเมือง ของชาติ ญี่ปุ่น
ก็ไม่ได้ใหญ่มากรกว่าเรา แต่เข้าใจล้ายุดสำหรับ
พยายามเหลือเกิน จนมีชื่อเสียงโด่งดังปรากฏในเวลา
นี้เขยหน้าจะเป็นศิว โดษเขยชาวยุโรปเขยอยู่แต่ถึงกับ
ได้เป็นคู่แข่งชนแก่ฝรั่งเศส ประเทศของเราเวลานี้
กว่าแต่ก่อน หดหาย ร้อย เท่าแล้ว แต่มี ศักดิ์ศรีครอบครอง
วังเกษย์ ไม่ละทอดที่จะจัดการบำรุงรักษาได้หนัก
และทองที่เดินทจริงอยู่มากด้วย เจ้านายจะวางใจใคร
เขา ก็มักจะทำตามคำสั่งและข้อบังคับ ตกอยู่ในคำ

13/07/2565

บราณเขาพอกันว่า “ค้อน้ำมะพดบัณฑังตะโก”
 ใครเป็นผู้ชอตรงรักประเทศรักชาติรักศาสนาพูด
 ตามความจริงตามที่ไ้เห็นตามที่ไ้เข้าใจ พวก
 สอพลอกก็คอยจับสั้กับข่มเอาไว้ จนไม่มีโอกาส
 ที่จะพูดตามความดี ความจริง จะทราบ ช้มาถึง เจ้านายที่
 เป็นกระตุกชาติกระตุกประเทศไ้ ใครเป็นชนรักชาติ
 รักประเทศก็ไ้แต่ความท้อถอยละทิ้ง ความเพียร จนเป็น
 แบบหรือคำราชของความดำเนิน จนเคยซ้ำกระซิบให้
 กันดูว่านั่นแน่ด้วยอย่างคนชอตรง คนใจอ่อนก็คอง
 ทอช้ระ โดยถึงคำราชโบราณว่า “รู้หลบเป็นนกรู้หลีก
 เป็นหาง” ฉะนั้น.....

บ้านเมืองใหญ่ ไ้มี มนุษย์ ชาย หญิง หาดาย ฉาน
 ยกดมเค้จพระเจ้าแผ่นดินเฉยไม่นับในถิ่น ชุนนาง
 ราษฎรที่เรารู้จักแล้วเราไม่เห็นใครจะเจ็บร้อน กตัญญู
 ต่อใคร ฉ้างมัยศใหญ่ชนไปหรือมองมบริบูรณ ชน
 หรือมัยศรกรรยามากเข้า ก็เอาช้ระในแฟ้มมิตของ
 คนเท่านั้น นอกกว้านั้น ก็คองตั้งคาเลศของลมว่า ลม

จะพัดไปทางไหน จะได้เคลื่อนคล้อยไปตามธง
หรือตามลม

เมื่อความเห็นความเข้าใจของพวกเขา เป็นอยู่
อย่างนั้นบนพเนดินจะมีคามมั่นคงแข็งแรงและเจริญมา
จากอะไรเล่า? แต่บ้านเมืองที่มีป่าดงเม่นต์ด้วยมี
คนชั่วหาช่องทางซัดขวางได้ จะกด่าขยี้ไปถึงบ้าน
เมืองประเทศเรานี้เต็มไปด้วยคนพาด

เมื่อประเทศของเรามากอยแต่ดูคากันอยู่ ไม่
กล้าพูดทักท้วงจึงคิดเข้าได้ตะคอก เหตุใดความจริงจะ
ปรากฏมาแต่ทางใดได้ เหตุใดความจริงความดี
ความถูกชอบจะเจริญได้

อภัยเหตุนั้น.....จึงพยายามแต่งชุดยอวิภาคพจนกิจ
โดยความกล้าหาญ

เทียนวรรณโตศัตร์

13/07/2565

เป็นธรรมดาเหลือเกิน

เมื่อหนังสือพิมพ์ซึ่ง

ออกโดยบุคคลต่างชนต่างวรรณะ เข้ม (Ideal) ของ

หนังสือพิมพ์ก็ยอมต่างกัน ดมัยของเทียนวรรณมี
หนังสือพิมพ์อยู่หลายฉบับ แต่มทุกฉบับเป็นของ
นายทุนที่เป็นของราษฎรโดยราษฎร เพื่อราษฎรมีอัน
เพียง ๕-๓ ฉบับเท่านั้น ในจำนวนนี้ มีคุณวิภาคพจนกิจ
ของเทียนวรรณ และสยามฟรีเฮดส์เพรส ที่ปากกตัว
คำรงค์อยู่ในฐานันดรศักดิ์ ๔ อย่างแท้จริง ดยาม
ฟรีเฮดส์เพรส ก็ถูกฟ้องไม่หยุดหย่อน คุณวิภาคก็
ถูกโจมตีว่า พุกแต่เรื่องแก้วๆ ทำนองว่าคิดล้มบัลลังก์
และถูกบีบครั้นแท้ที่เต็มขอ ในเรื่องเทียนวรรณได้
ต่อสู้ อย่างฉลาด

“เมื่อจวนจะจับทุกบิ ได้มีบัตรสั่งเทให้มา
ปรึกษาทุกบิ ครั้นในบิต ๔ นี้ ถลกลวิทยาคุณไสตขึ้นมา
จากไหนก็ไม่ทราบด้วยหายไปนาน ตรงเข้าถลกลเฮต
หนังสือกำพร้าว้าแทบจะถลกลไป

แต่มาคิดเห็นว่า เราก็ไม่ต่างอะไรแก่ได้เดือน
เพราะได้เดือนมันคงเข้าใจเหมือนเราเข้าใจว่า คิวมัน
๕-๕ 13/07/2565
ทงถลกลยทงถลกลมและมเงามี่แดงด้วย เห็นเป็นขรรคมตา
อยู่เองที่ใครจะไม่เข้าใจอย่างนั้นยอมเข้าใจว่า ของตัว

ที่โตกว่าออกมาแล้วนั้นเป็นต้นแก่ถูกแน่ ไม่เห็นเคย
 ว่าใครจะไม่เข้าใจอย่างนั้น ข้าก็ยกความเห็นอย่างนั้น
 จึงทำเนาไม่ถือเราเห็นของเรา ใครจะห้ามความเห็น
 ของเราไม่ได้" เขากล่าวต่อไปว่า น.ส.พ. ของเขาคงเป็น
 ที่พอใจของคนฉลาดและคนโง่กว่าเขา ที่ไม่เป็นพอใจ
 พวกหัวตันหลังห่อ "แต่จะอย่างไรก็ดี คงจะไม่เป็นที่
 พพอใจของคนพาลเป็นแน่จะเป็นที่พอใจอยู่ก็แต่ท่าน สอง
 พวก คือ ท่าน ที่มี สติปัญญา ตายาวานใจ ท่าน คงอยู่ใน
 สภาพามุคศิธรรมพวก ๑ ท่านที่มีความรู้อย่างต่ำกว่าเรา
 แต่เขาไม่มัวต้องแมตง ขั้วร้ายอะไรในที่ลับพวก ๑ ใน
 ท่าน ๒ พวกที่กตถาวมาน จะมีความพอใจในหนังสือ
 ศุภยวิภาคพจนานุกรมนี้ เพราะใจเป็นกลางและเมตตา
 เอติเตอรด้วยโดยเหตุที่ท่านเห็นว่าเราเอาใจได้สัสดอง
 ลุดสาหะระแจ่มแฉะและพูดจากถ้ำหาญ ไม่กลัวคน
 พาลจะโกรธ แลคงโดยความเห็นของคัมภีร์กับว่ามิต
 ขอบก็รับว่าชอบ ไม่ปฏิเสธ เพราะจะห้ามความเห็น
 นั้นไม่ได้ ท่านผู้ใดเห็นผิดก็เชิญคัดค้าน"

คนดิรัชกาลที่ ๓ .

เทียบวรรณ ได้เขียน สัตว์คนดีของ ชาตไทย ไว้ถึง
 ๓ รัชกาลคือ ในรัชกาลที่ ๓ - ๔ - ๕ ทั้งนี้เขามุ่งหมาย
 เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชนชนอย่างหนึ่งและอีกอย่างหนึ่งเขา
 เห็นว่าคนไทยไม่มีใครจะ ยกย่องกัน ทั้ง ๆ ที่คนไทยเรามี
 คนดีแยะ เพียง ๒ - ๓ ชั่วคนก็ไม่ว่าใครเป็น มี ย่า กัน
 แดง เขาก็เริ่มชกอน โดยการยกย่องเทอดทูนคนดี
 ของแต่ละคนได้เป็นอนุสรณ์

เจ้าพระยาเดชาบดีรินทร์ (สิงห์)

เขาสัตุดีท่านผู้นี้เป็นคนซื่อตรงและมีอำนาจมาก
 ที่สุดในรัชกาลที่ ๓ เขาถือว่า

“เราได้คงหรือได้ชังคนซื่อตรงในรัชกาลที่ ๓ ไม่มี
 ใครประหลาดว่าท่านเจ้าพระยาเดชาบดีรินทร์ (สิงห์) ท่าน
 ผู้นั้นซื่อตรงจริง ๆ...”

ท่านเจ้าพระยาเดชาบดีรินทร์ (สิงห์) ท่านก็มีอำนาจ
 มากในรัชกาลที่ ๓ ใคร ๆ ก็เกรงกลัวท่านไม่เลือกกว่าเจ้า

และขุนนาง เว้นแต่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ เจ้า
 อยู่หัวพระองค์เดียว แต่เมื่อพระองค์ยังทรงพระยศเป็น
 สมเด็จพระน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬามณี กรมขุนอินทร์ยศ
 องค์วรยศพระองค์เดียวเท่านั้น นอกจากนั้นไม่ว่า
 เจ้านายพระองค์ใดเกรงกลัวพระยาเซหาธิบดีนทร์ (ตั้งให้)
 หมดตงบ้านเมือง

โดยเหตุว่า ท่านผู้ประ โภ สมยนั้น เป็นนายก ดำรง
 ราชการฝ่ายเหนือ กระทบวงมหาดไทยและตั้งเป็นแม่ทัพ
 ใหญ่ทำศึกสงครามมากด้วย และตั้งเป็นทัพพระ
 ราช หลกัย พระบาท สมเด็จพระนัง เสด็จ เจ้าอยู่หัว ด้วย
 และตั้ง อธิบายชี้ สันดานของท่าน ก็เป็นคน ซื่อตรง คงฉิน
 และตั้งอยู่ในความยุติธรรมด้วย เว้นแต่ท่านเป็นคน
 โท่สังจริตเท่านั้น แต่ท่านมีอำนาจเหลือเกินตามที่ท่าน
 ผู้เด่ากล่าวเราได้ฟังมา เขาเด่าว่าวันหนึ่งท่านนั่งอยู่ใน
 หอของทานมหาราชการ มีเหยย คนหนึ่งมากราบเรียน
 ข่าวราชการตามตำแหน่งหน้าที่ของคน แต่ข้าราชการ
 ๒๒ 13/07/2565 ๒๒
 ฝนหมอบขอขนาเจตยงพันต่าง เมื่อกราบเรียนข้อความ
 นั้น ท่านฟังไม่ถนัดจึงมีบัญชาถามว่า "หาว่ากระไร"

แต่เสียงท่านดังราวเสียงหงอคงในถ้ำลึกก็ ชำร่าชกร
 ผู้น้อยนายนั้นตกใจ กระเด็นถอยไปจนก้นชนผนัง ผ่าที่หู
 หดุดด้อยไม่รู้ตัว

เขากล่าวว่า ท่าน ออกจาก ห้องพระโรง ใคร ๆ ก็
 หักก่กดบแต่หนีไปให้พ้นไม่อยากให้ท่านเห็น ที่หลบหนี
 ไม่ทันก็หมอบนั่งถนัดหน้าคตพจนศักดิ์ฯ หรือแอบคิดกับ
 กระตางไม้้อย

เขาเง่าว่า ท่านตั้งการชวนไปตรงไหน คนที่รับ
 บัญชาแต่ไปดูเห็นเป็นคว้นพลงไปตามหนวทวนช ท่าน
 เช้าใจหรือไม่ว่า ท่านเจ้าพระยาเดชาบดีจันทร์ (ถึงห้)
 มีอำนาจอย่างนแตะเรียกว่าอำนาจ.....”

คนประหลาดในรัชกาลที่ ๔

“เราจะขอกล่าว ถึงคนไทย ที่ตีมาแต่เด็กน้อย ใน
 ประเทศสยามที่เราได้เห็นเอง และทั้งได้รักใคร่ใกล้ชิด
 เคียงกับเรา และทั้งได้ร่วมคิดซัดชอบเป็นกัถยาณมิตร
 ของเราคือ พะแแพ ซึ่งเป็นบุตรของนายสุช อำแดง

คุมทอง พระแพ เป็นพี่ใหญ่ที่ ๑ มีพี่น้อง ๑ คนชื่อ
 นายคันทน์ ๑ ชื่อข้าแดงพรรณคน ๑ ชื่อนายเท็คคือหลวง
 ประดิษฐ์อักษรสารครูใหญ่ ร.ร. ส่วนกุหลาบคน ๑

เราได้ฟังแม่คุมทอง มารดาพระแพ ได้ให้เรา
 ฟังว่า เมื่อพระแพยังเด็ก ๆ อยู่ ยืนเดิน ยังไม่ได้
 ได้แต่กถาน ถ้าจะมีให้กถานไปทางไหน ให้เอา
 เยื่อเคยไปดัดไว้ทางนั้น พระแพก็จะไม่ไปทางนั้นเลยเป็น
 ชันขาด

ครั้นเมื่ออายุเจริญขึ้นแล้วแต่ในระหว่าง ที่ยังมีไต
 โกลนจุก พาน้องออกไปเดินถนนอกบ้าน มีเด็กอื่นมาชวน
 ทะเลาะด่าว่า ก็มีได้โต้ตอบพาน้องหนักถบเขามาเรียน

เมื่อโกลนจุกแล้วได้ชอบบรรพชาเป็นสามเณร พระ
 ปรียัติธรรม แปลภาษามคธได้ชัดเจนดี และรู้ภาษา
 อังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน ภาษาสันสกฤต
 และภาษาจีน ด้วยหลายอย่าง แต่ไม่มากเหมือนมคธ
 และภาษาอังกฤษ และเห็นช่างเขียนดีก็กตั้งและภาพ
 และอักษรค่าง ๆ ด้วย มีภริยาชยาศรียุ่สภาพเรียบร้อย
 ดูเหมือนเกิดมาจะมีได้กต่างจากราให้เป็นที่เคื่องหูเคื่องใจ

ใครเลย และการประพาศศิษย์ยากก็ขอมหนัก แต่
รูปร่างเหมือนชาวยุโรป ผมหงอก จมูกแหลม หูยาน

เมื่อครบยี่บวช เสด็จเป็นปลัดทูลต ยังกุศลสมบัติ
ไม่ได้ อาการบวช ก็มาก เป็นที่รัก เจียนชีวิต จะอันตราย
โยมผู้ชายและ โยมผู้หญิงชื่อนวอนขอให้ลาสิกขาบทก็ไม่
ยอมตัด กตัญญูว่า ขอให้โยมเดือกเขาอย่างหนึ่ง คือ
ถ้าตัดจากถ้ามเนร ไปคราวนี้แล้ว โดยยังไม่ตาย หายดี
แล้ว ก็จะไม่บวชเป็นภิกษุต่อไป ถ้าไม่ตัดจากถ้ามเนร
ในคราวนี้ รักษาหาวยังไม่ตายจะบวชเป็นภิกษุให้โยม
ทั้ง ๕ เดือกเขาอย่างหนึ่ง

ครั้นชยามอายุได้ ๒๒ ปีโรคนั้นหาย จึงได้อุปสม
บทในวัดบวรนิเวศวิหาร กรมสมเด็จพระปวงเรศธริยา
ดงกรณ์เป็นพระอุปัชฌาย์ ให้นามภิกษุว่า ถาวโร
ประสงค์จะให้ยั่งยืน

อุปสมบทได้ ๓ ปี เป็นไข้พิษถึงแก่มรณภาพใน
เพศภิกษุ เขาทัพไว้หลายวันแต่ไม่เน่าไม่เหม็น พระแพ
รูปนิตมาแต่เด็กจนต้นชีวิตเมื่ออายุได้ ๒๖ ปีเต็ม

พระแพรูปนิตที่ ๓ ในประเทศสยาม ในความเรียบ

ร้อยแต่ต่อมาแต่เด็กที่เด็วมโตมาคิดเมื่อเป็นผู้ใหญ่มีผู้สั่ง
 ดอนแล้ว เพราะฉะนั้นจึงนับว่าเป็นคนประหลาดอย่างยิ่ง
 ผู้มีมือในการช่างเป็นต้นนึกแท้ ดังเราจะช่างสมัยใน
 รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕
 ผนวชเป็นสามเณรประทับวัดบวรนิเวศวิหาร นายพระ
 รูป ตามเณรได้โปรดเกล้าฯ ให้สามเณรแพเขียนพระ
 นามาริษย์ด้วยอักษรอริยະ และอังกฤษในแผ่นกระดาษ
 ไปศุกรภาพ เราเชื่อว่าถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ได้ทอดพระเนตร ด้วย วิภาคถึงชั้นคงทรงระลึก ได้ด้วย
 เวदानันเราได้ ถวายครอบ พระรูปที่มีดังเตอร์ หดุษษาเวีย
 ซึ่งมาแต่ปรัด เราได้รับมาขายหมดแต่ผู้เดียว ใน
 รัชกาลที่ ๕ พระแพรุ่นเป็นคนประหลาดในเมืองไทยหา
 ผู้เต็มชอก

รัชกาลที่ ๕

13/07/2565

ในรัชกาลที่ ๕ นิม้เจ้าประหลาดของคหนึ่ง ขุนนาง
 ประหลาดท่านหนึ่ง ราษฎรด้ามัญประหลาดผู้หนึ่ง เจ้า

ก็คือพระเจ้านงเยาว์ชอกรมหลวงดำรงราชนฤภาพ เสด็จมา
 บดักกระทรงมหาศไทย มีคความปรีชาดำมารด ประกอบ
 ราชกิจใหญ่หลวง และมีนำพระทัยโอบอ้อมอารีแต่
 ข้าราชการเป็นที่สุด พระองค์ปราศจากวิชาอาธรรม
 คึง พระทัย ในราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ประหลาดเหลือที่พรรณนา คุณงามความดี ในท่านองคมนตรี เป็น
 ที่ ๓ ในขุนนางก็คือนายเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม) ก็
 ประหลาด หาผู้เสมอมิได้ ในความ ซื่อตรง คือ พระมหา
 กรุณา และเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์ที่ไม่มีความผิดชอร้าย
 ทำราชการในกระทรง หรือเป็นแม่ทัพไปในทิศใด
 ก็ไม่ปรากฏว่าไปทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน หรือ
 ไปฆ่าเผาสดครีและแสดงหาดารมด อยางไรในทาง ผิดชอ
 ร้าย นับว่าประหลาดได้ท่าน ๓ เป็นที่ ๒ ในพวกขุนนาง
 ข้าราชการ แต่ก็ยากจนไม่มีอะไรกับเขา

เราตลยวิภาคพจนกิจ ก็เป็นคนประหลาดที่สุดใน
 13/07/2565
 หมู่ราษฎรที่ได้ยุตล่ำที่ดำริการต่าง ๆ คึงแต่ชอายุ ๒๐ ปีมา
 ทางการ คำนงา และราชการ หรือการ สามีญ ได้รับความ

ฉันทากที่ผู้เขียนชีวิตจะออกจากร่าง แต่ไม่ละทิ้งความ
กตัญญู และความกตัญญูได้ พยายามแต่งหนังสือด้วย
วิภาคพจนกิจ เรื่องนี้ ถัดมาด้วยความเห็นคุณแก่คำฉัน
และทางราชการการตำหนิมาก แทบไม่มีตัวเปรียบใน
กตัญญูโดยความเห็นเป็นที่ ๓ ในความกล้าไม่กลัวภัย
ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ เทียนวรรณ ได้วิจารณ์คนอีกคนหนึ่ง
ซึ่งเป็นคนที่มีหนังสือมากที่สุด ในหมู่ราษฎร ได้ตั้งชื่อ
เป็นผู้ที่แทบทุกอย่าง ตอบปัญหาทุกชนิดที่มีผู้ถามมาใน
น.ส.พ. "สยามประเท" ของเขา ถัดมาผิดบ้าง
แต่เทียนวรรณ ได้วิจารณ์ในแง่ ที่มีหนังสือ มาก เท่านั้น
เทียนวรรณรักหนังสือ ใครมีหนังสือมากอดที่ขมมิได้

"ในประเทศสยาม ของเรา ก็มีคนประหัดาด ควร
ชมอยู่คนหนึ่ง ในเรื่อง รวบรวมสรรพหนังสือเก่าแก่ไว้
ได้ เช่น ก.ส.ร.* กุหลาบได้รักษาและรวบรวมตำหรับ

13/07/2565

* เมื่อ ร.ศ. ๓๐๐ มีกรมเสตงการพิพิธภัณฑ์ ณ ห้องสมรเมหลวง
ก.ส.ร. กุหลาบได้นหนังสือออกมเสตงถึง ๕๕๐ เรื่อง เป็น
หนังสือพิมพ์เล่มเศษ ก.ส.ร. กุหลาบมีอายุแก่กว่าเทียนวรรณ ๘ ปี

คำวาท่าง ๆ และจดหมายรายการต่าง ๆ อันเป็น ของเก่า
ในประเทศของเราเอง แต่ละประเทศอื่น ๆ ไปได้มากมาย
หลายอย่างนัก นับว่าเป็นคนสำคัญในการรวบรวมและ
รักษาหนังสือไว้ได้ โพร่ ๆ ด้วยกันไม่มีใครเสมอเขา
ในเรื่องมีตำรามาก

สรรพหนังสือที่เขาเก็บเขารักษาไว้ได้นั้น เป็นนิค
ชุมทรัพย์อันหนึ่งอยู่ในเรือนของเขา และเขาทำให้เกิด
ก่าดังได้หลายประการ คือก่าดังบัญญัติและก่าดังที่ได
อาหารเครื่องเลี้ยงชีพ และก่าดังที่จะชักนำให้มนุษย์
ย่นตนบถอ แต่ที่ตัวเขาแต่ใจเขาจะดีช่วยอย่างไรเรา
ไม่คิดสั้น เราชมแต่ชื่อที่เขารวบรวมหนังสือไว้ได้มาก
เท่านั้น

ลัดดุธิฐบาล (ร.ศ. ๑๒๔)

ท่านได้อ่าน บทความที่เทียนวรรณใจคัธิฐบาล
วิพากษ์วิจารณ์ถึงคมไทยอย่างเห็นเหตุมาแล้ว . แต่
ว่าเทียนวรรณ มิใช่ผู้มองในแง่ร้ายฝ่ายเดียว . เขา

ได้ชมรัฐบาลไว้เหมือนกัน ให้ท่านพิจารณาที่เขาชม
ดูบ้าง

“รัฐบาลสยาม ของเรา เคยจน ท่านเห็นว่า นานา
ประเทศ เขาจัดการ ปกครอง บำรุงบ้านเมือง ของเขา ให้
เจริญยิ่งและแม่อำนาจกว้างขวางผู้คนพลเมือง ของเขาก็
สามารถ ผลิต แหตม มีสติ ปัญญา วิชา สูง ประ เจริญ
ราชการ และการปกครอง ในบ้านเมืองของเรา ยิ่งต่ำกว่า
เขา ทั้งพลเมืองของเราก็กว้างขวางมาก ไม่ใคร่จะมีคนรู้
วิชาอะไร ทั้งใจคอก็เหี้ยมเกรียม ไม่ใคร่จะมีใครเมตตา
ปรานีแก่กัน บ้านเมืองก็ยังไม่แน่นอนด้ามารก และ
แน่นอนจนเป็นที่วางใจได้เหมือนเขา

เพราะฉะนั้นท่านจึง ออกคำหะพยายามก่อสร้างและ
ดำรงกิจการ เปลี่ยน แปลง ขนบ ธรรมเนียม ทักษะ แด
พลเรือนให้ดีขึ้นเป็นชน ๆ ค่อยดีขึ้นกว่าแต่ก่อนได้ช่วย
เข้ามาแล้ว และได้เลิกถอนบ่อนเบี้ย ให้ลดน้อยลงมา
ทุกที แม้การ ใช้โทษก็อุบายคิดรอนเข้าเป็นลำดับ ที่สุด
จึงมีกฎหมายห้ามมิให้ขายมนุษย์เป็นทาสต่อไป

แม้การมีภรรยามาก ก็คงมีกฎหมายติด
 ห่วงนอนสัปดาห์หนึ่งเป็นแน่ * การในกรมยทหรณาธิการ
 ในทุกวณหนักโตจตุการเป็นมณฑลทตทวราชอาณาจักรแล้ว
 ย่อมมีนายทหาร และพดทหาร แต่ตัวจจจกร ประจำอยู่
 ทุกมณฑล ความแนบนอนตามแบบแผนมากจนทุกท ทง
 โรงค่างก็จัดให้มีระเบียบตชนกว่าแต่ก่อนเป็นไหน ๆ"

เทียบวรรณถึงรูปงามของตนเอง

บทความต่อไปนี้เป็นทำนองคล้าย ๆ กันเทียบ
 วรรณถึงตัวรูปว่า คุณได้พุดถึงอะไรมาบ้างแล้ว บาง

* พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลไทยในระบอบประชาธิปไตยได้ออกกฎหมาย
 เกี่ยวกับการสมรส คล้ายๆ ไม่ในทางให้มีเมียได้คนเดียว
 แต่ไม่ได้ห้ามไว้ชัดแจ้ง ก็จจะจดทะเบียนได้เพียงคนเดียว
 เมียนอกนั้น (ที่ไม่ได้จดทะเบียน) ตกอยู่ในฐานะนางขี้หรือ
 ไม่ ฉะนั้นเมียน้อยก็ด้อยเหมือนน้อยก็ไม่มีสิทธิในมรดก เว้น
 แต่จะมีพินัยกรรมบังไว้ โดยชัดแจ้งให้เมียน้อยและของลูกเมีย
 น้อยมีสิทธิในมรดก เรียกว่า ก.ม. ซึ่งอนุชูลาได้มีเมียได้หลาย
 คนอยู่จนถึงปี ๒๕๖๕ แต่เป็นที่น่าคิดว่า เมียน้อยที่ดีลูกของเมีย
 น้อยที่ดี ถ้าหากเป็นคนไทย โจนกฎหมายไม่คุ้มครองและให้
 สิทธิเท่าเทียมกัน ดังไม่ห้ามมิให้มีเมียคนเดียวแต่ละเค :

ข้อเป็นการแนะนำคิด บางข้อถึงลงปฏิภนที่หลังรัฐบาล
ตรงๆ ข้อที่เด่นที่สุด คือเตือนไทยให้คิดสร้างหรือทำ
อะไรขึ้นได้เอง อย่ามัวคิดพึ่งงมงายคนอื่นหายใจ กับ ตั้ง
ตำหนิของแผ่นดินนี้ คือความทุกข์ร้อนของราษฎรคน
เดินถนน รัฐบาลจะระเฉยเพิกเฉยไม่ได้

“เพราะเชื่อว่า จะมีผู้คอยหัวเราะอยู่มาด้วยกัน
ตามเหตุที่เขาถูกอุ้มในใจของเขา อาศัยเหตุที่เราเห็น
เหตุอยู่ในใจเรากำลังดำงมา หวังจะรอดดำงแต่ตั้งเข
พอให้ทราบ ว่า เปรี้ยวเค็มแดงจัดหวานมัน เพียงเท่าใด
ประการใด ขยับไว้ให้ท่านมีสติปัญญาขึ้นตั้งๆ ท่านจะ
อธิบายในเมื่อเราไม่มีตัวแล้ว เพราะเชื่อว่า เบื้องหน้า
คงจะมีผู้วินิจฉัยในข้อคำของเรา ที่เราได้กล่าวไว้เป็น
ปัญหาทุกๆ คำ คือ

๑. บ้านเมืองที่เต็มไปด้วยคนโง่ คนไม่รู้ วิชาใน
ภาษาและหนังสือต่างๆ รัฐบาลหรือผู้มั่งคั่งมั่งมีกำลัง
พาหนะ หรือผู้มั่งคั่งปัญญา ช่วยกันจัดช่วยกันคิดการ
บำรุงรักษาชาติของคนโง่คนที่โง่ไม่มีวิชาอัน มีความ
ฉลาดเช่นแต่มีวิชาความรู้ และรู้ภาษาต่างๆ ได้แล้ว.

เป็นคั่น ใคร ๆ จะคิดกันว่าไม่ดีกว่าได้เสีย

๒. ความซัดซัง และความเดือดร้อน ที่มอญแก่ เจ้านายเสนาบดีและข้าราชการ เกษมรัฐ พ่อค้าพาณิชย์ พดเมือง สมณชีพราหมณ์ ถ้าคิดจัดการให้ความซัดซังของเดือดร้อนนั้น ๆ ระวังดับหายเสื่อมคลาย เด็ดถอนไป ได้แล้วเป็นคั่น ใคร ๆ จะเถียงว่าอะไรคงไม่ชนะเลย

๓. กิจการอย่างใด สิ่งใด ที่เป็นการยาก ความยาก คือทำได้ด้วยยาก คิดได้ด้วยยาก หาได้ด้วยยาก จักทำให้ได้ด้วยง่าย คิดได้ด้วยง่าย หาได้ด้วยง่าย ถ้าคิดได้ตั้งว่าทำได้อย่างกล่าวมาฉนั้นแล้ว เป็นคั่นไม่ต้องสงสัยเลย

๔. กิจการมากจะต้องใช้กำลังพวหนะมาก ใช้ทรัพย์มาก ไร่เวดามาก จึงจะแล้วจะดีได้ คิดทำให้เสียเงินแต่น้อย เสียเวลาแต่น้อย บัวยการแรงงานคนแต่น้อย แต่ให้แล้วเร็วแต่ให้ดีให้ถูกเงินเบาแรงได้ เหมือนหรือดีกว่าที่เสียแรงมาก เวดามาก ทรัพย์มาก ได้เป็นคั่น ไม่ต้องสงสัยเลย

13/07/2565

๕. สิ่งใด ๆ ไม่เว้น มีอาวุธเป็นต้น ถ้าทำไม่ได้ทำไม่เป็น หรือช่วยานพาหนะเครื่องใช้

สงวน สุวินทร์

เช่นเรือและรถล่อเกวียน เป็นต้น ถ้าทำไม่ได้ใน
ประเทศของเรา ช่วยกันคิดขึ้นได้ในประเทศ ของ
เราเอง จนไม่ต้องอาศัยจมูกของเขาหายใจได้
แล้วเป็นดีแน่ อย่าสงสัยเลย

๖. การอันใดที่ชั่วร้ายไม่ดี ไม่มีคนแก่ประเทศ
บ้านเมือง ของคนในเวลานั้นจริงๆ เป็นเครื่องห้ามเครื่อง
บีบบังคับ ความดี ความ เจริญ ของเจ้านาย ข้าราชการ การแต่ง
ราชการ เศรษฐี นายห้าง พ่อค้า ประเทศชาติ คำสั่งนา
ของเราเอง แม้ว่าเป็นธรรมเนียมที่เคยทำมาแต่ก่อน
แต่จนบัดนี้ คิดเลิกถอนเปลี่ยนแปลงเสียได้ อย่าให้
กีดขวางความเจริญอยู่ได้เวลานี้ เราเชื่อว่า จะเป็นการ
ดีได้แน่ กว่าที่เราจะต้องให้กีดขวางบีบบังคับความเจริญ
อยู่เช่นนั้น

๗. ความที่บุคคลมีความเกียจคร้านที่ขดอยไม่มี
มานะและไม่มีความเพียร ปราศจากความอดสาหัสที่จะ
เจ้าเรียนศึกษา และไม่มี ความกล้าหาญของฮาด คิด
อุปายอย่างใดตามแต่จะคิดได้ ในอันที่จะปลดปล่อย
ความพอใจในราชการและคำสั่งนา การดำเนินธุช^๕ได้

แก้วเป็นต้นแน่ เช่นให้ข้อเลี้ยงเกียรติยศทรัพย์สินมรดกและ
มีท่าทางเพื่อไต่ความสูงและความเจริญ

๘. ทรัพย์สินก่อให้เกิดทรัพย์สิน ไม่พอจะจ่ายใช้ใน
ราชการ และการบำรุงทั้งปวง คิดให้เกิดทรัพย์สิน
และปลอทรัพย์สินชนให้ได้ แต่อย่าให้เป็นความ
เบียดเบียนเล็ดลอดวง หรือเช่นอาการการพนัน ให้
เหมือน โทเรตซ์ โทเรศัพท ไปรพนีย์ ขนาดได้
ขนาดดี และการรับเงินตั้งเงินตามทางหัวเมืองไกล ให้
สะดวกแก่การพาณิชย์กรรมและธุระของราษฎรได้แล้ว
เป็นต้นแน่ๆ ใครๆ จะเถียงว่าไม่คุ้มคงไม่ชนะแท้

๙. คิดอย่างไรไม่ว่า ให้ประโยชน์แผ่นดินก็ได้
ประโยชน์พลเมืองก็ไม่เสีย ประโยชน์ของคนไปค้าขาย
ก็ได้ แต่ให้ความเย็น มิให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด
อย่าให้ได้หน้าเสียหลัง จึงจะนับว่าดีในข้อนี้

คืออธิบายว่า อย่าให้เป็นเหมือนคตแดนชายแพะ
จะให้โหดหยาตดินแดนขวาได้แล้ว เป็นการดีแน่

๑๐. การงานอย่างใดที่ทั่วโลก ที่เขาเห็นแล้วรู้
แล้วว่า ไม่ดี แม้ว่าในพวกเราก็เห็นแล้ว รู้แล้วอย่า

ไม่ดัดเน้ เหมือนกัน คิดเด็กโดยเร็ว ขยำให้หมักหมม
หนองดองทั้งไว้ให้เน้นซ้ำ เร่งนั้นได้เน้นดัดเน้

๑๑. คนผิดคนชั่วรู้จักตัวเน้แล้ว ไม่ควร
จะใช้ในราชการและการศาสนา หรือการสามัญ
ทั่วไป รับบังคับขับไล่ให้ออกจากหน้าที่และ
ตำแหน่งราชการและการศาสนาแลสามัญได้แล้ว
เป็นดัดเน้

๑๒. คนที่ดัดมีความรู้ ทรงคุณเมฆชื่อเสียง
ปรากฏใน ความดี แลความสามารถ ชื่อดัง ของอาจ
กล้าหาญ หมั่นเพียรเมตตาคัญญู ขดถนทนทาน
ไม่โศภมากเกินประมาณ และไม่หลงเดินต่อเมตต ไม่
มีความริษยาผูกพยาบาทหมายมั่น คนชนิดนี้ ถ้ามีอยู่
รู้จักคว ต้องเลี้ยงดูยกย่องให้ชื่อเสียง และอำนาจเกียรติ
ยศตามสมควร และต้องบำรุงรักษาอย่าให้คนพลด
ดุดกได้ และให้เชิญมาช่วยเจ้านายเจ้านายดี กระทำการ
ในตำแหน่งหน้าที่อันสมควรแก่ความรู้ดี ในราชการ
และการศาสนา การสามัญ ถ้าทำได้ดังว่ามานี้ดัดเน้
เพราะเป็นทาง ที่จะให้หน้าใจในการแสวงหาความชอบ

และความรู้ และประพฤติกวามดี

๓๓. กวรคำสั่งนาและราชการสำมัญ แม้จำเป็น
ชรมนเญ่มอยู่แต่จ แต่เมือการปกครองประเทศชาติ
คำสั่งนา และความเกยวชของดว้ยราชการแก่นานา
ประเทศดว้ยการคำชวย จำเป็นต้องแกไขดัดแปลง
เบ็ดยนให้แตงไป โดยการที่เกยวชดว้ยนานาประเทศ
จำต้อง แกไขโดยเร็ดให้ทัน ให้พอแก่ชวระ ของ ราชการ
และราชชฎร อันนับว่าเป้นความจำเป็นแท้ ต้องทำต้อง
จัต จะชยเงินเดี้ยมิได้ ถ้าคิดแกไขเบ็ดยนแปลงได้ทัน
ทวงที่ ไม่งไวหมักหมมไว้ เป้นด้นเน

๓๔. คนทำผิด คนทำควมชวร้ายกาจหนักเบา
ต้องลงโทษตามโทษานโทษหนักและเบา จะชยเงิน
เดี้ยนนไ้ คนทำควมดีหาวแต่ควมชอบ ควรได้
รับยศและรางวัล ชือเดียงประโยชน์ อย่าให้ดลาด
เกดอันผิดตั้งเกดได้ จะดีเป้นเน

13/07/2565

๓๕. จะทำการอย่างใด จึงจะให้กันถดถอ
หมาย และมีไรรักใคร่ควมดี ถ้าทำได้คิดได้เป้นด้น
เน ในควมชอน เราได้คิดไว้ออกคแตง แต่ยังหา

โอกาสอยู่ ด้วยเวลาที่เรายังไม่มีโอกาสที่จะพูดให้
ตลอดได้ เพราะเราไม่เห็นว่าคุณผู้ใดจะพอพระทัย
พอใจฟัง

๑๖. กระทำให้คนชั่วรู้สึกตัว มีความกลัว
และความอายได้แล้วก็เป็นที่ดี ในความชั่ว
จะชอบที่บ้านเมืองสักเล็กน้อย ก็ต้องมีกฎ
หมายเสีย ซึ่งดีอย่างเขาที่ดุด่าก็เพียงมีให้ ใครคบหา
เคียงคู่ไว้สอ อย่างแรงถึงแก่ปลงตยเกาะหรือเพรเทศ
ถ้าชดชนเขาตลงเข้าฝัง หรือกลบเข้ามาในบ้านเมือง
ก่อนแต่ยังมีได้รับอนุญาต ใครเขาทำร้ายแก่ทรัพย์สิน
งมบดหรือร่างกายและชีวิต ก็ตายเปล่าไม่มีโทษแก่ผู้
ที่ทล ถ้าจับได้อย่างแน่นอน คนชั่วก็จะกลัวกฎหมาย
หรืออายหน้าอยู่เอง จะไม่ต้องระวังกมากนัก

๑๗. ระเบียบอันใดที่ได้ออกประกาศ แล้ว
เช่นพระราชกำหนดกฎหมาย หรือข้อบังคับ
สำหรับกรมและกระทรวงทุกสถานหน้าที่ ต่ำ
สุดเช่นผู้ใหญ่บ้าน ถ้าได้ประกาศแจ้งความแล้ว
ประการใด ช่วยกัน ก็ช่วยกันทำ ช่วยกัน

รักษา ช่วยกันคิด ช่วยกันบำรุงให้เจริญถาวร
ตั้งดำรงอยู่ได้ เป็นต้น

๓๘. ถ้าเห็นพร้อมกันได้ว่า เจ้านายชั้นสูงเป็น
ต้นของ ชำราชากรมี่เด่นาบตีเบนต้น เป็นอวัยวะร่างกาย
คือ หู ตา จมูก ตน กาย ใจ ราชบูรพตเมือง
หงหลายซึ่งอยู่ในบังคับทวงพระราชอาณาเขต เป็น
โลหิตเครื่องอุปถัมภ์สำหรับบำรุงชีวิต ความเป็น
ศีลรภาพ ความเป็นใหญ่ ถัดาคืออ้อมอง

ถ้าพร้อมกัน ในท่านชั้นสูง ๆ จนเห็นว่า ขาดอะไร
สักสิ่งเดียวก็ไม่ได้ ก็จะไม่มมือหรือเท้าก็ไม่ได้ จะ
ไม่มเลือดหรือเนื้อมก็ไม่ได้ ถ้าเข้าใจหรือเห็นชัดใดลง
เป็นต้น อาจเกิดความพร้อมเพียงและสามัคคีกันได้
เป็นแท้

๓๙. ให้แลเห็นให้เข้าใจว่า เจ้านายที่มียศศักดิ์
สูง ต้องเอาพระทัยได้ ระวงรักษาไพร่ ๆ ต้องคงใจ
คอยช่วยนายของคน ด้วยแรงกายและทรัพย์สมบัติและ
ชีวิต 13/07/2561 ถ้าเห็นและเข้าใจใดดังนี้แล้ว

เมื่อดัน

๒๐. กิจการใดๆ ทั้งสิ้น ที่ทำอยู่แล้วและ
 หมดไป อย่าให้โพร์เห็นใจว่า เจ้านายคิดเอา
 มี... และหลอกโพร์ และให้ปรากฏว่าเพิกเฉย
 ไม่เอาธุระ ไม่นำพา คือความว่า ข่างมันเป็นไร
 ไม่ถือทฤษฎีมานะ คิดช่วยมือกันรักษาผู้น้อย
 เหมือนรักษาร่างกายและ ชีวิต ของตนเอง จริง ๆ
 และให้ถ่อมใจลงดูประหนึ่งว่าไม่ถือพระองค์พระ
 หัยเช่นความเข้าใจมาแต่ก่อน ควรคิดแต่จะให้
 เป็นประโยชน์ส่วนเดียว ต้องเข้าใจว่าการถดถอย
 นั้นมีมาก พวกเจ้านายที่สูงเกินไป จะไม่ทรง
 ทราบได้ ในการในสิ่งที่เขาทั้งหลายได้ทราบ
 แลวก่อนใครๆ เว้นไว้แต่เขาจะไม่มีทางพูด
 ออกมาให้ผู้ใดฟังได้ โดยเหตุที่ไม่ใช่หน้าที่
 แห่งเขาที่จะฟังพูดได้

ถ้าเข้าใจได้แน่ว่า การสำคัญที่ละเอียดอัน
 13/07/2565
 มิใช่การสูง แต่เป็นความเดือดร้อนของมหาชน
 ทั่วๆ ไป และ (โดย) เฉพาะ จะทำอย่างไร จึง

จะทราบได้มาดีของชุดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้
โดยเราเชื่อใจพระมหากษัตริย์คุณว่า ถ้าพระองค์ทรง
ทราบแล้ว การช้อร่ายเหตานั้นคงจะคงดำรงอยู่ไม่ได้
เป็นแน่แท้

ถ้าเป็นไปได้งเราถ่วงมาฉนั้นแล้ว เป็นดีแน่ ใน
ประเทศสยามของเรา

๒๓. อย่าเข้าใจเดยว่า ชาติไทยของเราในหมู่
ชนสามัญ จะไม่มีผู้รู้ชอบและเอาใจใส่ต่อคดีของสรรพ
กิจการ ให้เข้าใจเถิดว่า เขาได้รู้ดี ๆ แล้ว เว้นแต่
เขาจะไม่มีทางพูดหรือโอกาสที่จะทำให้ปรากฏได้เท่านั้น

ถ้าช่วยกันคิดและช่วยกันจัดจน ให้มีโอกาสนองผู้
มีความกตัญญูต่อชาติและรักษาชาติจริงๆ แล้ว จน
ให้เขาแสดงความรู้ความเห็น ความคิด ความดีริบ
กตัญญูได้แล้ว เป็นดีแน่ ความซึ้ง เราได้คิดไว้
ตลอดแล้ว

๒๔. ถ้ากิจการใด อันเราถ่วงไว้ ท่านผู้ใดที่
เกิดมาภายหลัง ช่วยกันคิดให้การนั้น ๆ เป็นไปทั้ง ๒๓
ประการนี้ ดำเนินโดยสะดวกไปได้เพียง ๒๐ ปีเท่านั้น

สงบ สุวรินทร์

เราเห็นว่า ประเทศ ดยาม ของเรา เกือบ จะ คิวไลซ์ ได้
เหมือนกัน

เราผู้เขียนเรียงความเรื่องนี้เชื่อว่า ถ้าจัดการได้
ดังกล่าว คงจะมีผู้กล้าหาญหมั้นเพื่อช่วยกิดิราชการ
และการดำมัญทั่ว ๆ ไป ทั้งการ ในพระพุทศำสนาให้
เจริญได้เป็นแท้

ข้าศึกเหตุที่ใด ฐูเห็นกิจการของบุคคลในหน้าที่ได้
กระทำการไม่ซื่อตรง ราษฎรได้ความเดือดร้อน ไม่
มีผู้จะเอาใจใส่ดล้องเห็นความยากของพลไพร่ ฐูแล้ว
เห็นแล้ว จะนำออกพูดแก่ใครก็ไม่ละดงนัก

เพราะฉะนั้น เราจึงได้อุดดำหะเขียนขอความอนน
ไฉยอน และดมาแต่ผู้เดียวชานานแล้ว เพื่อจะดำริหา
ทางและโอกาสอันดีได้บ้าง เพราะเจ้านายชั้นสูงในเวลา
นี้กตรงแฉวงหาความจริงอยู่เหมือนกัน ย่อมต้องการ
ความเจริญแก่บ้านเมือง

ถ้าผู้ทมิหน้าใจ และท่านผู้ต้องการมีได้ โทศ ฐิต
กันเข้าไปได้ (๑๓๐๗/๒๕๖๕) (เทียบวรรณฤกกัดกณมิให้เขาเผ่า) เวลา
และอายุก็มีได้รชทำ เดินเข้าไปหาความแตกดับอยู่ทุก

ขณะ แต่ถ้าหากเข้าใจว่า พูดไว้ ก่อไว้ คิดไว้
คงจะดีกว่าที่จะทอดธุระเสียว่าไม่สำเร็จแล้ว หรือ
ปล่อยให้วางเสียว่ามีใช้กิจการและหน้าที่แห่งเรา เรา
เป็นสามัญชนชั้นต่ำเดวที่สุด ไม่ควรเขาราชการบ้าน
เมืองมาเป็นที่รำพึงเป็นอารมณ์ เมื่อจะเป็นไปไม่ได้
หนแล้วแต่การนี้ ส่วนตัวเรานั้นคงจะคงรำพึงปรารถ
หาช่องทางอยู่เต็มอจึงจะล้มแก้ความกตัญญูของเรา...

บทความของเทียนวรรณ

ที่ไม่ได้ตัดตอน

เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้อ่านงาน ของเทียนวรรณ โดย
ที่ไม่ได้ตัดตอน จึงขอ นำบทความของเขาบางส่วนมา
บรรจุไว้ในหนังสือนี้ ท่านจะได้ ใช้วิจารณ์ญาณคดี
ดีว่าเขามีตักตวงเขียนอย่างไร ทั้งเพราะหนังสือ
ของเราก็หาอ่านยากเต็มที

บทที่ ๕๑ ว่าด้วยกำลังใหญ่

๓ ประการของบ้านเมือง

ถามว่า ตั้งใครเป็นกำลังใหญ่ของบ้านเมือง ?

ตอบว่า บ้านเมืองที่มีกำลังใหญ่หนั้น เพราะมี

กำลัง ๓ ประการบริบูรณ์ ไม่บกพร่อง คือ

(๑) มีปัญญาและวิชามากต่อกัน ทั้งเจ้านาย
และขุนนาง และราษฎรพลเมืองเป็นพื้นไม่ใช่คอกคอง

(๒) มีโทษทัณฑ์ดั่งคมมาก และมีข้อเกิดคือ
ชากรที่เกิดแห่งทรัพย์ของตนเอง และที่เกิดด้วยปัญญา
และวิชาความเพียร ด้วยกำลังกาย ของรัฐบาต และ พล-
เมืองราษฎร

(๓) มีราษฎรพลเมืองมาก ทั้งได้ผลหัตถ์ชำนาญ
ใหลการกระบวนศึกแทบต่อกัน แต่ใหลเวลาเมื่อเจ้าเรือน
รัฐหนึ่งต่อมาแล้วเป็นพื้นใหม่บ้านเมืองหนั้น จึงรวมเป็น

ถ้าตั้ง ๓ ประการนั้น

เมื่อจะกล่าวความย่อ ๆ ให้เข้าใจง่าย ก็กล่าวว่

๑. บัญญาวิชา ๒. ทพยบ่อเกิดทพย ๓. มี
ทหารและพลเมืองมาก เกานและเรียกว่ถ้าตั้ง ๓ ของ
บ้านเมือง

ถ้าประเทศใดเมืองใด มีถ้าตั้ง ๓ ประการนี้
มากอยู่แล้ว ข้าศึกศัตรูไม่ถ้ามารจะข่มเย้ยตเบียน
ได้ แม้จะมีราชศัตรูปรบกันบ้างจามิตร มาใน
ทีลู่กันทีศ ก็อาจ กำจัด ตัดรอน ด้รบ เขาชัยชนะ แก่
ข้าศึกได้

ถามว่า ถ้าถ้าตั้ง ๓ ประการนั้นมีบริบูรณ์แล้ว
ก็เป็ถาวร เพียงพอ ในการที่จะบำรุงรักษา บ้านเมือง ให้
ดำรงคงทนถาวรเป็นเอกราชอยู่ได้และหรือ ?

ตอบว่า การที่จะรักษายานเมือง ให้ดำรงคงอยู่
ในความเป็นเอกราชได้ ในเจตาและถ่มยนั้น เมื่อกล่าว
ตามเหตุที่ไม่วิบัติแล้ว บ้านเมืองจะดำรงอยู่ได้ ก็ด้วย
ความถ่มมกศ พรหมเพรียงเบนนาหนงใจเดียวถ่มถง
ไพร่และนัค ที่เรากล่าวถ่งถ่าตั้ง ๓ ประการนี้ เรว

กล่าวความดีภาพธรรมว่า ถ้าการใหญ่ มี การของรัฐบาล
เป็นต้น ต้องประมาณการ ๓ อย่างนั้น เมื่อเห็นว่า
บัญญัติวิชาเมื่ออยู่แล้ว ทพยบังเกิดแห่งทพยก็มีพอที่
จะจ่ายจะเก็บทุนระหว่างที่ เรียกเมื่อใดก็ได้เหมือน

เมื่อกำตั้ง ๓ ประการนี้พร้อมมูลแล้ว ก็ดำมารถ
อาจต่อสู้แก่มนุษย์ที่เดินดินกินข้าวทิพย์ และต้องอาศัย
ร่วมเงาหลบฝนนอนเย็น มีความเหนื่อย และหิว
เหมือนเราได้ ใน ๘ ทิศ ด้วยกำตั้ง ๓ ประการและ
ความดีมีคัก

ก็แต่ที่ว่า ถึงจงพร้อมด้วยกำตั้งทั้ง ๓ ประการ
ดังนั้นก็จริง ถ้าขาดคักคักไม่ปรองดองกัน ในหมู่เจ้า
นายและขุนนาง หรือขุนนางกับพดเมือง หรือพดเมือง
ต่อพดเมืองไม่ดำมีคักกัน เช่นพดตระเวน (คำรวจ) กับ
ทหารบก ทหารเรือ หรือทหารกับราษฎร เช่นเรา
ในทุกวันนี้ ก็ไม่ดำมารถทำการใหญ่ได้ โดยเหตุที่
ขาดคักคักอย่างเดียวกัน การหนักแน่นเข้าก็จะ
แปรปรวนไปเป็นแน่ แม้ว่าเจ้านายขุนนางทหารพดเมือง
ราษฎรพร้อมเพรียงกัน เป็นดำมีคักคักอยู่แล้ว แต่ถ้

ชาติบัญญัติวิชาหรือชาติทรัพย์สินก่อให้เกิดทรัพย์สิน หรือชาติ
ทหารพลเมืองน้อยตัว แต่อย่างไรอย่างหนึ่ง ก็ไม่
สามารถทำการใหญ่ได้เป็นแท้

โดยเหตุ ๓ อย่างคือบัญญัติวิชา ทรัพย์สินเกิด
ทรัพย์สิน ทหารพลเมืองมากบริบูรณ์ เปรียบดุจก้อนเจ้า
ที่คงกะทะใหญ่ ตัวกะทะเปรียบเหมือนขนาดความดำมืดที่
น้ำในกะทะเปรียบเหมือนอำนาจ และสู่ประโยชน์ของ
ราชอาณาจักร ก็จะคงอยู่ได้หรือไม่ได้

เหตุว่า ก้อนเจ้า ๓ อันนั้น ถ้าถมหรือหัก หรือ
ขาดเสียอันหนึ่งแล้ว ตัวกะทะก็เขียงหรือหลกกว่าไม่
สามารถจะดำรงอยู่ได้ เมื่อตัวกะทะที่เป็นเครื่องทรง
หรือขงนาไฉนเขียงหรือหลกหรือค้ำไปแล้ว น้ำใน
กะทะก็ไหลเทออกจากกะทะหมด เปรียบคืออำนาจ
และสู่ประโยชน์ ก็จะเสื่อมสูญหายสิ้นไปไม่ดำรง
คงอยู่ได้ฉนั้น

แต่ใน เรื่องนี้ ประสงค์ จะกล่าว ถึงแต่ ถ้ำตั้ง อย่าง
เดียวว่า ถ้าพระมหากษัตริย์ หรือเจ้านายเสนาบดี
และนักปราชญ์ราชบัณฑิต พลเมืองในประเทศบ้าน

สงบบ สุริยจันทร์

เมืองใด ๆ มีปัญหาวิชาต่าง ๆ เห็นการขัดข้อง ๆ ได้
 และรู้เท่าถึงกาลและบุคคล ทรงประกอบประพฤติพระ
 องค์ให้ถูกต้องตามยุติธรรม เจ้านายเสนาบดีผู้ใหญ่
 ผู้น้อย มีปัญญาดำมารดักแหลมละเอียดเห็น
 การณ์ไกล การยาว รู้เท่าบุคคล และภาระงาน ทวลง รอบ
 คอบ ราษฎรก็ประกอบไปด้วยสติปัญญารู้อวิชาสามารถ
 เป็นพนาพนาพเมือง

ราชการแผ่นดิน เป็นหน้าที่ของพระมหากษัตริย์
 เสนาบดีข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย การทำนุประโยชน์
 เป็นหน้าที่ของราษฎรพดเมือง เพื่อปลุกเพาะแสงวงหาใน
 นามนบกล่อสร่างชอชวยถายเท

เมื่อรัฐบาลเป็นผู้ดำริจัดการทั้งปวงรอบคอบ
 คอยผ่อนผัน มิให้กิจการทุกข์ร้อนของราษฎรติด
 ขัดค้างคังอยู่ได้ ในการพาณิชย์กรรม และการ
 ช่าง การปลุกเพาะ และการก่อสร้าง และการ
 ชอชวย กวรศึกษาเล่าเรียน และโรงศาล การ
 ระวังบ้องกันโจรผู้ร้ายและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทวถึง
 สม่่าเสมออยู่แล้ว ราษฎรก็มีความสะดวกไม่ติด

ชาติโดยมีโอกาสนั้น เพราะรัฐบาลระวางรักษาปกครองของท้องถิ่นโดยกำลังประจำสามารถ ฉะนั้นราษฎรที่มีสติปัญญาและวิชาความรู้ย่อมได้ประการถ่ายเทตามคุณวุฒิในคนของตนในการค้าขายเป็นต้น ก็ย่อมเป็นชากรบ่อเกิดแห่งโภคทรัพย์ของราษฎร และของรัฐบาลด้วย เพราะเหตุที่มีสติปัญญาวิชาความรู้ต่างๆ มากด้วยกันเป็นพันบ้านพันเมือง

ก็เมื่อประเทศใด มีคนฉลาดมาก มีทรัพย์มาก พดเมืองมาก ประเทศนั้นก็กำลังใหญ่อยู่ในตัวของตัวเอง เว้นแต่ต้องเข้าใจว่า ปัญญาแต่วิชาความฉลาดรู้เท่าการและบุคคล เป็นหัวหน้าหรือเป็นหัวขอของกำลัง ๓ ประการ แต่เมื่อไม่มีความสามัคคีปรองดองพร้อมเพรียงกันแล้ว แม้จะมีกำลังมากมายเพียงไร ก็จะไม่ดำรงคงทนถาวรอยู่ได้ โดยเหตุว่าความสามัคคีเป็นเครื่องยึดหรือเครื่องค้ำหรือค้ำให้ติดกันอยู่ได้ เป็นแห่งเป็นกษณะหนึ่ง

แม้ว่ามีความสามัคคีแล้วแต่ ถ้าไม่มีกำลัง ๓ ประการก็ไม่สามารถจะทนทานกำลังแห่งชาติที่มีกำลัง

สงบ สุวรินทร์

มากได้ ซึ่งเราแตกต่างกันมากต่างในทางราชการบ้านเมือง
 เมื่อจะกล่าวแต่ในสถานบ้านเมืองของเรา ใน
 หมู่หนึ่งหรือบ้านหนึ่ง หรือเรือนหนึ่ง ครัวหนึ่ง ก็ไม่
 ต่างอะไรแต่กิจการบ้านเรือน ผิดกันอยู่แต่เป็นกิจการ
 เล็กและการใหญ่เท่านั้น แต่ต้องเข้าใจว่า จะทำการ
 สิ่งใดอย่างใดทั้งนั้น ต้องอาศัยกำลังทั้ง ๓ ประการนั่น
 คืออธิบายว่าการของข้างที่ใหญ่ตามเรื่องของข้าง การ
 ของไรก็ได้ก็ตามเรื่องของไร ตามตัวตามการของเขา
 แต่คงใช้ปัญญาวิชาความรู้ ทรัพย์สินก่อให้เกิดทรัพย์สิน พด
 กำลังพล การที่คิดที่ดำริจึงจะสำเร็จเป็นไปตามความ
 ประสงค์ แม้ในเรือนหนึ่งๆ คือบุตร ภรรยา บ่าว
 ทาส และมีตามารดา หรือด้าว หรือหนักและละเอียด
 ซึ่งอยู่รวมเรือน ประกอบการหาถิ่นอย่างเดียวกัน ถ้า
 ไม่มีความสามัคคีต่อกันแล้ว แม้แต่บุตรกับบิดาก็จำ
 ทำการร่วมกันไม่ได้ ชนทำไปก็ไม่สะดวกเดินเป็นปรกติ
 ได้ ทั้งผลที่มุ่งหมายก็จะไม่สำเร็จ เพราะขาดความ
 สามัคคีธรรมแต่อย่างเดียวกัน

เมื่อจะกล่าวในกว่ามอย่างที่สุด ถึงพวกโจรผู้

ร้ายที่ประพฤติกวามชั่วดองพระราชอาณา กระทบการ
 ผิดกฎหมายบ้านเมือง และแอบแฝงซ่อนเร้นไม่ประพฤติก
 ออกหน้าออกข้อได้เช่นผู้ประพฤติชอบก็จริง แต่ถ่า
 พวคนั้นมีความดำมคค์อยู่ในหมู่โจร ก็ด่ามารดทำการ
 ได้กว้างขวางเหมือนกัน โดยอาศัยดำมคค์เป็นนาหนึ่ง
 ใจเดียวกัน จึงเห็นว่ามีคนดองคตแดนดัดคตฉนยชมม
 ความดำมคค์พร้อมเพรียงในการก่อสร้าง ตถานวงวังที่
 อยู่ และพร้อมเพรียงในการคตคตแก้ข้าคคคตคตจริง ๆ

ถ้ามนุษย์หมู่ใด มีความปรีชาสามารถดาดคิด
 ใช้ ก็บัญญัติความกำหนดรู้งในหมู่นั้น ข้อมมีความ
 เจริญแต่เห็นประจักษ์แก่ตาโลก เช่น ชาวอเมริกัน
 และญี่ปุ่น ในทุกวันนี้

ความจริงเป็นความด้นแน่ เว้นแต่คนมากและคตคต
 ดัดคตคตและทอไปแกมคตคตบางเท่านั้น

แต่ความชั่วจริง ๆ อย่างเดียวเท่านั้นไม่ด้นแน่ เรา
 ได้ตรวจทอแล้วทุกประการ ไม่เห็นมีทางจะให้คตคต

ความกลฉฉจริง ๆ ก็ยังมีเวลาได้บ้าง ความกลฉฉ
 หรือชาดจริง ๆ ก็ยังมีเวลาให้คตคตได้บ้าง ความคตคต

สงบ สุวีนทร์

จริง ๆ ก็คงให้คุณได้บ้าง ความเหี้ยมเกรี้ยมไม่เผื่อแผ่
 แก่ใครก็ยังมีเวลาดีได้บ้าง ความกว้างขวางจริง ๆ ก็
 คงให้คุณได้บ้าง ความตระหนี่เหนียวแน่นหวงแหน
 ทรัพย์สินก็มีเวลาดีได้บ้างในการโลก ที่สุดความดีร้าย
 ปด้อยโทโสไม่รู้จักสงบ ใจน้อย ก็ยังมีเวลาใช้ ได้บ้าง
 ในการโลกบ้างบางอย่าง เว้นแต่ความจริง ๆ เท่านั้น
 ใช้ไม่ได้เลยที่เดียว

เพราะฉะนั้น เราได้ตรวจดูการสูงต่ำของ
 รัฐบาล และของราษฎร ในประเทศสยามของ
 เรา ดูยังบกพร่องอยู่มากนักในความสามัคคี
 เราได้คำวิร่าพึ่งอยู่ในดมของของเราเสมอ ๆ ก็เพื่อจะใคร่
 ทราบเหตุผลและมีปัจจัยที่เป็นจริงว่า จะเป็นเหตุอะไร
 หนอจึงยังบกพร่องอยู่ดังนี้ ไม่บริบูรณ์ดังที่หวังตลอด
 เลย จึงได้เห็นว่าประเทศของเราดำรงเอกราชอยู่
 ได้? เป็นด้วยบังเอิญมากกว่าอย่างอื่น ไม่ใช่
 จะได้เป็นเพราะความมุ่งหมายในสรรพกิจต่าง ๆ เช่น
 ยังช่วยกันและกัน.....

เราได้คอยตรวจดูไป มีอยู่มากและหนัก

อยู่ข้างจะเอา (กอบโดยใส่กระบี่) นั้นแหละ
 เป็นพัน ได้จริงกว่าตั้งอื่น ๆ หมด เพราะฉะนั้นการ
 ของรัฐบาลจึงได้มักพว่อง ไม่ใคร่จะโง่โดยดั่งมยุรฉัตร
 ได้ คนระวาง คนบ่าวรูง คนเข้ระไฟไม่ใคร่จะมี เรา
 ได้เคยตั้งเกดในการเข้ระไฟ เขาจะคนใน บังคับ ของตัว
 ชนชาติอังกฤษอยู่จะเอาจะชาติของเขาบ้างนักมิได้ทอด
 ธุระเลย

ไทยเราไม่ใคร่จะเอาใจใส่กัน มีแต่จะคอย
 ช้ำกัน หรือคอยกอดกัน ไม่พอใจเสียที่จะให้ ใครด้
 กว่าจะดี ที่ดูหน้าหน้าตาดอกไม่เห็นมีบุญญาคิดตั้งใคร
 ให้เป็นคุณแก่คนและผู้อื่นใด แต่ถ้าใครคิดอะไรหนัก
 คอยถากถางและเหยียดหยันเหยียดขมข่า ยมด้วยปากถาก
 ด้วยตา ทั้งคอเรศบ่อนเค่นไปลงพิมพ์ แต่บางทีเขา
 ไม่ตงให้ เพราะมันจะอย่างไรรู้นั้นแต่บางทีถากถำเล่นเป็น
 โคมตอขย

ใน ๓๐๐ คนจะหารักชาติและรักประเทศรักศาสนา
 ของตัวจริงสัก ๓๐ คนก็ทงยาก ถ้าจะมีบ้างก็แต่ปาก
 พูดเท่านั้น ถ้าถิรยาความประพฤติแล้วไม่มีเลย

เพราะเหตุนี้เอง ความเจริญของบ้านเมืองจึงได้
ตาหลัง เจ้านายพระองค์ใดท่านใดที่เอาพระทัยใส่
ราชการ ราษฎรก็แต่เห็นได้ เจ้านายพระองค์นั้นท่าน
หนักไม่หนักนามต่ออน ตงพระทัยตั้งใจทำราชการ ผด
แห่งความดีกับบรรดาไม่ถึงยากจน บางที่จะถดถอยมี
อำนาจมากในทางราชการยิ่งกว่าใคร ๆ เงินทองก็มี
ใช้เหมือนเขาเหมือนเรา ดุจดั่งนามดีกระทงหมหาด
ไทย (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ) ในทุกวันนี้ ท่านก็
เจริญรุ่งเรืองมาก ไม่ได้ข่าวว่าท่านทำนาหรือทำสวน
หรือค้าขาย ท่านก็ตั้งหน้าทำแต่ราชการ (แะ) เช่น
เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีก็ยากจนไป ไม่มีอะไรกับเขา
ท่านผู้ใดไม่เจ็บร้อนด้วยราชการแะราษฎร ก็
รวบรวมไร่นาเรือถ่อถอนและหันเข้าหาทางอื่น ท่านก็
รวยเหมือนนกัณฑ์ แต่แะตั้งหน้าใจว่าหน้าไหน ผังไหนเข็นก็
อาศัยไป 'ไม่มีใครจะค้ำชูญาค้อชาติแะประเทศแะ
ศาสนาสงบิตามารดา ที่ใดก็อสร้างธะดมรวบรวม
ชนไว้

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

บทที่ ๖ & ว่าด้วยผู้ ถอดคำสั่งพ่อแม่
สั่งสอน ตั้งใจจะทำตาม

ถามว่า มีความรทาท่า่นสั่งสอนไว้ได้อย่างไร

ตอบว่า ท่านสั่งสอนไว้ว่า เมื่อยังเยาว์อยู่ให้
อุทิศหะ ศึกษา วิชยาการ ความรู้ ต่าง ๆ ไว้สำหรับ คน
เมื่อเจริญวัยใหญ่กล้า ให้แสดงหาทรัพย์สินและทรัพย์ ถ้า
อยู่ในความปกครองของบิดามารดา ให้ช่วยท่าน
ประคองกิจการบ้านเรือน และกรงานอื่น ๆ ที่ท่าน
กระทำอยู่ ถ้าออกเรือนมีภรรยาไปแล้ว ก็ให้คิด
ประกอบกร ทำมาหากิน เดียงชีพ อย่าให้คน ตกยากได้
ที่ท่านสอนว่าอย่าเด่นการพนั้น ไม่เด่นเองแต่
ก็อย่าชกชวณผู้อื่นเด่น หรือยอมอนุญาตให้บุตรภรรยา
เด่น ท่านสอนว่าอย่าเป็นนักเตงเจ้าชู้เที่ยงคบหาสมัคร
และเที่ยวอกตางคน ท่านสอนว่าอย่าได้หสุรยาฝืน

13/07/2565

สงบ สุวินทร์

เครื่องทองของเมตตามุคคิมแดงและเมฆาประมาท ท่าน
 ดอนว่าอย่าคบคนพาด คนหยาบ ประพฤติ บาป เป็น นิตย
 ให้หมั่นเพียรแสวงหาทรัพย์ ได้มาแล้วให้ระวิง
 รักษาไว้ให้ดีอย่าถนอมยิ่งกว่าตน แต่อย่าใช้
 ให้เกินกว่าที่หาได้ ให้คบแต่คน ที่ดี มีคุณเป็น
 กัลยาณมิตร ให้เชื่อคุณความดีรัฐของพระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าว่า พระองค์เป็นพระอรหันต์ ครั้นรัฐเอง
 ล้วยชอบไม่มีใครสอน ให้เชื่อพระธรรมคำสอนของ
 พระพุทธเจ้าว่าเป็นนิยานิกมรรค นำผู้ปฏิบัติออกเสีย
 จากกิเลสและกองทุกข์ได้จริง ให้เชื่อในคุณพระอรีย
 ดั่งมี ๕ คู่ ๗ หมู่ ว่าท่านเป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้ว ได้ตรัสรู้
 ตามซึ่งความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสตัณหา มานะ
 ทิฏฐิได้ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

ให้เชื่อว่าชาติก่อนมีจริง ชาติหน้าก็จะมีจริง
 ให้เชื่อว่าเราทำดีทำชั่ว ทำไม่ดีไม่ชด มีผลให้ผลได้จริง
 ไม่มีใครแย่งชิงแบ่งปันหรือซ้ำเติมได้ ให้เชื่อว่าผล
 กรรมที่เราทำชั่วทำดีทำไม่ชดไม่ตี ให้คุณให้โทษ
 ตกแต่งเราให้เป็นต่าง ๆ ให้เชื่อว่า นรกมีจริง ตอรรค์

มีจริง พระนิพพานเป็นนัยธรรมจัดการที่ไม่รู้กำเร็บ
 คั้นกลาย กลับมาเป็นชาติขราพยาชมรณะได้อีก
 คุยไป ดัดดี นรกมีจริง เปเรตวิสัยมีจริง เช่นเดรัจฉาน
 และมนุษย์ก็แต่เห็นขยฉะน

ถามว่า ท่านสอนแต่ให้เชื่อท่านเท่านั้นหรือ
 หรือ?

ตอบว่า ท่านสอนให้ทำด้วย มิได้สอนให้แต่
 เชื่อเท่านั้นดอก

ถามว่า ท่านสอนให้ทำอะไร ทำอย่างไรบ้าง?

ตอบว่า ให้ทำการดี หรือการที่ไม่เป็นบาป
 หรือไม่ผิดกฎหมายของบ้านเมืองที่ตนอาศัยอยู่ หรือ
 ความซื่อทมนุสย์ในประเทศนั้นเขานิยมว่าไม่ดี เป็นที่
 ความติณ ถ้าไม่ใช่การจำเป็นแล้ว ท่านก็สอนให้
 ตะเวนเยี่ยม ให้ทำความตามเพื่บ้านเพื่เมือง ของเขาที่
 ตนอาศัยอยู่

ถามว่า ท่านให้ประพฤติดีอย่างไร ประพฤติ
 13/07/2565
 ดีอนุครภรรยาของคนอย่างไร ประพฤติในท่านผู้มี
 พระคุณเช่นบิดามารดาครูอาจารย์อย่างไร?

ตอบว่า ในตัวของตัวให้ตั้งอยู่ในความสุจริต ๑ ความสัตย์ซื่อตรง ๒ ความกตัญญู ๓ ความอดกลั้น ทานทน ๔ ในส่วนบุตรภรรยาให้ปกครองเลี้ยงดู ๕ อย่าให้อาทรวิธรรณตามกำลังของเรา ที่มีภูมิฐานะก็กลัวทรัพย์ สัมบัติอำนาจวาสนาเพียงใด อย่ากระทำให้ความชั่วทุจริตให้บุตรภรรยาเห็นจงทำตนให้เป็นแบบของบุตรและภรรยา เพื่อให้บุตรภรรยาดูเยี่ยง จึงให้บุตรวิชาดักว่าให้สัมบัติเงินทอง เพราะวิชาเป็นทรัพย์อยู่กับตนตลอดชีวิต

ภรรยาเป็นคนสำคัญ ที่สุดในการ ระวังกษาเรา บุตรเป็นที่สุด ในการรับชาติตระกูลแต่ต้องบังคับ อย่าให้มีใจกำเริบได้ เช่นสุภาษิตท่านสอนไว้ว่า "เมื่อชวนช้ายืน" อย่ามีความประมาทที่ตรงภรรยา ไม่ต่างอะไรกับงูเห่าหรือสารหนู คือของระวังกษาอย่างยิ่ง อย่าเผอเรอ

แต่บุตรนั้น ต้องบังคับให้คนเคยในการดีความดี และชนบ ชีวณเหมือนของมนุษย์ ที่ดี เด็ดแต่ ใน ระหว่างที่ยังเยาว์อยู่ ถ้าใหญ่กล้าเดี๋ยวจะกดขี่บังคับไม่ได้

ไม่ต่างอะไรกับไม้แก่เดี้ยแต่ัว จะตัดจะโอนก็ไม่ไป
ตามใจเรา เพราะมันแก่อยู่ตัวเดี้ยแต่ัว จึงตัดไม่
ไปได้ตามใจเรา

ในส่วนของภาคพื้นของห้างและชีวิต ถ้าเขาประพฤติ
ดีประกอบภารดีความดี โดยวางสุจริต ดำเนินกาย วาจา
ใจ ทางเดี้ยวแก่เราก็ควรค้องผูกพันใกล้ชิด ขยำห้าง
เห็น ถ้าเขาไม่ค้องขยู่ในความงามความดี เช่นแต่เรา
เราเห็นว่ามีโทษ เราค้องหลีกเดี้ยวอย่าให้ใกล้ชิด ถ้า
ญาติมิตรมีขระหั้นมาหาควร ขนุเคราะห์ แบก หาม ตาม
กำลัง ที่เราจะพึงทำได้สถานใดเพียงใด

แต่ในส่วนมิตรช่หาขนั้น ถ้าเดินทางร่วมกัน ใน
ความดีก็ขญาติหรือขงถว่าญาติอีกเพราะ พระขงคตรัส
ว่ากถยานมิตรเป็นสิ่งจำคัญที่สุด ถ้ามารถจะชักนำ
ให้เรากล้งสุขและประโยชน้อย่างขิงได้ ในมิตรที่
กถยวณชน

13/07/2565

ในส่วนข่ามัญชคนคั่งหลายที่ ใกล้ชีวิต ค้อง
ระวังรักษาทางไมครี ขยำให้ระรานระจำให้แกลกร้าว
งแก่เพอนรว่ห้วบ้านที่ ใกล้เคี้ยว ให้เกิดคความรังเกียจ

สงบ สุรบัณฑิต

เกลียดชัง มีทุกข์ร้อนมาหาวิธี ก็ช่วยตาม
 กำลังที่จะช่วยได้เพียงใด ในการที่ไม่เป็นบาปและ
 ไม่มีโทษผิดต่อกฎหมาย และไม่ยึดประเพณีบ้าน
 เมืองที่เราอาศัยอยู่ ควรใช้กิริยาโอบอ้อมอารีเป็น
 พนกระทำให้ยังยืน อย่าให้เพื่อนมนุษย์ เห็นใจได้ใน
 ส่วนความชั่ว จงประหลัดคิดความดีให้เขาเห็น กระทำ
 คนให้เขามีความเชื่อว่าเป็นคนดีจริงด้วยประการใด

ในสวนท่านที่มีคุณ คุุณบิดามารดาครูบาอาจารย์
 ก็ให้เคารพคารวะยำเกรงกตเวทิตา ทั้ง ต่อหน้า และดับ
 หลัง หมั่นไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนและให้ปันสิ่งดีของที่
 พอใจ ยกย่องสรรเสริญท่านผู้ใหญ่ที่มีคุณต่อหน้าและ
 ดับหลัง ถ้าอยู่ห่างไกลไปมายาก ก็ต้องจำเป็น
 แຕ่ตั้งข่าวสารถามทุกข์สุข และตั้งการระสังเวยเครื่อง
 ต้านบปุชา ตามสมัยฤกษ์กาล เช่นครูช สารท เป็นต้น

ถ้าบิดามารดาซึ่งได้ล่วงดับไปสู่ปรโลกแล้ว ก็
 ให้ทำบุญให้ท่านชดช้ส่วนกุศล ในวันเกิดและวันดับ
 ของท่าน ^{13/07/2565} อินจะกึ่งหรือมถนนไม่ควรกล่าวและวิตก
 ให้แสดงแต่หน้าใจว่า กตัญญูแล้ว ก็เป็นอันถูกต้อง

แก้คำสอน

ถามว่า กวรวนอกจากทักถาวนาน ยังมีอีกหรือ
ไม่?

ตอบว่า ยังมีถมไป แต่เกรงจะเบื่อกับท่านผู้ฟัง
จึงยังไว้ จะชี้แจงให้ฟังบ้างแต่ที่สำคัญอันเป็นประโยชน์
ดาระมาก ๆ ที่ท่านบิดาได้สอนเราเป็นนัย ๆ ไป มีอยู่
หลายข้อควรเป็นสัจชาติได้ เราได้รับผลเป็นพยานแล้ว

คือท่านสอนว่า (ลูกเขย) จะทำอะไร ๆ ทุกอย่าง
“ชอบใจจึงทำ ไม่ชอบอย่าทำ” ความชอบอันล้นด้วย
ละเอียดสุดซึ้งนัก เหตุเป็นไฉนหรือกรรม ตรงแต่คำ
สอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปรมัตถ์ไฉนหรือกรรม
แก่นดารดาระมาก คือท่านสอนว่า ลูกเขย เจ้าจะกิน
จะนอนจะนั่งจะยืนจะเดิน หรือจะพูดจะทำกิจการสิ่งใด ๆ
ทั้งต้น เจ้าจงบริกรรมอยู่เสมอ ๆ ว่า “โสมพิจารณา
มหาพิจารณา” ดังนี้ ให้เต็มช ๆ ใจอย่าให้ขาดได้เลย
เราเห็นว่าคำสอนอันนี้เป็นความสำคัญที่สุด ผู้ใดเร
กระทำจะได้รับผลเห็นประจักษ์ ทันตาเห็น

13/07/2565

อีกคำหนึ่งท่านสอนว่า (ลูกเขย) ถ้าแม่เจ้าจะ

พูดจะตอบได้แก่ผู้ใดให้เจ้า ถิ่นนาพระ เดี่ยวกัน ๓ คน
แล้ว จึงให้พูดออกมา คำนี้แยกคายมากมายนัก
อุปเท่ห์ท่วมหัวข้าง ทั้งเรารู้จักได้ปฏิบัติ ได้
รับผลเห็นประจักษ์แล้วเมื่อรู้ความ

ข้อคำหนึ่งท่านสอนว่า (ดูกเฮย) ถ้าเจ้าจะลง
เรือนไปสักใด ๆ เมื่อเจ้าลงจากบ้นใดแล้ว ยืนอยู่ยัง
พื้นดิน ให้เจ้าแดงเตี้ยให้รอบก่อน จึงให้ย่างเท้าก้าว
เดินไป ซอน เป็นลำดับทุกก้าว ไซ้เดินเตี้ย เป็นการ
เกี่ยวข้องตอตั้งสติฐาน และพรหมวิหารทั้ง ๔ คือ
เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาด้วย

คำหนึ่งท่านสอนว่า ดูกเฮย จะทำดังใด ๆ ทุก
อย่าง ขอบใจจึงทำ

ถามว่า ท่านให้พิจารณาว่า โสมพิจารณา
มหาพิจารณานี้ ถ้าทำตามท่านสอนจะมีคุณอย่างไร?

ถ้าเป็นแต่บ่นด้วยปากหรือนึกด้วยใจเท่านั้น ก็
คงมีคุณอยู่บ้างแล้ว แต่ไม่สู้มากนัก ถ้าพิจารณา
ตรวจตราดูกิจการแต่ละตัว หรือบุคคลโดยละเอียด
ให้รู้เท่าถึงและการแต่ละบุคคลได้จริง ว่ามันเป็นฉันท

คือเท็จหรือจริง คือหรือชั่ว ผิดหรือชอบ หนักหรือ
 เบาต้น เมื่อรู้เท่าเข้าใจแน่แล้วว่ามีเป็นประการใด
 จะได้ประ กอบ ประพฤติให้ ค้อง ตาม ที่ควรใน การ โดก
 หรือการธรรม เมื่อกล่าวอย่างต่ำแต่พอเป็นตัวอย่าง
 เช่นแก่การชอชขาย เบาต้น เมื่อมี ผู้นำเอา ตั้งของ ของค่า
 และเพชรพลอยบอกว่าเป็นของดีอย่างแท้ ไม่ปลอม
 ดึง

ได้พิจารณาแล้วโดย ตะเยียด ทอถึง จริง ๆ ก็
 พ้นจากของปลอมของเก เมื่อซื้อไว้ก็จะขายได้กำไร
 ผิด ไม่ขาดทุน เห็นประจักษ์อย่างนี้เป็นต้น ในคุณของ
 ความพิจารณานี้ตามการใหญ่และเล็ก ในการ โดก
 และการธรรม เช่นดังภาษิตท่านสอนว่า “นอนสูงให้
 นอนต่ำ นอนต่ำให้นอนหงาย ที่สบายชยานอน” ดึง
 ครั้นเราไปนอนในที่สูง เรานึกสัญญาขมขื่นขึ้นมาได้
 เราจึงนอนคว่ำ จึงได้แต่เห็นเหตุการณ์อันจะพึงมีมา
 ในที่ต่ำ ในความชอนท่านออกนินายยัคยาवनิก ในคน
 ที่นอนคว่ำในที่สูง ว่าได้พินัยและได้ดำกเป็นอันมาก
 แต่เราจะเอาไม่ให้อียัคยาवनิก

ครั้นเราไปนอนในท่าเต้า เราก็นึกขึ้นมาได้
ถึงสัญญาชีวิตที่ว่า นอนคำให้นอนหงาย เราจึงนอน
หงายขึ้น เวลานอนโตคนไม่ใหญ่แต่ขึ้นไปสูง จึง
เห็นถึงไม้ม้อยู่ตรงที่เรานอน เห็นฉนวนโจนไปโจน
มา ก็คิดว่า ชนนอนอยู่ที่นี้ ถึงไม้จะตกลงมาถูกเป็น
อันตรายจึงย้ายไปนอนเดี่ยวที่อื่น มิช้าถึงไม้นั้นก็
ตกลงมาตรงที่เรานอน จึงเห็นคุณของสัญญาชีวิต และ
รู้คุณของมิตาที่สอนว่า โอมพิจารณา มหาพิจารณา
ถ้าทำไม่จะเป็นอันตรายมาก

ครั้นไปถึงที่ดงบายระโหฐาน มีพร้อมทั้งผัก
หอมและมังง่าม ก็นึกสัญญาชีวิตที่ท่านสอนว่าที่ดงบาย
อย่างนอน จึงลุกขึ้นไปนั่งอยู่ไม่หลับ เห็นโจรย่อง
แอบเข้ามาจะตักสิ่งของ จึงรู้สึกนึกถึงคุณของนัก
ปราชญ์ และมิตาที่สอนให้ปริกรรมว่า “โอมพิจารณา
มหาพิจารณา” นั้น

คุณทั้งสี่ที่กล่าวมา ในคำสอนของมิตาและ
สัญญาชีวิตทั้ง ๓ บท ที่นักปราชญ์ท่านกล่าวไว้ถ้าหลงลืม

ไปไม่ได้ พิจารณาให้รอบคอบทั่วถึงถ่องแท้ อันตรายก็
จะพองม้แต่ทรพยต์มบคหรือ ร้างกาย และ ชีวิต เป็นเพียง
แท้ จึงเห็นว่า "โอม พิจารณามหาพิจารณา" นั้น
คัจวง

ถามว่า ที่ท่านสอนว่า จะพูดจาตอบโต้กับใคร ๆ
ให้ถดถอยน้ำเซพระเดี่ยก่อน ๓ วันแล้วจึงให้พูดนั้น จะมี
คุณอย่างไร ?

ตอบว่า เมื่อเรายังเยาว์ ๆ อยู่อายุได้ ๑๖ ปีก็ได้
ทำเต็มมือ ๆ ก็ไม่เห็นมีคุณอะไรนัก เป็นแต่คอยไม่ไหว พุด
คิดซัด เพราะนาเซพระเขาไปถดถอยแล้ว ครนเมื่อ
เราอายุได้ ๒๕ ปีแล้วจึงแปลออกได้ว่า ที่ท่านให้ถด
ถอยน้ำเซพระเดี่ย ๓ วันนั้น ท่านประสงค์จะให้ม้สติเดี่ยก่อน
เพื่อจะได้ม้สติ ครนเมื่อเราเข้าใจความคำสอนของบิดาน
แล้ว ไม่ต้องถดถอยน้ำเซพระจะพูดจาตอบโต้ พุดจาแก่
ใคร ๆ นึกถึงคำสอนของบิดาขึ้นมาได้แล้ว ก็คงดี
ประจพุดจา จึงไม่ใคร่จะผิดพลั้ง จึงได้รับผล
เห็นคุณในคำสอนชวนเต็มมือ ๆ มา

ถามว่า ก็ที่ท่านสอนว่า ถดถอยน้ำเซพระแล้ว

ให้แตรขบกลอง & ทิศเดียวกัน จึงให้ย่างเท้าก้าวเดินไป
 นั้นมีคุณอย่างไร?

ตอบว่า เมื่อยังเป็นเด็กอยู่ ก็ได้ทำตามคำของ
 ท่านเหล่านั้น แต่ไม่เห็นคุณอะไรนักมีบางเด็กน้อยเพียง
 มีอะไรอยู่ข้างหน้าข้างหลัง แต่ยังไม่รู้สึกในคำสอน
 เพราะแปดยังไม่ออก ใจความยังไม่ถูก ครั้นเมื่อ
 เจริญวัยอายุมาก ๓๘ ปี จึงได้แปลคำสอนของ
 บิดาออกได้ว่า ที่ท่านให้แตรทิศทั้ง ๔ เชื่อก่อนจึงไป
 นั้น คือให้คำนึงไปคิดว่า เราจะไปข้างหน้านั้น จะมี
 เหตุการณ์อย่างไรบ้าง ในทิศที่เราจะไปนั้น มีศัตรู
 เป็นต้น ในทิศเบื้องขวาและเบื้องซ้ายก็เหมือนกัน จะ
 มีเหตุการณ์อย่างไรตลิ่งหนึ่งหรือไม่ เพื่อจะได้ระแวด
 ระวังในการรักษาตน จะได้เตรียมไปให้พร้อม
 เพียง

ส่วนทิศข้างหลังเจ้า คือให้ระตึกถึงกิจการ
 บ้านเรือนของเรารู้ถึงใครจะหลงลืมหรือคงค้างอยู่ จะ
 ได้ตั้งเสียมอบหมาย เช่น ท่านสอนว่า "เรือจะไม่ทำ
 งามอยู่" จึงเห็นว่ามีคุณมาก คือท่านสอนให้ มีสติ

ผู้มีปัญญาเห็นแก่ หรืออภัยหนึ่ง ให้ตั้งใจในพรหม
 วิหารทั้ง ๕ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ก็จัด
 เป็นศีลทั้ง ๕ ศุภกัน เมื่อตั้งใจให้ตั้งอยู่ในพรหม
 วิหารได้แล้ว จะไปสารทศโคกจะแค้นอดภาคโดย
 ภัยอันตรายต่าง ๆ ย่อมมีคุณเป็นอันมากแก่ผู้ทำได้
 เสมอ ๆ

ถามว่า ข้อที่สอนว่า “ชอบใจจึงทำ ไม่ชอบ
 ใจอย่าทำ” คำนี้ควรระวังอยู่จะเป็นภัยพิบัติได้หรือไม่?

ตอบว่า คำนี้แสวงหาคำมิได้ เรียกว่าพระไตร
 ปิฎกยอมจำัญญที่สุด เมื่อแรก ๆ ก็ไม่เห็นด้วย เพราะ
 เรายังหมายความว่าความของท่านไม่ถูก คือแปลไม่ออกก็
 เหมือนแก่ที่ท่านเห็นอย่างนั้นแหละ ครั้นความพิจารณา
 ตรัสของของเรามากขึ้น คำนี้ก็สว่างออกไปมากเห็น
 เป็นแก่นสารมากที่สุด เห็นว่าตรงแก่คำสอนของพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าที่เดียวไม่ผิดเลย

ถามว่า คืออย่างไร ชอบใจจึงทำ ไม่ชอบใจ
 อย่าทำ 13/07/2565 ถ้าชอบใจฆ่าสัตว์ ถักทอผ้า ประพฤติผิดใน
 กาม กล่าวเท็จ เด็ดสุราเมรัยเข้า ท่านจะว่าอย่างไร

มีแต่ไม่หลุดหรือผิดคอกกระมัง?

ตอบว่า ความชอบ ถ้าพูดแต่คนโง่หรือคนพาล
ก็เป็นที่ทักท้วงตามจริง ถ้าพูดกับกษัตริย์ราชบัณฑิต
หรือคนที่ฉลาดมีสติปัญญาที่ดีไป แน่หรือคำนั้นเป็น
คำพูดจริง โดยปรารถนาใจจริง ดังเราจะชี้แจงให้
ท่านเข้าใจส่วงเห็นเองไม่ต้องเชื่อใคร คือ อธิบายว่า
(ชอบใจ) จึงทำ (ไม่ชอบใจ) อย่าทำ การฆ่าสัตว์
กับปลงชีวิต ยังถือว่าเป็นให้ตายด้วยความจงใจ ท่าน
ชอบใจแน่แล้วหรือ ตอบว่าเราชอบใจแน่แล้ว ถ้า
ดังนั้น เขาฆ่าท่านเฉยบ้าง ท่านก็ยังชอบใจจะให้เขา
ฆ่าท่านอยู่หรือ ตอบว่าเราไม่ชอบ เราชอบแต่ฆ่าเขา
เฉยเฉยๆ นั้นแหละ จึงได้รู้ว่า คำที่ว่า (ชอบใจ) ท่าน
มิได้ประสงค์ เขาใจของใคร เป็นคำกลางๆ อยู่เท่า
นั้นจะได้เดี๋ยวจึงเห็นว่าใจเขาหรือใจเรา หรือใจใคร นั้นหา
มิได้

คำว่า (ชอบ) ก็บัญญัติว่า ซึ่งที่ไม่ดีและไม่ควร
และมีโทษแก่ผู้ทำแล้วเป็นของไม่ชอบทั้งสิ้น คือมีโทษ
จึงแปลว่า (ไม่ชอบ) เป็นการผิดความผิดความชั่ว

เพราะฉะนั้นการขาดคือ เป็นต้น จึงเป็นอันไม่ชอบ
 เพราะมีโทษ เมื่อใครถูกเขาฆ่าฟัน คนนั้นก็^{๕๑}ไม่ชอบ
 ใจเขา เพราะฉะนั้นการขาดคือ เป็นต้น จึงเป็นการ
 และเป็นของไม่ชอบใจดีก็ตัวอื่น ดูคำสอนของพระ
 ธรรมมาตัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงตรัสด้วยของค้ำแห่ง
 มรรคทั้ง ๘ ว่า ตัมมาทิวฐิ ตัมมาตัมกัมโป ตัมมา
 วาจา ตัมมากัมมันโต ตัมมาอาชโว ตัมมาวายาโม
 ตัมมาสตี ตัมมาตมาชิ ดังนี้ หมายความว่า เห็นชอบ
 คำที่ชอบ ก่อชอบ การงานชอบ เดียงช้ชอบ
 พยายามชอบ ระลึกชอบ จิตสงบช้ที่ชอบ จะต่าง
 อะไรแก่คำที่ว่า ชอบใจจึงทำ ไม่ชอบใจอย่าทำ จะ
 ชอบใจ แต่ฆ่าเขา ช้างเคี้ยว จะเรียกว่า ชอบ อย่างไรได้
 เราจะฆ่าตัวเร้ามันงสัตว์อื่นไม่ชอบออกมาเด้า จึงเห็น
 ความได้ชัดว่า ชอบใจนั้นประสงค์ทั่วไป เพราะไร
 เป็นคำกลางๆ ไม่ประสงค์ว่าใจใคร การที่ชอบไม่
 ทั่วไปไม่เรียกว่า ตัมมาปฏิบัติได้ ให้ชอบทั้งเราทั้ง
 เราจึงจะเรียกว่าชอบแท้

13/07/2565

ความคิด ความเห็น ความรู้ ของคนโง่คนพาด

สงบ สุริยันทร์

จะฟังเอาบันทึกฐานที่ไหนได้ เพราะเขาเห็นผิด คิดผิด
ผิด จากสภาพความจริงที่แน่นอน

เพราะฉะนั้นคนที่เขาตั้งใจ จะทำตามคำ
บิสามารถตาของเขาตั้งต้น เขาจึงเป็นคนคิดฉลาดได้
ผิดจากคนที่ ไม่เชื่อบิสามารถตาตั้งต้น แม้ว่าจะ
เจ้าเรียนศึกษาศึกษา วิชา มากมาย ดัง เท้าใด ๆ ถ้าเขา
ไม่เชื่อไม่ฟังบิสามารถตาตั้งต้นแล้ว ขย้าฟังนึกเถยว่า
เขาจะเป็นคนคิดได้ช่วยประการใด

ด้วยเหตุว่า ชรรมนิยมประเพณีของบิสามารถตา
ที่ตน ย่อมรักบุตรยิ่งกว่าตั้งต้น แม้ว่าจะบุตรจะชั่ว
ร้ายอย่างไร บิสามารถตา ก็ไม่เห็นความกรุณาแก่บุตร
บุตรคนใดที่เคารพต่อบิสามารถตา ย่อมเป็นคนดีแทบ
ทุกคนถ้าได้ ตามที่ได้ตั้งเกิดมาแล้ว

ความชอบ ดำมารต จะชี้ให้เห็น พระยานไถ่ ๆ ก็
ได้ ในประเทศสยามเราพบเห็นเองมีอยู่ ๓ เป็นเจ้า ๒
เป็นขุนนาง ๓ ที่เป็นเจ้านน คือ กรมพระราชวังบวรวิไชย
ชาญ ๓ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ
เดนมัคกระทรง มหาคไทย รัชกาลที่ ๕ พระองค์หนึ่ง

13/07/2565

ท่านเจ้า พระยา ภาณุวงศ์ มหาโกษาธิบดี ๓ ท่านทง ๓ น
 เคารพต่อบิดามารดาของท่านเป็นที่ยง ตามเจตาค
 เราได้รู้ได้เห็นแก่ตาของเราเอง

เรายังได้ ยินเขาเด่า ถึงท่านผู้หนึ่งเป็นขุนนาง
 ในรัชกาลที่ ๓ แต่ท่านผู้ น เป็นแต่ผู้ใหญ่เด่าให้ฟังว่า
 มารดาของท่านทรายนก เวลาท่านจะเข้าวังชนแคร์
 แด้ว คนหามออกมาถึงถนนเด้ว มารดาของท่านตาม
 ออกมาดำ ท่านให้คนใช้ของท่านนำร่มไปกนให้
 มารดาโดยกตัวแคคจะร่อนมารดา คนที่เคารพบิดา
 มารดาดังเพียงน ย่อมเป็นทศวรรเดวีญูของเทพยดา
 และมนุษย์ทศทงหลายทัวใดก

เราได้เห็นแก่ตาของเราเอง เมื่อวันเดดิอูบ
 ราชามิเค็ค กรมราชอับวร เด็คไปดั่งคำดาในพระ
 ราชอับวร เจ้าคุณชนนของท่านนงอยู่คำดา ท่านทอก
 พระเนตรเห็นเจ้าคุณชนนของท่าน ท่านยกพระหัตถ์
 ประธานน้อม พระเศียร กระทำ ความ เคารพต่อ เจ้าคุณ
 ชนน 13/0 พ ๒5๐๕ เราได้เห็นแก่ตาของเราเองในเวลานั้น

สงบ สุริยรินทร์

พระเจ้าแผ่นดินยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ
 เสด็จมาตั้งพระทรงมหาดไทย ด้วย แล้วยังเสด็จเข้าวัง
 ขวัญใจประชุมหรือออกประชุม คงเสด็จไปถวาย
 คำนิมกราบไหว้เจ้าจอม มารดาของท่าน เสียก่อน เสมอ
 นุกวนเป็นนิตย์ ท่านเจ้าพระยามหาณรงค์ก็เหมือนกัน
 ท่านเคารพต่อคุณแก่มารดาของท่านเป็นที่สุด ตามที่
 เราได้รู้เห็นเองด้วยคน มิได้ค่อนถึงท่านมาแต่ใคร
 เลย

ผู้ตั้งใจจะทำตามคำสอนของบิดามารดา ย่อม
 เป็นที่สรรเสริญของเทพยดาและมนุษย์ทั่วทุกโลก และ
 ย่อมมีความเจริญไม่ถ่มจม โดยเหตุว่ากรรมตามิลา
 มารดาที่ดี ย่อมเขาใจสั่งสอนบุตร เพราะ
 บำเรอจากความวิชยาในบุตร บำเรอแต่ความสูง
 ความเจริญแก่บุตร เพราะฉะนั้นจึงเชื่อได้ว่าบิดา
 มารดาจะสอนบุตรให้ซื่อเป็นอันปฏิบัติได้จ้ะไม่มี
 เลย

13/07/2565

อีกประการหนึ่งใคร ๆ จะให้ คัดให้พร แก่เราสัก
 เท่าใด ก็สู้บิดามารดาของเราให้ คัดให้พร แก่เราไม่ได้

เราจะเอาอะไรไปให้ บิดามารดา ของเรา ถ้าไม่ให้เรา
 เราทำความดีตามคำสั่งสอนของท่านไม่ได้ เพราะ
 เหตุว่าถ้าบุตรดีแล้ว บิดามารดาก็เย็นใจ หวังใจว่า
 บุตรคนนั้นคงจะสืบชาติดีคงได้ สันหลังในชาติตระกูล
 ทรัพย์สมบัติโดยเหตุที่เห็นบุตร ประพฤติดี ตาม คำสอน
 กุศลของแก่น้ำใจของตนแล้ว ย่อมได้หน้าและได้ ชื่อ
 ชื่อนใจ

บุตรคนใดที่ประพฤติชั่ว และทำให้เป็นที่ทุกข
 ร้อนรำคาญ แห่ง บิดามารดา ตน แม้ ไม่มีใคร แข่ง ก็จ
 เต็มต้นวาสนาถึงแก่ความพินาศดิบหายไปเอง

อย่าตั้งเหตุที่ต่างมา แลดู เมื่อเรารู้อีกดีแล้ว
 เราจึงตั้งคองใจใน ความดีหวัง จะทำ ตาม คำสอน ของ
 บิดามารดา ในส่วนนี้ให้เต็มรอบบริบูรณ์ การที่เรา
 กระทำดี ความดีก็ได้รับผลได้ดังเราเอง ไร้อ่าน
 ผู้ตั้งสอนจะได้อะไรด้วยก็หาไม่ได้

เราเชื่อว่า เราได้ดำเนินแล้วตามคำสั่งสอนของบิดา
 มารดาและยิ่งกว่าท่านสอนเราเสียอีกโดยเหตุที่เราได้ยิน
 ได้ฟังคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ครูบารอาจารย์

ฟังมีมาแก้ศัตรูหมู่ร้าย

เว้นไว้แต่ผลกรรมก่อน อันตนได้กระทำมาแต่
 บุรชาติเท่านั้น การที่กระทำให้พ่อแม่ยินดีได้นี้ ดู
 ประเสริฐมากในโลก ๆ คุณมิได้เลือกว่าชาติใด ยิ่ง
 พวงจันต์ด้วยอมลธรรมเจริญความ กตัญญูต่อ บิดามารดา
 เป็นที่ยก เช่นจีนเซ่ง และไทจ้อ หมออยู่ ทางทุ่งนั้น
 ตายตามความต้องการของบิดา ไม่ขัดขวางความ
 ประสงค์ของบิดา ชี้อย่างยังปรากฏอยู่ในโลกจน
 ทกวันนี้ด้วยดีชีวิตเพราะฟังคำบิดา เราทำในทุกวันนี้
 นี่ยาให้ถึงอย่างนั้นเลย เขาแต่เพียงทำนึ่งตั้งสอนให้
 ทำการดีความดีแล้ว ก็จงทำตามถ้อยคำของท่านเถิด
 ผลที่ประพาศความดีก็จะได้แก่ตัวเอง มิใช่ท่านผู้
 สอนจะได้ด้วยเมื่อไร ท่านจะได้ยกย่องเมตตาปราณี
 แก่บุตรเท่านั้น เป็นส่วนหนึ่งของท่าน

แต่เมื่อบุตรเป็นดีประพฤติกอบอยู่แล้ว ท่านก็
 พอลงใจรับความดีธรรมเจริญด้วย ดังคำสามีเขาพูด
 กันว่า ตกคนนั้นตั้งจริงหนอ หรือดังคำที่เขาพูดกันว่า
 พ่อแม่เราดีถูกเราจึงดีตามพหุพหู ตั้งนเป็นตน ย่อม

มีมาแต่บุตรประพฤติดำตามคำสอนของพ่อแม่ทั้งต้น

เพราะฉะนั้น ถ้าบิดามารดายังมีชีวิตอยู่ ก็จง
กระทำให้ท่านชื่นใจเถิดจะเป็นการบุญหนักหนา ทั้งตัว
เราก็จะดีด้วย ถ้าท่านดวงดับไปสู่อปรโลกแล้วเถิด ก็
จงทำแต่ความดีเถิด มนุษย์ทุกคนจะพลอยดีรับบุญถึง
มีบิดามารดาของเราด้วย ตกอยู่ใต้อาณาเขตของพระ
เดชพระคุณท่านผู้ดวงดับไปสู่อปรโลกแล้วด้วย ทั้งตัว
เราก็จะได้รับความสุขใจมาก ทั้งความดีที่เราประ
พฤติดีก็จะแผ่เจิดจรัสเป็นอันดี ให้เห็นทันตาในโลกัน
แม้ทำลายกันจนสูญไปสู่อปรโลกแล้วเถิด ถ้ายังจะต้อง
เกิดอีก ก็คงเกิดในเทอานดี คือสุคติเป็นเทียงแท้ ความ
คำสอนของพระพุทธเจ้า

ผู้ประพฤติกวามดี ตามคำมีบิดามารดาตั้งสอน
ได้เปรียบทั้งการ โลกการ ธรรมไม่ว่าจะชาติไหนเคย เมื่อ
เราทำเทียงหลายทีไรจะเขาใจดังนี้ จงตั้งใจไว้ใน
ความดีตามคำมีบิดามารดาสอน ก็จะมีแต่ความสุข
ยังถาวรตามภาวะอนัตต อดงามด้วย ผู้ที่ตั้งใจจะ
ทำตามคำมีบิดามารดาสอน ก็ต้องมีแต่ความดี

13/07/2565

บทที่ ๑๐

อวสาน

ชีวิตคนบ้ายคล้อยของเทียนวรรณ หรือ ค.ว.ต.
วันเนาโก เป็นชีวิตแห่งการกระทำงานอย่างหามรุ่ง
หาค่ำ แต่มจะหาเวลาพักผ่อนไม่ได้เลย ตั้งแต่ให้
กำเนิดศตยวิภาคพจนกิจมา เขาต้องปลุกปล้ำทำงาน
อย่างหนักหน่วง ถึงที่เขาได้ แรงใจ ในหนังสือพิมพ์
ของเขาคนหนึ่งว่า

“ออกหนังสือศตยกิจได้ เราเชื่อว่าการทำงาน
หนังสือเรื่องนี้ เป็นความยากที่สุดของเรา มีใช้ความ
ง่าย ดังเราจะให้ท่านทั้งหลายเห็น คือ

(๑) คือเราไม่มีเงินเป็นทุน ที่จะจับจ่ายให้ค่าจ้าง
พิมพ์

(๒) ไม่มี กำถ่วงพาหนะ ผู้ช่วย ต้องทำเอง ด้วยคน

13/07/2565

• ทศประการ

(๓) ต้องระวังภัยขี้คำของศัตรู และขีดความที่ควร

สงบ สุวินทร์

พูดและไม่ควรพูด

- (๔) ต้องเรียบเรียงให้กระชับ (กระชับรัด) ไม่นานไม่ยาว ไม่เรื้อร่ารกหู ฟังได้ทั้งท่านที่ดั่งและผู้ต่ำ คตอดโลกและธรรม
- (๕) ต้องเรียบเรียงและกล่าวให้ถูก ให้ตรง ให้จริง มีพยานทุกคำ
- (๖) ต้องเข้าใจจริงๆ ในการคำสัญญาและกฎหมาย และทางราชการ และพงศาวดาร โลก และเบ็ดเตล็ด คตอดทุกอย่าง
- (๗) ต้องระมัดระวังผู้ทูลจวจิต ทำกิริยาไม่เอามือพาย แต่เอาเท้าราน้ำ จ้องคอยประจบจับผิดอยู่เต็มอ ๆ จนมีพยานออกปากว่า จะเข็ดตักหนึ่งกึ่งยงหาของเขกไม่ได้
- (๘) หนังสือศุขตยวิภาคนิจ มีกิริยาเหมือนบุคคลยืนทำอยู่กลางสนาม หากชกไม่เกรงใจมนุษย์
- (๙) คนไม่รู้ภาษา (ถ่อมคน?) ไม่มีทรัพย์สินเรือน ไม่ต่างอะไรแก่ไก่ที่คุ้ยเขี่ยหากินด้วย

จงขอยปากแต่ละเด็บ พอกกระเพาะไปวัน
หนึ่ง ๆ เท่านั้น

(๓๐) ทั้งคน ก็เป็นคน บบตั้งอายุ ซื่อเตียง เมตตากว
มาก และร่างกายก็บอบช้ำแก่ชราด้วย”

การทำงานหนังสือพิมพ์คนเดียว ตั้งแต่ตำแหน่ง
บรรณาธิการ จนกระทั่งคนตรวจรูปเองนั้น นับว่า
เป็นภาระที่หนักมาก ผู้ที่เคยผ่านงานหนังสือพิมพ์มา
แล้ว ย่อมรู้ดีว่าหนักหนากเพียงไร คงจะเนื่องจากงาน
มาก ตรวจรูปไม่ทั่วถึง หนังสือพิมพ์ของเขาจึงมีคำ
ผิดมาก ยิ่งภาษาฝรั่งเศสด้วยแล้วยิ่งมีผิดมาก ทั้งนี้หาใช่
ว่าเขาขอกเตียงฝรั่งแปร่งไปไม่ เพราะงานมีคั่งคั่ง
เทียนวรรณจึงไม่ได้ไปไหนมาไหน แม้แต่โรงมหรตพ
เขาดำรงภาพว่าพดิ่งความเพียรแล้ว ตอนแก่ชราเขามี
มากกว่าคนวัยหนุ่ม ความจำเสื่อมทรามลงไป แต่
ความคิดเห็นสว่างไสวขึ้น แม้เขาจะขี้ริ้วขี้ในในงาน
อย่างไรก็ดี ก็ยังรู้จักรักษาสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี
คือกินเป็นเวลา นอนเป็นเวลา ทำงานเป็นเวลา งาน
ช่วยกันส่วนมากทำในเวลากลางคืน ตอนดึกคนนอนหมด

สงฆ์ สุริยจันทร์

แล้ว ถ้าวุ่นใหม่แขก ก็รับแขกบ้างตามธรรมเนียม
 ส่วนการพูดเรื่องการค้าการเมืองนั้น ค่อนข้างลงไปไม่
 เทียบพูดในวัดวาอารามหรือวงเหมือนคนเป็นหนุ่ม แต่
 ใช้วิธีเขียน ในหนังสือพิมพ์ ตัดยววิภาคพจนานุกรม เป็น ส่วน
 มาก เขียนวรรณคดีของทางวรรณคดีเป็นเหตุขยเพื่อให้
 หนังสือพิมพ์ดำรงอยู่ ดมย่นนเป็นดมยทประชาชนยัง
 ไม่นัดใจ คนที่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไม่ลงหยบมือ
 เขาต้องขาดทุนทุกปี นอกจากจำหน่ายตามธรรมดา
 แล้ว เขายังใจกว้าง แจกฟรีเสียก็มากพอสมควร หรือ
 ใครรับหนังสือพิมพ์ไปอ่านไม่พอใจนำมาคืน ถ้าหนังสือ
 พิมพ์ผิดก็ขอรับคืนเงิน ยังแถมแจกสมุดปกปก
 ด้วยหรือให้อีกด้วย แม้จะประดพการขาดทุนอย่าง
 ย่อยยบอย่างไรก็ดี เขาก็ไม่ทอดย เมื่อเป็นเช่นนั้น
 เขาต้องหาเงินทางอื่นมาจนใจ นั่นคือเขาต้องค้าเงิน
 อารพทนายความพร้อม ๆ กันไป ในครั้งแรกเขาออก
 รายบักซ์ ค่าบอกรับบิตะ ๒ บาท ต่อมาเปลี่ยนเป็น
 รายตีปด้าห์ ค่าบอกรับบิตะ ๔ บาท แต่มิใช่ว่าเขียน
 ๑๓/๐๗/๒๕๖๕
 วรรณคดีจะปราศจากผลเหตุขยแต่เพียงอย่างเดียวหาไม่ ผู้ทำดี
 ย่อมจะมีผู้ชวยเหลือเสมอ ดังหนังสือปรากฏความเจาหมาย

บางท่านศรัทธาในงานของเขา ถึงอุทิศทุนด้วยเงินทอง
เป็นครั้งคราว ๆ ละมาด ๆ ถึงกระนั้นก็ยังขาดทุนบ่อยค
อุปกัระอันนี้ เป็นกำลังใจ ให้ เทียนวรรณ ทำงาน ยิ่งช
แม้จะยากลำบากอย่างไรก็ดี แต่ทั้งนี้เรียกได้ว่าเขา
ทำงานเพื่ออุทิศมคิตเท่านั้น ด้วยวิญญาณของนักหนังสือ
พิมพ์ เขาเป็นนกลหนังสือพิมพ์หัวเห็ดคนเดียวในสมัย
นั้น จนถึงกับฝรั่งที่เคยอ่านงานของเขาได้อมใต้แฉะ
เขาใจช่วย โดยมีจดหมายมาถามข่าวคราวอยู่แต่มี
ส่วนคนไทยด้วยกันนั้น บางคนก็ห้ามมิให้พูดมากไป
กลัวจะประศัพศากกรรมดังที่เคยประศัพมาแต่อดีต ใน
จำนวนน มภรรยา และพระภิกษุสงฆ์ และมีหญิงดี คือเขา
โดยความบริสุทธิ์ใจอีกหลายท่าน แต่เขาหาขอมหยุด
ไม่ ก็อย่าไม่ถึงคราวตายแล้วไม่ตาย ชนง แก่แล้ว
จะอยู่ไปได้ ชักช้าก็ฉิบ ถ้าจะตายเพราะทำดี ทำเพื่อ
ชาติไทยคนไทย เพื่อให้ ได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตย
ก็ยอม

เทียนวรรณถึงแก่กรรมเมื่อไร ยังเป็นปัญหาที่

มีคมณ ดันนิษฐานว่าคงในราวอายุ ๖๘ ปี คือหลัง

อมตชน !

เทียนวรรณเป็นบุรุษพิเศษ เป็นคนสำคัญแห่ง
ยุค คุณงามความดีเด่นที่สุด คือความเป็นคนกล้าอย่าง
ไม่มีใครเหมือน มีความรักชาติอย่างรุนแรง เต็ม
รักชาติของเทียนวรรณเคียดพาดำอยู่เต็มอ ประหนึ่ง
วานาเคียดมีความร้อนถึง ๑๐๐ องศา คุณงามความดี
อย่างไม่มีใครเสมอเหมือนได้ เทียนวรรณยอมรับ
ว่าคนฉลาดมีหลายคน แต่ไม่มีความกล้าที่จะแสดงตัว
ออกมากอย่างเขา เทียนวรรณดีเด่นอย่างไร ท่านผู้อ่าน
ได้ดูงานของเขาที่เขียน ได้ศึกษาค้น และยกมา ข้างต้น
แล้วคงคิดเห็นได้เอง เพราะคนเรากล้าทำทุกงาน ๆ เป็น
เครื่องตัดสินคน คนจะดีหรือเดวก็เพราะงาน มิใช่ชาติ
ถ้าเลือกอย่างความเข้าใจในสมัยโบราณที่คว่ำกริ่ง แต่
อย่างไรก็ดี ผู้เขียนขอสรุปร่างงานของเทียนวรรณตอน
สำคัญ ๆ เพื่อให้ท่านพิจารณาอีกคร้งหนึ่ง ดังต่อไปนี้
ในตำนานโยบายต่างประเทศนั้น เขาแนะนำให้
รัฐบาลในสมัยนั้น ผู้มิตรไมตรีกับจีน, ญี่ปุ่น, อังกฤษ
และเยอรมัน เพื่อต้านทานจักรพรรดินิยมฝรั่งเศส

เพราะญี่ปุ่น เริ่มมี เทคโนโลยี เป็นที่ เกียรติ ขาม ของ มหา
 อำนาจยุโรปแล้ว ส่วนจีนนั้น มี พหุเมื่อง มากมาย กาย
 กอง เมื่อไทยเรามี พหุเมื่อง ที่ เกียรติ โกร เช่น ญี่ปุ่น
 และมี พหุเมื่อง ที่ พหุเมื่อง มาก เช่น จีน ฝรั่งเศส คง ไม่ ถ้า
 รั้ง แก่ ไทย ส่วน อังกฤษ เยอรมัน ทั้ง ๒ ประเทศ นั้น ต่าง
 ก็ เป็น ศัตรู ของ ฝรั่งเศส คง ไม่ ปล่อย ให้ ฝรั่งเศส ทำ แก่
 ไทย อย่าง ต่มา ย ๆ เป็น เนื่ ซึ่ง ปรากฏ ผล ต่อ มา ก็ เป็น
 จริง อย่าง เขา คาด ไว้ ทุก ประการ มร. สกอต (Scott) ผู้
 แทน ฝ่าย อังกฤษ และ ม. ปาเว่ (Davie) ผู้ แทน ฝรั่งเศส
 ได้ ทำ สัญญา กัน ฉบับ หนึ่ง ใจ ความ สำคัญ แห่ง สัญญา
 ฉบับ นั้น มี ว่า ให้ ถ้อย เขา ประเทศไทย เป็น ประเทศ กันชน
 (buffer state) คือ ไม่ ว่า อังกฤษ หรือ ฝรั่งเศส จะ ไม่ ยู่
 กับ ประเทศไทย

เมืองไทย รอด ปาก เขี้ยว งปาก กามา ได้ นอกจาก
 เพราะ พระปรีชาดำ มวล ของ พระพุทธเจ้า หิต วง แด้ว ยัง
 เป็น เพราะ เหตุ บัง ธิ ญ ตั้ง ถ้าว อัก ถ้ว

ใน ด้าน การ เมือง เทียน วรรณ ชาติ ของ นให้ รับ
 เปลี่ยน แปลง การ ปก ครอง จาก ระบอบ ราชา ธิปไตย มา

เป็นประชาธิปไตยเสียโดยเร็ว นับว่าเขาเป็นคนแรกที่
 คัดตั้งเพื่อระบอบประชาธิปไตยอย่างเอาหัวเข้าแลก

ในด้านเศรษฐกิจ เทียนวรรณต้องการให้เด็ก
 บ่อนการพนันเสีย รับตำรวจตำมะโนครัวพดเมืองให้
 เรียบร้อย แล้วเอาเงินหอดวงออกให้ราษฎรนำไปทำทุน
 ถ้าเงินไม่พอก็ให้ยืมจากอเมริกา โดยเขาภาษีค้บูก
 ให้เป็นค่าคอกเบี้ย ตั้งโรงงานขึ้นให้แพร่หลาย เพื่อ
 ให้พดเมืองไม่ว่างงาน และมั่งงานทำ ที่สำคัญที่สุด
 คือเสนอให้รัฐบาล ตั้งกรมค้บควา ทรัพย์สินกร ธรรมชาติ
 ขึ้น เพื่อให้รู้แห่งกำเนิดแห่งทรัพย์สินกรธรรมชาติ
 และให้คนไทยทำอุตสาหกรรมเองได้ ไม่ต้องอาศัย
 จมกของคนอื่นหายใจ

ในด้านการศึกษา เทียนวรรณพยายามชี้แจงให้
 เห็นว่าการศึกษาเท่านั้นที่ทำให้คนเต็มคน และทุก ๆ คน
 สามารถศึกษาได้เท่า ๆ กันทั้งไพร่และมิด "ความรู้วิชา
 เรียนทันกันหมด" เขาชักชวนให้ ผู้เงินหันมาสร้าง
 โรงเรียนแทนการสร้างวัด ให้พยายามพดให้เห็นความ
 สำคัญของผู้หญิง ให้ยกฐานะสตรีเท่าเทียมบุรุษ นั้น

13/07/2565

คือให้ตั้งโรงเรียนสตรีขึ้น ทั้งโรงเรียนด้ามีญอชาด้วย
 คึกษาและการเรือน ซึ่งในสมัยนั้นเห็นว่าการศึกษา
 สำหรับลูกผู้หญิงไม่จำเป็น นับว่าเขาเป็นนักการศึกษา
 คนแรกของชาติไทย

ในด้านโครงของสังคมไทย เกือบวรรณเห็นว่า
 พิจารณ์อย่างหนัก ในวงงานของรัฐขาดเต็มไปด้้วยคน
 โกง คนที่ไม่โกงก็พูดไม่ออก จึงไม่มีใครแก้ โดยใคร
 ที่มากที่สุดก็คือกระทรวงยุติธรรม, มหาศาลไทย, กระทรวง
 ทรวงเกษตร ฯ เกือบวรรณเสนอให้ตั้งคนสุจริตไว้ใน
 ตำแหน่งสำคัญ ๆ เพื่อปราบคนโกง เพราะเมื่อผู้ใหญ่
 ไม่โกง ผู้ช้อยก็ไม่กล้า และให้ปราบอย่างเด็ดขาด
 "อย่าทำอย่างได้ พี่เดียดายน้อง" หรือพูดอย่างสมัยนี้
 ว่า "อย่าทำอย่างดูบนหน้าปะจุมุก" นอกจากคนโกง
 แล้ว ยังมีคนอกจําพวกหนึ่งคือ พวกด้อพดขยอเจ้า
 ให้เหลือใจ รัฐบาลก็คิดแต่ออกกฎหมายตะพึด
 ตะพือ ออกไปแล้ว ไม่คอยตรวจตราให้ปฏิบัติ
 ตามกฎหมายกันจริง ๆ จัง ๆ พี่ก็เดียวก็เงียบหาย
 ขุนนางก็ตีเต็มเมี่ยมมาก และเด่นการพนัน ราษฎร

ชายหญิงก็โง่เงาเบาปัญญา หมกมุ่นอยู่ในอบายมุข
 คือบ่อนการพนัน และดื่มฝิ่นเท่านั้น ทหารและตำรวจ
 ก็คอยแต่จะเล่นงานกัน ไม่มีใครปรานีใคร บ้างก็ว่า
 แด้วแต่นาย หรือแด้วแต่จะเป็นไป คอยคองดม
 เท่านั้นเป็นตั้งคมแห่งการทอดธุระ ยิ่งกว่านี้ยังเดิน
 ไปด้วยวิเศษ ใครทำคึกว่าตัวไม้ไค้ คอยมัดแข้งมัด
 ขา ถ้ายังไม่มีโอกาสทำตายก็มัดด้วยปากกาตด้วยตา
 ไปก่อน

ในด้านการทหาร เทียนวรรณเสนอให้ปรับปรุง
 ปืนกองทัพบก เรือ อากาศ ให้เข้มแข็ง พรั่งพร้อม
 ด้วยอาวุธสมัยใหม่ ซ้อม, สร้างบ่อนค่ายทางชายแดน
 และปากข้าวไร่ให้แข็งแรงมั่นคง นอกจากนี้ยังเสนอ
 ให้นำลูกนาว่าไทยไปเยือนนานาประเทศ ให้สิทธิพิเศษ
 แก่ครอบครัวทหาร ตั้งแต่เด็กถึงเด็กจนหนึ่งคือ เขา
 เริ่มปลูกให้คนไทยค้นคว้า ด้วยสิทธิชาตินิยมเป็น คนแรก
 เขาปลูกตั้งแต่เขาวงขน จนกระทั่งผู้ใหญ่หมวดหนึ่งออก
 วรรณกรรมชนนเป็นเหตุให้เกิด "เมืองไทยจงคนเกิด"

13/07/2565

ของอัครพาดาในกวดต่อมา บทความที่แปลประหลาด
 อีกอย่างหนึ่งของเขา ก็คือบทความเกี่ยวกับสงคราม
 เทียนวรรณ ได้นำเอา คัมภีร์พิชัย สงคราม มาตีพิมพ์ เผย
 แพร่ในหนังสือของเขา ซึ่งจัดทำคือสงครามแตรกตยุทธ
 ต่าง ๆ เช่นเขาพูดว่า ฝรั่งเศสชอบใช้กอดม้ากินถั่วจน
 ถึงกตเขาให้มอม (ยูให้รำดำให้วัว) กับไทยและประ-
 เทศต่าง ๆ ทั้งนี้ว่าเทียนวรรณเป็นคนไทยคนแรกต่าง
 ได้ฝรั่งเศสอย่างสันติ !

ในด้านคำสอน เทียนวรรณก็เขียนเปรียบเทียบ
 และนำประวัติคำสอนใหญ่ ๆ คือ พุทธ, คริสต์, อิสลาม
 มาดงอย่างไม่มีใครเคยทำก่อน เขาเข้าใจพุทธคำสอน
 อย่างถึงแก่นคนหนึ่ง เขาโจมตีพุทธบริษัทของมลายูไว้
 เหตุผล ควรนับว่าเขาเป็นปรัชญาเมธีแห่งพุทธปรัชญา
 ได้คนหนึ่ง

ในด้านวรรณคดี เทียนวรรณก็เป็นผู้เริ่มใน
 การวิพากษ์วิจารณ์ก่อนใคร ๆ และการวิพากษ์
 ก็นับว่าเปรียบเทียบ ไม่ได้ด้วยเหตุผลคมคาย ก็อตุก
 ค้อง!

ทำไมเทียนวรรณจึงมีความฉลาดถ้ายศเขาเกิด
 มากมายนัก คำตอบเท่าที่จะค้นได้ก็คือ เพราะเทียน
 วรรณมีเลือดดีเป็นประการแรก เชื้อสายของเทียน
 วรรณ เช่นสมเด็จพระสังฆราช (ท่า) ก็เป็นปราชญ์ที่
 ผู้เสมอเหมือนได้ยาก ประการที่สอง เทียนวรรณมี
 การศึกษาดี เริ่มแต่ตอนนบวชพระมา รวมทั้งได้มี
 โอกาสสั่งตรรกคณดำคัญแห่งยศนั้นด้วย ประการที่ ๓
 เทียนวรรณมีความรัก หรือปลุกความรักรังของตัว
 เองให้มองเห็นจุดเด่นจุดหนึ่ง ขนาดบ้าง เรียกว่า
 accentricity จนถึงใคร ๆ ก็หาว่าเทียนวรรณบ้าง แม้
 ตัวเองก็ยอมรับว่าตัวเองบ้าง เท่าที่ปรากฏนั้น คนที่
 ฉลาดยิ่ง กับคนฉลาดจริงนั้น มีอาณาจักรของปัญญา
 อยู่ไกล ชาติกัน นักเขียนที่มีชื่อเสียงของโลกบางคน
 พยายามปลุกใจตนเอง หรือก่อให้เกิดความปอดร้าว
 ชมชื่นรื่น เพื่อให้จิตใจบรรลุถึงสถานะ accentricity
 นเหมือนกัน จนถึงกับกอนตาย ได้ก่ตายเป็นเดี่ยงดีไป
 เช่น รุสโซ, ก็เคยโมป่าซองค์, เฮกการ์แตนต์ไป,
 ซอดกาไวคต์, เฟรตริช นิตเซ ฯลฯ เป็นต้น เพื่อดู

13/07/2565

โคกถ่าวไว้ในหนังสือ Pheado หน้า ๒๖๔ ว่า

“มีความบาคดงอยชนิดหนึ่ง ซึ่ง
 เป็นพรอนิเคษ ประทานลงมาจาก
 สวรรค์ ความบาคดงชนิดนี้ เป็นดังอนม
 ค่าที่สุด ท่ามกลางสิ่งมนุษย์ ทั้งนเอย
 จากความบาคดงชนิดนี้ มีความสังกกว่าจิตใจ
 ที่ปรกติ จิตใจที่ปรกตินั้น เป็นสมบัติ
 แห่งมนุษย์ ส่วนจิตใจซึ่งได้รับพรพิเศษ
 ดังกล่าวมา เป็นสมบัติแห่งสวรรค์”

อารมณ์ ความกล้า ความรักชาติ ของเทียน-
 วรรณพลุ่งโชนนอย่างจรด ยิ่งแกยิ่งรุนแรง ไม่
 มีอันเสื่อมคลายลง แต่ประกอบด้วยความสุขุมชนอก

“แม้จะหนักได้อยู่เช่นนี้ เราหนอ ไม่ควรเรา
 จะมาเป็นอยู่อย่างนี้เลย ไปๆ เราเข้าแก่ตัวเอง ช่าง
 เหตุอย่างผลว่า พระเป็นเจ้าให้เราเกิดมามีรูปมีกาย
 จิตใจ เครื่องคิด ฉันทานขอครงบถาหาญ เช่นนี้”

เพื่อประโยชน์จะให้เราทำหน้าที่ของมนุษย์เช่นนี้ และ
 เราจะมาละหน้าที่ ของผู้รักชาติ เดียว จะควรแก้ด้วย
 และความประสงค์ของพระเป็นเจ้าหรือ เราผู้เดียวไม่
 ทำค้อย่างในประเทศของเรา ใครเด่นเขาจะบ้ำคดง
 จิตอย่างไรที่ผิดคิดว่าเขาเช่นนี้ แต่ไปดูแบบบนกระตัง
 พรหมโลก เบื้องคำตอดขอเวจ ก็ได้เห็นได้ยิน
 เดียงเขาพูดกันว่า ตามแต่จะเป็นไป มีใช้ หน้าที่ของ
 เขา แม้ท่านผู้นั่งอยู่ในตำแหน่งก็ยิ่งพอพระทัย พอ
 ใจไปตงโกลนตามที่เรารูเรื่อง ว่าท่านเด่นอะไร ท่าน
 ทำอะไร ท่านพูดอะไร ท่านครัดว่าอะไร

มีทให้มนุษย์ ทปรารภ เมตตา ปรานี แก่กันและ
 กัน ไต่ยงได้เห็นอยู่ก็แต่ที่ตรงจะท่าตายกันมากกว่า
 เดียงบ้ำรุงกัน ส่วนพอดพาดก็ว่าพาดได้พาด ส่วน
 ผู้มับรรตาศักดิ์ และเจ้าหน้าท ต้นทหน้าท ก็ไป คนตะทาง
 ส่วนพอดนักปราชญ์ ราชบัณฑิตยย์ แอบเข้าไปโกธ ท่าน
 ก็ไหลไปเดียงตักทงหนึ่ง ส่วนช้บานาตั้งช้ทตมกเดว
 ทราม ก็ถึงแก่เด่นถ้วเด่นไป แทงทวย กินช้ำจ
 ต้าและเด่งสุรา เต้นการตั้งวาท รุม กอดสามเณรและ

คุณผู้ดี บางทีก็เคยถึงเมณู แม่ท่านที่วัดทรง
 คุณธรรมแท้ แต่กระทบกระเทือนท่านเข้าสักเล็กน้อย
 ก็ไม่ได้ ท่านได้แสดงกิริยาเหมือนต่อเหมือนแดนและ
 ผงบินออกจากวังมาก็คอยเขาคอยเห็ดกใน จินต
 ความเชื่อเพราะได้ทราบในความจริงของท่าน เห็น
 ว่าท่านก็ขงกตบเมาใหญ่ไม่ยิ่งกว่าเราเสียอีก คอย
 แต่จะโกรธแต่รักต่อตัวดิฉัน มุ่งหมายแต่จะคอยหา
 โทษผู้อื่น กระทำให้เราเห็นใจท่านว่า ไม่มีธรรม
 เสือของธรรม จึงได้ลือเขาต่อเราอยู่อย่างนั้น
 เพราะฉะนั้นเราจึงได้เขียนความเรื่องหัวใจ เพื่อ
 ผู้มีหลักได้อ่านได้ พงแล้วจะได้มีสติหยุดยั้ง หายธรรม อัน
 เป็นเครื่องระงับตัณหาได้บ้าง อย่าหัวใหม่ไปตาม
 โสภธรรม ไขปัญหาาคัดคั้นหามาณะทิฏฐิออกเฉียบ
 บ้าง ให้ตั้งควรแก่คนผู้รับปฏิบัติ อย่าให้มัน
 เหมือนครุฑและกระจำ ซึ่งมีได้ รุส เป็ระอ เค็มเผ็ด
 ควรกระทำใจให้โลมรุดุทฐเป็นกลาง ๆ หักห้ามความ
 หลงความเมาออกเฉียบบ้าง แม้ไม่หมดก็ให้มาบาง
 ลงไปได้บ้าง ก็จะเป็นคุณแก่คน และผู้อื่นที่เรือดอ

อาศัยความเรียงของท่าน ถ้าท่านเป็นผู้แทนรัฐ-
 ชาติ ก็จะได้ เป็นที่พึ่งที่อาศัยของ ราชนครใน
 ประเทศของตน ขอท่านก็เช่น เช่นที่เรากล่าวอย่าง
 เข้าใจว่าเรากล่าวกระทบกระทั่งกันท่าน ความจริงเรา
 มุ่งแต่จะให้ เป็นคุณประโยชน์ใน การก่อกำเนิดและการพึ่ง
 ส่วนเดียวของท่าน.

แต่ก็ข่มเป็นธรรมดาอยู่เอง ผู้ใดเป็นประการ
 ไถ ยินจะบีบบังคับพรางไว้ไม่ให้ ใครเขารู้ ถึงใจหนัก
 ยากอยู่ มักจะรู้ว่าให้สอดออกมาทางใดทางหนึ่งให้เขารู้
 จงได้ตามอำนาจของกิตติธรรมที่ม้อยู่ประการใด.....”

“ได้กล่าวความตามทฤษฎีละเอียด
 ไต่จะเด็ดเด็ดแฉ่งหรือแฉ่งเขา
 ใครเป็นอหังการก็หวาดเรา
 ตามใจเขามีได้พร้อมบรรยาย”

18/07/2565

นี่เป็นวรรณกรรม ชั้นสุดท้ายในโลกหนังสือพิมพ์
 ของเรา ท่านจะเห็นว่าเกี่ยวกับวรรณคดีได้ต่อนักหนังสือ

จากระดงเลยแม่แต่ค่อย นอกจากนยงมพยามชกัหตาย
 แห่ง เช่นตอน ออก จากคุก มาเริ่ม งาน หนึ่งต่อพิมพ์
 ใหม่ ๆ เทียนวรรณพูดถึงเสรีภาพในการพูดว่า ถ้า
 เจ้าเห็นข้อห้ามมิให้พูด ถึงจะหยุด ครั้น ตอนแก่ ๆ
 เขาเทียนวรรณเข่งกตยาขงวน คชถาตั้งไคเขาได้ตรอง
 (เทียนไร้วา คงศดย) ดูแล้วว่าถูก จริง ดี มี
 ประโยชน์แล้ว ต้องทำ ต้องพูด ตายก็ยอม
 เพราะไหน ๆ ก็ตายอยู่แล้ว เทียนวรรณเชื่อว่าผู้ที่
 ตั้งจิต รักชาติ และตายดงเพราะเหตุนี้ไม่ตกพรก
 แต่เพราะความดีขมชนนเข่ง มีบางท่าน เห็นว่า เทียน
 วรรณอ่อนดงเมื่อแก่ ถ้าดูคามหดกฐาน คือหนึ่ง
 ข้อที่เข่าเข่นใจแล้ว เดิมสุดทาย ขิงเผ็ดรอน ทงทาง
 โลกทางธรรม อนึ่ง การที่เทียนวรรณพอใจคอม-
 มิต มีไร้วหมายควมว่า เทียนวรรณ เด็กคิดตั้ง
 ปาติเมนต์หรือประชาธิปไตยหามีได้ เทียนวรรณยัง
 หัวงและคอตั้งอย่างไม่วดกตะ เท่าที่เข่าพอใจนนเพียง
 แต่ขมว่า คอมมิตนน เป็นตั้งญญดักษณั แต่ดงว่าบ้าน
 เมืองดวณ เพราะมิได้ทำอะไรคนเตี่ยว มันโกด ๆ

เข้าไปทางรัฐสภาเหมือนกัน ทำให้เขาเฝ้ามองอนาคต
ด้วยความหวังว่า อีก ๑๕ ปี เมืองไทยจะเป็นประชา-
ชีพไทย เขาจึงมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะ
เข้าเฝ้าในหลวงรัชกาลที่ ๕ ให้จงได้ ก่อนเขาจะตายไปสู่
ปรโลก

“ทางที่เราเห็นกันไปเฉพาะ ต้องเฝ้า พระสยามมกุ-
ฎยาณ ทูลความเห็นให้พระองค์ทรงทราบ การจึง
จะตลอดไปได้ แต่มาไม่มีทางที่เราจะไปเฝ้าพระเป็น
เจ้าได้ จึงเรียกว่าไซวาลัยแห่งเรา แม้ถึงคั้งนั้นก็
จริงแต่ เราก็ยังจำแต่ดวงหา ชยู่เต็มอโน โสภณที่จจะ
เข้าให้ ถึง พระเป็นเจ้า ด้วยความ พยายาม อย่างเอก
รายังไม่หยุด ในระหว่างที่เรายังมีตมหายใจอยู่

อันจะเป็นไปได้ละจะมีเป็นไปได้นั้น เรามีไซวาลัย
ทำนาย แต่ถ้าเราได้เฝ้าพระเป็นเจ้าแล้ว นับตั้งแต่
นั้นไปเพียง ๑๕ ปี ถ้าเรายังไม่ตาย หรือมีผู้แทนเรา
เกิดชนเช่นตัวเรา เราเชื่อว่า การที่เราคิด อาจดำเร็จ
ตลอดไปได้ดังความมุ่งหมาย”

ถ้าเทียบวรรณไม่ถูกกัณฑ์ นั้นหมายความว่า
นักปราชญ์ แห่ง ยุคนั้น ๒ ท่านได้ มีโอกาส ได้พบกัน
เมืองไทย อาจเป็น ประชาธิปไตยตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ ๕
แดงก็ได้ ใครจะรู้ ดูเหมือนว่าแม่แต่หนังสือพิมพ์
ศตวรรษของเขาก่อนไม่มีโอกาสอ่าน ศตวรรษของ
ในหลวงพระองค์นี้!

วรรณกรรมของเทียบวรรณมีทั้งร้อยแก้ว ร้อย
กรอง (โคลงสี่สุภาพ กัมภกชอน๘) สำหรับร้อยแก้ว
นั้นใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ มีฉันทลักษณ์ ๆ ศัพท์
บัญญัติชนชั้นบางคำ อ่านแล้วเข้าใจง่าย เรื่องที่
เทียบวรรณเขียนมีทั้งธรรมะธรรมไม่ การเมือง การ
ทหาร (เช่นคำวาพิชัยสงครามกฤษณะ) วรรณคดี
วิจารณ์ ปรัชญา ฯลฯ บัญญัติที่นักคิดก็คือว่า
วรรณกรรมของเขาเป็นวรรณคดีหรือไม่ ท่านผู้รู้เช่น
คุณคำรณ/ณเมืองใต้ วิจารณ์ว่า วรรณกรรมของ
ท่านเทียบวรรณไม่เป็นวรรณคดี แต่ก็ชมเชยไว้เป็น
อันมาก ผู้เขียนขอขมาเพื่อให้อ่านผู้อ่านได้ดูเอง

“บทความของเทียนวรรณนับว่าก้าวหน้า และ
 มีลักษณะพิเศษ กว่าวรรณกรรมใด ๆ ที่เขียนกันในยุค
 นั้น ชาวเขาต้องยอมรับว่าเมื่อได้อ่านหนังสือ ๒ ชุด
 นกกรตักความดีความดีดชื่น มีดวงตาดวงใจที่จะวินิจฉัย
 วิจัยในสิ่งต่าง ๆ แจ่มใต้อัน จะพูดว่า เทียนวรรณ
 เป็นนักปัญญานิยม (Intellectualist) คนแรกของไทย
 ก็ได้ บทความส่วนใหญ่มาถเป็นสารวิจารณ์ วิพากษ์ใน
 ปัญหาเกือบทุกเรื่อง นับแต่สังคมไทย การค้าส่ง
 ค้าธรรม การเมือง ปรัชญา และวรรณคดี
 ทำนองการเขียน นับว่า เทียนวรรณ ให้แบบ
 การเขียนอย่างใหม่ เขามีความสนใจในความหมาย
 อันแท้จริงของคำ ได้คิดใช้คำใหม่ๆ หลายคำ เช่น
 ด้จัญญาน ด้ภาวธรรม เอกเทศ เมื่อจะกล่าว
 ถึงอะไร ก็อธิบายแจ่มแจ้งกระชับความหมายในเรื่อง
 ที่จะพูด ในทางสำนวนนับว่าทำได้ละเอียด คัดยอก
 ทงนทอน ๗/256 พงศ์ดาวาร รวมทั้งเหตุการณ์ในขณะ
 นั้นมาอย่าง เช่นกล่าวถึงความซอกซอกอย่างเจ้าพระยา
 สุรศักดิ์ ภาวดาวง อานาจ ถัดจาก เจ้าพระยาบดินทร์

(สิงห์) ซึ่งเจตสดังการชนวไปทางไหน คนที่รับบัญชา
 แล ตาม ไป ดูเห็น เป็นคน พลุไป ตามแนว ทช เป็น ต้น
 ข้อความอันเป็นจุดของ เทียนวรรณเป็นตำนานไทยที่ให้
 ความเข้าใจชัดและให้ผลสัมความมุ่งหมายเสมอ เช่น
 กตางถึงคนไม่มั่นคงว่า “คอยคุมตม ตมพัดไป
 ทางไหนก็คล้อยไปตามทางนั้น” กตางถึงความรีบ
 เร่งในการงานว่า “ด้วยภิกษุการและบุคคล ทั้งเหตุ
 ผลเป็นชวเร็ว และแรงมีนาหนักมาก ทั้งเป็นความ
 จำเป็น เดียวโดยมาก ทั้งนั้น แล้ว จะไป ดี เพลง สีนวด
 เพลงถึง เพลงช้า ยอเห็นไม้ทันแก่กาดและเวด
 เดียวแล้ว” หรือ “ได้ยินแต่ความท้อถอยท้อชระ
 ชักโบสั่น” ในทางกาพย์กลอน เทียนวรรณนับ
 ว่ามีความฉันทในกลอนสุภาพ แต่เป็นกลอนแต่ง
 ความคิดเห็นหรือกลอนเทศนา ถ้าเราชม กลอนของ
 โปป (Pope) ในเรื่อง Essay on men ได้ กลอน
 ของเทียนวรรณก็ควรได้รับคำชมเชยในทำนองเดียวกัน
 ก็ทางความคิดและคารม**

* จากปริทัศน์วรรณคดีไทย เล่ม ๒

ต้นมรรคทานหนึ่งคือ อาจารย์ ส. ธรรมยก
ผู้ซึ่งได้ค้นคว้า ชีวิต และการงาน ของ เทียนวรรณ ก่อน
ใคร ๆ ในสยาม วิจารณ์ว่า วรรณกรรมของเทียน
วรรณเป็นวรรณคดี นั้นเห็นจะเป็น การนิยามวรรณ
คดีอย่างนัยกว้าง คือ วรรณคดีแทนที่จะประกอบด้วย
หลักเกณฑ์ต่างดัดนิยม กัดบ้นิยามไป ตักนัยหนึ่งว่า
“วรรณคดีคือวิชาศาสตร์แห่งการเขียน” ตามมติของ
ดิศเรศ และ โขของ หลงกันนิยามว่า วรรณคดี
ประกอบด้วย

๑. ภาษาศาสตร์
๒. ดุณฑรศาสตร์ (Aesthetics)
๓. ปรัชญาชีวิต

ภาษาศาสตร์หมายถึงหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่ง
ประมวลขึ้นด้วยนัยแห่งวิชาศาสตร์ ดุณฑรศาสตร์
หมายถึงการเขียนให้มีความไพเราะเพราะพริ้ง หรือ
มจรต์ของภาษา ต้นปรัชญาแห่งชีวิตนั้น หมายถึง
ความว่า วรรณกรรมนั้น ๆ เมื่ออ่านแล้วทำให้เกิด

ข้อที่ต่าง ๆ รวมทั้งประวัติของความคิด (History of Ideas) ตลอดจนจริยศาสตร์ (ethics) ด้วย ตามทรรศนะ วรรณกรรมของเทียบวรรณ จึงน่าจะจัดเข้าในวรรณคดี ท่านสุเม (ส. ธรรมยศ) ยังแบ่งวรรณคดีออกเป็น ๕ หลักใหญ่ ๆ (ผลิตภัณฑ์เขียนกันอยู่ตามโรงเรียนซึ่งเข่นหลักดังกล่าว) คือ

๑. วรรณคดี อันให้มโนภาพ (Imagination) หรืออารมณ์ (emotion) อย่างหนึ่ง จัดเป็นวรรณคดีในกลุ่ม ความคิด หรือในรูป วรรณคดีใด ก็ตาม วรรณคดีประเภทนี้จัดเป็น "วรรณคดีชั้นต่ำ"

๒. วรรณคดี อันให้สติปัญญา ชุ่มมโนภาพ วรรณคดีประเภทนี้ "วรรณคดีชั้นสูง"

ถ้าจัดตามรูปนี้ วรรณกรรมของเทียบวรรณ น่าจะอยู่ในประเภทหลัง แต่ใคร ๆ หรือถ้ากตเขายังไม่ยอมรับ วรรณกรรมของเทียบวรรณจะเป็นวรรณคดีหรือไม่ก็ตาม แต่วรรณกรรม ของเขา ตรง พดด้ง อยู่เสมอ แม้บทความของนักเขียน ชันษา แห่งยุคนี้

ไม่ สามารถ ตบ รัศมี หรือ เกิน หน้า เทียน วรรณ ไม่ ได้
 อย ่าง ไร ก็ ดี เรา ต้อง ขอ มร ับ ว่า เทียน วรรณ เป็น นัก เชื้อ มน
 และ เป็น กวี ของ ประชาชน คน แรก สำหรับ ประเทศไทย

เมื่อ เรา ได้ อ่าน งาน ของ เทียน วรรณ ตลอด แล้ว
 จะ เห็น ว่า เทียน วรรณ คง ตาย ช่าง นอน ตา ไม่ หลับ เพราะ
 ความ ห่วง ชาติ ไทย !

“จิตตกเราเหล่าคนยาก

เหมือนขามฟักไม่มีเรือเห็ดอจะพัว

เพราะพันใจไทยเรามีเงาดำ

เกรงจะทำกันเองตามเพลงไทย

เขาคอนชนนคอบูขางนอก

จะบู้บอกข้มเขาระหัวเราะได้

เพราะพอกเราเมาไม่สร้างทำอย่างไร

พอกไพรไพรโง้เขดาเบาปัญญา”

PN
5449
ก7ก8

นิพนธ์นิเวศนิพนธ์ อภิบาลเจริญทัศน์

13/07/2565

ศาสตราจารย์ ดร. พระเมธี
อ. ศิวมาตย์ แผลนภางนนิพนธ์

นางบรรดา รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๖๕

41195